

การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ
ของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

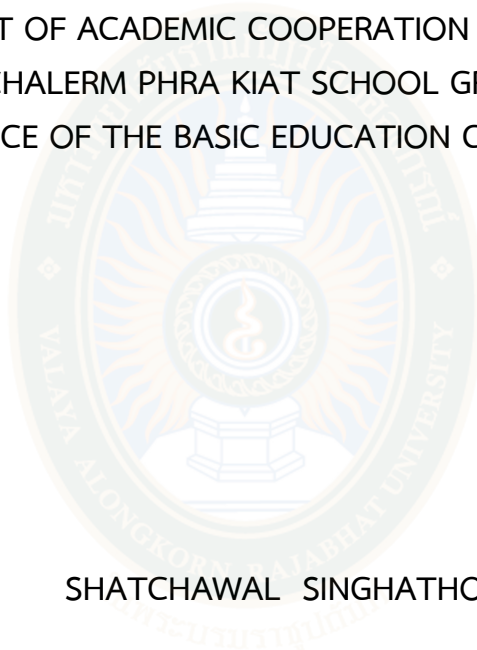
ชัชวาลย์ สิงหาทอง

GRAD VRU

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
พ.ศ. 2563

DEVELOPMENT OF ACADEMIC COOPERATION NETWORKING MODEL
AMONG CHALERM PHRA KIAT SCHOOL GROUP UNDER THE
OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION

SHATCHAWAL SINGHATHONG

GRAD VRU

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF DOCTOR OF EDUCATION
IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
GRADUATE SCHOOL
VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY
UNDER THE ROYAL PATRONAGE PATHUM THANI

2020

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ชื่อผู้วิจัย	ชัชวาลย์ สิงหาทอง
รหัสประจำตัว	56B74650105
ปริญญา	ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปรมจิตต์ ขจรภัย ลาร์เซ็น
กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ช่อเพชร เป้าเงิน
กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) พัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) ตรวจสอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัญหาของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากเอกสารที่สังเคราะห์ เครื่องมือที่ใช้ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา 2) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่มการวิเคราะห์ และ 3) การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชากร คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 142 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความเป็นไปได้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) สภาพปัญหาของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ คือ การสังเคราะห์เนื้อหาได้พบปัญหาสำคัญมากที่สุด คือ
- 1) ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ
- 2) ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียน

เฉลิมพระเกียรติ และ 3) บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผลของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ปัญหาสำคัญ 9 ข้อ ได้แก่ หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือ ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของเครือข่าย ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการ เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่าย บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล โครงสร้างของเครือข่าย และการบริหารจัดการเครือข่าย

2) รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มี 9 องค์ประกอบหลัก 1) หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ 2) วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือ 3) ลักษณะ/กิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของเครือข่าย 4) ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการ 5) เทคนิคและวิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 6) คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่าย 7) บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล 8) โครงสร้างของเครือข่าย 9) การบริหารจัดการเครือข่าย และมี 59 องค์ประกอบย่อย โดยองค์ประกอบที่ 1 มี 7 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบที่ 2 มี 2 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบที่ 3 มี 3 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบที่ 4 มี 18 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบที่ 5 มี 8 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบที่ 6 มี 9 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบที่ 7 มี 3 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบที่ 8 มี 4 องค์ประกอบย่อย และองค์ประกอบที่ 9 มี 5 องค์ประกอบย่อย

3) ตรวจสอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมด้านความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.93$, $\sigma = 0.31$) ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.93$ $\sigma = 0.29$)

คำสำคัญ : รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ความร่วมมือทางวิชาการ

Thesis Title	Development of Academic Cooperation Networking Model Among Chalerm Phra Kiat School Group under the Office of the Basic Education Commission
Student	Shatchawal Singhathong
Student ID	56B74650105
Degree	Doctor of Education
Field of Study	Educational Administration
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr.Premjit Kajonpai Larsen
Thesis Co-Advisor	Assistant Professor Dr.Chopetch Boutngern
Thesis Co-Advisor	Associate Professor Dr.Marut Patpon

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the problems of cooperation networking among academic institutions of Chalerm Phra Kiat School Group under the Office of the Basic Education Commission, 2) to develop a networking model of cooperation among academic institutions of the Chalerm Phra Kiat School Group under the Office of the Basic Education Commission, and 3) to examine the cooperation networking model among academic institutions of the Chalerm Phra Kiat School Group under the Office of the Basic Education Commission. The research had three steps as follows: 1) to study the problems of the networking of cooperation among academic institutions of the school group under the Office of the Basic Education Commission by studying relevant documents using content analysis and in-depth interviews; the instrument used in this part of the research was a semi-structured interview form (semi-structure interview), 2) to develop a model for managing the cooperation networking among academic institutions of the Chalerm Phra Kiat School Group under the Office of the Basic Education Commission using a focus group and a group conversation recording form, and 3) to examine the suitability and feasibility of the model of the cooperation networking among academic institutions of Chalerm Phra Kiat School Group under the Office of the Basic Education Commission by examining the population questionnaires. The sample included 142 Chalerm Phra Kiat School directors. The instrument used in this part of the research was a Likert rating-scale questionnaire with a reliability level of 0.98. The statistics used were mean, standard deviation and content analysis.

The results of the research revealed as follows:

1) The study of the problems of the networking of cooperation among academic institutions of Chalerm Phra Kiat School Group under the Office of the Basic Education

Commission from the study of documents and interviews with experts, revealed that the three most important issues from nine issues were: 1) Scope and mission of academic institution management. 2) Characteristics and important activity enhancing the efficiency of the networking mission, and 3) Roles of networking operations and reflection from the nine important issues namely: the principle of the cooperative networking model; the objectives of the cooperation networking characteristics and important activities enhancing the efficiency of the networking mission; scope and mission of academic institution management; techniques and methods for developing networking members; good characteristics of networking leaders; the roles of networking operations and reflection; and networking structure and networking management.

2) The model of cooperation networking among academic institutions of Chalermsakulrajavidyalaya School Group under the Office of Basic Education had nine main components: 1) the principles of cooperation networking model, 2) the objectives of cooperation networking, 3) key characteristics and important activities enhancing the performance of the networking mission, 4) scope and mission of academic institution management, 5) techniques and methods for developing networking members, 6) good characteristics of networking leaders, 7) the roles of networking operation and reflection, 8) networking structure, and 9) networking management. There were 59 sub-components: Element 1 had seven sub-elements. Element 2 had two sub-elements. Element 3 had three sub-elements. Element 4 had eighteen sub-elements. Element 5 had eight sub-elements. Element 6 had nine sub-elements. Element 7 had three sub-elements. Element 8 had four sub-elements. Element 9 had five sub-elements.

3) The examination of the model revealed that, as a whole, in terms of suitability and possibility for the cooperation networking among academic institutions of the Chalermsakulrajavidyalaya School Group under the Office of the Basic Education Commission, the general suitability was at the highest level ($\mu = 4.93$, $\sigma = 0.31$) and the possibility was also at the highest level ($\mu = 4.92$, $\sigma = 0.32$).

Keywords: Cooperation Networking Model, Chalermsakulrajavidyalaya School Group, Academic Cooperation

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปรมจิตต์ ขจรภัย ลาร์เช่น ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ช่อเพชร เป้าเงิน รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา โชติสุกานต์ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ ท่านผู้ทรงคุณวุฒิอาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง ท่านผู้ทรงคุณวุฒิอาจารย์ ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์และรองศาสตราจารย์ ดร.สรุศักดิ์ หลาบมาลา ให้ความกรุณาดูแล ชี้แนะ แก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดระยะเวลาการทำวิทยานิพนธ์ ด้วยความเอาใจใส่ต่อศิษย์ตลอดมา จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยความสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาตรวจเครื่องมือในการวิจัยที่ให้ ข้อมูลการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งร่วมสนทนากลุ่ม ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะครูและนักเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา ได้ให้ความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี และขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่น อันเป็นกัลยาณมิตรทุกท่านสำหรับความช่วยเหลือ คำแนะนำ ตลอดจนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ที่เป็นประโยชน์ และเป็นกำลังใจที่ดียิ่งตลอดระยะเวลาการศึกษา

ผู้วิจัยขอระลึกถึงพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ คุณครูอาจารย์ทุกท่าน ผู้คอยให้กำลังใจส่งเสริม สนับสนุนและให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้วิจัยเสมอมา ตลอดจนให้คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยอย่างดียิ่ง ประโยชน์ใด ๆ ที่ผู้อ่านได้รับจากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบความดีทั้งหมดแก่ทุกท่านผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในครั้งนี้

ชัชวาลย์ สิงหาทอง

GRAD VRU

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	8
1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ.....	13
2.2 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา.....	24
2.3 ขอบข่ายและภารกิจบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการ.....	56
2.4 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภารกิจในการบริหารจัดการสถานศึกษา.....	90
2.5 เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ทางสถิติ.....	98
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	101
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	116
3.1 ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	116
3.2 ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	121
3.3 ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบรูปแบบของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ ของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	123

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	128
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	128
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	128
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	129
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	158
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	158
5.2 อภิปรายผล.....	160
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	165
บรรณานุกรม.....	167
ภาคผนวก.....	177
ภาคผนวก ก เอกสารประกอบการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ.....	178
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ.....	211
ภาคผนวก ค แบบสอบถามการวิจัย.....	219
ภาคผนวก ง ภาพการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion).....	227
ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่น ผลการวิเคราะห์.....	229
ภาคผนวก ฉ หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ.....	235
ประวัติผู้วิจัย.....	242

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	ประเภทของเครือข่าย.....	33
2.2	การเปลี่ยนแปลงในองค์กรที่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงาน.....	44
2.3	วิธีดำเนินการของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน.....	52
2.4	ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดต่าง ๆ.....	115
3.1	สังเคราะห์เนื้อหาจากการวิเคราะห์เอกสาร.....	119
3.2	สรุปขั้นตอนการวิจัย.....	126
4.1	สังเคราะห์เนื้อหาจากการวิเคราะห์เอกสาร.....	129
4.2	สรุปผลการสังเคราะห์เครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้าน วิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จากการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ.....	134
4.3	องค์ประกอบของร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษา ด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	138
4.4	องค์ประกอบย่อยรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้าน วิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	142
4.5	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	145
4.6	ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของ กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวม.....	146
4.7	ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของ กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์ประกอบที่ 1.....	147
4.8	ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของ กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์ประกอบที่ 2.....	148

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้าน วิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	7
2.1	กระบวนการสร้างรูปแบบตามแนวคิดของ Keeves (1988).....	18
2.2	องค์ประกอบที่สำคัญต่อการเสริมสร้างเครือข่าย (ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และชัยวัฒน์ ฉิระพันธุ์, 2546).....	37
2.3	การเชื่อมโยงของเครือข่าย “พันธมิตรแห่งดาว”.....	43
2.4	การเปลี่ยนแปลงจากการเสริมสร้างพลังอำนาจตามทัศนะของ Scott & Jaffe (1991).....	45

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คุณภาพการจัดการศึกษาของไทยนับว่าเป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งที่มีการพัฒนามาอย่างยาวนาน แต่อาจจะขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาในบางช่วงเวลา อันเนื่องมาจากมีการปรับเปลี่ยนบทบาททางการเมืองอยู่เป็นระยะ ๆ ทำให้นโยบายในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของไทยขาดความต่อเนื่องเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ที่เล็งเห็นถึงความสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาอย่างมากเช่นเดียวกัน ส่งผลให้ในหลายครั้งที่มีการชี้วัดระดับการศึกษาแล้วประเทศไทยอาจจะมีอันดับที่ต่ำกว่าหลายประเทศในอาเซียน ในปัจจุบันการจัดการศึกษาของไทยมีแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 –2579 จัดทำขึ้นโดยอาศัยหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ประชญาเศรษฐกิจพอเพียง และโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งในแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ได้กล่าวถึงวิสัยทัศน์เอาไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” การดำเนินการตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการดำเนินงาน 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ 2) การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3) การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 4) การสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา 5) การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 6) การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

จึงอาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยนั้นต้องใช้เวลาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการศึกษาแก่ประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึงในฐานะที่เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคน พัฒนางานและพัฒนาประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพบริบทและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทยและสากล ดังพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชความตอนหนึ่งว่า “การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศก็ย่อมทำได้สะดวกราบรื่น ได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว (แนวพระราชดำริเกี่ยวกับความหมายของการศึกษา เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2520)”

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ได้วางรากฐานการศึกษาอย่างทั่วถึง ให้โอกาสกับเด็กทุกคนที่อยู่บนพื้นแผ่นดินไทยให้ได้เรียนโดยไม่แบ่งเชื้อชาติ ทรงให้ความสำคัญอย่างมากกับการส่งเสริมการศึกษอันเป็นเครื่องมืออันสำคัญที่ใช้สร้างทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้เกิดการพัฒนาอย่างครบถ้วนทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา สู่การพัฒนางานและพัฒนาประเทศ ที่เหมาะสมกับสภาพบริบท

สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทยและสากล ดังเห็นได้จากการพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์หรือที่ดินในการจัดสร้างโรงเรียนต่าง ๆ เสด็จพระราชดำเนินตรวจเยี่ยมโครงการในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร มีพระราชดำริในการมอบทุนการศึกษาให้กับผู้ด้อยโอกาสอย่างต่อเนื่อง เป็นการสร้างโอกาสให้ประชาชนได้รับความรู้ในทุกระดับการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคต ทุกพระองค์ทรงมีพระเมตตาต่อการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องและยาวนานจนผลงานเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาประชาราษฎร์

รัฐบาลโดย พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้แสดงเจตนารมณ์ในรายการ “ศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน” เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2559 ในการที่จะสืบสานพระราชปณิธานผ่านโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่มีมากกว่า 4,000 โครงการ ทั่วประเทศให้ยังคงอยู่อีกทั้งได้ขยายศักยภาพ โดยนำหลักการบริหารของ “ศูนย์การเรียนรู้” ประกอบกับการแสวงประโยชน์จากเทคโนโลยีสมัยใหม่ ในการยกระดับและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมีการจัดตั้ง “ศูนย์การเรียนรู้” ของกระทรวงต่าง ๆ เช่น ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวนมากกว่า 7,000 แห่งทั่วประเทศ และที่สำคัญ คือ การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (ระยะ 5 ปี 2559-2564) บนพื้นฐานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ประเทศมีระบบภูมิคุ้มกัน และสังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ ต่อมาเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2559 กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดทิศทางนโยบายการศึกษาของชาติ ในการน้อมนำแนวพระราชกระแสรับสั่งด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ซึ่งเป็นศาสตร์มาปรับใช้กับนโยบายด้านการศึกษาโดยมุ่งเน้นการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ภายใต้วิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เป็นประเทศพัฒนาแล้ว

การดำเนินงานที่ผ่านมาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้น้อมนำโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มาดำเนินการโดยจัดเป็นโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ และกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติที่กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ จำนวน 674 โรงเรียน ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่มย่อย ดังนี้

ประเภทของกลุ่มโรงเรียน

- 1) กลุ่มโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชดำริจำนวน 138 โรงเรียน
- 2) กลุ่มโรงเรียนที่เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพระราชดำริ/อันเนื่องมาจากพระราชดำริ 434

โรงเรียน

3) กลุ่มโรงเรียนที่สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติ 142 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 674 กลุ่ม โรงเรียนโครงการตามพระราชดำริ และกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ได้รับการพัฒนาทั้งด้านการศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรม ด้านการเกษตร ด้านสาธารณสุข ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านคุณธรรมจริยธรรม รวมถึงการคัดเลือกนักเรียนที่ด้อยโอกาสเข้ารับพระราชทานทุนการศึกษาเป็นประจำทุกปี ทั้งนี้ทุกภาคส่วนของการศึกษาได้มุ่งมั่นดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตามด้วยความหลากหลายของกลุ่มผู้เรียน และบริบทของโรงเรียนและสภาพภูมิประเทศที่ตั้งของโรงเรียนที่มีความแตกต่างกันมาก จึงส่งผลให้เกิด

ความเหลื่อมล้ำและไม่เท่าเทียมกันของคุณภาพการศึกษาจากผลการทดสอบระดับชาติพบว่ากลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศเพียงกลุ่มเดียว คือ กลุ่มโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ส่วนกลุ่มโรงเรียนตามพระราชดำริจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างเร่งด่วนในทุกด้าน ประกอบกับโรงเรียนตั้งกระจายอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศ จึงทำให้ขาดการประสานพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการดำเนินงานตามพระราชดำริให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้จัดทำกรอบและแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนโครงการตามพระราชดำริ และโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติขึ้น อันเป็นกรอบและแนวทางการดำเนินงานที่ทุกโรงเรียนมีจุดร่วมที่สำคัญอันเป็นลักษณะสำคัญของโรงเรียนของพระราชและพระบรมวงศานุวงศ์ และโรงเรียนสามารถพัฒนาจุดเน้นอันมีวัตถุประสงค์เฉพาะตามพระราชปณิธานของการก่อตั้งโรงเรียนแต่ละกลุ่มอย่างสมพระเกียรติและสอดคล้องกับบริบทแต่ละพื้นที่โดยมุ่งหวังให้โรงเรียนทั้ง 674 โรงเรียนนี้ ผนึกกำลังการขับเคลื่อนและเป็นแบบอย่างของการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนอย่างรอบด้าน ที่บังเกิดผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาอันสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 และแนวโน้มของการพัฒนาประเทศเป็น Thailand 4.0 สู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืนตามพระราชปณิธานต่อไป พระบรมราโชวาทในหลายวโรกาส สะท้อนความหมายของการศึกษาได้เป็นอย่างดีว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะช่วยพัฒนาหรือสร้างทรัพยากรมนุษย์ในชาติให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพได้อย่างครบถ้วน ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา (เอกสิทธิ์ พึ่งพร, 2559)

กระทรวงศึกษาธิการได้มีการจัดตั้งสถานศึกษาตามพระราชดำริและเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และพระบรมวงศานุวงศ์ในวโรกาสต่าง ๆ 330 โรงเรียน โดยน้อมนำแนวพระราชดำริที่ทรงพระราชทานมาเพื่อพัฒนาการศึกษาให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชน

จากเอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 2559 ได้นำเสนอข้อมูลของโรงเรียนบางแห่งที่มีศักยภาพพิเศษอยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์ บางแห่งได้รับพระราชทานนามมาเป็นชื่อของโรงเรียนแต่ยังมีสภาพความพร้อมของโรงเรียนอยู่มากซึ่งสมควรจะต้องพัฒนาโรงเรียนเหล่านี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดำรงความเป็นโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติและสนองพระราชดำริตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียน รวมทั้งน้อมนำแนวทางที่ได้รับพระราชทานในโอกาสต่าง ๆ มาสู่การปฏิบัติ โดย พบว่า การจัดการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจและผลผลิตทางการศึกษามีคุณลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะได้มีความพยายามในการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องไม่เว้นแม้แต่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งที่ผ่านมาพบว่า จากผลการทดสอบระดับชาติในภาพรวมโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความแตกต่างกันมาก มีผลคะแนนเฉลี่ยการทดสอบ

ระดับชาติอยู่ในระดับสูง คือ กลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณและกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ กลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในระดับอยู่ในระดับปานกลางคือกลุ่มโรงเรียนกาญจนาภิเษก และนอกจากนั้นกลุ่มโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในระดับประเทศทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจัยหลาย ๆ ด้าน ทั้งจำนวนครูที่ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ข้อจำกัดในเรื่องความรู้ความสามารถของครู วิธีการเรียนการสอน อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน ในหลาย ๆ พื้นที่ พบว่าการสนับสนุนจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ก็ไม่สามารถทำได้เต็มที่ เนื่องจากพ่อแม่ ผู้ปกครองเองยังมีการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่สูงมากนัก เหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่ง เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนในโครงการพระราชดำริเกิดประสิทธิผลสูงสุดส่งผลกระทบต่อคุณภาพนักเรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรและผลการทดสอบทางด้านวิชาการในลักษณะนี้ ถือเป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นว่างานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ถึงแม้ว่าทางกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีการประชุมทางวิชาการร่วมกันในทุกปี แต่มักจะเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสนอแนวทางการแก้ปัญหาเพียงแต่ในกลุ่มสาระวิชาเท่านั้น ยังไม่ได้มองภาพรวมของระบบการบริหารงานวิชาการ จึงทำให้ยังไม่สามารถทราบปัญหาทั้งหมดและเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อมาดำเนินการแก้ไขและพัฒนาทางด้านวิชาการร่วมกันของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้อย่างชัดเจน

ยุทธศาสตร์เครือข่ายความร่วมมือถือเป็นเครื่องมือประเภทหนึ่งในการบริหารจัดการในยุคใหม่ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับพื้นที่ระดับประเทศ รวมถึงในระดับโลก ความสำเร็จของการสร้างเครือข่ายและการดำรงรักษาเครือข่ายไว้อย่างยั่งยืนเป็นสิ่งที่ต้องควบคู่ไปกับการสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย โดยจะต้องเริ่มต้นที่สร้างความตระหนักร่วมกันในบทบาทและความสำคัญของภารกิจเครือข่ายที่จะต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียม มีการค้นหาปัญหาร่วมกัน วางแผนร่วมกัน และร่วมตัดสินใจ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553, น. 80) สำหรับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่สำคัญที่จะช่วยให้โรงเรียนสามารถที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาให้มีมาตรฐานได้ โดยอาจจะเป็นการสร้างเครือข่ายที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งการดำเนินการสร้างเครือข่ายให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพนั้น ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบในแต่ละด้าน อันประกอบด้วย 1) การสร้างจิตสำนึกที่จะทำงานร่วมกัน 2) การเตรียมการและแสวงหาผู้ร่วมพัฒนา 3) การสร้างข้อตกลงและร่วมวางแผน 4) การร่วมดำเนินงานและกำกับติดตาม และ 5) การธำรงรักษาเครือข่าย การสร้างความเข้มแข็ง และความต่อเนื่องของเครือข่าย จะทำให้เกิดพลังพัฒนาโรงเรียนที่เข้มแข็ง อีกทั้งก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ด้วยเหตุนี้เองผู้วิจัยปฏิบัติงานในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาให้มีประสิทธิผลตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 กอปรกับในปัจจุบัน

โรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เริ่มมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษามาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว การวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งเน้นศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีบริบทที่เหมือนกันได้รับพระราชทานนาม และก่อตั้งในโอกาสเดียวกัน เพื่อที่จะได้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการที่มีอยู่นั้นให้สามารถดำเนินการไปได้อย่างสำเร็จลุล่วง และเป็นแบบอย่างในการนำไปประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารจัดการเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาให้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ที่มีลักษณะของบริบทเหมือนกันต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 สภาพปัญหาของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสภาพปัญหาเป็นอย่างไร

1.2.2 รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรจะประกอบด้วยองค์ประกอบใดบ้าง

1.2.3 รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับใด

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.2 เพื่อพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.3 เพื่อตรวจสอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายความร่วมมือ ดังนี้

1) องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือ ผู้วิจัยสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยของ (พิสิฐ เทพไกรวัล, 2554; สมศักดิ์ เอี่ยมดี และคนอื่น ๆ, 2556; จีระพงษ์ หอมสุวรรณ และคนอื่น ๆ, 2556; เกสรี ลัดเสี่ย, 2557; ศักดิ์นิพนธ์ สว่างวงศ์, 2557; พัชรินทร์ จันทาทพูน และปิยพงษ์ สุขเมตติกุล, 2557; เสมอ สุวรรณโค ธีรวิมล เอกะกุล และสมคิด สร้อยน้ำ, 2558; เพิ่มศักดิ์ บั้วรักษ์ ช่อเพชร เบ้าเงิน และสมชัย ขวลิทธาดา, 2559; จิรภัทร มหาวงค์ และคนอื่น ๆ, 2559; บุญเพิ่ม สอนภักดี ฉลอง ชาตรุประชีวิน และสุกัญญา แซ่มช้อย, 2559; นพปฎล บุญพงษ์ พรเทพ รุ่งแผน และปฤษณา ชนะวรราช, 2560; น้ำฝน กันมา, 2560) สามารถสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบที่มีความเกี่ยวข้องกับรูปแบบเครือข่าย

ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

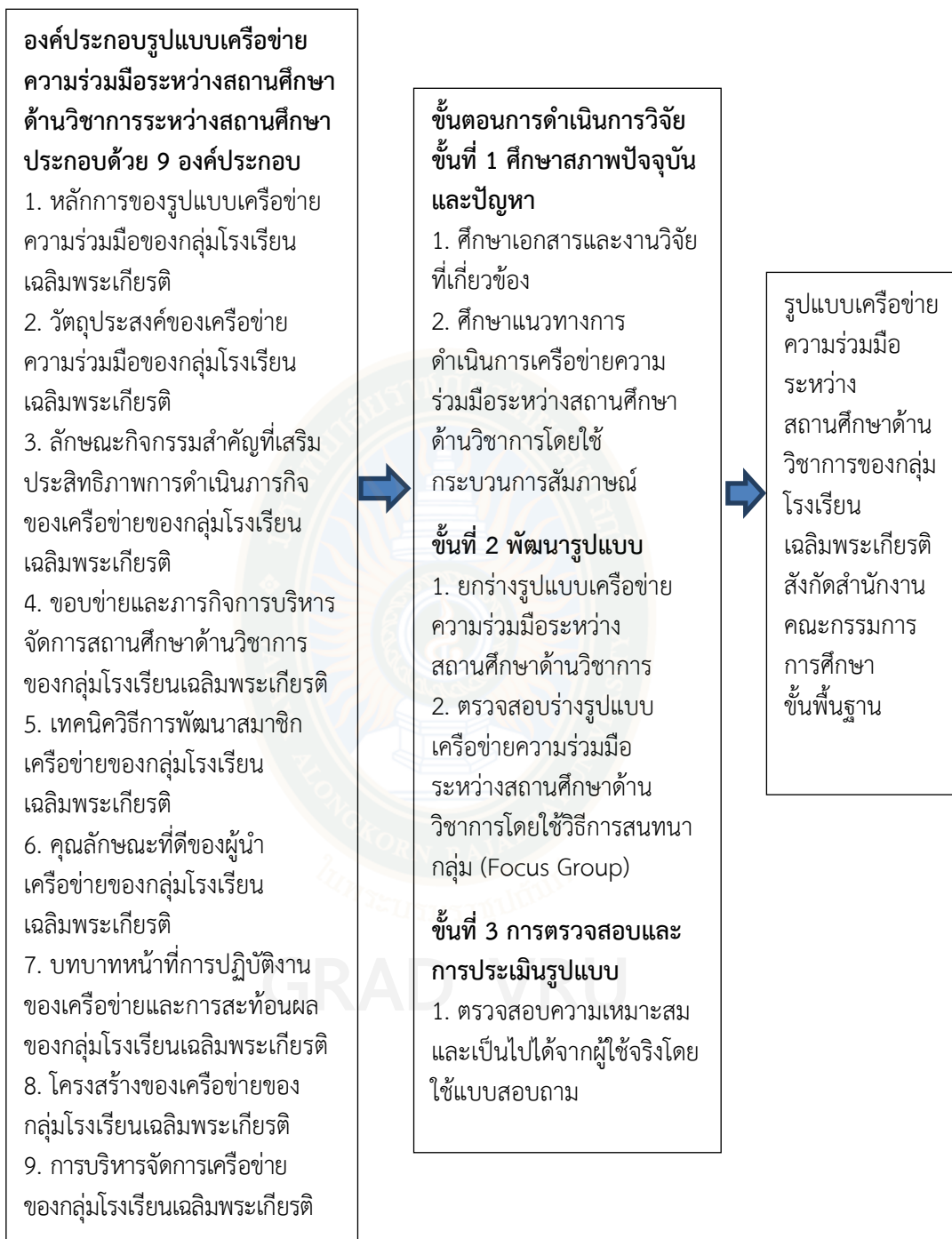
องค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษา ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ 1) หลักการของเครือข่ายความร่วมมือ 2) วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือ 3) ลักษณะ/กิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของเครือข่าย 4) ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการ 5) เทคนิค/วิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 6) คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่าย 7) บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล 8) โครงสร้างของเครือข่ายและ 9) การบริหารจัดการเครือข่าย

2) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2553) โดยมีขั้นตอนการ ดังนี้

2.1) การยกร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2) การตรวจสอบร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) การตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของ Joint Committee มีมาตรฐานการประเมินทางการศึกษา 4 แนวทาง ได้แก่ มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานด้านความเหมาะสม และมาตรฐานด้านความถูกต้อง แต่ในที่นี้ผู้วิจัยใช้เพียง 2 ด้าน คือ ด้านความเหมาะสม และความเป็นไปได้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีขอบเขตของการวิจัยแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1.5.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขอบเขต ดังนี้

1) แหล่งข้อมูล/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1.1) แหล่งข้อมูล คือ เอกสารและงานวิจัยของ พิสิฐ เทพไกรวัล (2554) สมศักดิ์ เอี่ยมดี และคนอื่น ๆ (2556) จีระพงษ์ หอมสุวรรณ และคนอื่น ๆ (2556) เกสรี ลัดเลีย (2557) ศักดิ์นิพนธ์ สว่างวงศ์ (2557) พัชรินทร์ จันทาพูน และปิยพงษ์ สุเมตติกุล (2557) เสมอ สุวรรณโค ธีรวุฒิ เอกะกุล และสมคิด สร้อยน้ำ (2558) เพิ่มศักดิ์ บัวรักษ์ ช่อเพชร เป้าเงิน และสมชัย ขวลิตธาดา (2559) จิรภัทร มหาวงค์ และคนอื่น ๆ (2559) บุญเพิ่ม สอนภักดี ฉลอง ชาตรุประชีวิน และสุกัญญา แซ่มซ้อย (2559) นพปฎล บุญพงษ์ พรเทพ ฐ์แผน และปฤษณา ชนะวรรษ (2560) น้ำฝน กันมา (2560)

1.2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ สำหรับการศึกษาแนวทางโดยการสัมภาษณ์การดำเนินการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 กลุ่มย่อย ซึ่งมีคุณสมบัติในแต่ละกลุ่มย่อย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลงานเกี่ยวกับการบริหารหรือการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในระดับประถมศึกษาหรือระดับมัธยมศึกษา โดยพิจารณาจากเอกสารงานวิจัย บทความ ตำรา การเป็นวิทยากร หรือการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทางด้านวิชาการของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในระดับประถมศึกษาหรือระดับมัธยมศึกษา

กลุ่มที่ 2 เป็นผู้บริหารในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำกับดูแลนโยบายการศึกษาหรือเป็นผู้บริหารหน่วยงานที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มที่ 3 เป็นผู้บริหาร อาจารย์มหาวิทยาลัย หรือผู้บริหารหน่วยงาน ที่มีประสบการณ์ในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2) ตัวแปรที่ศึกษา คือ สภาพปัญหาของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.5.2 เพื่อพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีขอบเขต ดังนี้

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ สำหรับการตรวจสอบร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยวิธีสนทนากลุ่ม (Focus group) ประกอบด้วย 3 กลุ่มย่อย ซึ่งมีคุณสมบัติในแต่ละกลุ่มย่อย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นนักวิชาการหรืออาจารย์มหาวิทยาลัย ที่มีประสบการณ์และผลงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการบริหารการศึกษา 142 โรงเรียน

กลุ่มที่ 2 เป็นผู้บริหารหน่วยงานที่สนับสนุนการจัดการศึกษา ซึ่งกำกับดูแลโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มที่ 3 เป็นผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) ตัวแปรที่ศึกษา คือ รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.5.3 เพื่อตรวจสอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) ประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 142 คน

2) ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1.6.1 รูปแบบ หมายถึง เป็นรูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด กระบวนการองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ

1.6.2 เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษาแต่ละแห่งร่วมกันดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษาโดยมีเป้าหมายเดียวกันซึ่งจะนำไปสู่การสร้างพลังและความแข็งแกร่งในการที่จะผลักดันให้เกิดผลที่ดีในการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน และมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานได้

1.6.3 องค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษา หมายถึง องค์ประกอบที่ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบหลัก คือ 1) ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของเครือข่าย 2) ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการ 3) เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 4) คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่าย 5) บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล 6) โครงสร้างของเครือข่าย 7) การบริหารจัดการเครือข่าย 8) หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ 9) วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือ

1.6.4 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ที่ทรงมี

พระมหากรุณาธิคุณต่อการศึกษาของชาติ รวมถึงถวายเป็นราชสักการะเนื่องในวโรกาสที่สำคัญอัน ได้แก่ ครบรอบเจริญพระชนมายุ ครองราชย์ หรือเถลิงถวัลยราชสมบัติ มีทั้งหมด 11 กลุ่มโรงเรียน

1.6.5 ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานภารกิจของเครือข่าย หมายถึง การดำเนินงานร่วมกันของสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในลักษณะปกติ กรณีพิเศษ เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน

1.6.6 ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานตามภาระงานวิชาการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 จำนวน 17 ภาระงาน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชน 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือ และ 17) การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

1.6.7 เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย หมายถึง แนวทางในการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการที่จะทำให้เกิดการเรียน หรือการทำงานเพื่อพยายามเปลี่ยนแปลง โดยมีวัตถุประสงค์ในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วยวิธีการอันหลากหลายด้วยการสร้างความตระหนัก การอภิปราย บรรยาย ระดมความคิด ประชุมปฏิบัติการ การลงมือปฏิบัติงาน

1.6.8 คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่าย หมายถึง ความสามารถของผู้นำเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานของเครือข่าย เพื่อพัฒนางานด้านวิชาการให้ได้ผลดียิ่งขึ้น และมีประสิทธิภาพจนนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

1.6.9 บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล หมายถึง หน้าที่ความรับผิดชอบของคณะบุคคลที่เป็นผู้แทนของสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อภารกิจในการดำเนินการบริหารเครือข่ายให้เกิดประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างกันของทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกเครือข่าย

1.6.10 โครงสร้างของเครือข่าย หมายถึง การจัดองค์กรแบบเครือข่าย ซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ข้อกำหนดในการรวมกันเป็นเครือข่ายของโรงเรียน คณะกรรมการบริหารเครือข่าย ระเบียบเครือข่าย บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและสมาชิกเครือข่าย ซึ่งการกำหนดบทบาทหน้าที่ จะต้องสอดคล้องกับหลักการสำคัญของเครือข่าย

1.6.11 การบริหารจัดการเครือข่าย หมายถึง กระบวนการดำเนินงานร่วมกันเป็น คณะทำงานของสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิม พระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีผู้บริหารหรือคณะกรรมการบริหารซึ่งบริหารในรูปคณะกรรมการเป็นผู้รับผิดชอบให้การประกอบกิจกรรมต่าง ๆ นำไปสู่ ความสำเร็จตามเป้าหมายของเครือข่ายที่ตั้งไว้ร่วมกัน

1.6.12 หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ หมายถึง การเชื่อมโยงระหว่างระบบ การปฏิบัติงานหรือบทบาทของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทางด้านวิชาการ ด้วยความสมัครใจ อันประกอบด้วย การรับรู้ มุมมองร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมการมีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน การมีส่วนร่วมของ สมาชิกเครือข่าย การพึ่งพิงและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน และการมีปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน

1.6.13 วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือ หมายถึง เป้าหมายร่วมกันของโรงเรียน ต่าง ๆ ในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับ ความร่วมมือในการพัฒนาด้านวิชาการของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.6.14 สภาพปัญหาของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ หมายถึง การ ดำเนินการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติที่เกิดขึ้นที่ไม่ส่งผลต่อการพัฒนาการทำงานของกลุ่ม โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติในด้านต่าง ๆ

1.6.15 ความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติหมายถึง การประเมินรูปแบบการดำเนินการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติขององค์ประกอบย่อยรูปแบบ เครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ ในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติว่ามีความสอดคล้องขอบข่าย ภารกิจ วิธีการปฏิบัติของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

1.6.16 ความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติหมายถึง การประเมินกระบวนการในการวางแผน ขอบข่ายภารกิจ วิธีการปฏิบัติรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ ด้านวิชาการในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ทำให้เกิดประสิทธิผล

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาสำหรับ กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ทราบถึงสภาพ ปัจจุบันและแนวทางในการดำเนินการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการในการที่ จะแก้ไขปัญหาของการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มโรงเรียนได้ตรงจุดเพื่อให้การ บริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มโรงเรียนสามารถดำเนินการไปได้อย่างราบรื่นมาก ยิ่งขึ้น

1.7.2 เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.7.3 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ด้านวิชาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษาสำหรับกลุ่มโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริและกลุ่มโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงสถานศึกษาในลักษณะอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีความสนใจในรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยขอเสนอหัวข้อที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยรวมถึงการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ
- 2.2 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือ
- 2.3 ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการ
- 2.4 ภารกิจในการดำเนินการบริหารจัดการสถานศึกษาโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.5 เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ทางสถิติ
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

ความหมายของรูปแบบ

จากการศึกษาแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับรูปแบบของนักวิชาการหลากหลายท่านที่ได้ให้ความหมายของรูปแบบซึ่งมีทั้งในส่วนที่เหมือนกันและ/หรือแตกต่างกันโดยมีแนวคิดและหลักการต่าง ๆ ที่ศึกษาเอาไว้ ดังนี้

Stoner & Wankel (1986) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า เป็นการจำลองสถานการณ์เพื่อให้เข้าใจความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนของปรากฏการณ์นั้น ๆ ได้ง่ายขึ้น

Willer (1986) ได้กล่าวเอาไว้ว่า รูปแบบเป็นการสร้างความคิดรวบยอดของปรากฏการณ์ด้วยวิธีการของเหตุผลที่มีจุดหมายเพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดในนิยามที่แสดงถึงความสัมพันธ์และข้อเสนอของระบบรูปร่างที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ แล้ว Good (1973) Bardo & Hartman (1982) Keeves (1988) ดิเรก วรณเศียร (2545) และอุทุมพร จามรมาน (2541) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งที่ศึกษา เพื่อช่วยให้เข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ง่ายขึ้น โดยอาจแสดงออกมาในรูปของแผนภาพทางความคิดด้วยภาษาหรือสัญลักษณ์ และยังได้ขยายความของรูปแบบว่า รูปแบบเป็นอะไรบางอย่างที่เราพัฒนาขึ้น เพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ ของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง รูปแบบจึงไม่ใช่การบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่ทุกมุม ส่วนการที่จะระบุว่ารูปร่างหนึ่ง ๆ จะต้องมีรายละเอียดมากน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสมและรูปร่างนั้น ๆ ควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีข้อกำหนดตายตัวทั้งสิ้นขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์แต่ละอย่างและวัตถุประสงค์ของรูปแบบที่ต้องการอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ และยังมี

นักวิชาการคนอื่น ๆ เช่น Steiner (1969) Smith (1980) Tosi & Carrol (1982) ได้มองรูปแบบในเชิงกายภาพว่า เป็นรูปแบบที่เหมือนจริงแต่ขนาดเล็กหรือย่อส่วน เพื่อใช้เป็นแบบอย่างในการสร้างหรือทำซ้ำ

สรุปได้ว่า รูปแบบหมายถึง การแสดงความคิดรวบยอดโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญ โดยใช้แผนภาพหรือสัญลักษณ์ เพื่อบรรยายคุณลักษณะเพื่อให้เกิดความเข้าใจข้อเท็จจริงหรือเรื่องนั้น ๆ ได้ง่ายขึ้นมองเห็นเป็น รูปธรรม ดังนั้นในงานวิจัยฉบับนี้รูปแบบจึง หมายถึง โครงสร้างเชิงเหตุและผลของกระบวนการ และองค์ประกอบที่จำลองขึ้นจากปรากฏการณ์และสภาพความจำเป็นของเครือข่ายความร่วมมือ ที่เป็นระบบ เพื่อช่วยให้สามารถวิเคราะห์และเข้าใจสภาพลักษณะและรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อพัฒนางานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

ประเภทของรูปแบบ

ประเภทของรูปแบบอาจจะมีรูปแบบอย่างง่าย ๆ ไปจนถึงรูปแบบที่มีความสลับซับซ้อนมาก ๆ และมีทั้งรูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) ที่เป็นแบบจำลองของวัตถุ และรูปแบบเชิงคุณลักษณะ (Qualitative Model) ที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ด้วยภาษาหรือสัญลักษณ์ รูปแบบในทางสังคมศาสตร์มักหมายถึง ชุดของข้อความเชิงนามธรรมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เราสนใจ เพื่อใช้ในการนิยามคุณลักษณะหรือบรรยายคุณสมบัติอื่น ๆ ให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย ดังนั้น รูปแบบจึงไม่ได้บรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่มุม เพราะทำให้ได้โมเดลมีความซับซ้อนและยุ่งยากเกินไปในการที่จะทำความเข้าใจ (Tosi & Carroll, 1982) Keeves (1988) ได้จำแนกรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปมัยเทียบเคียงในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจเชิงนามธรรมสร้างขึ้นโดยใช้หลักการเทียบเคียงโครงสร้างของรูปแบบให้สอดคล้องกับลักษณะที่คล้ายคลึงกัน และสอดคล้องกับลักษณะข้อมูลหรือความรู้ที่มีอยู่โดยต้องมีองค์ประกอบของรูปแบบชัดเจน สามารถนำไปทดสอบข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ และสามารถนำไปใช้หาข้อสรุปของปรากฏการณ์ได้อย่างกว้างขวาง

2. รูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด กระบวนการ องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) ซึ่งใช้สมการทางคณิตศาสตร์แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปร มักนิยมใช้ในการศึกษาสาขาจิตวิทยา โดยเฉพาะด้านพฤติกรรมศาสตร์ ตลอดจนสาขาศึกษาศาสตร์และบริหารการศึกษา

4. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ร่วมกับหลักการสร้างรูปแบบเชิงข้อความที่มีตัวแปรซับซ้อนได้ โดยต้องอาศัยทฤษฎีหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาแสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลระหว่างตัวแปร เพื่อให้ได้รูปแบบในลักษณะสมการเส้นทางที่สามารถทดสอบได้

Bush (1986) ได้แบ่งรูปแบบของการจัดการศึกษาออกเป็น 5 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) แบบปกติ (Formal Model) 2) แบบประชาธิปไตย (Democratic Model) 3) รูปแบบทางการเมือง (Political

Model) 4) รูปแบบจิตวิสัย (Subjective Model) และ 5) รูปแบบคลุมเครือ (Ambiguity Model) ใน ส่วนของ Smith (1980) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) รูปแบบเชิงกายภาพ สามารถจำแนกได้เป็นรูปแบบรูปปั้น ที่มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง เป็นต้น และ รูปแบบเชิงอุปมา ที่มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนทำ การทดลองจริง เป็นต้น และ 2) รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ สามารถจำแนกเป็นรูปแบบข้อความ ซึ่งเป็นการ ใช้ข้อความในการอธิบายย่อ เช่น คำพรรณนาลักษณะงาน เป็นต้น และรูปแบบทางคณิตศาสตร์ นอกจากนี้ Hersey, Blanchard & Johnson (1996) ยังได้กล่าวอีกว่า รูปแบบกับทฤษฎีไม่ใช่สิ่ง เดียวกันแต่มีความสัมพันธ์กันใน 2 ลักษณะ คือ 1) รูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Model) เป็น รูปแบบที่สร้างขึ้นจากประสบการณ์งานวิจัย หรือทฤษฎีที่มีอยู่แล้วเพื่อหาข้อสรุปที่ใช้อธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์ของเรื่องที่ศึกษา เมื่อทดสอบรูปแบบกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมแล้ว ถ้ามีความ สอดคล้องกับรูปแบบนั้นก็มีความน่าเชื่อถือ อันอาจนำไปสู่การสร้างทฤษฎีในเรื่องนั้น ๆ ต่อไป ดังนั้น การสร้างรูปแบบเชิงทฤษฎีจึงอาจเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของการสร้างทฤษฎีใหม่ ๆ เท่านั้น และ 2) รูปแบบเชิงปฏิบัติ (Practical Model) เป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้เข้าใจ ทฤษฎีนั้น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น หรือเพื่อนำไปใช้อธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์ที่ศึกษา ดังนั้น รูปแบบจึงเป็นเพียงแบบจำลองอย่างหนึ่งที่ได้จากการถ่ายทอดจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ

ภัทรวรรณ นิลแก้วบรรพชัญ (2559) ได้ให้ความหมายของรูปแบบมีทั้งรูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) ที่เป็นแบบจำลองของวัตถุและรูปแบบเชิงคุณลักษณะ (Qualitative Model) ที่ใช้ อธิบายปรากฏการณ์ด้วยภาษาหรือสัญลักษณ์รูปแบบในทางสังคมศาสตร์

สรุปได้ว่า ประเภทของรูปแบบรูปแบบมีหลายประเภทด้วยกันเป็นสิ่งที่สร้างและพัฒนาขึ้น ของแต่ละสาขาก็มีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เช่น รูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ได้แบ่ง ออกเป็น รูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปไมยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจใน ปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม รูปแบบที่ใช้ภาษาสื่อในการขยายหรืออภิปรายปรากฏการณ์ที่ศึกษา ด้วยภาษา แผนภูมิ รูปภาพ รูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของ ตัวแปรต่าง ๆ และรูปแบบที่นำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กัน เชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น

องค์ประกอบของรูปแบบ

สำหรับองค์ประกอบของรูปแบบได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวเอาไว้เกี่ยวกับ องค์ประกอบของรูปแบบและได้มีการกำหนดรูปแบบไว้แตกต่างกัน ดังนี้

Brown & Moberg (1980) ได้มีการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบตามแนวคิดเชิงระบบ อันประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อม 2) เทคโนโลยี 3) โครงสร้าง 4) กระบวนการ บริหารจัดการและ 5) การตัดสินใจสั่งการ ในขณะที่ Ivancevich et al. (1989) ได้กล่าวเอาไว้ว่า องค์ประกอบของรูปแบบเชิงระบบ จะประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ 3) ผลผลิต และ 4) ข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อม การพิจารณารูปแบบในลักษณะนี้ ถือว่าผลผลิตของระบบเกิดจากการที่มีปัจจัยนำเข้าส่งผ่านเข้าไปในกระบวนการซึ่งจะก่อให้เกิด ผลผลิตขึ้นและให้ความสนใจกับข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อมภายนอกด้วย

จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม (2545) ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐใน ประเทศไทย ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ 1) การเน้นบริบทและความเป็นมาของแนวคิด 2) รูปแบบการ

บริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย 3) แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ และ 4) เงื่อนไขและข้อจำกัดของรูปแบบ

ศิริชัย กาญจนวาสิ และคนอื่น ๆ (2548) ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบของกระบวนการบริหารจัดการ การศึกษาแบบบูรณาการสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภาพความสำเร็จ 2) การกำหนดโครงสร้าง 3) การบริหารจัดการ และ 4) การติดตามกำกับ

ทิตนา เขมมณี และคนอื่น ๆ (2548) ได้สังเคราะห์รูปแบบงานวิจัยการปฏิรูปทั้งโรงเรียน พบว่า รูปแบบประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ 2) ความหมายและวัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบ 4) ยุทธศาสตร์ของรูปแบบ 5) บริบทและตัวป้อนของรูปแบบ 6) กระบวนการของรูปแบบ 7) ผลที่ควรจะได้รับจากการใช้รูปแบบ 8) ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และคุณภาพของรูปแบบ และ 9) การนำรูปแบบไปใช้

ศักดา สถาพรจนา (2549) ได้ศึกษาการพัฒนาการปรับรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) หลักการแนวคิด 2) ระบบของรูปแบบ 3) แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ และ 4) เงื่อนไขของรูปแบบ

เลขาธิการสภาการศึกษา (2549) ได้สรุปไว้ว่า องค์ประกอบสำคัญของรูปแบบมีอยู่ 2 ส่วน คือ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ และ 2) กลไกของรูปแบบ ซึ่งเป็นตัวจักรในการทำหน้าที่ของรูปแบบ เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์โดยมีบริบทเป็นเงื่อนไขของการเกิดขึ้น คงอยู่ และล่มสลายของรูปแบบที่ สร้างขึ้นโดยได้ให้รายละเอียดในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ อาจจะมีวัตถุประสงค์เดียวหรือหลายวัตถุประสงค์ก็ได้โดยจะมีขอบเขตกว้างหรือจำกัดก็ได้ ซึ่งหมายความว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้นเป็นรูปแบบที่ครอบคลุมงานทั้งหมดที่องค์กรกำลังดำเนินการอยู่หรือเป็นเพียงส่วนหนึ่งของงานทั้งหมดก็ได้ ในการตั้งวัตถุประสงค์ของรูปแบบนั้น อาจกำหนดออกมาในรูปของเจตนารมณ์ที่จะดำเนินการหรือผลผลิตที่ต้องการให้เกิดขึ้นก็ได้และวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นนี้จะเป็เป้าหมายในการออกแบบกลไกการทำงานเพื่อบรรลุ วัตถุประสงค์ดังกล่าว

2. กลไกของรูปแบบ เป็นองค์ประกอบของระบบงานที่มีความเป็นอิสระจากกันและกันแต่ทำงานสัมพันธ์กันและพึ่งพาอาศัยกันในการทำงานตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ซึ่งเปรียบเสมือนการทำงานของเครื่องยนต์ที่ออกแบบไว้ เพื่อให้ส่วนประกอบต่าง ๆ ทำงานหน้าที่เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ของการสร้างเครื่องยนต์ อย่างไรก็ตาม การออกแบบรูปแบบไม่ว่าจะเป็นรูปแบบที่ ครอบคลุมงานทั้งระบบขององค์กรหรืองานบางส่วนขององค์กรก็ตาม ผู้ออกแบบไม่สามารถที่จะ ออกแบบองค์ประกอบย่อยของระบบนั้น ๆ ได้ทั้งหมด เพราะจะมีรายละเอียดและความสลับซับซ้อน มากเกินไป ดังนั้น การออกแบบรูปแบบจึงกำหนดเฉพาะองค์ประกอบสำคัญของระบบนั้น ๆ เท่านั้น โดยมีสมมติฐานว่า หากองค์ประกอบเหล่านั้นทำหน้าที่ตามที่ออกแบบไว้แล้ว การดำเนินงานของ องค์กรจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ค่อนข้างจะแน่นอน

Bardo & Hartman (1982) ได้กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ ได้แก่ 1) สถาบัน (Institution) เป็นระบบของสังคมที่มีการกำหนดแนวปฏิบัติไว้เป็นแนวทาง และมีการนำเอาแนวปฏิบัติมาใช้ อย่างสม่ำเสมอ หน่วยย่อยของสถาบันแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ 1) บทบาท (Role) โดยบทบาทนี้จะเกี่ยวกับ

กับบุคลิกภาพของบุคคล ซึ่งในบทบาทนั้น จะหมายถึงลักษณะของตำแหน่งหน้าที่และสภาพซึ่งอยู่ภายใต้สถาบัน และเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของผู้สวมบทบาท และ 2) ความคาดหวัง (Expectation) เป็นเรื่องของเกณฑ์มาตรฐานของสังคมหรือสถาบันที่มุ่งหวังจะได้รับจากผู้สวมบทบาท บทบาทที่สมบูรณ์ควรกำหนดความสัมพันธ์กับบทบาทอื่น ๆ ภายในสถาบัน แนวคิดนี้เองทำให้การกำหนดงานในแต่ละหน้าที่เป็นไปในรูปของการจัดลำดับชั้น โดยกำหนดให้บทบาทหนึ่งมีบทบาทต่อเนื่องไปกับอีกบทบาทหนึ่งต่อไปเรื่อย ๆ จนทำให้การดำเนินงานของสถาบันบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 2) บุคคล (Individual) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบสังคม สถาบันจะดำเนินการไม่ได้หากไม่มีองค์ประกอบด้านบุคคล ซึ่งมีส่วนประกอบย่อยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของสถาบันอยู่ 2 ประการ คือ 1) บุคลิกภาพ (Personality) โดยที่บุคลิกภาพของบุคคลมีความสำคัญต่อการวางตัว การสวมบทบาท และความต้องการในการทำงาน และ 2) ความต้องการ (Need Disposition) เป็นแนวโน้มในการพยายามทำตัวให้เหมาะสมและปฏิบัติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่แน่นอนของแต่ละคน โดยมีความคาดหวังบนพื้นฐานในการแสดงออก นอกจากนี้ Bardo & Hartman ยังได้ให้ความเห็นเอาไว้ว่า การที่จะระบุว่ารูปแบบต้องประกอบด้วยรายละเอียดมากน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสม และรูปแบบนั้นควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีข้อกำหนดที่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์นั้น ๆ

ด้วยเหตุนี้เอง การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบใด ๆ ขึ้นอยู่กับการศึกษาว่า ต้องการศึกษารือทำนายปรากฏการณ์ใด หลังจากนั้นจึงเลือกใช้อองค์ประกอบของรูปแบบให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

สรุปได้ว่า ในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบขึ้นอยู่กับการศึกษาว่าต้องการทำนายปรากฏการณ์ใด เรื่องอะไร แล้วจึงเลือกใช้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบจะต้องประกอบด้วยรายละเอียดมากน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสมและรูปแบบนั้นควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีข้อกำหนดที่แน่นอนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์นั้น ๆ

คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี

Keeves (1988) กล่าวถึงลักษณะของรูปแบบที่ดีเอาไว้ว่า ควรจะมีข้อกำหนด 4 ประการ คือ 1) รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันแบบรวม ๆ (Associative Relationship) 2) รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกต และเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ 3) รูปแบบควรระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาและเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์หรืออธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย และ 4) รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งจะเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

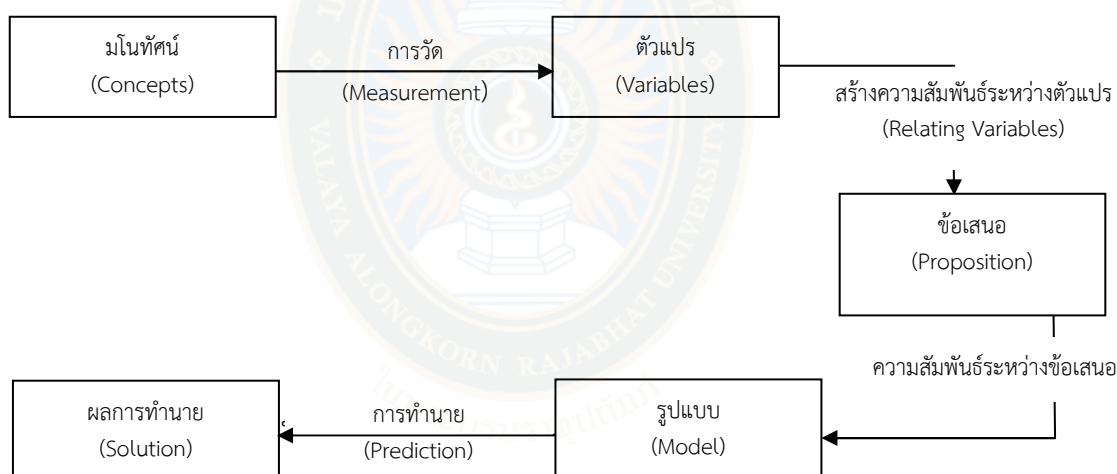
ฮูเซน และโพสเชิลเวท (Husen & Postlethwaite, 1994) ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบที่มีประโยชน์และอยู่ในขอบข่ายการวิจัย มีคุณลักษณะดังนี้ คือ 1. รูปแบบควรนำไปสู่การทำนายของผลที่จะเกิดภายหลังได้ด้วยข้อมูลจากการสังเกตที่น่าเชื่อถือได้ 2. โครงสร้างรูปแบบ ควรจะแสดงให้เห็นถึงบางสิ่งบางอย่างที่เป็นกลไกเชิงเหตุผลซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องศึกษา รูปแบบนี้สามารถใช้ได้ทั้งในเชิงทำนายและอธิบาย 3. รูปแบบควรจะให้คำอธิบายที่ช่วยขยายความรู้ในแนวคิดใหม่ และนำไป

สู่การแสวงหาคำตอบที่ต้องการศึกษาได้มากขึ้น 4. รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง

กล่าวโดยสรุป รูปแบบที่ดีที่สุดคือสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างของความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อช่วยในการวิเคราะห์ปัญหาและเข้าใจสิ่งต่าง ๆ โดยองค์ประกอบของรูปแบบจะเปลี่ยนไปตามตัวแปรที่ต้องการศึกษาและเกี่ยวข้องส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของประสบการณ์ที่ผู้สนใจดำเนินการ โดยรูปแบบจะมีทั้งรูปแบบเชิงอุปมา เิงภาษา เิงแบบแผนเชิงคณิตศาสตร์ รูปแบบเชิงเหตุผล

กระบวนการสร้างรูปแบบ

การสร้างรูปแบบเป็นการกำหนดมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เพื่อชี้ให้เห็นชัดเจนว่ารูปแบบกำลังนำเสนออะไร เเสนออย่างไร เพื่อให้ได้อะไรและสิ่งที่ได้นั้นจะอธิบายปรากฏการณ์อะไร ตลอดจนนำไปสู่ข้อค้นพบอะไรใหม่ ๆ ได้บ้าง (Keeves, 1988) ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2.1 กระบวนการสร้างรูปแบบตามแนวคิดของ Keeves (1988)

Meason, Albert & Khedouri (1985, อ้างถึงใน กนิษฐา นาวรัตน์, 2549) ได้เสนอขั้นตอนการสร้างรูปแบบไว้ดังนี้ 1) ขั้นรวบรวมปัญหา (Problem Formulation) เพื่อให้รู้ว่าอะไรคือปัญหาที่แท้จริง 2) ขั้นพัฒนารูปแบบ (Model Construction) ดำเนินการหลังจากการรวบรวมปัญหา การสร้างรูปแบบต้องพิจารณาวัตถุประสงค์เบื้องต้นของการสร้าง และรู้ถึงลักษณะเฉพาะที่ต้องการของผลผลิต ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็น และควรคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการสร้างและความสนใจของผู้ใช้ เพราะถ้ารูปแบบมีค่าใช้จ่ายสูงและไม่เป็นที่ยอมรับของผู้ใช้ ข้อมูลที่รวบรวมมาอาจมีข้อบกพร่องได้ ในระหว่างดำเนินการ ดังนั้น จึงควรมีการให้คำจำกัดความสภาพการณ์การสุ่มตัวอย่างและทำตามหลักวิชาการอย่างเคร่งครัด ควรมีการประเมินค่าและพิจารณาความแปรปรวนอย่างระมัดระวังสมควรนำตัวแปรใดบ้างมาวางไว้ในรูปแบบที่จะสร้าง และเมื่อสร้างเสร็จแล้วก็ต้องพิจารณาว่าครอบคลุมตัวแปรหรือไม่ มีความบกพร่องในตัวแปรใดบ้าง 3) ขั้นการทดสอบรูปแบบ (Testing the Model) เมื่อ

สร้างรูปแบบเสร็จแล้วควรทดสอบโดยพิจารณาถึง (3.1) มีความตรงตามสถานการณ์จริง (Valid) รูปแบบที่สร้างหากมีความใกล้เคียงกับความจริงจะดีมาก เพราะจะช่วยให้การตัดสินใจดีขึ้น ไม่ยุ่งยากต่อการนำไปใช้และควรพิจารณาถึงความสำเร็จของการแก้ปัญหาด้วยและ (3.2) มีการนำไปทดลองใช้เพื่อเปรียบเทียบว่าผลการนำไปใช้ทำให้มีการปรับปรุงคุณภาพในการปฏิบัติงานอย่างไร การทดลองใช้มี 2 ลักษณะ คือ ทดลองย้อนหลัง (Retrospective Evaluation) โดยใช้กับข้อมูลในอดีตและการทดลองใช้ปฏิบัติจริงในปัจจุบัน (Pretest) 4) ขั้นตอนการนำไปใช้ (Implementation) เมื่อผ่านการทดสอบแล้วควรสมารถที่จะนำไปใช้ให้เกิดความสำเร็จ เพราะไม่มีรูปแบบใดที่สำเร็จสมบูรณ์จนกว่าจะได้รับความสนใจและมีการนำไปใช้ และ 5) ขั้นตอนการพัฒนาปรับปรุงให้ทันสมัย (Model up Dating) แม้ว่าจะมีการนำรูปแบบไปใช้อย่างประสบผลสำเร็จ แต่ก็ควรมีการพัฒนาปรับปรุงประยุกต์ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ขององค์กรและสถานการณ์ที่อาจมากระทบทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร

สมุทร ชำนาญ (2546) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มุ่งศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เหมาะสมกับสภาพสังคม แบ่งการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ (สามขั้นแรกเป็นการสร้างรูปแบบ) ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการ แนวคิดทฤษฎี วิธีการบริหารโรงเรียนที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน และสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อกำหนดกรอบความคิดในการวิจัยขั้นตอนที่ 2 เป็นการสร้างรูปแบบการจำลองเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยมีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ด้วยการสร้างเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย เพื่อถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นการพัฒนาปรับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยใช้เทคนิคเดลฟายจากผู้เชี่ยวชาญขั้นตอนที่ 4 เป็นขั้นตอนการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ โดยใช้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2548) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานมุ่งศึกษาการพัฒนาปรับรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีรายละเอียดในการดำเนินการ 5 ขั้นตอน คือ (สามขั้นแรกเป็นการสร้างรูปแบบ) ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการบริหารคุณภาพทั้งองค์กร โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโครงการนำร่องการวิจัยและการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาสภาพจริงจากรายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพขั้นตอนที่ 2 เป็นการสร้างรูปแบบจำลองเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กร โดยการสังเคราะห์แบบสัมภาษณ์จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 นำมาสร้างเป็นแบบจำลองระบบบริหารคุณภาพทั้งองค์กรด้วยการสร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิแบบเลือกตอบ เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นโดยอิสระขั้นตอนที่ 3 เป็นการพัฒนารูปแบบระบบบริหารคุณภาพทั้งองค์กรโดยใช้เทคนิคเดลฟายจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติการใช้รูปแบบจำลองจากขั้นตอนที่ 2 นำมาศึกษาวิเคราะห์และกำหนดรูปแบบระบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรด้วยเทคนิคเดลฟาย 3 รอบขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์หาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กร เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม

ของรูปแบบ โดยผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นตอนที่ 5 การสรุปและนำเสนอรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรและจัดทำรายงานผลการวิจัยต่อไป

สรุปได้ว่า กระบวนการสร้างรูปแบบ (Model) นั้นไม่มีข้อกำหนดที่ตายตัวแน่นอนว่าต้องทำอะไรบ้าง แต่โดยทั่วไปจะเริ่มจากการศึกษา องค์ความรู้ (Intensive Knowledge) เกี่ยวกับเรื่องที่เราจะสร้างรูปแบบให้ชัดเจน จากนั้นจึงค้นหาข้อเท็จจริง สมมติฐาน และหลักการของรูปแบบที่พัฒนา แล้วสร้างรูปแบบตามหลักการที่กำหนดขึ้น

การพัฒนาารูปแบบ

Keeves (1988) ได้กล่าวถึงหลักการอย่างกว้าง ๆ เพื่อกำกับการสร้างรูปแบบไว้ 4 ประการ คือ 1) รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงแบบธรรมดา อย่างไรก็ตาม ความเชื่อมโยงเชิงเส้นตรงแบบธรรมดาทั่วไปก็มีประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ 2) รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบได้ สามารถตรวจสอบได้ด้วยการสังเกตและหาข้อสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ 3) รูปแบบควรต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงกลยุทธ์ของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้แล้ว รูปแบบควรใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย และ 4) รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่

การพัฒนาารูปแบบนี้ในอนาคตจะมีขั้นตอนในการดำเนินงานแตกต่างกันออกไป แต่โดยทั่วไปจะมีขั้นตอนในการพัฒนา ดังนี้ 1) การสร้างรูปแบบ (Construct) และ 2) การหาความตรง (Validity) (Willer, 1986) ส่วนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนว่ามีการดำเนินงานอย่างไรนั้น จะขึ้นอยู่กับลักษณะและกรอบแนวคิดที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนี้ ๆ

บุญชม ศรีสะอาด (2535) การพัฒนารูปแบบซึ่งได้แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ การพัฒนารูปแบบและการทดสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบ ในส่วนการพัฒนารูปแบบนี้ ดำเนินการโดยวิเคราะห์ลำดับในการทำวิทยานิพนธ์ หลักการเขียนรายงานการวิจัย จุดบกพร่องที่มักพบในการทำวิทยานิพนธ์ ฯลฯ แล้วนำองค์ประกอบเหล่านั้นมาสร้างเป็นรูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์ตามลำดับขั้นในการทำวิทยานิพนธ์ หลังจากนั้นจะเป็นขั้นตอนที่ 2 นำรูปแบบดังกล่าวไปทดสอบและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบ

รมย์ พะโยม (2552) ซึ่งได้พัฒนารูปแบบการบริหารการปฏิบัติงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกขั้นตอน ดังนี้

1. การสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารการปฏิบัติงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วจัดทำเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา

2. การสร้างรูปแบบการบริหารการปฏิบัติงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้ข้อมูลจากการสังเคราะห์ขั้นตอนที่ 1 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาโดยสนทนากลุ่ม

3. การประเมินรูปแบบการบริหารการปฏิบัติงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยผู้บริหารการศึกษา สถานศึกษาและครูผู้สอนจำนวน 15 คน พิจารณาความเหมาะสม ความเป็นไปได้

บรรจง เจริญสุข (2552) ที่ได้แบ่งออกเป็น 3 ระยะเช่นกัน คือ

ระยะที่ 1 ศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้น โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาและหลักธรรมาภิบาล สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 12 คน

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 24 คน ด้วยเทคนิคเดลฟายจำนวน 3 รอบ

ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แบบสอบถาม

สมยงค์ แก้วสุพรรณ (2552) ได้นำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ

1. วิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล
2. สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้การสนทนากลุ่มและจัดเวทีวิพากษ์
3. ทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา
4. ประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

นิวัตร นาคะเวช (2554) ได้เสนอขั้นตอนการดำเนินการที่สอดคล้องกัน คือ

1. การศึกษาและสร้างรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน ประกอบด้วยศึกษาและวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน กรณีตัวอย่าง สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารการศึกษาหรือสถานศึกษา
2. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน สนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษสถานศึกษาและการนิเทศโรงเรียนในฝัน
3. การตรวจสอบคุณลักษณะรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนในฝันโดยสอบถามสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู

ไมตรี บุญทศ (2554) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียนโดยดำเนินการพัฒนารูปแบบและนำเสนอ 6 ขั้นตอน โดยเพิ่มขั้นตอนการเตรียมการก่อนวิจัย และขั้นประเมินและปรับปรุงการบริหาร ดังนี้

1. การเตรียมก่อนการวิจัย โดยการเลือกพื้นที่การวิจัย การเตรียมทีมวิจัยเครื่องมือวิจัย
2. วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียนในพื้นที่ที่ทำการวิจัย โดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาโรงเรียนในพื้นที่ที่ทำการวิจัย ศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ 3 โรงเรียน

3. ร่างรูปแบบการบริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียน

4. ตรวจสอบและแก้ไขร่างรูปแบบการบริหาร เพื่อการประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียน

5. ทดลองใช้รูปแบบการบริหาร เพื่อการประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียน

6. ประเมินและปรับปรุงการบริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียน

สมชัย จรรย์ไพบูลย์ (2555) ได้สร้างรูปแบบการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยดำเนินการ ดังนี้

ระยะที่ 1 วิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยการศึกษาสภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และกรณีศึกษาสถานศึกษาที่เป็นต้นแบบการประกันคุณภาพภายใน

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ระยะที่ 4 นำเสนอผลการใช้รูปแบบ

ภัทรวรรณ นิลแก้วบรรณวิญญู (2559) การพัฒนารูปแบบมีการดำเนินการเป็นสองตอนใหญ่ คือ การสร้างรูปแบบและการหาคุณภาพของรูปแบบ ส่วนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนว่ามีการดำเนินงานอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะและกรอบแนวคิดที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนั้น ๆ

สรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบการสร้างรูปแบบเป็นการกำหนดมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบเพื่อชี้ให้เห็นว่า รูปแบบเสนออะไร เสนออย่างไร เพื่อให้ได้อะไร และสิ่งที่ได้นั้นอธิบายปรากฏการณ์อะไรและนำไปสู่ข้อค้นพบอะไรใหม่

การตรวจสอบรูปแบบ

การสร้างรูปแบบมีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบนั้นด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ การตรวจสอบรูปแบบมีหลายวิธี ซึ่งอาจจะใช้การวิเคราะห์จากหลักฐานเชิงคุณลักษณะ (Qualitative) และเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยผู้เชี่ยวชาญ

Eisner (1976) ได้เสนอแนวคิดการตรวจสอบรูปแบบในบางเรื่องที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการวิจัยเชิงปริมาณ คือ การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีความเชื่อว่าการรับรู้ที่เท่ากันนั้นเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รู้ และได้เสนอแนวคิดการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิไว้ ดังนี้

1. การประเมินโดยแนวทางนี้มีได้เน้นผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามรูปแบบการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal-based Model) การตอบสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้องตามรูปแบบการประเมินแบบสนองตอบ (Responsive Model) หรือกระบวนการตัดสินใจ (Decision Making Model) อย่างไม่อย่างหนึ่ง แต่การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่นำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจจะผสมผสานปัจจัยในการพิจารณาต่าง ๆ เข้าด้วยกันตามวิจรรย์ญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ทำการประเมิน

2. เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะประเมินโดยที่พัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลป์ (Art Criticism) ที่มีความละเอียดอ่อน

ลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากเป็นการวัดคุณค่าที่ไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใด ๆ ได้ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง ต่อมาได้มีการนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในทางการศึกษาระดับสูงในวงการอุดมศึกษามากขึ้นในสาขาเฉพาะที่ต้องอาศัยผู้รู้ผู้เล่นในเรื่องนั้นจริง ๆ มาเป็นผู้ประเมินผล จึงจะทราบและเข้าใจลึกซึ้งจริง ๆ

3. เป็นรูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล นั่นคือ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือประเมิน โดยให้ความเชื่อถือกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เที่ยงธรรมและมีคุณลักษณะที่ดี ทั้งนี้ มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้น จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิเอง

4. เป็นรูปแบบที่ให้ความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตามอัธยาศัย และความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่จะพิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวม การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

อุทุมพร จามรมาน (2541) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบรูปแบบนั้นควรตรวจสอบคุณลักษณะ 2 อย่าง คือ 1) การตรวจสอบความมากน้อยของความสัมพันธ์ ความเกี่ยวข้อง เหตุผลระหว่างตัวแปร และ 2) การประมาณค่าพารามิเตอร์ของความสัมพันธ์ดังกล่าว โดยสามารถประมาณค่าข้ามกาลเวลา กลุ่มตัวอย่าง หรือสถานที่ได้ หรืออ้างอิงจากกลุ่มตัวอย่างไปหาประชากรได้ โดยผลการตรวจสอบนำไปสู่คำตอบได้ 2 ข้อ นั่นคือ การสร้างรูปแบบ และการปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบเดิม

สมาน อัครภูมิ (2550) ได้เสนอแนวทางในการตรวจสอบรูปแบบที่เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการวิจัยและพัฒนารูปแบบไว้ อาจใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง จาก 3 วิธี ดังนี้ คือ

1. การตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้วิจัยจะนำเสนอรูปแบบที่พัฒนาขึ้นต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 15-20 คน พร้อมกับแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ตลอดจนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่าง ๆ

2. การตรวจสอบโดยการประชุมสัมมนา โดยผู้วิจัยจัดประชุมสัมมนาบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนอรูปแบบที่พัฒนาขึ้น เสร็จแล้วให้ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนา วิพากษ์ประเมินรูปแบบทั้งในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และให้ข้อเสนอแนะต่อไป

3. การตรวจสอบโดยการทดลอง โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นในสภาพจริง หรือเหตุการณ์จำลอง ตามแบบแผนที่ออกแบบไว้ เพื่อสังเกต รวบรวมข้อมูล และความเห็นต่อผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงรูปแบบต่อไป

หลังจากได้ข้อมูลจากการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยควรได้ดำเนินการปรับปรุงรูปแบบเพิ่มเติม พร้อมกับสรุปข้อมูล ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่เห็นว่าสำคัญต่อรูปแบบและการนำรูปแบบไปใช้ต่อไป

บรรจง เจริญสุข (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน ดำเนินการตรวจสอบรูปแบบโดยประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แบบสอบถาม

นิวัตร นาคะเวช (2554) ได้เสนอขั้นตอนการดำเนินการที่สอดคล้องกัน คือ การตรวจสอบคุณลักษณะรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนในฝันโดยสอบถาม สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริหาร

กล่าวโดยสรุปแล้ว รูปแบบที่จะนำไปใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดนั้น จะต้องเป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ อันได้แก่ มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง สามารถทำนายผลได้

สามารถขยายผลของการทำนายได้กว้างขวางขึ้น และสามารถนำไปสู่แนวคิดใหม่ ๆ ได้ สำหรับการสร้างและการพัฒนารูปแบบนั้น จะเริ่มต้นด้วยการศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่กำลังศึกษารวมไปถึงแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวกับการสร้างรูปแบบ โดยนำเอาข้อมูลที่จัดเก็บมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อกำหนดออกมาในลักษณะของความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของกระบวนการและองค์ประกอบของรูปแบบ ในการที่จะนำไปสู่ผลสรุปสำหรับอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยในการวิจัยครั้งนี้ จะมีการพัฒนารูปแบบ ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ และประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบ

2.2 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือ

ความหมายของความร่วมมือ

ความร่วมมือ (Collaboration) เป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่ทำให้การทำงานร่วมกันหรือการทำงานเป็นทีมประสบความสำเร็จ ความร่วมมือจึงถือเป็นคุณลักษณะที่กลุ่ม ทีม หรือองค์กรพึงปรารถนา ซึ่งหมายถึงการทำงานร่วมกับผู้อื่น การร่วมมือกัน การร่วมรู้ร่วมคิด การทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อสร้างบางสิ่งบางอย่างร่วมกัน (Croewther, 1996) และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ความร่วมมือเป็นพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของบุคคล กลุ่มบุคคล และอาจมีความหมายครอบคลุมไปถึงความร่วมมือขององค์กร ซึ่งประกอบด้วยการออกแบบและการจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย เพื่อนำมาทำแผนปฏิบัติการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งมีการประเมินศักยภาพผลการปฏิบัติงานเพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุงงาน สมาชิกทุกคนต้องมีจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบที่จะแสวงหาวิธีการ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนและแสวงหาวิธีการที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ในการทำงานของตน (Cramer, 1998)

Lucas (1998) ได้ให้ความหมายของความร่วมมือในการทำงานขององค์กรไว้ว่า เป็นการงานร่วมกันระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นเนื่องจากความต้องการของบุคคล หรือความต้องการขององค์กร ในการร่วมกันรับผิดชอบงาน มีการร่วมมือกันของบุคคล มีการสร้างเครือข่ายการทำงาน มีกลุ่มร่วมมือ สมาชิกมีการวิเคราะห์วิจารณ์ตนเอง และรู้สึกว่าได้ได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่น

Robbins & Finley (1998) เน้นความสำคัญเกี่ยวกับความร่วมมือในการทำงานเอาไว้ว่า ทุกฝ่ายจะให้การช่วยเหลือกันเพื่อให้ได้ประโยชน์ร่วมกัน และสามารถทำให้ทีมคงอยู่ได้เพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน

ในขณะที่ Martin (1999) แสดงทัศนะเอาไว้ว่า ความร่วมมือในการทำงานไม่ใช่กระบวนการทำงานแต่เป็นการสร้างความสัมพันธ์ของบุคคล (Human Relationship) ในการทำงานร่วมกันของบุคคล

สรุปได้ว่าสรุป ความร่วมมือในการทำงาน หมายถึง การที่กลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาปฏิบัติการทำงานร่วมกัน อาจร่วมมือกันอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการเพื่อให้ได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน โดยอาจไม่ต้องทำวาระการประชุมร่วมกัน การทำงานร่วมกันดังกล่าวนี้จะประกอบด้วยวางแผนกำหนดเป้าหมาย ทำแผนปฏิบัติการ ดำเนินการตามที่กำหนดโดยสมาชิกทุก

คนต้องมีจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบที่จะแสวงหาวิธีการเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานของตน ร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นสร้างพลังและการช่วยเหลือกัน

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความร่วมมือ

สำหรับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความร่วมมือ มีนักวิชาการหลากหลายท่านได้นำเสนอเอาไว้ ดังนี้

Graham & Wright (1999) ได้ศึกษาความหมายของความร่วมมือโดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมุ่งศึกษาว่าจะนำความร่วมมือสู่การปฏิบัติได้อย่างไร รวมทั้งได้นำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาใช้ในการสร้างตัวบ่งชี้ของความร่วมมือ และสร้างแบบวัดความร่วมมือ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความร่วมมือ หมายถึง การทำงานร่วมกันและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการวางแผน การแบ่งปัน และการบรรลุเป้าหมายของกิจกรรม ส่วนตัวบ่งชี้ของความร่วมมือ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การแบ่งปัน (Sharing) และการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (Goal Achieving Activities)

Weltch & Tulbert (2000) ได้สรุปเอาไว้ว่า องค์ประกอบของความร่วมมือ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การประนีประนอมเพื่อให้เกิดการเคารพความคิดใหม่และการเปลี่ยนแปลง 2) การสื่อสารที่ประกอบด้วยการฟังและการเสนอความคิด ความรู้สึก 3) การแก้ปัญหาที่มีการระบุความต้องการ ความจำเป็น การระดมสมอง การปรับสิ่งที่ได้เพื่อใช้ในการสร้างแผนปฏิบัติการและการประเมิน และ 4) การพัฒนาแผนปฏิบัติการและการประเมินการปฏิบัติการ

Mesa Public School (2003) ได้เสนอเอาไว้ว่า ตัวบ่งชี้ของความร่วมมือ ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การค้นคว้า และรวบรวมสารสนเทศ 2) การตรงต่อเวลา 3) การปฏิบัติตามหน้าที่ 4) การมีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่ม และ 5) การร่วมมือกับทีม

Plymouth State University (2003) ได้กล่าวถึงการร่วมมือเอาไว้ว่า เป็นความสามารถในการสนับสนุนเพื่อนร่วมงานและทำงานกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายร่วมกัน สำหรับตัวบ่งชี้ของความร่วมมือ ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความมุ่งมั่นพยายามที่จะร่วมมือ 2) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและการสื่อสารที่แสดงการเคารพผู้อื่น 3) การแสวงหาและสนับสนุนความเห็นร่วมกันของกลุ่ม การตระหนักและรับรู้งานของผู้อื่น 4) การตั้งเป้าหมายและจัดลำดับความสำคัญร่วมกับผู้อื่น และ 5) การทำตามสัญญาที่ได้ให้ไว้กับผู้อื่น

Sandiego State University's College of Education (2003) ได้นำเสนอองค์ประกอบของความร่วมมือไว้ 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมช่วยเหลือแบ่งปัน (Contribution) เป็นการค้นหาและรวบรวมสารสนเทศการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารและการตรงต่อเวลา 2) การรับผิดชอบ (Taking Responsibility) เป็นการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และการมีส่วนร่วมในการประชุม และ 3) การมองเห็นคุณค่าความเห็นของผู้อื่น (Valuing Other's Viewpoint) เป็นการรับฟังความเห็นของสมาชิกคนอื่น การร่วมมือกับสมาชิกในทีม และการตัดสินใจด้วยความยุติธรรม

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือ มีการรับรู้และมุมมองที่เหมือนกัน (Common Perception) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision) มีความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Interests/Benefits) การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย

(Stakeholders Participation) มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship) มีการเกี่ยวพันพึ่งพากัน (Interdependent) มีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน (Interaction)

การสร้างความร่วมมือ

ความร่วมมือมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาองค์กรสู่ความสำเร็จ เป็นสิ่งที่สามารถประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการสร้างความสัมพันธ์อย่างยั่งยืน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรร่วมกันทั้งในระหว่างบุคคล ครอบครัว และเพื่อนบ้าน การสร้างร่วมมืออาจมีทั้งในระดับหุ้นส่วนแบบไม่เป็นทางการไปจนถึงระดับการวางแผนสร้างความสัมพันธ์เชิงการร่วมมืออย่างจริงจังเป็นแบบแผน หรือกล่าวได้ว่า ความร่วมมือเป็นการเปิดโอกาสในการสร้างความสัมพันธ์ส่งเสริมความเป็นเพื่อนบ้าน ความเป็นชุมชน เพิ่มความตระหนักในการยอมรับประโยชน์ในการขยายขอบเขตการใช้ทรัพยากรร่วมกันด้วยการลดทอนความซ้ำซ้อน (กนกอร สมปราษฎ์ และคนอื่น ๆ, 2548) โดยลำดับขั้นเพื่อความสำเร็จในการสร้างร่วมมือ มีการดำเนินการ ดังนี้

1. ระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความร่วมมือจะประสบผลสำเร็จได้ต้องมีการระบุกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อจะได้ร่วมประชุมวางแผนกำหนดความต้องการ นิยาม เป้าหมาย และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดจากความเป็นผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละคน ซึ่งถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณประโยชน์ต่อการสร้างร่วมมือ

2. การสนองเหตุผลและความต้องการในการมีส่วนร่วม หลังจากการกำหนดผู้เป็นหุ้นส่วนความร่วมมือซึ่งอาจอยู่ในรูปตัวแทนองค์กร ครอบครัว ชุมชนแล้ว ต้องทบทวนอยู่เสมอว่าความร่วมมือที่ดำเนินการอยู่ได้สนองความต้องการโดยทำให้เกิดการแบ่งปันทรัพยากรและแลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญเพื่อสนองตอบความต้องการและเป้าหมายของชุมชนแล้วหรือยัง

3. สร้างพันธสัญญาสู่เป้าหมายร่วมกัน ความร่วมมือที่เกิดจากการสั่งการจะไม่ทำให้เกิดจิตสำนึกและการแลกเปลี่ยนความคิด และหากปราศจากการแลกเปลี่ยนความคิดในการกำหนดเป้าหมายก็จะทำให้โอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการสร้างร่วมมือมีน้อย ดังนั้นควรพิจารณาข้อคำถามต่อไปนี้อยู่เสมอ 1) ใครมีพันธสัญญาและมีความสามารถในการระดมทรัพยากร 2) ใครคือผู้สนับสนุนหรือผู้ดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จ 3) ทุกคนมีทักษะเฉพาะมีอำนาจ หรือมีความรู้ที่จะช่วยให้เกิดความร่วมมือหรือไม่ 4) ครอบครัวและชุมชนจะได้รับประโยชน์จากการเมืองครั้งนี้หรือไม่ 5) เราเป็นหุ้นส่วนที่สะท้อนความต้องการที่หลากหลายของชุมชนหรือไม่ 6) ประโยชน์ของความร่วมมือจะมีความสำคัญกว่าค่าใช้จ่ายหรือไม่ 7) เราเคยรู้มาก่อนหรือไม่ว่าเคยมีความร่วมมือระหว่างกลุ่มขององค์กรและชุมชนในอดีต 8) ผู้บริโภคจะมีความสำคัญเท่ากับหุ้นส่วนใช่หรือไม่ 9) องค์กรแต่ละแห่งมีกลุ่ม ทีมงานที่พอเพียง และมีเงินทุนที่จะสนับสนุนกิจกรรมความร่วมมืออย่างพอเพียงในการดำเนินการวันต่อวันใช่หรือไม่ และ 10) สิ่งใดที่สังคมและผู้นำจะต้องมีต่อการสร้างร่วมมือ

4. การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม การสร้างร่วมมือจะประสบความสำเร็จจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีภูมิหลังและมุมมองที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามความหลากหลายอาจนำมาซึ่งความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจและการควบคุม การหลอมรวมความร่วมมือสามารถทำได้ ดังนี้

1) ในระหว่างการอภิปราย ต้องช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนโดยปราศจากการสร้างอาณาจักรทางความคิดส่วนตนจนเกินไป

2) สร้างให้เกิดภาวะที่ง่ายต่อการตัดสินใจด้วยคำถาม ได้แก่ ผู้ร่วมมือจะรักษาความสมดุลระหว่างการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบได้อย่างไร ผู้ร่วมมือจะย้อนกลับมาประเมินและจะประสบผลสำเร็จได้อย่างไร จะได้ฉลองความสำเร็จหรือไม่ และจะอย่างไร ผู้ร่วมมือทุกคนมีความรู้สึกรู้ว่าได้รับการแบ่งปันอำนาจใช่หรือไม่ และประสบการณ์ที่ได้จากครอบครัวหรือเพื่อนบ้านที่ได้นำมาใช้ในการวางแผนสร้างความร่วมมือ

3) สร้างการยอมรับในนิยาม วิธีการ และบทบาทของสมาชิก โดยการพิจารณา คำถาม ได้แก่ กิจกรรมที่ดำเนินอยู่เป็นการให้โอกาสในการมีส่วนร่วมพอเพียงแล้วใช่หรือไม่ ทุกคนมีอำนาจในการตัดสินใจใช่หรือไม่ ทุกคนมีความเข้าใจอย่างแจ่มชัดต่อพันธสัญญาแล้วใช่หรือไม่ การประชุมดำเนินไปอย่างไร และจะมีการสื่อสารข้อเสนอเกี่ยวกับความร่วมมือในการดำเนินงาน และพันธกิจต่าง ๆ ใช่หรือไม่

4) สร้างและประกาศพันธกิจเพื่อแสดงถึงวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมโดยการเน้นย้ำด้วยคำถาม ได้แก่ ใครคือผู้ที่ปฏิบัติตามพันธกิจเหล่านี้ สิ่งใดบ้างที่ต้องเตรียมการ และอะไรคือความปรารถนาของหุ้นส่วนทุกคน

5) กำหนดวิธีการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ในขณะเดียวกันจะต้องมีการกำหนดเวลาในการพบปะสังสรรค์อย่างไม่เป็นทางการระหว่างหุ้นส่วนต่าง ๆ มีการกำหนดกลไกให้เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสาร มีการสร้างบรรยากาศที่เป็นการให้เสรีภาพในการใช้ภาวะผู้นำของหุ้นส่วนทุกคน

6) ให้โอกาสทุกคนแลกเปลี่ยนข่าวสารการประชุม มีการเลือกประเด็นที่เป็นแนวคิดของแต่ละคนมาสื่อสารและอภิปรายเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น

5. การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือ การวางแผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดเป้าหมายเพื่อให้เกิดความสำเร็จระยะยาวภายใน 2-4 ปี ในที่ประชุมผู้มีส่วนร่วมทุกคนต้องร่วมแลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญ ความหวัง สิ่งที่เป็นความวิตกกังวล และร่วมกันร่างแผนยุทธศาสตร์ โดยคำนึงถึงความใส่ใจต่อทรัพยากรที่ขาดแคลน เน้นมุมมองที่หลากหลาย อธิบายถึงรายละเอียดขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะเกิดผลต่อองค์กรและเพื่อนบ้าน ส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการชี้แจงเหตุผล บริหารจัดการโดยรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลอื่น สร้างพันธสัญญาความร่วมมือในการสร้างพันธกิจและเป้าหมาย และประเมินจุดแข็งจุดอ่อนของหุ้นส่วนทุกคน

6. การกำหนดข้อปฏิบัติในการประชุม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถร่วมกำหนดข้อปฏิบัติบางส่วนในการประชุม ซึ่งอาจเป็นเพียงเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติหรือเรื่องที่จำเป็น ได้แก่

1) เริ่มประชุมตามวาระที่กำหนดให้ และมีเวลาเพียงพอต่อการอภิปรายในแต่ละประเด็น

2) หุ้นส่วนแต่ละคนต้องได้รับการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและบทบาทในการปฏิบัติงาน และปฏิบัติให้เสร็จสมบูรณ์ภายในเวลาที่กำหนด

3) เริ่มต้นและสิ้นสุดการประชุมอย่างตรงเวลา

4) การใช้ภาวะผู้นำให้เกิดประสิทธิผลเป็นกุญแจสำคัญที่จะดำเนินในทุกขั้นตอน ซึ่งผู้นำจะต้องใช้ความพยายามอย่างสูงเพื่อแสวงหาข้อตกลงร่วมกันของตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ

7. การสร้างข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับการตัดสินใจ ข้อขัดแย้งต่าง ๆ เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเกิดขึ้น ดังนั้น การสร้างความร่วมมือจึงถือเป็นสิ่งท้าทายการย้อนกลับไปทบทวนเพื่อหาคำตอบของข้อขัดแย้งและทักษะการสร้างข้อตกลงร่วมกันเป็นกุญแจสู่ความสำเร็จ การให้ความไว้วางใจเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ หากปราศจากความไว้วางใจแล้วหุ้นส่วนทุกคนจะไม่ยอมเปิดเผยความคิดเห็นส่วนตัว นอกจากความไว้วางใจแล้วยังมีประเด็นอื่น ๆ อีกที่จะส่งเสริมให้เกิดข้อตกลงร่วมกัน ได้แก่

1) การสร้างความสัมพันธ์โดยกำหนดให้มีช่วงเวลาเป็นระยะ ๆ ในการร่วมอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนความคับข้องใจหรือการยกย่องชมเชย

2) ดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายทั่ว ๆ ไป และมีการกำหนดวาระที่จะสะท้อนผลของการปฏิบัติตามจุดประสงค์นั้น

3) สื่อสารข้อมูลอย่างทั่วถึงเพื่อให้ทุกคนได้ศึกษาทบทวนและนำไปสู่ข้อสรุปในที่ประชุม

4) การแสดงความยินดีกับความสำเร็จหลังสิ้นสุดการทำงาน เพราะเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งต่อการสร้างทีมงาน

สรุปได้ว่า การสร้างความร่วมมือ คือ การทำให้มีการติดต่อ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ การสร้างเครือข่ายควรสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้สมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันฉันท์เพื่อนที่ต่างก็มีความเป็นอิสระมากกว่าสร้างการคบค้าสมาคมแบบพึ่งพิง นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายต้องไม่ใช่การสร้างระบบติดต่อด้วยการเผยแพร่ข่าวสารแบบทางเดียว เช่น การส่งจดหมายข่าวไปให้สมาชิกตามรายชื่อแต่จะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันด้วย

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย

ความหมายของเครือข่าย

Wheatly (1999) กล่าวว่า สรรพสิ่งทั้งหลายต่างก็มีการพึ่งพาอาศัยกัน มีการดำรงอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มก้อน เป็นข่ายใยแห่งความสัมพันธ์ มีความเป็นอิสระต่อกัน และมีตัวตนที่แท้จริง กล่าวคือ สรรพสิ่งทั้งหลายเป็นเครือข่ายที่เชื่อมโยง มีการขยายผลและเติบโตอย่างต่อเนื่อง สามารถปรับเปลี่ยนรูปร่าง รูปทรง และเปลี่ยนพลังงานเพื่อการเข้าสู่ภาวะที่เหมาะสม

Hanson (2003) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายไว้ว่า เป็นรูปแบบหนึ่งของการประสานงานของบุคคล กลุ่ม องค์กร หรือหลายองค์กรที่มีทรัพยากรของตนเอง ซึ่งเข้ามาประสานงานกันอย่างมีระยะเวลาพอสมควร จะมีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอหรือไม่ก็ตาม แต่จะมีการวางรากฐานเอาไว้เมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีความต้องการจะขอความช่วยเหลือหรือขอความร่วมมือจากกลุ่มอื่น ๆ เพื่อแก้ปัญหาและสามารถติดต่อกันต่อไปได้ และการที่ปัจเจกบุคคลหรือสถาบันมารวมกันเป็นกลุ่มนั้น จะต้องมีความสนใจในเรื่องหนึ่งเรื่องใดร่วมกัน แต่อย่างไรก็ตาม เพียงการรวมกลุ่มเท่านั้นยังไม่อาจเป็นเครือข่ายงานได้ เพราะจะมีลักษณะเพียงการทำงานร่วมกันคือมีบุคคลร่วมสนทนากัน หากจะให้เป็นเครือข่ายที่ดีได้จะต้องมีปัจจัยความร่วมมือกันที่จะติดต่อสื่อสาร เต็มใจที่จะประสานงานกัน และที่สำคัญสมาชิกต้องยอมรับที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน ไม่ใช่เพียงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเท่านั้น

ประเวศ วะสี (2541) ได้มีการกล่าวเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคมที่มีการขยายตัวออกไปว่า เครือข่ายทางสังคมจะคล้ายเครือข่ายในสมอง โดยโครงสร้างของสมองนั้นจะทำให้เกิดการเรียนรู้ในระดับที่สูงเพื่อการมีชีวิตรอด และโครงสร้างทางสังคมจะมีวิวัฒนาการไปเหมือนโครงสร้างทางสมองมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของสังคม จากสังคมใช้อำนาจไปเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และการที่จะเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ได้นั้น จะต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมจากแนวตั้งไปเป็นเครือข่ายสังคมที่มีการโยงใยความสัมพันธ์ในทุกทิศทาง เป็นเครือข่ายทางสังคมแห่งกาลยามิตรหรือเครือข่ายสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Social Network) โดยที่เครือข่ายสังคมจะต้องมีความสามารถในการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องหรือมีการขยายแนวคิด กระบวนการออกไปจึงจะสามารถปรับตัวให้อยู่ในดุลยภาพได้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับนิยามของเครือข่ายเอาไว้ว่า อาจมีความหมายที่แตกต่างกันไปตามมุมมองของแต่ละคนและให้นิยามเครือข่ายเพื่อการปฏิรูปการศึกษาไว้ว่า การที่ปัจเจกบุคคล องค์กร หน่วยงาน หรือสถาบันใด ๆ ได้ตกลงที่จะประสานเชื่อมโยงเข้าหากันภายใต้วัตถุประสงค์หรือข้อตกลงอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันอย่างเป็นระบบโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปฏิรูปการศึกษา กลุ่มเครือข่ายนั้นต้องมีการแสดงออกเป็นการลงมือกระทำกิจกรรมร่วมกันนอกจากนี้ ยังมีความเห็นอีกว่า การเชื่อมโยงเข้าหากันเป็นเครือข่าย ไม่ใช่การรวมกลุ่มของสมาชิกที่มีความสนใจเพียงต้องการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือร่วมสังสรรค์เท่านั้น แต่มันหมายถึงความต้องการที่จะพัฒนาไปสู่การลงมือกระทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีเป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจน

วิจิต นันทสุวรรณ และจ่านิง แรกพิณิจ (2545) กล่าวถึงเครือข่ายการเรียนรู้เอาไว้ว่า การที่ชาวบ้านรวมตัวกัน ขบคิดปัญหาของเขา รวมพลังแก้ปัญหา และหาผู้นำขึ้นมาจากหมู่ชาวบ้านด้วยตนเอง แล้วรวมตัวกันเพื่อมีอำนาจต่อรอง มีการต่อสู้ทางความคิด มีการเรียนรู้จากภายนอก มีการไปมาหาสู่เรียนรู้ดูงานด้วยกัน จนกระทั่งเกิดกระบวนการแก้ปัญหาได้ ส่งผลให้การทำความเข้าใจและเศรษฐกิจแต่ละครอบครัวดีขึ้น

ธนา ประมุขกุล (2547) ได้ให้นิยามของเครือข่ายเอาไว้ว่า เป็นภาพข่ายใยแมงมุมซึ่งแสดงให้เห็นการถักทอโยงใยกันของเส้นใยที่พาดผ่านกันมาหลายเส้น หลากทิศทาง นั้นหมายความว่าเครือข่าย คือ การเชื่อมโยงอย่างมีเป้าหมาย เป็นการเชื่อมโยงระหว่างระบบที่ปฏิบัติการอยู่เข้าด้วยกัน เช่น การเชื่อมโยงคอมพิวเตอร์เข้าเป็นเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น หรืออาจเป็นการเชื่อมโยงระหว่างบทบาทของบุคคล องค์กรต่าง ๆ ภายใต้วัตถุประสงค์ร่วมใด ๆ ของภาคีสมาชิก ดังนั้น เครือข่ายจึงเป็นรูปแบบการทำงานในลักษณะสร้างความร่วมมือ ประสานงานกันในแนวราบระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยสรรพกำลังอันรวมถึงคน สติปัญญา ความสามารถ และทรัพยากรในการทำงาน เพื่อเอาชนะอุปสรรคที่เป็นจุดอ่อนของระบบราชการ และเป็นแนวทางที่ตรงกันกับแนวคิดของการพัฒนาที่ยืดหยุ่นที่ ประสานภารกิจ และร่วมทรัพยากร (Area, Function และ Participation) เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนา

พิสิฐ เทพไกรวัล (2554) ได้ให้นิยามของเครือข่ายเอาไว้ว่า เป็นการเชื่อมโยงระบบการปฏิบัติงานหรือเชื่อมโยงบทบาทของกลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยงานต่าง ๆ ที่เป็นหน่วยย่อยรวมตัวกันด้วยความสมัครใจ ภายใต้ความต้องการในวัตถุประสงค์ร่วมกัน จัดโครงสร้างและรูปแบบการทำงานด้วยระบบใหม่ในลักษณะสร้างความร่วมมือประสานงานกันแนวราบ ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง

ด้วยการระดมสรรพกำลัง ร่วมกันกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาด้วยการให้สมาชิกได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์

เครือข่ายจัดได้ว่าเป็นการเชื่อมโยงของกลุ่มของคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจ ที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทร ซึ่งกันและกันโดยประเด็นสำคัญของนิยามดังกล่าวนี้ คือ 1) ความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่ายต้องเป็นไปโดยสมัครใจ 2) กิจกรรมที่ทำในเครือข่ายต้องมีลักษณะเท่าเทียมหรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันและ 3) การเป็นสมาชิกเครือข่ายต้องไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระหรือความเป็นตัวของตัวเองของคนหรือองค์กรนั้น ๆ การเชื่อมโยงในลักษณะของเครือข่าย ไม่ได้หมายถึงการจัดการให้คนมานั่ง “รวมกัน” เพื่อพูดคุยสนทนากันเฉย ๆ โดยไม่ได้ “รวมกัน” ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดเปรียบเหมือนการเอาก้อนอิฐมากองรวมกันย่อมไม่เกิดประโยชน์แต่อย่างใด การเชื่อมโยงเข้าหากันจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเอาอิฐแต่ละก้อนมาก่อกันเป็นกำแพงโดยการประสานอิฐแต่ละก้อนเข้ากันอย่างเป็นระบบและไม่ใช่เป็นแค่การรวมกลุ่มของสมาชิกที่มีความสนใจร่วมกันเพียงเพื่อพบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเท่านั้น แต่จะต้องพัฒนาไปสู่ระดับของการลงมือทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันด้วยและไม่ใช้การรวบรวมรายชื่อบุคคลที่มีความสนใจเหมือนกันไว้ในมือเพื่อสะดวกแก่การติดต่อการมอบหมายให้สมาชิกแต่ละคนหาสมาชิกเพิ่มขึ้น ยิ่งได้รายชื่อมากก็ยิ่งทำให้เครือข่ายใหญ่ขึ้น การกระทำเช่นนี้เปรียบเสมือนการขยายวงใส่อิฐให้โตขึ้นเพื่อจะได้บรรจุอิฐได้มากขึ้น แต่กองอิฐในวงก็ยิ่งวางระเกะระกะขาดการเชื่อมโยงประสานกันอย่างเป็นระบบ การรวมตัวเป็นเครือข่ายในลักษณะการแลกเปลี่ยน ต้องสกัดเอาส่วนดีหรือ จุดแข็งของแต่ละฝ่ายมาเรียนรู้ และสนับสนุนกันและกัน เป็นการผนึกกำลัง (Synergy) ในลักษณะที่มากกว่า $1+1 = 2$ แต่ต้องเป็น $1+1 > 2$ เรียกว่าเป็น “พลังทวีคูณ” ผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงานเป็นเครือข่ายต้องดีกว่าผลรวมที่เกิดจากการปล่อยให้ต่างคนต่างทำแล้วนำผลลัพธ์ของแต่ละคนมารวมกัน

กล่าวโดยสรุปแล้ว เครือข่ายต้องมีการจัดระบบให้กลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่เป็นสมาชิกดำเนินกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน เพื่อนำไปสู่จุดหมายที่เห็นพ้องต้องกัน ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมเฉพาะกิจตามความจำเป็น เมื่อภารกิจบรรลุเป้าหมายแล้ว เครือข่ายก็อาจยุบสลายไป แต่ถ้ามีความจำเป็นหรือมีภารกิจใหม่อาจกลับมารวมตัวกันได้ใหม่ หรือจะเป็นเครือข่ายที่ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องระยะยาว

การสร้างเครือข่าย

การสร้างเครือข่ายต้องคำนึงถึงเสมอว่า “เครือข่าย” เป็นกระบวนการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ การนำเครือข่ายต้องมี LINK หมายถึง “การเชื่อมโยง”

L – Learning การเรียนรู้

I – Investment การลงทุน

N – Nature การพุ่มฟักบำรุง

G (K) – Give การรักษาสัมพันธภาพ

ปาริชาติ วลัยเสถียร (2543) ได้สรุปกระบวนการสร้างเครือข่าย ไว้ดังนี้

1. ขั้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย เป็นขั้นตอนที่ผู้ปฏิบัติงานหรือฝ่ายจัดการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย เพื่อที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งพิจารณาองค์กรต่าง ๆ ที่เห็นว่าเหมาะสมเข้าเป็นเครือข่ายในการทำงาน

คำถามในขั้นตอนนี้ คือ 1) จะเข้าร่วมเป็นเครือข่ายกับองค์กรใด 2) จะได้รับประโยชน์หรือต้องสละประโยชน์ด้านใดบ้างในการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย และ 3) ระยะเวลาใดในการเข้าร่วมเครือข่าย

คำตอบสำหรับคำถามเหล่านี้ อาจมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อระยะเวลาในการทำงานผ่านไปแล้วระยะหนึ่ง

2. ขั้นติดต่อกับองค์กรที่จะเป็นเครือข่าย หลังจากที่ได้ตัดสินใจในองค์กรที่เห็นว่าเหมาะสมในการเข้าร่วมเครือข่าย จะเป็นขั้นตอนของการติดต่อสัมพันธ์เพื่อชักชวนเข้าร่วมเป็นเครือข่ายในการทำงานซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อองค์กรมีความต้องการเหมือนกัน และต้องการกระทำกิจกรรมตอบสนองความต้องการเหมือนกัน ดังนั้นจะต้องสร้างความคุ้นเคยและการยอมรับ รวมทั้งความไว้วางใจระหว่างกัน เป็นขั้นตอนของการปลูกจิตสำนึกโดยการให้รางวัล กระตุ้นให้อยากแก้ปัญหา ร่วมกัน อาจเรียกขั้นตอนนี้ว่าเป็นขั้นตอนการเตรียมกลุ่มหรือเตรียมเครือข่าย

3. ขั้นตอนการสร้างพันธมิตรร่วมกัน เป็นขั้นตอนของการสร้างความผูกพันร่วมกัน ซึ่งหมายถึงการตกลงในความสัมพันธ์ต่อกัน ในขั้นตอนนี้องค์กรจะเข้าสู่การตกลงที่จะทำงานร่วมกัน ซึ่งในการที่จะทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหา กลุ่มองค์กรจะต้องมีความรู้ที่จำเป็น ซึ่งอาจจะทำโดยการแลกเปลี่ยนความรู้ และอาจเรียกขั้นตอนนี้ว่า กลุ่มศึกษาเรียนรู้ (Learning Group) หากพิจารณาในประเด็นของระดับการสร้างเครือข่ายก็จะเป็นขั้นตอนของ Informal Cooperation

4. ขั้นการพัฒนาความสัมพันธ์ เป็นขั้นตอนที่การสร้างเครือข่ายปรากฏผลงานเป็นรูปธรรม เป็นขั้นตอนการเริ่มทำกิจกรรมโดยใช้ทรัพยากรร่วมกัน มีการตกลงในเรื่องการบริหารจัดการกลุ่ม ซึ่งเริ่มต้นด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่ม กำหนดกิจกรรม จัดวางข้อตกลงในการทำงาน กำหนดบทบาทของสมาชิก รวมทั้งสิทธิหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่ม เป็นต้น ในขั้นตอนนี้เรียกว่า ขั้นกลุ่มกิจกรรม (Action Group) หากพิจารณาในประเด็นของระดับการสร้างเครือข่ายเรียกว่าเป็นขั้นตอนของ Formal Agreement

5. ขั้นตอนการขยายกิจกรรมหรือขยายกลุ่ม หลังจากขั้นพัฒนาความสัมพันธ์จนนำไปสู่การทำกิจกรรมร่วมกัน จนมีผลงานปรากฏเป็นที่เด่นชัด องค์กรเครือข่ายรู้สึกว่าได้รับผลประโยชน์จากการเข้าเป็นเครือข่าย ความสัมพันธ์จะแน่นแฟ้นขึ้น การเรียนรู้ร่วมกันนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานฝ่ายปฏิบัติการแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความสัมพันธ์ด้วยความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น ซึ่งจะนำไปสู่การขยายกิจกรรมหรือขยายกลุ่มตามพื้นที่หรือตามลักษณะกิจกรรม ในด้านระดับการสร้างเครือข่ายขั้นตอนนี้อาจอยู่ในระดับการเข้า “ลงทุน” ในองค์กรใหม่ (Minority Investment) และการจัดตั้งองค์กรใหม่ร่วมกัน (Joint Venture)

6. ขั้นติดตามและประเมินผล เป็นขั้นตอนการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนที่เกิดจากเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อไปสู่การปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงแผนการดำเนินงานนั้นอีก

กำลูนเทพ เทวกุล (2536) กล่าวเอาไว้ว่า การสร้างเครือข่ายจะต้องเริ่มจากตัวแทนที่มีโอกาสที่จะแพร่ขยายหรือแตกสาขาของเครือข่ายออกไปได้ โดยคำนึงถึงจุดเริ่มต้นที่สำคัญจุดใดจุดหนึ่ง หรืออาจจะเริ่มพร้อมกันในหลาย ๆ จุดที่มีความพร้อม เช่น ในกลุ่มข้าราชการ กลุ่มประชาชน ให้เริ่มในลักษณะประชาชนเป็นศูนย์กลางที่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และสร้างกลุ่มผู้นำให้เกิดขึ้น

ก่อน ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในรูปของการบริหารสภาตำบลที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน โดยที่คณะกรรมการเหล่านี้จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

เจือจันท์ จงสถิตอยู่ (2536) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างเครือข่ายจะเป็นลักษณะของการส่งต่อ การสืบทอดการสื่อสารซึ่งกันและกัน เช่น การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของประชาชน คงจะต้องอาศัยบทบาทจากหลากหลายหน่วยงาน โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐจะช่วยประสานเสริมสร้าง และสนับสนุนการเรียนรู้ของประชาชนในวิถีชีวิต ซึ่งผู้นำจะเป็นผู้ประสานงานการเรียนรู้ต่าง ๆ ในระดับชุมชน มีการใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมเพื่อให้สมาชิกเกิดแนวความคิด (Concept) ที่ไม่ใช่วิธีการสั่งการ เป็นการสื่อสารในระดับที่ก่อให้เกิดความเข้าใจแบบยั่งยืนได้ (Positive Approach) และที่สำคัญที่สุดก็คือ ไม่ว่าจะเป็นการประสานงานระหว่างบุคคลภายในหรือจากหน่วยงานภายนอก จะต้องสร้างจิตสำนึกร่วมกันว่า จะทำเพื่ออะไร มีคุณค่าอย่างไร เมื่อประสานแล้วผลที่ตามมาจะต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการทั้งคน องค์กร และชุมชน

สุทธิชัย อาภากร (2547) ได้จำแนกการก่อตัวของเครือข่ายออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. เครือข่ายที่เกิดจากการจัดตั้งและสนับสนุนของภาคส่วนต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นเครือข่ายที่ภาครัฐหรือหน่วยงานบางแห่งต้องการส่งเสริมหรือเข้าไปจัดตั้งเพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาตามแนวนโยบายของภาครัฐ และเพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับชุมชนในการพึ่งพาตนเอง เช่น เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน เครือข่ายพัฒนาชุมชน เป็นต้น จะมีโครงสร้างความสัมพันธ์ในแนวดิ่งซึ่งเป็นไปตามกระแสของแหล่งทุนและนโยบายของหน่วยงานนั้น ๆ

2. เครือข่ายที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ได้แก่ เครือข่ายที่เกิดขึ้นจากความสมานฉันท์ การร่วมแรงร่วมใจของฝ่ายต่าง ๆ ที่มองเห็นความจำเป็นในการเรียนรู้และการแก้ปัญหาาร่วมกัน แล้วมารวมตัวกันเป็นเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ ตลอดจนการพึ่งพาอาศัย โดยเป็นเครือข่ายที่มีการสื่อสารและความผูกพันที่มีชีวิตชีวา มีกระบวนการที่ประสานสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการอย่างแท้จริงของสมาชิก มีแนวทางการดำเนินการที่เป็นอิสระจากการครอบงำของฝ่ายต่าง ๆ และมีโครงสร้างความสัมพันธ์ในแนวราบ

3. เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยสถานการณ์เป็นตัวกำหนด ได้แก่ เครือข่ายที่เกิดจากสถานการณ์และประเด็นปัญหาที่ทุกฝ่ายเห็นว่าจำเป็นต้องใช้ความเป็นเครือข่ายในการแก้ปัญหา และสร้างพลังในการเรียนรู้หรือต่อรอง เพื่อให้เกิดการพัฒนากิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง และมีผู้ประสานงานเพื่อให้เครือข่ายมีความต่อเนื่อง เช่น เครือข่ายผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาของภาครัฐ เป็นต้น

ชัยวัฒน์ ธิระพันธ์ และปาริชาติ สถาปิตานนท์ (2549) ได้กล่าวถึงการสร้างเครือข่ายว่า เป็นระบบเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของสิ่งมีชีวิต ที่ควรได้รับการสร้างโอกาสในการเชื่อมโยงเครือข่ายต่อไปเรื่อย ๆ มีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการสื่อสารจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสร้างเครือข่าย ได้แก่ 1) การส่งสารที่เป็นข้อมูลหรือข่าวสารที่ชัดเจนให้ผู้รับเข้าใจง่าย และ 2) การรับสารที่เปิดใจรับข้อมูลหรือข่าวสารอื่นที่อยู่นอกเหนือจากความคิดที่ตนมีอยู่เดิม

กล่าวโดยสรุปแล้ว การสร้างเครือข่าย หมายถึงการทำให้มีการติดต่อ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ การสร้างเครือข่ายควรสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ให้สมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันฉันท์เพื่อน ที่ต่างก็มีความเป็นอิสระ

มากกว่าสร้างการคบค้าสมาคมแบบพืงพืง นอกจากนี้การสร้างเครือข่ายต้องไม่ใช่การสร้างระบบติดต่อด้วยการเผยแพร่ข่าวสารแบบทางเดียว เช่นการส่งจดหมายข่าวไปให้สมาชิกตามรายชื่อ แต่จะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันด้วย

ประเภทและรูปแบบของเครือข่าย

ประเภทและรูปแบบของเครือข่ายมีความแตกต่างกันไปตามนิยาม และกิจกรรมที่แต่ละกลุ่มหรือผู้ใช้กิจกรรมเครือข่ายกำหนดขึ้น เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545) ได้แบ่งเครือข่ายออกเป็นประเภทต่าง ๆ โดยใช้เกณฑ์บางประการประยุกต์เครือข่ายเพื่อปฏิบัติการศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 ประเภทของเครือข่าย

เกณฑ์การแบ่ง	ประเภทของเครือข่าย
1. ขนาดของกลุ่ม	1. เครือข่ายร่วม (Total Network) 2. เครือข่ายย่อย (Sub Network)
2. พื้นที่	1. เครือข่ายระดับหมู่บ้านในพื้นที่ตำบล 2. เครือข่ายระดับหมู่บ้านข้ามพื้นที่ตำบล 3. เครือข่ายระหว่างตำบลในอำเภอใดอำเภอหนึ่ง 4. เครือข่ายระดับตำบลข้ามพื้นที่อำเภอ 5. เครือข่ายระดับอำเภอในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง 6. เครือข่ายระดับอำเภอข้ามพรมแดนจังหวัด 7. เครือข่ายระหว่างจังหวัดในภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่ง
3. ประเด็นที่สนใจร่วมกัน	สามารถแบ่งได้หลากหลาย เช่น เครือข่ายการศึกษาทางเลือก เครือข่ายการเรียนรู้ ฯลฯ
4. วิชาชีพของสมาชิกกลุ่ม	แบ่งตามวิชาชีพของสมาชิก เช่น เครือข่ายนักการเมือง เครือข่ายนักวิชาการ เครือข่ายครูและบุคลากรทางการศึกษา เครือข่ายนักธุรกิจ ฯลฯ
5. บทบาทของกลุ่ม	แบ่งตามบทบาทหน้าที่หลักที่ดำเนินการอยู่ เช่น เครือข่ายการศึกษาวิจัยเพื่อปฏิบัติการศึกษา เครือข่ายผู้สนับสนุนด้านการเงิน ฯลฯ
6. ลักษณะภาคีที่ร่วมในเครือข่าย	1. เครือข่ายแนวนอน 2. เครือข่ายแนวตั้ง
7. ระดับความผูกพัน	การแบ่งด้วยเกณฑ์นี้ ใช้ระดับความผูกพันระหว่างบุคคลที่เป็นจุดศูนย์กลางของเครือข่ายกับภาคีต่าง ๆ ซึ่งอาจแบ่งได้ในลักษณะเครือข่ายที่มีความผูกพันใกล้ชิดในระดับรองลงไปตามลำดับ จนถึงความผูกพันในระดับห่างไกล

อรณพ พงษ์วาท (2544) ได้เสนอแนะรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการสถานศึกษาไว้ 6 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐรวมตัวกันเป็นเครือข่าย 2) การรวมตัวกันเป็นเครือข่ายของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐแห่งใดแห่งหนึ่ง หรือหลาย ๆ แห่ง กับภาคส่วนอื่น ได้แก่ บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย 3) รูปแบบเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น ๆ 4) รูปแบบเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของเอกชน 5) รูปแบบเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐกับเอกชนและภาคส่วนอื่น ๆ ที่ระบุไว้ในรูปแบบที่ 2 และ 3 และ 6) รูปแบบเครือข่ายที่อาจเกิดจากการริเริ่มระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งของรัฐและเอกชน หรือระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคส่วนอื่น ๆ ในเขตพื้นที่การศึกษา โดยไม่มีการขึ้นนำ กำกับ หรือครอบงำบางการจากหน่วยงานหรือองค์กรทางการศึกษาใด ๆ และยังให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า รูปแบบของเครือข่ายโรงเรียนควรตั้งอยู่บนหลักการความสมัครใจ ความเสมอภาค การพึ่งพิงพึ่งพาอาศัยกัน ความสัมพันธ์ทั้งแนวนราบและแนวนอน และต้องลดความเป็นราชการลง (Less Bureaucratic Model) บนพื้นฐานของการไม่รวมศูนย์ที่จะเป็นอุปสรรคในการก่อตัว และการดำรงอยู่ ตลอดจนการดำเนินงานของเครือข่าย

สัททยา วิเศษ (2547) ได้แบ่งประเภทของเครือข่ายออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

1. เครือข่ายที่แบ่งตามลักษณะการเกิดของเครือข่าย โดยเครือข่ายประเภทนี้อาจแบ่งเป็นเครือข่ายในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) เครือข่ายที่เกิดขึ้นจากการจัดตั้งของภาครัฐ เช่น เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน เครือข่ายอาสาพัฒนาชุมชน เป็นต้น ซึ่งเป็นเครือข่ายที่มีกระบวนการทำงานและโครงสร้างที่ค่อนข้างเป็นทางการ มีระเบียบกฎเกณฑ์ที่กำหนดมาจากภาครัฐ และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านต่าง ๆ

2) เครือข่ายที่เกิดจากการสนับสนุนขององค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งมีการรวมกลุ่มเครือข่ายตามประเด็นปัญหาสาธารณะที่เกิดขึ้น เช่น ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการเงิน ด้านชุมชน ด้านสุขภาพ ด้านเกษตรกรรม เป็นต้น โดยที่ลักษณะของเครือข่ายประเภทนี้จะเป็นกลุ่มเครือข่ายที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติมีลักษณะไม่เป็นทางการ มีการจัดโครงสร้างที่ง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ซึ่งอยู่ในลักษณะแนวนราบ (Horizontal) ไม่มีประธาน มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทในการนำเพื่อพัฒนาศักยภาพของตน

3) เครือข่ายที่เกิดขึ้นจากการก่อตัวของภาคประชาชน หรือเครือข่ายภาคประชาชน โดยเป็นเครือข่ายที่เกิดจากการเรียนรู้ การสั่งสมประสบการณ์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและเชื่อมโยงกระบวนการนั้นเป็นเครือข่าย เช่น เครือข่ายวัฒนธรรมพื้นบ้าน เครือข่ายปราชญ์ท้องถิ่น เป็นต้น

2. เครือข่ายที่แบ่งตามลักษณะของกิจกรรม ได้แก่ เครือข่ายที่ดำเนินการโดยยึดภารกิจหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งเครือข่าย โดยเป็นการรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมเป็นครั้งคราวตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น เครือข่ายการเรียนรู้ เครือข่ายผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาของภาครัฐ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ประเภทและรูปแบบของเครือข่าย หมายถึงการเชื่อมโยงของกลุ่มของคน หรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจ ที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพ สิทธิ เชื้อถือ เอื้ออาทร ซึงกันและกัน

องค์ประกอบของเครือข่าย

โดยทั่วไปแล้ว เครือข่ายสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) เครือข่ายเทียม (Pseudo Network) เป็นเครือข่ายชนิดที่เราหลงผิดคิดว่าเป็นเครือข่าย แต่แท้จริงแล้วเป็นแค่ การชุมนุมพบปะสังสรรค์ระหว่างสมาชิก โดยที่ต่างคนต่างก็ไม่ได้มีเป้าหมายร่วมกัน และไม่ได้ตั้งใจที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการรวมกลุ่มแบบเฮโลสาระพา หรือรวมกันตามกระแสนิยมที่ไม่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน ลักษณะของเครือข่ายลวงจะไม่มีภาระสานต่อระหว่างสมาชิก ดังนั้น การทำความเข้าใจกับองค์ประกอบของเครือข่ายจึงมีความสำคัญ เพื่อช่วยให้สมาชิกสามารถสร้างเครือข่ายแท้ แทนการสร้างเครือข่ายเทียม และ 2) เครือข่ายแท้ มีองค์ประกอบสำคัญอยู่อย่างน้อย 7 อย่างด้วยกัน ดังนี้ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545)

1. มีการรับรู้และมุมมองที่เหมือนกัน (Common Perception) สมาชิกในเครือข่ายต้องมีความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้เหมือนกันถึงเหตุผลในการเข้ามาร่วมกันเป็นเครือข่าย อาทิเช่น มีความเข้าใจในตัวปัญหาและมีจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาหาร่วมกัน ประสบกับปัญหาอย่างเดียวกันหรือต้องการความช่วยเหลือในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกของเครือข่ายเกิดความรู้สึกผูกพันในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาหรือลดความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น

การรับรู้ร่วมกันถือเป็นหัวใจของเครือข่ายที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เพราะถ้าเริ่มต้นด้วยการรับรู้ที่ต่างกัน มีมุมมองหรือแนวคิดที่ไม่เหมือนกันแล้ว จะประสานงานและขอความร่วมมือยาก เพราะแต่ละคนจะติดอยู่ในกรอบความคิดของตัวเอง มองปัญหาหรือความต้องการไปคนละทิศละทาง แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าสมาชิกของเครือข่ายจะมีความเห็นที่ต่างกันไม่ได้เพราะมุมมองที่แตกต่างช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์ ในการทำงาน แต่ความแตกต่างนั้นต้องอยู่ในส่วนของกระบวนการ (Process) ภายใต้การรับรู้ถึงปัญหาที่สมาชิกทุกคนยอมรับแล้ว มิฉะนั้นความเห็นที่ต่างกันจะนำไปสู่ความแตกแยกและแตกหักในที่สุด

2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision) วิสัยทัศน์ร่วมกัน หมายถึง การที่สมาชิกมองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกัน มีการรับรู้และเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน และมีเป้าหมายที่จะเดินทางไปด้วยกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันจะทำให้กระบวนการขับเคลื่อนเกิดพลังมีความเป็นเอกภาพและช่วยผ่อนคลายความขัดแย้ง อันเนื่องมาจากความคิดเห็นที่แตกต่างกันในทางตรงกันข้าม ถ้าวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของสมาชิกบางกลุ่มขัดแย้งกับวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของเครือข่าย พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มนั้นก็จะเริ่มแตกต่างจากแนวปฏิบัติที่สมาชิกเครือข่ายกระทำร่วมกัน ดังนั้น แม้ว่าจะต้องเสียเวลามากกับความพยายามในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันแต่ก็จำเป็นจะต้องทำให้เกิดขึ้น หรือถ้าสมาชิกมีวิสัยทัศน์ส่วนตัวอยู่แล้ว ก็ต้องปรับให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของเครือข่ายให้มากที่สุดแม้จะไม่ซ้องทับกันแนบสนิทจนเป็นภาพเดียวกัน แต่อย่างน้อยก็ควรสอดรับไปในทิศทางเดียวกัน

1. มีความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Interests/Benefits)

คำว่าผลประโยชน์ในที่นี้ครอบคลุมทั้งผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินและผลประโยชน์ไม่ใช่ตัวเงิน เป็นความต้องการ (Need) ของมนุษย์ในเชิงปัจเจก (อ่านเรื่องแรงจูงใจในตอนท้าย) อาทิเช่น เกียรติยศ ชื่อเสียง การยอมรับ โอกาสในความก้าวหน้า ความสุข ความพึงพอใจ ฯลฯ

สมาชิกของเครือข่ายเป็นมนุษย์ปุถุชนธรรมดาที่ต่างก็มีความต้องการเป็นของตัวเอง (Human Needs) ถ้าการเข้าร่วมในเครือข่ายสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเขาหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน ก็จะเป็นแรงจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วมในเครือข่ายมากขึ้น

ดังนั้น ในการที่จะดึงใครสักคนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเครือข่าย จำเป็นต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่เขาจะได้รับจากการเข้าร่วม ถ้าจะให้ดีต้องพิจารณาล่วงหน้าก่อนที่เขาจะร้องขอ ลักษณะของผลประโยชน์ที่สมาชิกแต่ละคนจะได้รับอาจแตกต่างกัน แต่ควรต้องให้ทุกคนและต้องเพียงพอที่จะเป็นแรงจูงใจให้เขาเข้ามามีส่วนร่วมในทางปฏิบัติได้จริง ไม่ใช่เป็นเข้ามาเป็นเพียงไม้ประดับเนื่องจากมีตำแหน่งในเครือข่าย แต่ไม่ได้ร่วมปฏิบัติภารกิจ เมื่อใดก็ตามที่สมาชิกเห็นว่าเขาเสียประโยชน์มากกว่าได้ หรือเมื่อเขาได้ในสิ่งที่ต้องการเพียงพอแล้ว สมาชิกเหล่านั้นก็จะออกจากเครือข่ายไปในที่สุด

2. การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย (Stakeholder Participation)

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในเครือข่าย เป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็ง ดังนั้น สถานะของสมาชิกในเครือข่ายควรมีความเท่าเทียมกัน ทุกคนอยู่ในฐานะ “หุ้นส่วน (Partner)” ของเครือข่าย เป็นความสัมพันธ์ในแนวราบ (Horizontal Relationship) คือความสัมพันธ์ฉันทน์เพื่อน มากกว่าความสัมพันธ์ในแนวตั้ง (Vertical Relationship) ในลักษณะเจ้านายลูกน้อง ซึ่งบางครั้งก็ทำได้ยากในทางปฏิบัติเพราะต้องเปลี่ยนกรอบความคิดของสมาชิกในเครือข่าย โดยการสร้างบริบทแวดล้อมอื่น ๆ เข้ามาประกอบ แต่ถ้าทำได้จะสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย

1. มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship)

องค์ประกอบที่จะทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง คือ การที่สมาชิกของเครือข่ายก็สร้างความเข้มแข็งให้กันและกัน โดยนำจุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วทำให้ได้ผลลัพธ์เพิ่มขึ้นในลักษณะพลังทวีคูณ ($1+1 > 2$) มากกว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเมื่อต่างคนต่างอยู่

2. มีการเกื้อหนุนพึ่งพากัน (Interdependent)

เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน การที่สมาชิกเครือข่ายตกอยู่ในสถานะจำกัดทั้งด้านทรัพยากร ความรู้ เงินทุน กำลังคน ฯลฯ ไม่สามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยตนเองโดยปราศจากเครือข่าย จำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในเครือข่าย การทำให้หุ้นส่วนของเครือข่ายยึดโยงกันอย่างเหนียวแน่น จำเป็นต้องทำให้หุ้นส่วนแต่ละคนรู้สึกว่าหากเอาหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งออกไปจะทำให้เครือข่ายล้มลงได้ การดำรงอยู่ของหุ้นส่วนแต่ละคนจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงอยู่ของเครือข่าย การเกื้อหนุนพึ่งพากันในลักษณะนี้จะส่งผลให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันโดยอัตโนมัติ

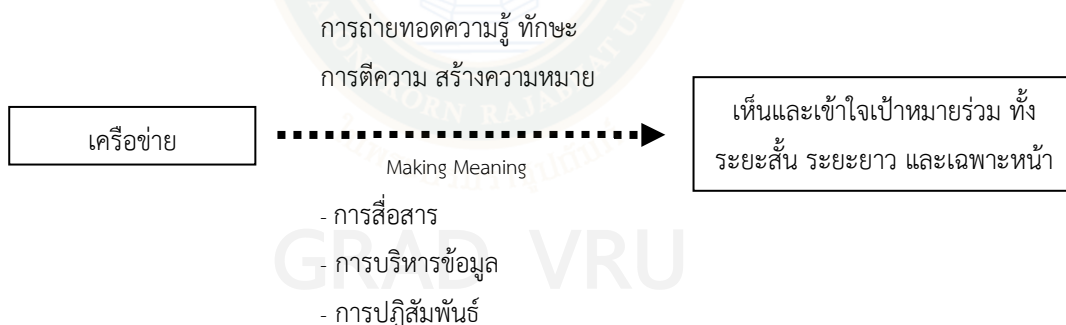
3. มีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน (Interaction)

หากสมาชิกในเครือข่ายไม่มีการปฏิสัมพันธ์กันแล้ว ก็ไม่ต่างอะไรกับก้อนหินแต่ละก้อนที่รวมกันอยู่ในถุง แต่ละก้อนก็อยู่ในถุงอย่างเป็นอิสระ ดังนั้นสมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านทาง การเขียน การพบปะ พูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยที่ผลของการปฏิสัมพันธ์นี้ต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเครือข่ายตามมาด้วย

ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกควรเป็นการแลกเปลี่ยนกัน (Reciprocal Exchange) มากกว่าที่จะเป็นผู้ให้หรือเป็นผู้รับฝ่ายเดียว (Unilateral Exchange) ยิ่งสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใดก็จะเกิดความผูกพันระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น ทำให้การเชื่อมโยงแน่นแฟ้นมากขึ้น มีการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้น สร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย

องค์ประกอบข้างต้นไม่เพียงแต่จะเป็นประโยชน์ในการนำไปช่วยจำแนกระหว่างเครือข่ายแท้ กับเครือข่ายเทียมเท่านั้น แต่ยังแสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่จะมีผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายด้วย

ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และชัยวัฒน์ ธีระพันธ์ (2546) ได้กล่าวเอาไว้ว่า สมการที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่สำคัญต่อการเสริมสร้างเครือข่าย คือ การถ่ายทอดความรู้ ทักษะ การสื่อสาร การบริหารข้อมูลข่าวสาร และการปฏิสัมพันธ์ เพื่อนำไปสู่การตีความหมายหรือการสร้างความหมายร่วมและสุดท้ายคือ การเห็นและเข้าใจในเป้าหมายร่วม ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 2.2 องค์ประกอบที่สำคัญต่อการเสริมสร้างเครือข่าย (ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และชัยวัฒน์ ธีระพันธ์, 2546)

จากภาพที่ 2.2 จะเห็นได้ว่า เครือข่ายเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการที่สมาชิกทุกฝ่ายเห็นและเข้าใจเป้าหมายร่วมกัน ทั้งเป้าหมายในระยะสั้น ระยะยาว และเฉพาะหน้า ในขณะที่เครือข่ายจะมีกลไกการจัดระบบข้อมูลข่าวสาร เพื่อถ่ายทอดความรู้หรือทักษะต่าง ๆ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันอยู่ตลอดเวลา มีการสั่นไหวของข้อมูลข่าวสารที่สื่อถึงกัน มีพื้นที่เป็นรูปธรรมในการทำงาน มีชุมทาง (Hub) และมีโหนด (Node) หรือ “ศูนย์ประสานงานย่อย” ที่หลากหลายและกระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ทำให้กิจกรรมย่อยระดับโหนดหรือศูนย์ประสานงานมีความหมายและสามารถสร้างเป็นพลังของเครือข่ายได้

ธนา ประมุขกุล (2547) กล่าวถึงองค์ประกอบของเครือข่ายว่า ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สมาชิก ได้แก่ สมาชิกแกนหลักที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผลงานตามเป้าหมายเครือข่าย และสมาชิกเสริมที่เป็นฝ่ายสนับสนุน
2. กรรมการผู้ประสานงาน เพื่อให้เกิดการจัดการที่ดีสามารถนำพาเครือข่ายขับเคลื่อนไปด้วยพลังร่วมของสมาชิก
3. เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ ถือเป็นจุดร่วมสำคัญของการเป็นเครือข่าย ถ้าเป็นเป้าหมายต้องชัดเจนและมีความเป็นไปได้ ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมและคงอยู่ของสมาชิก
4. กิจกรรม การจัดกิจกรรมจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ และร่วมทรัพยากรของสมาชิกด้วยตนเอง

พระมหาสุทิตย์อากาศโร (2547) กล่าวว่า จุดร่วมที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของความเป็นเครือข่าย ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. หน่วยชีวิต หรือสมาชิก ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบเบื้องต้นของความเป็นเครือข่าย และเป็นองค์ประกอบหลักที่ก่อให้เกิดความเป็นเครือข่าย
2. จุดมุ่งหมาย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เพราะความเป็นเครือข่าย หมายถึง การร่วมกันอย่างมีจุดหมายเพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์และกระบวนการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น
3. การทำหน้าที่อย่างมีจิตสำนึก สิ่งที่ยึดเหนี่ยวสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน คือ การทำหน้าที่ต่อกันและกระทำอย่างมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม
4. การมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยน ในองค์ประกอบของความเป็นเครือข่าย จะต้องมีการพึ่งพาอาศัย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ
5. ระบบความสัมพันธ์และการสื่อสาร เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อเครือข่าย ได้แก่ ข้อมูลและการสื่อสารระหว่างกันทั้งการสื่อสารระหว่างปัจเจกบุคคล กลุ่มกับกลุ่ม และระหว่างเครือข่ายกับเครือข่าย รวมทั้งระบบความสัมพันธ์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และชัยวัฒน์ ธิระพันธ์ (2546) กล่าวว่า องค์กรประกอบของเครือข่าย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การเรียนรู้ (Learning) ได้แก่ การเรียนรู้เกี่ยวกับความจำเป็นและความต้องการของตนเองและผู้อื่น
2. การลงทุน (Investing) ได้แก่ การลงทุนด้านเวลา และพลังงานในการติดต่อและเชื่อมประสานกับบุคคลต่าง ๆ
3. การดูแล (Nurturing) ได้แก่ การดูแลสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกของเครือข่ายอย่างใกล้ชิด ทั้งในเรื่องของการทำงานและความสัมพันธ์ภาพส่วนตัว
4. การรักษา (Keeping) ได้แก่ การรักษาทิศทางในการบรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะการตรวจสอบความต้องการของสมาชิกและการเปิดใจรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของเครือข่าย ประกอบด้วย เครือข่ายแท้ คือ เครือข่ายที่ถูกจัดตั้งขึ้นและเครือข่ายเทียม เป็นเครือข่ายที่ไม่ได้ถูกจัดตั้งขึ้น ดังนั้นองค์ประกอบของเครือข่าย

จึงเป็นพันธกิจที่มนุษย์มีเป้าหมายร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นเครือข่ายที่ถูกจัดตั้งขึ้นหรือเครือข่ายเกิดขึ้นเอง โดยความต้องการเดียวกัน

กระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่าย

สำหรับกระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่าย พระมหาสุทิตยธำภากร (2547) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการทำงานของเครือข่ายต่าง ๆ ว่ามีลักษณะร่วมกันใน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) กระบวนการทำงานที่เชื่อมประสานจุดเล็กและขยายไปสู่หน่วยใหญ่ 2) การรักษาสัมพันธภาพที่สร้างความรู้ความหมาย และโลกทัศน์ร่วมกัน 3) การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และการปรับตัว และ 4) การพัฒนากิจกรรมและความเคลื่อนไหวเพื่อสร้างกระบวนการทางนวัตกรรมและวาทกรรมในการพัฒนาจะเห็นได้ว่า กระบวนการทำงานของเครือข่ายเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการประสานความร่วมมือเป็นการทำงานด้วยการถ้อยทีถ้อยอาศัยระหว่างสมาชิกและภาคร่วม โดยมีจุดเริ่มต้นจากการทำงานในพื้นที่และประเด็นเล็ก ๆ แล้วขยายกระบวนการเป็นเครือข่ายที่กว้างขวางออกไป พร้อมทั้งแสวงหาความรู้ใหม่ วิธีการใหม่ ที่เหมาะสมกว่าโดยมีระบบการสื่อสารและนวัตกรรมใหม่เป็นเครื่องมือที่จะสร้างความหมายและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542) ได้กล่าวเอาไว้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 3) การสร้างเครือข่ายของกลุ่ม 4) การสร้างกิจกรรม 5) การต่อรองเพื่อการดำเนินกิจกรรม 6) การต่อรองเพื่อการดำเนินกิจกรรม 7) การร่วมกันประเมินผลการดำเนินงาน และ 8) การร่วมกันรับผลประโยชน์จากการดำเนินการ

กระบวนการมีส่วนร่วมมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การระดมความคิด คือ การคิดค้นและวิเคราะห์ปัญหาาร่วมกันในลักษณะของการร่วมคิดบนพื้นฐานความศรัทธาว่าทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมนั้นมีศักยภาพเท่าเทียมกัน 2) การวางแผน คือ การนำสิ่งที่ร่วมกันคิดมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการร่วมกัน ด้วยการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่าย เช่น คน สิ่งของ งบประมาณ และเวลา เป็นต้น 3) การลงมือทำ คือ การนำแผนงานที่ได้ไปร่วมกันทำหรือแบ่งงานกันรับผิดชอบเพื่อให้เป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่วางไว้ 4) การติดตามประเมินผล คือ ร่วมกันติดตามงานที่ทำและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน ร่วมมือกันคิดพัฒนาปรับปรุงให้งานดีขึ้น และ 5) การรับผลประโยชน์ร่วมกัน มีทั้งผลประโยชน์ทางรูปธรรมที่ต้องการให้เกิดตามกิจกรรมที่ทำนั้น และผลประโยชน์โดยอ้อม แต่มีความสำคัญมาก คือ การเรียนรู้จากการร่วมคิด ร่วมทำ และความสัมพันธ์ระหว่างภาคีที่พัฒนาไปสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์ เสมอภาค และเอื้ออาทรมากขึ้น

พิสิฐ เทพไกรวัล (2554) กระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่าย ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดวิสัยทัศน์ 2) กำหนดเป้าหมาย 3) กำหนดวิธีการสื่อสาร 4) กำหนดบทบาทหน้าที่ 5) วางระบบการประเมินผล 6) ให้ความรู้ความเข้าใจ และ 7) พัฒนาแผนปฏิบัติการ

Cohen & Uphoff (1980) ได้จำแนกตามกระบวนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

Shaeffer (1994) ได้ระบุกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการมีส่วนร่วมที่สามารถนำไปประยุกต์ในบริบทการจัดการศึกษา เอาไว้ ดังนี้ 1) การรวบรวมและตรวจสอบ การวิเคราะห์และพิจารณาข้อมูลสภาพปัญหา 2) กำหนดนิยามจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและกำหนดเป้าหมาย 3) การประเมินความเป็นไปได้ของข้อมูล 4) การตัดสินใจและการวางแผนการดำเนินงาน 5) การออกแบบยุทธศาสตร์เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุผล 6) การจัดสรรงานและความรับผิดชอบให้กับทีมงาน 7) การปฏิบัติตามแผนงาน 8) การตรวจสอบความก้าวหน้าของแผนงาน และ 9) การประเมินผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้น

สรุปได้ว่า หมายถึงการทำให้มีการติดต่อ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารและการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ การสร้างเครือข่ายควรสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้สมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันฉันท์เพื่อน ที่ต่างก็มีความเป็นอิสระมากกว่าสร้างการค้ำประกันแบบพึ่งพิง นอกจากนี้การสร้างเครือข่ายต้องไม่ใช่การสร้างระบบติดต่อด้วยการเผยแพร่ข่าวสารแบบทางเดียว เช่น การส่งจดหมายข่าวไปให้สมาชิกตามรายชื่อ แต่จะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันด้วย

ลักษณะบ่งชี้เชิงคุณภาพความเข้มแข็งของเครือข่าย

ธนา ประมุขกุล (2547) ได้กล่าวถึงลักษณะบ่งชี้เชิงคุณภาพความเข้มแข็งของเครือข่ายเอาไว้ ดังนี้

1. สัมพันธภาพ เป็นความใกล้ชิดสนิทสนม กลมเกลียว เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และมีความอะลุ้มอล่วย ยืดหยุ่น ที่เป็นไปตามธรรมชาติของกลุ่มที่มีความเข้าใจ และความจริงใจเป็นพื้นฐาน

2. ความชัดเจนของเป้าหมาย ซึ่งมาจากความคิดเห็นของสมาชิก เป็นเสมือนเข็มทิศ นำทางให้สมาชิกในเครือข่ายได้เข้าใจตรงกัน และเดินไปในทิศทางเดียวกัน โดยไม่หลงใช้เวลาและทรัพยากรไปกับภารกิจที่ไม่สอดคล้องกับเป้าหมายของเครือข่าย

3. กระบวนการเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจ เครือข่ายต้องมีความเป็นประชาธิปไตย ให้สมาชิกเสนอความคิดเห็น ให้สิทธิในการตัดสินใจอย่างเป็นอิสระเต็มที่ ย่อมบ่งบอกถึงความเข้มแข็งของเครือข่าย

4. ลักษณะกิจกรรมและความต่อเนื่อง ดำเนินกิจกรรมด้วยสมาชิกในเครือข่ายเอง ไม่ใช่การพึ่งพิงจากภายนอก นอกจากนี้ ความสม่ำเสมอและต่อเนื่องของกิจกรรม ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยบอกถึงความเข้มแข็งของเครือข่ายได้อีกด้วย

5. แหล่งของทรัพยากร/ศักยภาพ การที่เครือข่ายสามารถแสวงหาและดึงศักยภาพหรือทรัพยากรที่มีอยู่ภายในเครือข่ายมาใช้ เป็นความเข้มแข็งของเครือข่ายที่สามารถพึ่งตนเอง แต่ไม่ได้หมายความว่าเครือข่ายจะปฏิเสธการสนับสนุนจากภายนอกโดยสิ้นเชิง

6. การเรียนรู้และนวัตกรรม ความหลากหลายในการมารวมกันของสมาชิกควรก่อให้เกิดการเรียนรู้อะไรใหม่ ๆ สามารถนำไปสู่การพัฒนาจนเกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรมตามมา คุณภาพใหม่ที่เกิดขึ้นนี้อาจเป็นสิ่งที่เหล่าสมาชิกเกิดการเรียนรู้ขึ้นในตนเอง อันเป็นผลจากการมีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มหรืออาจเป็นผลปรากฏรูปธรรมในกิจกรรมที่มีการพัฒนาไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งถึงการเป็นนวัตกรรมต้นแบบให้กับผู้อื่นต่อไป

ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และชัยวัฒน์ ธีระพันธ์ (2546) ยังได้กล่าวถึงการสื่อสารกับสังคมเครือข่ายว่า 1) การสื่อสารจะทำให้สมาชิกในเครือข่ายมีโอกาสรับรู้ (Perception) เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึง 2) การสื่อสารเป็นส่วนสำคัญในการสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration) ให้บุคคลร่วมมือกันค้นหาเป้าหมายร่วมกัน (Shared Goal) 3) การสื่อสารเป็นแนวทางที่ทำให้สมาชิกในเครือข่ายได้มีโอกาสเรียนรู้ (Learning) ความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ และพฤติกรรมของกันและกัน การแลกเปลี่ยน (Exchange) ข้อมูลและข้อคิดต่าง ๆ การฝึกเปิดใจกว้าง (Open-mind) เพื่อยอมรับฟังความคิดเห็นและพฤติกรรม ตลอดจนการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างกัน (Relationship Development) และร่วมมือกันทำงานให้บรรลุเป้าหมายและ 4) การสื่อสารมีส่วนสำคัญในการค้นคว้าและพัฒนา “อัตลักษณ์” (Identity) และบุคลิกลักษณะ (Character) ร่วมกันของสมาชิกในเครือข่าย และเป็นช่องทางในการนำเสนออัตลักษณ์และบุคลิกลักษณะดังกล่าวสู่สังคมภายนอก

พระมหาสุทิตยอาภากร (2547) ได้จำแนกบทบาทและหน้าที่ของเครือข่ายในสังคมไทยออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

1. ระดับกิจกรรม/การทำงาน (ทีมทำ) ได้แก่ เครือข่ายที่เน้นกระบวนการทำงานในระดับพื้นที่หรือในประเด็นปัญหานั้น ๆ เป็นสำคัญ โดยเป็นเครือข่ายที่มีโครงสร้างความสัมพันธ์ไม่ซับซ้อนมีแบบแผนการปฏิบัติงานที่เป็นลักษณะคล้ายงานประจำ มีกระบวนการจัดการและการทำงานที่เน้นการพึ่งพาอาศัยและทรัพยากรในพื้นที่ เช่น เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ เครือข่ายแม่บ้านเกษตรกร เครือข่ายประชาตำบล เป็นต้นที่มีการรวมตัวกันเพื่อทำงานในกิจกรรมนั้นอย่างจริงจัง

2. ระดับการสนับสนุนและประสานงาน (ทีมนำ) ได้แก่ เครือข่ายที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานระหว่างเครือข่ายและภาคีต่าง ๆ มีบทบาทในการส่งเสริมการทำกิจกรรมของเครือข่ายย่อยในพื้นที่ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และให้ข้อมูลทางเลือกในกระบวนการทำงาน ซึ่งเครือข่ายในระดับนี้อาจเป็นทั้งเครือข่ายเชิงพื้นที่ที่มีการทำงานครอบคลุมในระดับจังหวัดหรือภูมิภาค และเครือข่ายเชิงประเด็นที่ทำงานเฉพาะด้าน เช่น การรวมตัวของเครือข่ายกลุ่มฮักเมืองน่านในจังหวัดน่าน เป็นต้น

3. ระดับการส่งเสริมและการให้คำปรึกษา (ทีมหนุน) ได้แก่ เครือข่ายขององค์กรสถาบัน และหน่วยงานหลักทางสังคม ที่เป็นผู้ให้การสนับสนุนให้เกิดกระบวนการพัฒนาและพัฒนาเป็นเครือข่าย เช่น การสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.) สถาบันพระปกเกล้า สถาบันที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น ซึ่งการส่งเสริมของเครือข่ายดังกล่าวจะเป็นลักษณะของการให้คำปรึกษาและให้แนวทางการปฏิบัติแก่เครือข่ายอื่น ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ

ผลสัมฤทธิ์ของความเป็นเครือข่ายที่ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาที่ต่อเนื่อง ได้แก่

1. เกิดกระบวนการเรียนรู้ ผู้เข้าดำเนินงานเครือข่ายทุกคนมีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์มากขึ้น หลังจากที่ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีการทำงานร่วมกัน โดยกระบวนการเรียนรู้นั้นจะช่วยให้บุคคลและองค์กรมีการปรับตัวในการแสวงหาความรู้ใหม่ วิธีการใหม่ และแนวร่วมใหม่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลให้การทำงานในด้านต่าง ๆ ของเครือข่ายมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การเพิ่มโอกาสในการแก้ปัญหา กลุ่มเครือข่ายพยายามผลักดันในการแก้ปัญหาภายในกลุ่มองค์กรของตนเอง การรวมกลุ่มและการประสานงานกับภาคีที่เกี่ยวข้อง จะเป็นการเพิ่มโอกาสในการแก้ปัญหา เพราะเป็นการระดมความคิดเห็นและความร่วมมือจากฝ่ายต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม

3. เกิดการพึ่งพาตนเอง เมื่อเครือข่ายมีกระบวนการทำงานที่เข้มแข็ง และสามารถแก้ไขปัญหาของเครือข่ายได้แล้ว เครือข่ายและสมาชิกในเครือข่ายก็สามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้ในเรื่องของทุนทรัพยากร ความรู้ และการจัดการ ที่จะไปสู่การพัฒนาสังคมและการพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายที่ต่อเนื่อง

4. เกิดการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น เป็นความสำเร็จของเครือข่ายในการที่จะร่วมกันพัฒนาและจัดการกับทรัพยากรในท้องถิ่น ซึ่งเครือข่ายเพื่อการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นนี้มีพลังขับเคลื่อนในหลาย ๆ พื้นที่ เช่น เครือข่ายสิ่งแวดล้อมในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง เครือข่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชาวบ้านหินกรูดและบ้านบ่อนอก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นต้น

5. เกิดกระบวนการผลักดันเชิงนโยบาย ปัจจุบันประเด็นปัญหาสาธารณะจำนวนมากน้อยที่เกิดขึ้นและสามารถนำไปสู่ข้อยุติ ด้วยพลังของเครือข่ายและการจัดการในเชิงนโยบาย ตัวอย่างเช่น การรวมตัวกลุ่มองค์กร เครือข่ายที่ทำงานในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่พยายามผลักดัน พ.ร.บ. ป่าชุมชนฉบับประชาชนให้มีการนำเสนอต่อการพิจารณาของรัฐสภา และการจัดทำมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมของประเทศ เป็นต้น

6. เกิดอำนาจหรือพลังอำนาจแฝงเกิดขึ้นจากการรวมตัวของกลุ่มองค์กรและเครือข่ายอำนาจ หรือการต่อรองนี้จะไม่เกิดขึ้นได้หากไม่มีการรวมกลุ่มองค์กรต่าง ๆ เข้าด้วยกัน พลังอำนาจของการรวมกลุ่มนี้บางครั้งอาจไม่ส่งผลที่เป็นรูปธรรมโดยตรง แต่เป็นพลังหรือประโยชน์ในทางอ้อมที่บรรดากลุ่มหรือเครือข่ายอื่น ๆ ให้ความสนใจและสามารถนำมาเป็นการต่อรองในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545) ได้กล่าวถึงวงจรชีวิตของเครือข่ายว่ามี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ระยะก่อตัว 2) ระยะขยายตัว 3) ระยะรุ่งเรือง 4) ระยะถดถอยและ 5) ระยะฟื้นตัว โดยที่ทุกระยะของวงจรชีวิตเครือข่ายนั้น จะมีกระบวนการที่คล้ายคลึงกัน แต่จะมีเพียงบางเครือข่ายเท่านั้นที่สามารถปรับตัวจนถึงระยะที่ 5

พิชัย เพชรรัตน์ (2547) ได้กล่าวถึงการพัฒนาของเครือข่ายว่า อาจมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อม บริบททางสังคม และความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งพัฒนาการและวงจรชีวิตของเครือข่าย มี 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นเกิดแรงจูงใจ เป็นขั้นตอนที่คนที่เข้ามารวมกลุ่มอาจจะเกิดแรงจากฝ่ายต่าง ๆ ทั้งเจ้าหน้าที่ภาครัฐ การชักชวนของผู้นำชุมชน และเกิดจากความต้องการของตนเองที่มองเห็นปัญหา เกิดความต้องการจะแก้ปัญหา รวมทั้งความพร้อมในการที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งแรงกระตุ้นดังกล่าวทำให้คนแสวงหาการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนากิจกรรมที่เกิดขึ้น

ขั้นที่ 2 ขั้นวางใจกลุ่ม เป็นขั้นตอนที่ปัจเจกบุคคลเกิดความไว้วางใจกลุ่ม องค์กรว่าจะสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาและความต้องการนั้นได้ จึงดำเนินการเสริมสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะกลายเป็นพลังของกลุ่มและเครือข่ายในที่สุด

ขั้นที่ 3 ขยายผล หลังจากที่มีการดำเนินการมาระยะหนึ่งแล้ว กลุ่มเครือข่ายจะเกิดความเข้มแข็ง จึงมีการสานต่อและเชื่อมโยงกับทุกฝ่ายในการจัดการกับประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งในระดับพื้นที่และประเด็นกิจกรรม เป็นขั้นตอนการขยายผลที่นำไปสู่การพัฒนาที่ต่อเนื่อง

ขั้นที่ 4 กลุ่มสัมพันธ์ เป็นการบริการเครือข่ายหลังจากที่เครือข่ายได้ดำเนินการจนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนากิจกรรมความสัมพันธ์เพื่อร่วมรักษาเครือข่ายให้ยั่งยืน

ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และชัยวัฒน์ ธีระพันธ์ (2546) ได้กล่าวถึงแนวคิดของการจัดการเครือข่ายก่อให้เกิดประเด็นเชิงยุทธศาสตร์ที่สำคัญต่อการจัดการเครือข่ายมี 6 ประการ โดยมีการประสานสอดคล้องกันอย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงเป็นแสงสว่างแห่งดวงดาว ได้แก่

1. จุดมุ่งหมายร่วม การทำงานเครือข่ายจะเกิดประสิทธิผลสูง หากทุกฝ่ายสามารถกำหนดจุดหมายร่วมกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดหมายที่ทุกฝ่ายเห็นและต้องการให้เกิดขึ้น
2. บุคคลในเครือข่ายจะต้องมีจิตสำนึกร่วม มีความถนัดในงานที่ทำและมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน รวมทั้งได้รับผลประโยชน์จากความเป็นสมาชิกในเครือข่าย
3. การเชื่อมโยง โดยอาจเชื่อมต่อกันผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีศูนย์ประสานงานและการเชื่อมต่อโดยเทคโนโลยี
4. การสร้างความรู้สึกร่วม หลังจากการเข้าร่วมเครือข่ายแล้ว ทุกฝ่ายจะต้องมีความรู้สึกร่วมกับกระบวนการทำงานของเครือข่าย เพื่อให้เกิดพลังในการผลักดันสู่เป้าหมาย
5. การพัฒนาระบบที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ ระบบการทำงานของเครือข่ายจะต้องสามารถและพัฒนาให้เกิดระบบการบริหารจัดการที่โปร่งใส และตรวจสอบได้ทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นการสร้างความรู้สึที่ดีต่อทุกฝ่าย และผู้ที่จะมีมาร่วมเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่าย
6. การจัดระบบข้อมูลข่าวสาร ระบบการติดต่อสื่อสารและสารสนเทศเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อความยั่งยืนของเครือข่าย เพราะจะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทราบถึงกิจกรรมความเคลื่อนไหวของเครือข่าย

แนวคิดการจัดการเครือข่ายทั้ง 6 ประการ สามารถนำมาเป็นเป้าหมายของการทำงานในเชิงรุกของเครือข่าย

ภาพที่ 2.3 การเชื่อมโยงของเครือข่าย “พันธมิตรแห่งดาว”

สรุปได้ว่า ลักษณะบ่งชี้เชิงคุณภาพความเข้มแข็งของเครือข่าย คือ สมาชิกของเครือข่ายสามารถยอมรับและปฏิบัติตนในฐานะสมาชิกของเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของการสร้างเครือข่ายโดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายร่วม การพัฒนาระบบที่โปร่งใส การสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วม สมาชิกของเครือข่าย การเชื่อมโยง การจัดการระบบข้อมูล

การเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ของเครือข่าย

การเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับบุคลากร ทีมงาน และองค์กรโดยภาพรวม

Kinlaw (1995) เสนอกลยุทธ์การเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานที่สำคัญ 3 ประการ คือ การให้ข้อมูลย้อนกลับในการทำงานกับผู้ปฏิบัติงาน 2) การสร้างและพัฒนางานเป็นทีม 3) การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทุกระดับทั้งในระดับบุคคลระหว่างบุคคล ทีมงาน และองค์กร

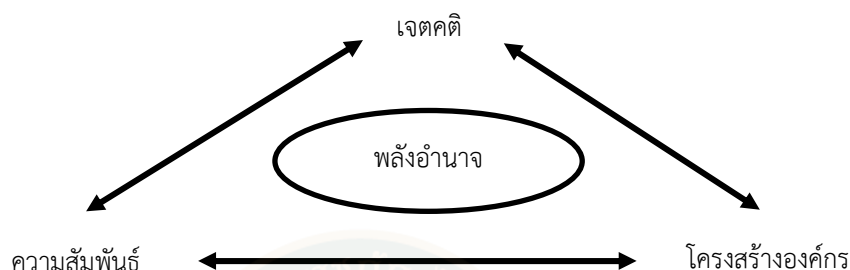
Clutterbuck & Kernaghan (1994) กล่าวว่า การเสริมสร้างพลัง อำนาจ (Empowerment) ของเครือข่ายก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับบุคลากร ทีมงานและองค์กร โดยภาพรวม ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 การเปลี่ยนแปลงในองค์กรที่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงาน

สภาพเดิมขององค์กร	สภาพองค์กรที่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงาน
ความกลัว	ท้าทายและผจญภัย
การเรียนรู้ คือ ความน่าเบื่อ	การเรียนรู้ คือ ความท้าทาย
เป็นผู้ตาม	เป็นผู้นำ
มีความริเริ่มน้อย	แก้ปัญหาตนเอง และวิธีแก้ให้คนอื่น
มีการฝึกอบรมพัฒนาน้อย	ฝึกอบรมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
ต่อต้านการเปลี่ยนแปลง	ยินดีที่จะเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง
ข้อมูลย้อนกลับน้อย	ให้ความสำคัญกับข้อมูลย้อนกลับ
ประสบการณ์เดิมไม่มีความสำคัญ	หยุด สะท้อน และเรียนรู้
การฝึกอบรมพัฒนาเป็นความรับผิดชอบของบางคน	การฝึกอบรมพัฒนาเป็นความรับผิดชอบของทุกคน
ขาดวิสัยทัศน์	เข้มแข็ง มีจุดเน้น และมีวิสัยทัศน์ร่วม
หลีกเลี่ยงปัญหา	แก้ไขปัญหา
การสื่อสารแบบปิด	การสื่อสารแบบเปิด
วุ่นวายและสงสัย	ไว้วางใจกันและกัน

Clutterbuck & Kernaghan (1994) ยังกล่าวอีกว่า การจำแนกการเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงในองค์กรออกเป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับบุคคล ทีมงาน และองค์กร จะทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนในการเสริมสร้างพลังอำนาจ ซึ่งถ้าขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปก็จะทำให้การเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานในองค์กรขาดความสมบูรณ์ ในทางตรงกันข้ามหากองค์กรมีการเสริมสร้างพลังอำนาจอย่างสมบูรณ์ ก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นทั้งในระดับบุคคล ทีมงาน และองค์กร

นอกจากนี้แล้ว Scott & Jaffe (1991) มองว่าการเปลี่ยนแปลงในองค์กรที่เกิดขึ้นจากการเสริมสร้างพลังอำนาจแบ่งออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ 1) มิติการเปลี่ยนแปลงเจตคติ 2) มิติการเปลี่ยนแปลงความสำคัญ และ 3) มิติการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กร ดังภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.4 การเปลี่ยนแปลงจากการเสริมสร้างพลังอำนาจตามทัศนะของ Scott & Jaffe (1991)

จากภาพที่ 2.4 การเปลี่ยนแปลงจากการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) การทำงานมี 3 ส่วน คือ 1) การเปลี่ยนแปลงเจตคติ (Attitude) ของผู้ปฏิบัติงาน โดยต้องเสริมสร้างให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรมีความรู้สึกมั่นคงในการดำรงชีวิต มีความมั่นใจว่าสามารถจัดการงานที่รับผิดชอบ สามารถพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่อง มีความรับผิดชอบและมีความมุ่งมั่นในการทำงาน รู้สึกเป็นเจ้าของงาน รวมทั้งเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ในการทำงาน และการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน 2) การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ (Relationship) ต้องสร้างการทำงานเป็นทีมและมีความสัมพันธ์ระหว่างทีมงาน การทำงานเน้นทั้งเรื่องงานและกระบวนการอย่างมีประสิทธิภาพ มีการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศจนเกิดนวัตกรรมการทำงานร่วมกัน รวมไปถึงการร่วมกันรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้น และ 3) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กร (Organizational Structure) กล่าวคือ นโยบาย การปฏิบัติ และการกระตุ้นส่งเสริม ต้องปรับให้สอดคล้องกับค่านิยมของการเสริมสร้างพลังอำนาจ ผลลัพธ์ขององค์กรมีมาตรฐานตามนโยบาย ภายในองค์กรมีการสื่อสารแบบเปิด มีบรรยากาศประชาธิปไตย สิ่งแวดล้อมเอื้อต่อการทำงานมีระบบการทำงานที่คล่องตัว มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจและมีความยึดมั่นผูกพันกับองค์กร

Kimlaw (1995) ได้เสนอกลยุทธ์การเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานที่สำคัญไว้ 3 ประการ ได้แก่ 1) การให้ข้อมูลย้อนกลับในการทำงานกับผู้ปฏิบัติงาน 2) การสร้างและพัฒนางานเป็นทีม และ 3) การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทุกระดับ ทั้งในระดับบุคคล ระหว่างบุคคล ทีมงาน และองค์กร

จากการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจ Wilson (1993) และ Gutierrez, Parsons & Cox (1998) มีความเห็นว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจควรเริ่มที่การเสริมสร้างภายในตนเองของบุคคลก่อน ทั้งนี้ เพราะคนที่มีพลังอำนาจในตนเองเท่านั้นจึงจะสามารถเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่ผู้อื่นได้ โดยเน้นที่ตัวบุคคล 4 ประการ ได้แก่ 1) เพิ่มความสามารถในตัวบุคคล (Increasing Self-efficacy) โดยเน้นที่ความรู้สึกภายในตัวบุคคล ส่งเสริมให้มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ได้ 2) พัฒนาความรู้สึกเรื่องการทำงานเป็นทีม

(Teamwork) โดยปลูกจิตสำนึกในตัวบุคคลในเรื่องของความร่วมมือร่วมใจกันทำงานเป้าหมายร่วมกันที่จะใช้พลังอำนาจของทีมในการแก้ปัญหา 3) ลดการตำหนิของตนเอง (Reducing Self-blame) โดยเปลี่ยนวิธีการมองปัญหาจากการกล่าวโทษตนเอง มาเป็นการนำปัญหาของตนเองมาพูดคุยในกลุ่มให้กลุ่มมีความรับผิดชอบร่วมกันในการมองและแก้ปัญหา วิธีที่จะช่วยให้ผู้ประสบปัญหา รู้สึกเป็นอิสระจากสถานการณ์ทางสังคมที่ตนประสบอยู่ และ 4) กำหนดความรับผิดชอบของบุคคลต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต (Assuming Personal Responsibility for Change) เพื่อให้บุคคลนั้นมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง และรับพลังอำนาจของตนเองในการมุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหาหรือปรับเปลี่ยนสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

บุคลากรที่มีพลังอำนาจการทำงานจะรู้สึกว่ามีชีวิตขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนกระทำ เพราะเป็นผู้รับผลที่เกิดขึ้นจากกระทำของตนเอง บุคลากรที่มีพลังอำนาจการทำงานจะรับรู้ความหมายถือเป็นพันธสัญญาที่ให้ไว้กับตนเอง และรู้ว่าตนเองต้องทำอะไร อย่างไร รางวัลที่ได้รับในความรู้สึกของบุคลากรที่มีพลังอำนาจการทำงาน คือ ความรู้สึกพอใจที่ได้พัฒนาปัญญา ทักษะ ความสามารถ ความเจริญก้าวหน้า ความสำเร็จร่วมกันในการทำงาน การได้รับการยอมรับและให้ความสำคัญ มีความอดทนต่อความผิดพลาด (Weightman, 1999) เกิดความอดทนและความเพียรพยายามในการทำงาน (Georgiades & Macdonell, 1998)

Clutterbuck & Kernaghan (1994) ได้กล่าวถึงบุคลากรที่มีพลังอำนาจการทำงานไว้ว่ามีคุณลักษณะ ดังนี้ 1) สามารถรับการฝึกหัดอบรมได้ดี 2) มีความเชื่อมั่นและพึ่งตนเองได้มากขึ้น 3) กระตือรือร้น มีกำลังใจ มุ่งมั่นสูงงาน และสำนึกในงานหน้าที่ 4) สามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์พัฒนาทักษะการทำงานด้วยตนเอง 5) สามารถมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการทำงาน 6) สามารถสื่อสารแลกเปลี่ยนในความต้องการ ความสำเร็จ สิ่งที่เป็นปัญหา เป็นความคิด วิสัยทัศน์ให้ผู้อื่นรับรู้เข้าใจได้ 7) สามารถที่จะทำงานตามลำพังหรือทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นทีม 8) มีความยืดหยุ่นในการทำงานพร้อมจะเผชิญและแก้ปัญหา 9) สามารถตัดสินใจเมื่อถึงเวลาต้องตัดสินใจ รู้กาลเทศะเมื่อต้องเกี่ยวข้องกับผู้อื่น 10) สร้างความไว้วางใจและทำให้ผู้อื่นเชื่อถือ 11) ยึดหลักความสามัคคี ความเป็นทีมงาน เป็นองค์กร 12) สบายใจที่จะตอบคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของตนเองในองค์กร 13) เข้าใจบริบทแวดล้อมและผลที่จะเกิดตามมาจากการทำงาน สามารถแก้ปัญหาดตนเองและช่วยแนะนำวิธีแก้ปัญหาให้ผู้อื่น 14) สามารถบริหารจัดการตนเอง กำหนดได้ว่าอะไรสำคัญก่อนและหลัง 15) สามารถควบคุมงานและสภาพแวดล้อมการทำงานได้เพิ่มมากขึ้น 16) สามารถสร้างกระบวนการปรับปรุงงานที่ตนรับผิดชอบหรือเป็นผู้ริเริ่มไว้ 17) มีความรู้เกี่ยวกับงานที่ตนกำลังทำอยู่เป็นอย่างดี 18) รู้ชัดเกี่ยวกับผู้ที่จะมาใช้บริการทั้งภายในและภายนอกองค์กร รู้ว่าผู้ใช้บริการนั้นต้องการอะไรจากตน 19) รักการเรียนรู้ แสวงหาสิ่งใหม่และพัฒนาตนเองตลอดเวลา 20) ยินดีรับการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 21) ให้ความสำคัญและใช้ประโยชน์จากข้อมูลป้อนกลับและ 22) สามารถพิจารณาสะท้อนภาพและเรียนรู้จากประสบการณ์

พลังอำนาจการทำงานเป็นสิ่งที่เกิดได้กับผู้ปฏิบัติการระดับบุคคล และกลุ่มบุคคล เป็นสิ่งที่จะปรากฏให้ผู้อื่นรับรู้ได้ จะอยู่ในรูปของพฤติกรรมและผลงาน สำหรับระดับบุคคลพลังอำนาจการทำงานจะทำให้มีความรู้สึกดีที่สามารถกระทำสิ่งที่แตกต่างอย่างมีความหมาย ทำให้ได้เรียนรู้เพิ่มพูนทักษะความสามารถในการทำงาน สำนึกรับผิดชอบในหน้าที่ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มี

น้ำใจมีสัมพันธ์มิตรต่อกัน รักสามัคคี เชื่อถือไว้วางใจกัน ทำให้บรรยากาศสิ่งแวดล้อมสร้างความท้าทาย สร้างความตื่นตัวในการทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร บุคลากรที่มีพลังอำนาจจะสามารถผลิตผลงานที่มีคุณภาพ มีความกระตือรือร้นพร้อมที่จะทำงาน มีคุณธรรมความรับผิดชอบพึงพอใจในภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และมีความมั่นใจในการปฏิบัติภาระหน้าที่สู่เป้าหมาย การเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงานไม่ทำให้ใครต้องสูญเสียประโยชน์ สูญเสียอำนาจ แต่เป็นการกระจายอำนาจ กระจายผลประโยชน์แก่ทุกคนทุกฝ่าย (French & Bell, 1999; Nahavandi & Malezadeh, 1999; Weightman, 1999) ทำให้บุคลากรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและวิธีการทำงานในทางที่ดีขึ้นและมีพัฒนาการทางความรู้ ความคิด ทักษะการทำงาน (Blasé & Balse, 1994; Dalton, et al., 2001; Haksever, et al., 2000; Lefrancois, 2000; McShance & Glinow, 2000; Owen, 1999; Robbins & Coulter, 1999; Sullivan, 1998) มีการพัฒนาทีมงาน การเสริมสร้างพลังอำนาจของทีมงานจะส่งผลกระทบยาวในด้านต่าง ๆ (Gordon, 1999) ได้แก่ 1) ทีมงานจะมีความเชื่อมั่นในความสามารถที่จะทำงานได้ประสบผลสำเร็จ 2) สมาชิกของทีมงานจะหล່หลอมความคิดไปในแนวเดียวกันเพื่อปฏิบัติงาน 3) ทีมงานมีอิสระในการปกครองตนเอง มีอิสระที่จะกระจายการตัดสินใจเพื่อให้ได้ผลและวิธีการทำงานที่ดีที่สุด และ 4) สมาชิกจะรู้ว่างานของตนมีความสำคัญและสัมพันธ์ต่อเนื่องกับงานในส่วนอื่น ๆ ขององค์กร

สรุปได้ว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจของบุคคลมีพลังอำนาจซึ่งเป็นพลังอำนาจด้านความสามารถซึ่งต้องการแสดงออกให้ปรากฏในทางใดทางหนึ่ง ความต้องการจะแสดงออกซึ่งความสามารถนี้เป็นแรงจูงใจจากภายในที่เป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจของบุคคล นอกจากนี้บุคคลยังต้องการพัฒนาศักยภาพ ปัญญา ทักษะความสามารถในการทำงานทุก ๆ ด้าน ต้องการพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและต้องการตอบสนองในทางสร้างสรรค์ในอันที่จะทำงานให้เกิดประโยชน์

ผู้นำเครือข่ายและภาวะผู้นำ

ผู้นำเครือข่ายเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการกำหนดความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของเครือข่าย ดังนั้น ผู้นำเครือข่ายซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้บริหารเครือข่าย ซึ่งจะต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการเป็นผู้นำ ตลอดจนการมีภาวะผู้นำที่จะเป็นปัจจัยหลักสำคัญในการพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้าและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ (กนกอร สมปราชญ์, 2546; Cunningham, Gresso, 1993; Leithwood, 1999) ทฤษฎีภาวะผู้นำแนวใหม่หรือกระบวนทัศน์ใหม่ มุ่งเน้นภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ (Vision) มีการกระจายอำนาจและเสริมพลังอำนาจให้กับสมาชิก (Empowerment) เป็นผู้ที่มีจริยธรรม (Ethical Personhood) คือ ทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม เหมาะสมเป็นที่ยอมรับในสังคมนั้น ๆ และปฏิบัติการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สามารถทำให้ประสิทธิผลของงานและองค์กรสูงขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552; Smith, 1994) ผู้บริหารสถานศึกษานอกจากต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพแล้ว ยังต้องมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเพื่อนำองค์กรบรรลุความสำเร็จตามภารกิจและบทบาทหน้าที่ขององค์กร ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาต้นตอในมนุษย์และสังคมต่อความอยู่รอดและสันติสุขของชุมชนและประเทศชาติ

ในการปฏิรูปการศึกษาของหลายประเทศได้มีการขับเคลื่อนเพื่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ Fullan (2006) ได้เสนอแรงผลักดันการเปลี่ยนแปลงไว้ 8 ประการ ได้แก่ 1) สร้างเป้าหมายคุณธรรม (Moral Purpose) 2) สร้างศักยภาพคน (Capacity Building) 3) สร้างความเข้าใจกระบวนการ

เปลี่ยนแปลง (Understanding the Change Process) 4) พัฒนาวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้ (Developing Culture for Learning) 5) การพัฒนาวัฒนธรรมการประเมิน (Developing Culture of Evaluation) 6) การเน้นความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Focusing on Leadership for Change) 7) การเสริมสร้างให้เกิดการเชื่อมโยงและรวมพลังเป็นหนึ่งเดียว (Fostering Coherence-Making) และ 8) การเสริมสร้างให้เกิดการพัฒนาสามระดับ (Cultivating Tri-level Development) คือ ระดับโรงเรียนและชุมชน ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับประเทศ

ภาวะผู้นำเป็นหัวข้อที่มีการวิพากษ์วิจารณ์กันมานานตั้งแต่สมัย Plato จวบจนถึงปัจจุบัน นักวิชาการหลายยุคได้พยายามทำการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่สามารถทำให้เกิดประสิทธิผลแก่กลุ่มองค์กรมานานหลายทศวรรษ โดยเริ่มจากการศึกษาคุณลักษณะพฤติกรรม ปัจจัยเชิงสถานการณ์ การบูรณาการที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลและการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการนำเทคโนโลยี ยุทธศาสตร์ และจริยธรรมมาสนับสนุนให้สมาชิกสามารถพัฒนาศักยภาพในการเป็นผู้นำได้มากกว่าการใช้อำนาจหน้าที่หรือตำแหน่งเพื่อการควบคุมและการนำอีกต่อไป ซึ่ง Certo (2006) ได้ให้ทัศนะว่า ผู้นำยุคใหม่ควรมีคุณลักษณะที่ผสมผสานใน 6 รูปแบบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) 2) ภาวะผู้นำแบบสอนงาน (Coaching Leadership) 3) ภาวะผู้นำแบบพิเศษเหนือชั้น (Super Leadership) 4) ภาวะผู้นำแบบแท้จริง (Authentic Leadership) 5) ภาวะผู้นำแบบผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Leadership) และ 6) ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการ (Servant Leadership) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (Ethical Leadership) ซึ่งองค์ประกอบส่วนใหญ่ของภาวะผู้นำแต่ละแบบสะท้อนมาจากบุคลิกภาพและคุณลักษณะที่สามารถพัฒนาได้

ในสภาวะการณ์ปัจจุบันจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ด้านภาวะผู้นำ จากภาวะผู้นำตามแนวคิดเดิมที่เคยมีประสิทธิผลในอดีตสู่แนวคิดภาวะผู้นำยุคใหม่ ซึ่งมุ่งเน้นผู้นำที่มีมุมมองกว้างไกลระดับสากล สามารถยืดหยุ่นเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยมุ่งเน้นไปที่จริยธรรม เปลี่ยนจากผู้นำที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนเป็นหัวใจที่คำนึงถึงผู้อื่นและส่วนรวม (Blanchard, 2006) และจะต้องมีความรับผิดชอบที่แสดงถึงการมีจริยธรรม (Yukl, 2002)

การทำความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบและองค์ประกอบของความเป็นผู้นำ รวมทั้งปัจจัยหรือองค์ประกอบของโครงสร้างการเป็นผู้นำ จะทำให้ผู้บริหารสามารถพัฒนาบุคลิกภาพและคุณลักษณะให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ เพื่อนำไปสู่ความมีประสิทธิผลขององค์กรที่ตนดำรงอยู่

สรุปได้ว่า ผู้นำเครือข่ายและภาวะผู้นำเป็นบทบาทและหน้าที่ที่ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับกิจกรรมและรูปแบบที่ดำเนินการ โดยผู้นำเครือข่ายนั้นนอกจากจะเป็นผู้นำยังจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเพื่อนำพาเครือข่ายให้บรรลุวัตถุประสงค์

การรักษาเครือข่าย

ตราบใดที่ภารกิจเครือข่ายยังไม่สำเร็จย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาเครือข่ายไว้ ประคับประคองให้เครือข่ายสามารถดำเนินการต่อไปได้ และบางกรณีหลังจากเครือข่ายได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายแล้ว ก็จำเป็นต้องรักษาความสำเร็จของเครือข่ายไว้ หลักการรักษาความสำเร็จของเครือข่าย มีดังนี้

1. มีการจัดกิจกรรมร่วมที่ดำเนินอย่างต่อเนื่อง

เครือข่ายจะก้าวไปสู่ช่วงชีวิตที่ถดถอยหากไม่มีกิจกรรมใด ๆ ที่สมาชิกของเครือข่ายสามารถกระทำร่วมกัน ทั้งนี้เนื่องจาก เมื่อไม่มีกิจกรรมก็ไม่มีกลไกที่จะดึงสมาชิกเข้าหากัน สมาชิกของเครือข่ายก็จะไม่มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กัน เมื่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกถดถอยก็ส่งผลให้เครือข่ายเริ่มอ่อนแอ สมาชิกจะเริ่มสงสัยในการคงอยู่ของเครือข่าย บางคนอาจพาลคิดไปว่าเครือข่ายล้มเลิก

ความยั่งยืนของเครือข่ายจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อได้มีการจัดกิจกรรมที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งกิจกรรมดังกล่าวกลายเป็นแบบแผน (Pattern) ของการกระทำที่สมาชิกของเครือข่ายยอมรับโดยทั่วกัน ด้วยเหตุนี้การที่จะรักษาเครือข่ายไว้ได้ต้องมีการกำหนดโครงสร้างและตารางกิจกรรมไว้ให้ชัดเจน ทั้งในแง่ของเวลา ความถี่ และต้องเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจเพียงพอที่จะดึงดูดสมาชิกให้เข้าร่วม กิจกรรมดังกล่าวไม่จำเป็นต้องเป็นกิจกรรมเดียวที่ใช้สำหรับสมาชิกทุกคน ให้สำรวจดูความต้องการเฉพาะของสมาชิกในระดับย่อยลงไปในแต่ละคนและแต่ละกลุ่ม กล่าวคือควรจะมีกิจกรรมย่อยที่หลากหลายเพียงพอที่จะตอบสนองความสนใจของสมาชิกกลุ่มย่อยในเครือข่ายด้วย โดยที่กิจกรรมเหล่านี้ก็ยังคงอยู่ในทิศทางที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายของเครือข่าย กิจกรรมเหล่านี้อาจจัดในรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น การวางแผนงานร่วมกัน การพบปะเพื่อประเมินผลร่วมกันประจำทุกเดือน ฯลฯ หรือจัดในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น จัดกีฬาสนทนาการระหว่างสมาชิก จัดงานประเพณีท้องถิ่นร่วมกัน เป็นต้น ในกรณีที่เครือข่ายครอบคลุมพื้นที่ที่กว้างขวางมาก กิจกรรมไม่ควรรวมศูนย์อยู่เฉพาะส่วนกลาง ควรกระจายจุดพบปะสังสรรค์หมุนเวียนกันไปเพื่อให้สมาชิกเข้าร่วมได้โดยสะดวก

2. มีการรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสมาชิกเครือข่าย

สัมพันธ์ภาพที่ดีเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งในการรักษาเครือข่ายให้ยั่งยืนต่อไป ความสัมพันธ์ที่ดีเป็นเสมือนน้ำมันที่คอยหล่อลื่นการทำงานร่วมกันให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น เมื่อใดที่สมาชิกของเครือข่ายเกิดความรู้สึกบาดหมางไม่เข้าใจกัน หรือเกิดความขัดแย้งระหว่างกันโดยหาข้อตกลงไม่ได้ สัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกก็จะเริ่มแตกกร้าว ซึ่งหากไม่มีการแก้ไขอย่างทันที่ก็จะนำไปสู่ความเสื่อมถอยและความสิ้นสุดลงของเครือข่ายได้ ดังนั้น ควรมีการจัดกิจกรรมที่มีจุดประสงค์เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกโดยเฉพาะ และควรจัดอย่างสม่ำเสมอไม่ใช่ว่าจะมีปัญหาเกิดขึ้นเท่านั้น

นอกจากนี้สมาชิกของเครือข่ายพึงตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาสัมพันธ์ภาพ เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งหรือความไม่เข้าใจกันที่อาจเกิดขึ้น สมาชิกควรแสดงความเป็นมิตรต่อกัน เมื่อเกิดความขัดแย้งต้องรีบแก้ไขและดำเนินการไกล่เกลี่ยให้เกิดความเข้าใจกันใหม่ นอกจากนี้ควรมีมาตรการป้องกันปัญหาก่อนที่จะเกิดความขัดแย้งระหว่างกัน เช่น ในการจัดโครงสร้างองค์กรควรแบ่งอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน และไม่ซ้ำซ้อน การกำหนดเป้าหมายการทำงานที่สมาชิกยอมรับร่วมกัน การจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ การกำหนดผู้นำที่เหมาะสม การกำหนดกติกาอันเป็นที่ยอมรับร่วมกัน เป็นต้น

3. กำหนดกลไกสร้างระบบจูงใจ

สมาชิกจะยังเข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่ายตราบเท่าที่ยังมีสิ่งจูงใจเพียงพอที่จะดึงดูดให้เข้าไปมีส่วนร่วม ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดกลไกบางประการที่จะช่วยจูงใจให้สมาชิกเกิดความสนใจอยากเข้ามีส่วนร่วม ซึ่งตามทฤษฎีแรงจูงใจแล้ว ปัจจัยต่างก็มีสิ่งจูงใจที่ต่างกัน ดังนั้นควรทำการ

วิเคราะห์เพื่อบ่งชี้ถึงแรงจูงใจที่แตกต่างหลากหลายในแต่ละบุคคล แล้วทำการจัดกลุ่มของสิ่งจูงใจที่ใกล้เคียงกันออกเป็นกลุ่ม ๆ อาทิ ค่าตอบแทน เกียรติยศชื่อเสียง การยอมรับ ฯลฯ อันจะนำไปสู่มาตรการในการสร้างแรงจูงใจสำหรับบุคคลในแต่ละกลุ่มอย่างเฉพาะเจาะจง

ถ้าจำเป็นจะต้องให้ค่าตอบแทนเพื่อเป็นสิ่งจูงใจ ควรเป็นการแลกเปลี่ยนกับผลงานมากกว่าการให้ผลตอบแทนในลักษณะเหมาจ่าย กล่าวคือ ผู้ที่รับค่าตอบแทนต้องสร้างผลงานเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน โดยผลงานที่ได้ต้องสนับสนุนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาเครือข่าย และควรมีการทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรให้ชัดเจน เพื่อสร้างทักษะผูกพันระหว่างผู้รับทุนและผู้ให้ทุน การให้ค่าตอบแทนก็ไม่ควรให้ทั้งหมดในงวดเดียว ทั้งนี้เพื่อให้มีการปรับลดค่าตอบแทนได้ หากผู้รับทุนไม่ดำเนินการตามสัญญา

ในกรณีที่ต้องการให้เกียรติยศและชื่อเสียงเป็นสิ่งจูงใจโดยเฉพาะในงานพัฒนาสังคมที่มักจะไม่มียearsค่าตอบแทนการดำเนินงาน จำเป็นต้องหาสิ่งจูงใจอื่นมาชดเชยสิ่งตอบแทนที่เป็นตัวเงินตามทฤษฎีของ Maslow ความต้องการการยกย่องจากผู้อื่น (Esteem Needs) ที่อยู่ในรูปของอำนาจ เกียรติยศชื่อเสียง หรือสถานะทางสังคม เป็นสิ่งที่นำมาใช้จูงใจได้ อาจทำเป็นรูป “สัญลักษณ์” บางอย่าง ที่สื่อถึงการได้รับเกียรติยศ การยกย่องและมีคุณค่าทางสังคม เช่น การประกาศเกียรติยศ เข็มเชิดชูเกียรติ โล่ เกียรติยศ เป็นต้น โดยสัญลักษณ์เหล่านี้ต้องมีคุณค่าเพียงพอให้เขาปรารถนาอยากที่จะได้และควรมีเกียรติยศหลายระดับที่จูงใจสมาชิกเครือข่ายให้ร่วมมือลงแรงเพื่อไต่เต้าไปสู่ระดับที่สูงขึ้นต่อไป ซึ่งจะช่วยให้เกิดความต่อเนื่องและควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่รายชื่อคนกลุ่มนี้อย่างกว้างขวาง

4. จัดหาทรัพยากรสนับสนุนเพียงพอ

หลายเครือข่ายต้องหยุดดำเนินการไป เนื่องจากขาดแคลนทรัพยากรสนับสนุน การดำเนินงานที่เพียงพอ ทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และบุคลากร ที่สำคัญคือ เงินทุนในการดำเนินงานซึ่งเปรียบเสมือนเลือดที่ไหลเวียนหล่อเลี้ยงเครือข่ายให้สามารถดำเนินการต่อไปได้ เมื่อขาดเงินทุนเพียงพอที่จะจุนเจือ เครือข่ายอาจต้องปิดตัวลงในที่สุด หากได้รับการสนับสนุนจะต้องมีระบบตรวจสอบการใช้จ่ายอย่างรัดกุม และมีการรายงานผลเป็นระยะ หากการดำเนินงานไม่คืบหน้า อาจให้ระงับทุนได้

5. ให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ไขปัญหา

เครือข่ายอาจเกิดปัญหาระหว่างการดำเนินงานได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือข่ายที่เพิ่งเริ่มดำเนินการใหม่ ๆ การมีที่ปรึกษาที่ดีคอยให้คำแนะนำและคอยช่วยเหลือจะช่วยให้เครือข่ายสามารถดำเนินการต่อไปได้ และช่วยหนุนเสริมให้เครือข่ายเกิดความเข้มแข็งยิ่งขึ้นควรมีที่ปรึกษาเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ เป็นแหล่งข้อมูลให้ศึกษาค้นคว้าและช่วยอบรมภาวการณ์เป็นผู้นำให้กับสมาชิกเครือข่าย

6. มีการสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง

องค์กรหรือเครือข่ายที่เคยประสบความสำเร็จกลับต้องประสบกับความล้มเหลวอย่างรุนแรงเมื่อเวลาผ่านไป เพราะไม่ได้ “สร้างคน” ขึ้นมารับไม้ผลัดต่อจากคนรุ่นก่อนเพื่อสานต่อภารกิจของเครือข่าย จำเป็นต้องสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง เครือข่ายต้องคัดเลือกคนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมทั้งด้านความรู้ความสามารถ การมีประสบการณ์ร่วมกับเครือข่ายและที่สำคัญ คือ เป็นที่ยอมรับนับถือและสามารถเป็นศูนย์รวมใจของคนในเครือข่ายได้ ดำเนินการให้คนเหล่านี้เข้าร่วม

กิจกรรมเพื่อเพิ่มประสบการณ์ในการทำหน้าที่เป็นสมาชิกแกนหลัก เพื่อสืบสานหน้าที่ต่อไป
เมื่อสมาชิกแกนหลักต้องหมดวาระไป

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเครือข่าย เพื่อความยั่งยืน

1. สมาชิกที่เข้าร่วม ต้องเข้าใจเป้าหมายในการรวมตัวกันว่าจะก่อให้เกิดความสำเร็จ
ในภาพรวม

2. สร้างการยอมรับในความแตกต่างระหว่างสมาชิก ยอมรับในรูปแบบและ
วัฒนธรรมองค์กรของสมาชิก

3. มีกิจกรรมสม่ำเสมอและมากพอที่จะทำให้สมาชิกได้ทำงานร่วมกัน เป็นกิจกรรม
ที่ต้องแน่ใจว่าทำได้และกระจายงานได้ทั่วถึง ควรเลือกกิจกรรมที่ง่ายและมีแนวโน้มประสบความสำเร็จ
อย่าทำกิจกรรมที่ยากโดยเฉพาะครั้งแรก ๆ เพราะถ้าทำไม่สำเร็จอาจทำให้เครือข่ายที่เริ่มก่อตัว
เกิดการแตกสลายได้

4. จัดให้มีและกระตุ้นให้มีการสื่อสารระหว่างกันอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ

5. สนับสนุนสมาชิกทุกกลุ่ม และทุกด้านที่ต้องการความช่วยเหลือ เน้นการ
ช่วยเหลือกลุ่มสมาชิกที่ยังอ่อนแอให้สามารถช่วยตนเองได้

6. สร้างความสัมพันธ์ของบุคลากรในเครือข่าย

7. สนับสนุนให้สมาชิกได้พัฒนางานอย่างเต็มกำลังตามศักยภาพและความชำนาญที่
มีอยู่ โดยร่วมกันตั้งเป้าหมายในการพัฒนางานให้กับสมาชิกแต่ละกลุ่ม ส่งผลให้สมาชิกแต่ละกลุ่ม
มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน เป็นพื้นฐานในการสร้างความหลากหลายและเข้มแข็งให้กับเครือข่าย

8. สร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น ระหว่างบุคลากรทุกระดับของสมาชิกในเครือข่าย
ในลักษณะความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อน

9. จัดกิจกรรมให้สมาชิกใหม่ของเครือข่าย เพื่อเชื่อมต่อกันกับคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ใน
การสืบทอดความเป็นเครือข่ายต่อไป

10. จัดให้มีเวทีระหว่างคนทำงานเพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหาในการทำงานด้านต่าง ๆ
อย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

11. จัดให้มีช่องทางการทำงานร่วมกัน การสื่อสารที่ง่ายต่อการเข้าถึงที่ทันสมัยและ
เป็นปัจจุบันเช่น สร้างระบบการส่งต่องานและสร้างเว็บไซต์เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายเข้าด้วยกัน

สรุปได้ว่า การรักษาเครือข่าย คือ การดำเนินภารกิจเครือข่ายยังไม่สำเร็จย่อมมี
ความจำเป็นที่จะต้องรักษาเครือข่ายไว้ วัตถุประสงค์เพื่อให้เครือข่ายสามารถดำเนินการต่อไปได้ และ
บางกรณีหลังจากเครือข่ายได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายแล้ว ก็จำเป็นต้องรักษาความสำเร็จของ
เครือข่ายไว้ หลักการรักษาความสำเร็จของเครือข่ายโดยคำนึงถึง มีการจัดกิจกรรมร่วมที่ดำเนินอย่าง
ต่อเนื่อง มีการรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสมาชิกเครือข่าย กำหนดกลไกสร้างระบบจูงใจ จัดหา
ทรัพยากรสนับสนุนเพียงพอ ให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ไขปัญหา มีการสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่าง
ต่อเนื่อง

ตารางที่ 2.3 วิธีดำเนินการของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน

กระบวนการ	วิธีดำเนินการ	ผลที่ได้รับ
1. การสร้างเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - จัดตั้งเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน 6-13 โรงเรียน - คัดเลือกประธานบริหารเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนที่มาจากผู้อำนวยการโรงเรียนที่ได้รับเลือกตั้งและคณะกรรมการบริหารเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน - แต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา - แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลและนิเทศการศึกษา - จัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายกลุ่มฯ 	- ได้เครือข่ายกลุ่มโรงเรียนที่มาจากโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน องค์กร กลุ่มบุคคล คณะบุคคล บุคคลที่ร่วมเป็นเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน
2. การดำเนินงาน/การวางแผน 2.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมปัญหาอุปสรรค ผลการจัดการศึกษาที่ผ่านมาการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนและประมวลเป็นภาพรวมของโรงเรียนในเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ศึกษาคู่มือและการบรรยาย 2. ระดมความคิด 3. ประชุมเชิงปฏิบัติการ 	- เครือข่ายทราบปัญหาจุดอ่อน/จุดแข็ง โอกาส อุปสรรคที่จะดำเนินการพัฒนาเครือข่าย
2.2 จัดทำแผนยุทธศาสตร์	<ol style="list-style-type: none"> 1. การระดมความคิด 2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ 3. การอภิปรายกลุ่ม 4. ศึกษาคู่มือดำเนินการและการบรรยาย 	- เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน/โรงเรียนมีแผนยุทธศาสตร์ภายใต้เครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ แผนงาน โครงการกิจกรรม
2.3 จัดทำแผนปฏิบัติการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประชุมเชิงปฏิบัติการ 2. การระดมความคิด 3. การอภิปรายกลุ่ม 	- เครือข่ายกลุ่มโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการและแผนงบประมาณของเครือข่ายโรงเรียน
2.4 การดำเนินตามแผน	เครือข่ายกลุ่มโรงเรียนนำรูปแบบไปใช้ดำเนินงานตามแผนงานโครงการกิจกรรม คณะกรรมการติดตามประเมินและนิเทศ	- ทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงาน
3. การกำกับติดตามประเมินผลและนิเทศการศึกษา	การศึกษาจัดทำแผนการติดตามประเมินผลและนิเทศการศึกษาติดตามประเมินผลและนิเทศ	- ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ ประสิทธิภาพ ความก้าวหน้าของการดำเนินการ
4. การรายงานผลการดำเนินงาน	จัดทำรายงานผลตามแผนงานโครงการกิจกรรม	รายงานผลการดำเนินงานตามแผนงานโครงการ

องค์ประกอบของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน องค์ประกอบของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ประกอบด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ซึ่งกล่าวไว้ในบทนำแล้ว ยังประกอบด้วย โครงสร้างและการบริหารจัดการรูปแบบเครือข่ายซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. โครงสร้างของรูปแบบ ประกอบด้วย

1) โรงเรียน การจัดตั้งเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนโดยรวมกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงและมีเขตติดต่อกันซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล) เดียวกันหรือมากกว่าหนึ่งแห่งในพื้นที่อำเภอเดียวกัน ทั้งนี้ให้คำนึงถึง สภาพทางภูมิศาสตร์ การคมนาคมและความสะดวก ในการประสานงานโดยมีจำนวนโรงเรียนไม่น้อยกว่า 6 โรงเรียนและไม่เกิน 13 โรงเรียน ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 ประกาศแล้วรายงานให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาทราบ

2) ศูนย์ประสานงานเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนโดยใช้สถานที่ของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย โรงเรียนที่มีความพร้อมและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารเครือข่ายโรงเรียนฯ

3) สมาชิกแกนหลักของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนหลัก ประกอบด้วย โรงเรียน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสถาบันทางศาสนาในพื้นที่เขตบริการของโรงเรียนในเครือข่าย กลุ่มโรงเรียน

4) สมาชิกเสริมของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ประกอบด้วย องค์การ คณะบุคคล กลุ่มบุคคล บุคคล เช่น สมาคม มูลนิธิ ชมรม สถานประกอบการต่าง ๆ เป็นต้นทั้งในเขตบริการและนอกเขตบริการของโรงเรียนในเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน

5) องค์คณะบุคคล 3 คณะ คือ คณะกรรมการที่ปรึกษาเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน คณะกรรมการบริหารเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน คณะกรรมการติดตาม ประเมินผลและนิเทศการศึกษาเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน

2. การบริหารจัดการรูปแบบเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน

1) องค์คณะบุคคล ในการบริหารจัดการรูปแบบให้มีประสิทธิภาพที่เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนจึงประกอบด้วยองค์คณะบุคคล 3 คณะ คือ

1.1) คณะกรรมการที่ปรึกษาเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนประกอบด้วย เจ้าคณะตำบลนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ปลัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตบริการของโรงเรียนในเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนนั้น ๆ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ผู้บริหารหรือผู้นำองค์การคณะบุคคล กลุ่มบุคคล ที่เป็นสมาชิกเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเสริมและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน

1.2) คณะกรรมการบริหารเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนทุกโรงเรียน ครูสายผู้สอนจำนวนกึ่งหนึ่งของผู้อำนวยการโรงเรียนในเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนนั้น ๆ และให้คณะกรรมการบริหารเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเลือกผู้อำนวยการโรงเรียนคนหนึ่งเป็นประธานคณะกรรมการและเลือกครูสายผู้สอนคนหนึ่งเป็นกรรมการและเลขานุการ

1.3) คณะกรรมการติดตาม ประเมินผลและนิเทศการศึกษาประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริหารเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนจำนวน 1 คน

ผู้อำนวยการกองการศึกษา /หัวหน้าฝ่ายการศึกษาของค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพอนามัยนักเรียน ครูวิชาการโรงเรียน ทุกโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน

ให้ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานคณะกรรมการและให้ที่ประชุมเลือกครูวิชาการโรงเรียนคนใดคนหนึ่งเป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาที่ไม่ใช่ผู้ทรงคุณวุฒิและคณะกรรมการบริหารเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเลือกผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการศึกษา จำนวนไม่น้อยกว่า 5 คนเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการที่ปรึกษา

2) บทบาทหน้าที่เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน

2.1) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย กระทรวงศึกษาธิการ

2.2) ส่งเสริม สนับสนุนและประสานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

2.3) สร้างโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้เรียนอย่างทั่วถึง และครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

3) บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการที่ปรึกษาเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน คณะกรรมการที่ปรึกษา มีหน้าที่ ดังนี้

3.1) ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนและแผนพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่น

3.2) ให้ข้อเสนอแนะและข้อปรึกษาเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

3.3) พิจารณาคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการที่ปรึกษาเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน

3.4) รับทราบผลการจัดการศึกษาของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน

3.5) ให้ข้อปรึกษาเกี่ยวกับแผนพัฒนาการศึกษาของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน

4) บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน

4.1) พิจารณากำหนดนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 นโยบายกระทรวงมหาดไทย และนโยบายกระทรวงสาธารณสุข

4.2) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนพัฒนางานวิชาการและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามที่คณะกรรมการติดตาม ประเมินผลและนิเทศการศึกษาเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเสนอ

4.3) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและแผนพัฒนาการศึกษาของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน

ยิ่งขึ้น

- 4.4) ประสานและพัฒนาก่อสร้างเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
 - 4.5) ระดมทรัพยากรทางการศึกษาและกำหนดแนวทางการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 4.6) ส่งเสริม สนับสนุน ให้ข้อเสนอแนะการพัฒนากระบวนคุณภาพภายในของโรงเรียนในเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน
 - 4.7) กำหนดแนวทาง การประสานงานและบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่นร่วมกับสมาชิกเครือข่ายทั้งการศึกษานอกระบบ การศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 - 4.8) พิจารณาจัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน
 - 4.9) พิจารณาสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการที่ปรึกษา
 - 4.10) พิจารณาแต่งตั้งอนุกรรมการ คณะทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาภายในเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน
 - 4.11) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามอบหมาย
- 5) บทบาทของคณะกรรมการติดตาม ประเมินผลและนิเทศการศึกษา
คณะกรรมการติดตาม ประเมินผล และนิเทศการศึกษาเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนมีหน้าที่ ดังนี้
- 5.1) จัดทำแผนพัฒนางานวิชาการประจำปีเพื่อเสนอคณะกรรมการบริหารเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนให้ความเห็นชอบ
 - 5.2) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน
 - 5.3) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายในเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน
 - 5.4) จัดทำแผนติดตาม ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเสนอคณะกรรมการบริหารเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนให้ความเห็นชอบ
 - 5.5) นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสุขวิทยาของนักเรียน การส่งเสริมสุขภาพอนามัยนักเรียน การฉีดวัคซีนป้องกันโรค การใช้และบริหารงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและงบประมาณที่ได้สนับสนุนจากภายนอก
 - 5.6) จัดทำรายงานผลการจัดการศึกษาประจำปีเสนอคณะกรรมการบริหารเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนและคณะกรรมการที่ปรึกษา
 - 5.7) ปฏิบัติงานอื่นตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการติดตาม ประเมินผลและนิเทศการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษามอบหมาย

2.3 ขอบข่ายและภารกิจบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, น. 6-7) ได้จัดทำคู่มือปฏิบัติงานข้าราชการครูกำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการโดยสถานศึกษามีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบการบริหารงานของสถานศึกษาที่มีโครงสร้างการบริหารงานตามกฎหมายที่มีขอบข่ายภารกิจที่กำหนดซึ่งการแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาเป็นไปตามกฎกระทรวงและระเบียบ

2.3.1 ขอบข่ายและภารกิจบริหารจัดการสถานศึกษา

Griffiths (1959) Kimbrough & Nunnery (1988) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และภาระงานหรือภารกิจของสถานศึกษาเอาไว้ ดังนี้ 1) บริหารงานวิชาการ 2) บริหารงานบุคคล 3) บริหารงานธุรการ-การเงิน-พัสดุ 4) บริหารงานกิจการนักเรียน 5) บริหารงานด้านความสัมพันธ์ชุมชน 6) บริหารงานด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 7) การจัดโครงสร้างองค์กร และ 8) การประเมินผล

ปัจจุบันการศึกษาเกี่ยวกับภาระงานหรือภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษา จะใช้กรอบแนวคิดในเรื่องของขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษา ที่เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กำหนดขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ซึ่งเป็นขอบข่ายและภารกิจการบริหารและการจัดการศึกษา ดังต่อไปนี้

1) ด้านการบริหารวิชาการ

(ก) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร

ท้องถิ่น

(ข) การวางแผนงานด้านวิชาการ

(ค) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (ศตวรรษที่ 21)

(ง) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

(จ) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

(ฉ) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

(ช) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

(ซ) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

(ฌ) การนิเทศการศึกษา

(ญ) การแนะแนว

(ฎ) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

(ฏ) การส่งเสริมชุมชน

(ฐ) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ

(ฑ) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ องค์กร

หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

(ฒ) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

(ณ) การคัดเลือกหนังสือ

(ด) การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2.3.2 ความหมายของงานวิชาการ

งานวิชาการถือเป็นอีกหนึ่งงานหลักของโรงเรียน เพราะหน้าที่หลักสำคัญอย่างหนึ่งของโรงเรียน คือ การให้ความรู้ทางด้านวิชาการแก่นักเรียน ดังเช่นนักวิชาการศึกษาหรือนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535) เห็นว่าการบริหารงานวิชาการเป็นทั้ง กระบวนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุง การพัฒนาการเรียนการสอน การประเมินผล และเป็นทั้งงานของสถาบันการศึกษาซึ่งงานบริหารวิชาการ ได้แก่ การควบคุมดูแลหลักสูตรการสอน อุปกรณ์การเรียนการสอน การจัดบทเรียน คู่มือครู และกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น และมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ทั้งนี้การบริหารวิชาการจึงเป็นเครื่องมือชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารโดยหลักแห่งประสิทธิผล (Effectiveness) จะมุ่งเน้นที่เป้าหมายที่กำหนดให้ผู้เรียนสามารถมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้ ซึ่งเป็นการบริหารงานวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาจะกำหนดเป้าหมายที่สำคัญด้านคุณภาพและมาตรฐาน คือ 1) เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ (Academic Excellence) 2) เน้นความมีเสรีภาพทางวิชาการ (Academic Freedom) 3) มีการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 4) เน้นการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้มีความสอดคล้องกับนโยบาย สังคมไทยและภูมิปัญญาไทย อันเป็นการยกระดับวัฒนธรรมการเรียนรู้ของบุคคลให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ

สมคิด บางโม (2538) ได้กำหนดกิจกรรมการบริหารวิชาการ 5 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาอาจารย์ การพัฒนาบุคลากร การบริการห้องสมุดและเทคโนโลยี ส่วน Soliman (2011, p. 135) ได้จัดแบ่งภาระงานทางวิชาการเป็น 3 ด้าน ได้แก่ งานสอน (Teaching) งานวิจัย (Research) และงานบริการวิชาการแก่สังคม (Community Services)

ประนอม โอทกานนท์ (2537) ได้กล่าวถึง การบริหารงานวิชาการว่าเป็นงานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรหรือโปรแกรมการศึกษาของสถาบันและงานวิชาการของสถาบันจะต้องได้รับการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ โดยให้มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารและมีแผนงานที่ชัดเจน ส่วนชวลิต หมั่นนุช (2535, น. 48) ให้ความเห็นว่า งานวิชาการเป็นงานหรือกิจกรรมที่ต้องเกิดขึ้นและดำเนินควบคู่กันไปกับงานบริหารสถาบัน และได้จำแนกงานด้านวิชาการเป็น 5 งาน ได้แก่ งานการจัดการเรียนการสอน งานส่งเสริมการวิจัย งานการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมงานส่งเสริมวิชาการ และงานพัฒนาบุคลากร

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2544) ได้กล่าวไว้ว่า งานวิชาการเป็นหัวใจของสถานศึกษาและหน้าที่ของสถานศึกษา คือ การให้ความรู้ทางวิชาการแก่นักเรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ งานด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน งานด้านปรับปรุงการเรียนการสอน และงานด้านการวัดและประเมินผล

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2546) ได้กล่าวไว้ว่า งานวิชาการ คือ งานเกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการถ่ายทอดความรู้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียนการจัดสื่อและ

เทคโนโลยีการศึกษา การวัดและประเมินผล การประกันคุณภาพ รวมถึงการจัดบรรยากาศเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ

สันติ บุญภิรมย์ (2552) ได้กล่าวไว้ว่า งานวิชาการ คือ งานที่เป็นหัวใจของสถานศึกษาหรือโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยงานย่อยอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น หลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร วิธีสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล การประกันคุณภาพ การศึกษา และงานอื่น ๆ ที่ส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการให้บรรลุผลสำเร็จ

ธีระชัย ช่วงบุญศรี (2558) ได้กล่าวไว้ว่า งานวิชาการ หมายถึง งานหลักของสถานศึกษาหรือโรงเรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนากระบวนการเรียนการสอนทุกชนิด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์อย่างมีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้

กล่าวโดยสรุป งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดในกระบวนการทำงานในสถานศึกษาซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ประสบการณ์และสมรรถนะที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายตามหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่ถูกกำหนดไว้

2.3.3 ความสำคัญของงานวิชาการ

งานวิชาการมีความสำคัญและเป็นภารกิจหลักในการบริหารงานวิชาการที่จะต้องวางระบบงานอย่างเป็นขั้นตอนที่ชัดเจนมีความเกี่ยวเนื่องกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนโดยตรงอันเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษาความสำคัญมีความสอดคล้องกัน ดังนี้

การบริหารงานวิชาการเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกของโรงเรียนที่มีบทบาทสำคัญต่อผู้บริหารในการนำไปบริหารจัดการในการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการศึกษา (อุทัย บุญประเสริฐ, 2540, น. 34; ทวีศักดิ์ หงษ์อารยะชน, 2542, น. 9; บุษราคัม จรรย์นาฎย์, 2544, น. 9) ซึ่งสอดคล้องกับ สมิทท์ และคนอื่น ๆ (Smith & et al., 1961) ในด้านการใช้เวลาในการบริหารงานและการให้ความสำคัญของงานในสถานศึกษา งานในความรับผิดชอบของผู้บริหารโดยแยกงานออกเป็น 7 ประเภท พบว่า การบริหารงานวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 40 งานบริหารบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 20 งานบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษาคิดเป็นร้อยละ 20 งานบริหารการเงิน คิดเป็นร้อยละ 5 งานบริหารอาคารสถานที่คิดเป็นร้อยละ 5 งานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 5 และงานบริหารทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 5

จากการศึกษาครั้งนี้จะเห็นว่า การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญถึงร้อยละ 40 ซึ่งถือว่ามีความสำคัญมากที่สุดในการบริหารงานโรงเรียน

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญที่สุดถือว่าเป็นหัวใจของโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่มีส่วนในการผลักดันกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีรูปแบบที่สมบูรณ์ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และเกิดการเรียนรู้ควบคู่กับการมีคุณธรรม จริยธรรม ทั้งยังช่วยพัฒนาประเทศชาติและสังคมให้เจริญก้าวหน้าอีกด้วย

2.3.4 หลักการบริหารงานวิชาการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535, น. 6) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการนั้นมีหลักการบริหาร คือ

1. หลักแห่งประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การได้มีผลผลิตเพิ่มขึ้นโดยไม่เพิ่มการลงทุน นั่นคือ นักเรียน/นักศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดของหลักสูตรโดยไม่ล่าออกกลางคัน เรียนเกินเวลาและช้ากว่ากำหนด

2. หลักแห่งประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลผลิตได้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้นั้น คือ นักเรียน/นักศึกษามีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ความสามารถ ทักษะคุณภาพและการจัดการได้

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2550, น. 26) ได้กล่าวไว้ว่า หลักการบริหารงานวิชาการว่าการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต้ององอาศัยหลักการและวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. ยึดหลักในสถานศึกษาจัดหลักสูตรการศึกษาให้เป็นไปตามกรอบ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของชุมชน และสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครูผู้บริหารผู้ปกครองและชุมชนร่วมด้วย

2. มุ่งส่งเสริมการศึกษาให้จัดการกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

3. มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้รวมทั้งสร้างเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้

4. มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานโดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดการหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้และสามารถตรวจสอบคุณภาพการศึกษาได้ทุกช่วงชั้น

5. มุ่งส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพคุณภาพในการจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สรุปได้ว่า หลักการบริหารงานวิชาการซึ่งมีจุดหมายคือผู้เรียนควรมีหลักปฏิบัติอย่างมีคุณภาพซึ่งนำมาสู่ประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลงานด้านวิชาการจะมีประสิทธิภาพนั้นอยู่ที่การจัดการศึกษา คุณภาพ และมาตรฐานของการศึกษาซึ่งประกอบด้วยงานด้านหลักสูตรด้านการจัดการเรียนการสอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมงานด้านวิชาการ

2.3.5 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

สำหรับงานด้านวิชาการถือเป็นหัวใจของงานบริหารสถานศึกษาจึงมีขอบข่ายกว้างขวางซึ่งมีนักการศึกษาได้จัดแบ่งไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา (2545, น. 13) ได้เสนอแนวทางการบริหารและการจัดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, น. 36-37) ได้กำหนดขอบข่ายภารกิจของงานวิชาการไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี
5. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
8. การนิเทศการศึกษา
9. การแนะแนวการศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและ

สถาบัน

การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา บริบทหรือหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนมีความสำคัญเป็นอันดับต้น ๆ การพัฒนาผู้เรียนควรพัฒนาใน 3 ด้าน คือ 1. ด้านความรู้หรือสติปัญญา/พุทธิพิสัย (Cognitive domain) เรียงลำดับ คือ 1.1 ความรู้ความจำ (Knowledge) 1.2 ความเข้าใจ (Comprehension) 1.3 การนำไปประยุกต์ใช้ (Application) 2.ด้านเจตคติหรือความรู้สึกรู้สึกนึกคิด/เจตพิสัย (Affective Domain) เรียงลำดับ คือ 2.1 การเต็มใจรับ (Receiving) 2.2 การตอบสนอง (Responding) 2.3 การสร้างคุณค่า (Valuing) 2.4 การจัดระบบคุณค่า (Organizing) 2.5 การสร้างลักษณะนิสัยตามคุณค่า (Characterization by a Value or Value Complex) 3. ด้านทักษะหรือความสามารถ/ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) 3.1 การรับรู้ (Perception) 3.2 การเตรียมพร้อม (Set) 3.3 การสนองตอบแนวทางที่ให้ (Guided Response) 3.4 การเกิดทักษะพิสัย (Mechanism) 3.5 การตอบสนองสิ่งที่ซับซ้อน (Complex overt Response)

บริหารงานวิชาการ ขอบข่ายและภารกิจงานตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มี 17 งาน

1. การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร

ท้องถิ่น

2. การวางแผนงานด้านวิชาการ
3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
4. การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
8. การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
9. การนิเทศการศึกษา
10. การแนะแนว
11. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในและมาตรฐานการศึกษา
12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

16. การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

แนวคิดหลักในการบริหารวิชาการ งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัวรวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และ การมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้บริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัวรวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น

2. เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้มาตรฐาน และมีคุณภาพ สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาและประเมินคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาตนเองและการประเมินหน่วยงานภายนอก

3. เพื่อให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนปัจจัยหนุนการเรียนรู้ที่สนองต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

4. เพื่อให้โรงเรียนได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และของบุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง

การวางแผนงานด้านวิชาการ

1. วางแผนงานด้านวิชาการโดยการรวบรวมข้อมูลและกำกับ ดูแล นิเทศและติดตามเกี่ยวกับงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน การศึกษาการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

2. ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

3. จัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยความร่วมมือของเครือข่ายสถานศึกษา

4. จัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกช่วงชั้น ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบูรณาการการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนพัฒนาคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5. ใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้

6. จัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

7. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

8. ส่งเสริมการพัฒนาความเป็นเลิศของนักเรียนและช่วยเหลือนักเรียนพิการด้อยโอกาสและมีความสามารถพิเศษ

การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเองโดย

1.1 จัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่น

1.2 จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

1.3 จัดให้มีวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

1.4 เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้สูงและลึกซึ้งมากขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ การศึกษาด้านศาสนา ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา อาชีวศึกษา การศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศ ผู้บกพร่องพิการ และการศึกษาทางเลือก

1.5 เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาที่สอดคล้องสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและโลก

2. สถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ การสอนและอื่น ๆ ให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนตามกลุ่มเป้าหมายพิเศษ โดยความร่วมมือของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและเครือข่ายสถานศึกษา

3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบหลักสูตรสถานศึกษา

4. นิเทศ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และรายงานผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับทราบ

ด้านการบริหารหลักสูตร ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543, น. 42-49) ได้กล่าวไว้ว่าการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาประกอบด้วยงานหลายอย่างสิ่งสำคัญของงานด้านวิชาการคือหลักสูตรเป็นตัวกำกับของวิชาการแม้ว่าหลักสูตรปัจจุบันจะใช้หลักสูตรระดับชาติที่เป็นแบบเดียวกันก็ตามแต่ความสามารถในการนำหลักสูตรไปใช้ในแต่ละสถานศึกษาจะแตกต่างกันไป การจัดโปรแกรมการศึกษาของแต่ละสถานศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างของสถานศึกษานั้น เช่น บุคลากรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ซึ่งมีกระบวนการบริหารหลักสูตร ดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการเป็นการวางแผนงานการใช้หลักสูตร โดยต้องเตรียมการล่วงหน้าก่อนเปิดหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบและนำนวัตกรรมทางการศึกษามาช่วยเป็นสิ่งจำเป็นการเตรียมเกี่ยวกับหลักสูตรมี ดังนี้

1.1 การตรวจสอบหลักสูตรแม่บทก่อนนำไปใช้ ก็ได้มีการทดลองนำร่องการใช้หลักสูตรแล้วตรวจสอบหลักสูตรแม่บท แต่ละสถานศึกษาสามารถทำได้เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาโดยการตรวจสอบตั้งแต่วัตถุประสงค์ทั่วไป วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม รูปแบบ โครงสร้าง เนื้อหาวิชา วิธีการจัดการการเรียนการสอน สื่อการสอนโดยมีวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบว่าเหมาะสมแก่สภาพปัจจุบันของสถานศึกษานั้น ๆ ทั้งนี้ เพราะสถานศึกษาแต่ละแห่งมีสภาพท้องถิ่นแตกต่างกันไป จึงจำเป็นต้องปรับปรุงตามความเหมาะสม

1.2 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การประชาสัมพันธ์หลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปใช้เป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร จะมีผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตร ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรนับตั้งแต่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ นักเรียน นักศึกษาจะต้องรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงมากบ้างน้อยบ้างในลักษณะที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ก็เพราะการจัดหลักสูตรเกี่ยวกับหลายอย่างไม่เฉพาะการจัดการเรียนการสอนเท่านั้นแต่ยังสัมพันธ์กับสื่อการสอน ห้องสมุด สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ รวมทั้งงบประมาณค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร โดยเฉพาะผู้มีหน้าที่บริหารหลักสูตรได้แก่ฝ่ายวิชาการจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมของสิ่งเหล่านี้และต้องปรับปรุงแก้ไขวิธีบริหารงานเพื่อจะได้ใช้หลักสูตรให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การประชาสัมพันธ์ทำได้หลายรูปแบบ การออกเอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น การออกแบบแผ่นปลิว บทความ ในหนังสือพิมพ์ วารสารต่าง ๆ การใช้สื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ การประชุมสัมมนา เกี่ยวกับหลักสูตรใหม่

1.3 การเตรียมความพร้อม การเตรียมความพร้อมของสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องการบริหารหลักสูตรเป็นสิ่งจำเป็น การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1.3.1 การเตรียมความพร้อมของครูผู้สอน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อหลักสูตรการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้สอนเพราะเป็นผู้นำหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียนกับผู้เรียนสิ่งที่ควรทำในการเตรียมความพร้อมทางด้านครูผู้สอนคือการสำรวจจำนวนครูผู้สอน ความพร้อมในการสอนโดยเฉพาะความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการจัดเตรียมเนื้อหาหลักสูตร รวมทั้งทักษะในด้านการสอนการและประเมินผลการเรียน รวมทั้งการให้ความเข้าใจกับผู้สอนให้มีเจตคติที่ดีต่อหลักสูตร

1.3.2 การเตรียมผู้นิเทศการสอนและนักแนะแนวการศึกษาบุคคลเหล่านี้มีส่วนส่งเสริมให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปบุคลากรที่เกี่ยวข้องเหล่านี้มีความเข้าใจเรื่องหลักสูตรก็จะช่วยครูในด้านการเรียนการสอนตีในพัฒนาคุณภาพการสอน

1.3.3 การเตรียมผู้บริหารโดยทั่วไปผู้บริหารมีหลายระดับหากเป็นผู้บริหารสถานศึกษาก็ควรมีผู้อำนวยการ หัวหน้าคณะวิชาการ ตลอดจนหัวหน้างานอื่น ๆ ผู้บริหารมีความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรไม่ยิ่งหย่อนกว่าครูและผู้นิเทศการสอนเพราะเป็นผู้กำกับดูแล

1.3.4 หลักสูตรได้ดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารควรตรวจสอบสภาพและปัญหาของสถานศึกษาในความคิดเห็นของตนเองเพื่อจะได้พัฒนาและแก้ไขได้ถูกต้อง การประชุมสัมมนาผู้บริหารเรื่องบทบาทและหน้าที่ในการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นสิ่งจำเป็นรวมทั้งแนวคิดและเทคนิคของงานบริหารหลักสูตร

1.4 การเตรียมความพร้อมด้านของอำนวยความสะดวก อันได้แก่ วัสดุฝึก สื่อการสอน ห้องสมุด อาคารสถานที่ งบประมาณ สถานที่ฝึกงาน รวมทั้งการจัดทำคู่มือครูเกี่ยวกับหลักสูตร

1.4.1 เตรียมความพร้อมเกี่ยวกับวัสดุในการสอนด้านทักษะปฏิบัติ โดยเฉพาะด้านวิชาชีพ วัสดุฝึกในโรงประลองและห้องปฏิบัติการ เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องเตรียมจัดซื้อและจัดการไว้ล่วงหน้าก่อนการสอนมิฉะนั้นอาจเกิดการจัดซื้อและขาดแคลนในเวลาสอนจึงควรจะได้วางแผนการใช้ล่วงหน้าเกี่ยวกับการจัดซื้อวัสดุ

1.4.2 การเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับสื่อการสอนหลักสูตรให้มีพร้อมต้องการสิ่งใหม่ ๆ การจัดหาไว้พร้อมเกี่ยวกับสื่อการสอน เช่น แผ่นใส เทป ตลอดจนอุปกรณ์ในการใช้สื่อจึงเป็นสิ่งจำเป็น แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงสภาพของสถานศึกษา เช่น ห้องที่จะใช้สื่อความสามารถของครูผู้สอน เจ้าหน้าที่ ช่างเทคนิคที่จะช่วยบริการการใช้สื่อด้วย

1.4.3 เตรียมอาคารสถานที่อาคารสถานที่เป็นห้องเรียนบรรยาย ห้องปฏิบัติการทดลองโรงประลองควรจัดทำให้พร้อม ถ้าจำเป็นต้องมีการปรับปรุงอาคารสถานที่เหล่านั้น เช่น ห้องปฏิบัติการต้องจัดทำล่วงหน้าก่อนนำหลักสูตรไปใช้

1.4.4 การเตรียมงบประมาณ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงานหลักสูตรเป็นสิ่งจำเป็นมาก งบประมาณจะเป็นตัวบ่งชี้ที่จะทำให้หลักสูตรประสบความสำเร็จหรือไม่ นอกจากจะใช้ค่าจ้างค่าตอบแทนและยังเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาวัสดุ หลักสูตรคู่มือครูคู่มือนักเรียน เอกสาร และอุปกรณ์การสอน สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนสนับสนุนต่อการสอน

1.4.5 การเตรียมห้องสมุดเป็นส่วนที่สนับสนุนการสอนให้ได้ผลดียิ่งขึ้นครูและนักเรียนมีแหล่งค้นคว้าสามารถศึกษาเพิ่มเติมจากห้องสมุดจึงจำเป็นต้องจัดหาเอกสารต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการเรียนการสอนไว้ในห้องสมุด

1.5 การจัดทำโครงการสอน บางทีก็เรียกแผนการสอนเป็นการเตรียมของครูเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการประเมินผล การจัดทำโครงการการสอน จะช่วยให้ครูได้ดำเนินการสอนไปด้วยดีตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1.6 การตรวจสอบความพร้อมของผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็น ได้แก่ การรับสมัครนักศึกษาเพื่อเข้าเรียน การสอบข้อเขียน สัมภาษณ์ ตลอดจนการตรวจสอบหลักฐานก่อนเข้าศึกษาต่อในบางครั้ง หากมีความจำเป็นเมื่อพบว่าผู้เรียนต้องเติมหรือให้ผู้เรียนรู้เนื้อหาบางส่วนก่อนเข้าสู่หลักสูตรให้มีโอกาสต้องเปิดการสอน เพื่อปรับพื้นฐานของผู้เรียนเพื่อเตรียมตัวผู้เรียนให้สามารถเรียนในหลักสูตรใหม่ได้

1.7 การตรวจสอบการยอมรับจากสังคม เป็นการตรวจสอบความพร้อมของชุมชน เช่น ความคิดเห็นของผู้ปกครองของสถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรมที่จะรับผู้สำเร็จการศึกษาเพื่อเข้าทำงานและได้รับการสนับสนุนจากชุมชน โดยการสำรวจความคิดเห็นเพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารหลักสูตร

1.8 การจัดโครงสร้างของหน่วยงานบริการบริหารหลักสูตรอยู่ในการบริหารของฝ่ายวิชาการ และเกี่ยวกับฝ่ายอื่น ๆ ซึ่งเป็นฝ่ายสนับสนุนการสอน การจัดโครงสร้างของหน่วยงานเพื่อจะได้มีการรับผิดชอบเกี่ยวกับหลักสูตร โดยทั่วไปสถานศึกษามีหน่วยงานรองรับการบริหารหลักสูตร แต่อาจจัดโครงการเฉพาะกิจขึ้นเพื่อเปิดหลักสูตร เช่น โครงการส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น

2. ขั้นตอนการเกี่ยวกับหลักสูตร เป็นการกำหนดหลักสูตรไปใช้ซึ่งมีทั้งฝ่ายปฏิบัติการหลักสูตรและฝ่ายสนับสนุน ตลอดจนฝ่ายควบคุมการใช้หลักสูตร การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรมี ดังนี้

2.1 การประชุมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร เช่น ความจำเป็นที่จะต้องมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางในการเปลี่ยนแปลงและทำความเข้าใจหลักสูตร

2.2 การปฐมนิเทศนักเรียนเป็นการชี้แจงเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งควรจะได้ชี้แจงเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งควรจะได้ชี้แจงให้นักศึกษาทราบถึงวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ลักษณะเนื้อหาวิชา โครงสร้างจำนวนหน่วยกิต วิชาเลือก วิชาบังคับตลอดจนวิธีการลงทะเบียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและสามารถปรับตัวเกี่ยวกับการศึกษา

2.3 การจัดทำคู่มือครู เพื่อจะเป็นการให้ครูได้มีคู่มือครูในการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน การจัดทำคู่มืออาจทำได้โดยการมีโครงการ คณะกรรมการเฉพาะกิจ จากครูในแผนกต่าง ๆ

2.4 การจัดตารางสอน ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดตารางสอน จะต้องศึกษาองค์ประกอบในการจัดตารางสอน คือ

2.4.1 รายวิชาในหลักสูตร ได้แก่ รายวิชาที่เปิดสอนในโปรแกรมการศึกษา ทั้งรายวิชาทฤษฎีและปฏิบัติรวมทั้งวิชาบังคับ วิชาเลือก ตลอดจนการแบ่งกลุ่มผู้เรียนตามลักษณะวิชา

2.4.2 ห้องเรียน ได้แก่ ห้องที่จัดเพื่อเรียนทั้งวิชาทฤษฎีปฏิบัติตามวันและเวลาในตารางสอน

2.4.3 เวลาเรียน ได้แก่ เวลาเรียนตามหลักสูตรจำนวนภาคเรียนในแต่ละปี การศึกษา จำนวนสัปดาห์ในแต่ละภาคเรียน จำนวนวันในแต่ละสัปดาห์ จำนวนคาบชั่วโมงในแต่ละวัน และจำนวนความถี่ของแต่ละวิชาที่เรียน

2.4.4 ผู้เรียน คือ กลุ่มนักเรียนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาค การศึกษาแบ่งเป็นรายวิชาที่เรียน

2.4.5 ผู้สอนในแต่ละวิชาตามตารางสอน

2.5 การจัดครูเข้าสอนตามความรู้และลักษณะงาน โดยคำนึงถึงการแบ่งชั่วโมงที่เหมาะสมตลอดจนภาระหน้าที่อื่นของครู

2.6 จัดสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ เครื่องมืออุปกรณ์การสอน สื่อการสอน วัสดุฝึก อาคารสถานที่ รวมถึงความสะอาดสบายทางกายภาพ

2.7 การฝึกงานเป็นการฝึกภาคปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในวิชาชีพ การฝึกงานมี 2 ลักษณะ คือ การฝึกภายในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

การประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตร เมื่อได้นำหลักสูตรไปใช้ควรมีการประเมินจากการประเมินเกี่ยวกับหลักสูตร วัตถุประสงค์ของการประเมินผลเพื่อพิจารณาว่าตรงกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่เพื่อที่จะได้ใช้ในการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับหลักสูตร สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (2540, น. 17-128) ได้กำหนดขั้นตอนการบริหารหลักสูตรไว้ว่า

กำหนดปรัชญาและอุดมการณ์ วัตถุประสงค์ นโยบายของโรงเรียน การศึกษาสำรวจปัญหาความต้องการและสภาพท้องถิ่น การศึกษาสำรวจปัญหาความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง การศึกษาสำรวจความถนัดความสามารถเฉพาะของนักเรียน การจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนตาม

ความต้องการและความถนัดความสามารถของผู้เรียน เลือกสรรพัฒนาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและหลักสูตรหรือรายวิชาที่สอดคล้องกับสภาพชีวิต อาชีพ เศรษฐกิจและสังคมท้องถิ่นและส่งเสริมความสามารถความถนัดเฉพาะทางของนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ การจัดการบริการแนะแนวทางการศึกษาให้นักเรียนรู้จักตนเอง รู้จักสภาพชีวิต เศรษฐกิจและสังคมและสิ่งแวดล้อม สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสภาพแวดล้อม จัดครูอาจารย์และการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครูอาจารย์ การใช้ทรัพยากรภายนอกคือทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น ทรัพยากรมนุษย์เป็นการนำทรัพยากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนเนื้อหาสาระ รายละเอียด เทคนิคการสอนอุปกรณ์สื่อ การเตรียมสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ การทำความเข้าใจและประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาตามหลักสูตร การจัดกิจกรรมเสริม เป็นต้นว่า การประกวดแข่งขัน การยกย่อง เชิดชูเกียรติ ผลงานดีเด่น การจัดนิทรรศการ การสาธิต การจัดกิจกรรม และปัจจัยเกื้อกูลให้เกิดกระบวนการส่งเสริมและพัฒนาที่สมบูรณ์ครบวงจร เช่น การจัดตั้งร้านค้าของโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการผลิต การขายผลผลิตของนักเรียน

การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนจึงเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารการศึกษาทุกระดับโดยมีวัตถุประสงค์ให้งานวิชาการบรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรประถมศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ควรจัดกิจกรรมเรื่องต่อไปนี้

1. กิจกรรมตามหลักสูตร

1.1 การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในกระบวนการใช้หลักสูตร เพราะเป็นกิจกรรมที่ใกล้ชิดเด็กและเด็กได้ปฏิบัติมากที่สุด การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่ครูและเด็กทำร่วมกัน ถ้าจะแยกออกเป็น 2 ส่วน ก็เป็นการเรียน คือ กิจกรรมที่เด็กทำและการสอนคือกิจกรรมที่ครูทำ แต่ในทางปฏิบัติแล้วทั้งสองอย่างนี้ทำไปพร้อม ๆ กันจึงร่วมกันว่าการเรียนการสอนในการบริหารด้านการเรียนการสอนผู้บริหารควรยึดหลักเรียนสอนตามแนวของหลักสูตร กล่าวคือ ครูและนักเรียนร่วมดำเนินการต่าง ๆ โดยมีเด็กเป็นศูนย์กลางของความสนใจ นั่นคือเป็นกิจกรรมของเด็ก โดยเด็กและเพื่อเด็ก ครูเป็นผู้ดำเนินการให้กิจกรรมเป็นไปตามแนวทางที่แผนการสอนและคู่มือครูเสนอแนะไว้ เด็กเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมมากที่สุดไม่ว่าจะเป็นการสอนโดยวิธีใด ๆ ก็ตาม

1.2 สื่อการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดีและบรรลุคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องนโยบายการใช้และการพัฒนาสื่อการเรียน ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

1.3 การวัดผลและประเมินผลการเรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นกระบวนการที่ตรวจสอบว่านักเรียนได้บรรลุจุดหมายปลายทางตามหลักสูตรต้องการหรือไม่เพียงใด

2. กิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายนั้นมิได้ขึ้นอยู่กับการสอนในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะพัฒนาคุณลักษณะและนิสัยใจคอของเด็กได้มากการจัดตั้งชุมนุม ชมรมหรือโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะและนิสัยของนักเรียนให้มีความเสียสละ ความเมตตา ความเป็นผู้นำผู้ตาม ความรักความสามัคคี โรงเรียนอาจจัดโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนเสริมหลักสูตรได้เช่น

2.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยเพื่อสร้างเสริมหรือเผยแพร่ความรู้และการปฏิบัติตามระบบประชาธิปไตยและวิถีชีวิตประชาธิปไตยได้กว้างขวางและฝึกให้นักเรียนปฏิบัติเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่เด่นชัดในเรื่องวิถีธรรม สามัคคีธรรมและปัญหาธรรม

2.2 การจัดกิจกรรมอาหารกลางวันของนักเรียน การจัดการอาหารกลางวันรับประทาน ที่เป็นประโยชน์มีคุณค่าทางโภชนาการ ความต้องการของร่างกายในราคาถูก ช่วยเหลือนักเรียนยากจนขาดแคลนการได้รับประทานและส่งเสริมความรู้พื้นฐานจากประสบการณ์เรื่องโภชนาการไปในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้

2.3 การจัดประสบการณ์ เป็นการส่งเสริมความรู้ ทักษะในการเรียนรู้ระบบสหกรณ์โดยได้ปฏิบัติจริง โดยมีครูและนักเรียนเป็นสมาชิกดำเนินการจำหน่ายสินค้าด้านผลผลิตจากสมาชิก

2.4 โครงการบริการแนะแนว การดำเนินงานโครงการให้ความรู้แก่ครูประจำชั้นและครูทุกคนในโรงเรียนในเรื่องการแนะแนว แต่งตั้งคณะทำงานศึกษาเรื่องการแนะแนวโรงเรียน ดำเนินการแนะแนวตามขอบข่ายของโครงการ คือ การให้บริการในด้านการศึกษาต่อการแก้ปัญหาเรื่องการเรียนของเด็กที่เรียนอ่อน การแก้ปัญหาสุขภาพอนามัย แนะแนวในงานอาชีพ

2.5 กิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมเพื่อปลูกฝังอบรมนักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมตั้งแต่วัยเป็นเด็ก เพื่อจะได้เติบโตเป็นบุคคลที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว สังคม ประเทศชาติ

2.6 กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอนามัยโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้การบริการแก่นักเรียนเพื่อป้องกันและขจัดความเจ็บป่วยต่าง ๆ โดยส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีสุขภาพอนามัยที่ดีไม่เจ็บป่วยมากจนเป็นอุปสรรคต่อการเรียน

2.7 กิจกรรมห้องสมุด การจัดห้องสมุดในโรงเรียน หรือมุมหนังสือในห้องเรียนให้มีหนังสือเพียงพอ เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนได้มีหนังสือค้นคว้าความรู้ด้วยตนเองอันจะเป็นประโยชน์สำหรับครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

2.8 กิจกรรมนันทนาการ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ตามความสมัครใจของนักเรียนแต่ละคนในยามว่าง เพื่อความสนุกเพลิดเพลินและผ่อนคลายความตึงเครียด โดยกิจกรรมส่งเสริมตามความสนใจด้านต่าง ๆ จะเห็นว่าหลักสูตรเป็นประสบการณ์ทั้งหมดที่โรงเรียนจัดให้ผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ มีทักษะเกิดความคิด และเจตคติที่ดี อันจำเป็นต่อการดำรงชีวิต

ส่วนความหมายในวงแคบ หมายถึง วิชาและเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดหรือสถานศึกษาได้กำหนดให้ผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้นจะต้องเรียนอะไรบ้าง มากน้อยเพียงใด

กมล ภูประเสริฐ (2544, น. 32-39) ได้กล่าวเกี่ยวกับการบริหารด้านหลักสูตรไว้ว่า เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรแกนกลางของการศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและครอบครัว ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ การกิจใน

การบริหารหลักสูตรทั้งหมด ซึ่งผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารจะต้องจัดให้มีการดำเนินการไปตามนั้น โดยอาจมีการมอบหมายงานจัดตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของฝ่ายบริหารภารกิจในการบริหารหลักสูตรมี ดังนี้

1. การรวบรวมเอกสารและวัสดุต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักสูตรให้สมบูรณ์และเพียงพอต่อการดำเนินงานด้านหลักสูตร เอกสารดังกล่าวนี้เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้าใจให้คณะบุคลากรในสถานศึกษาและเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านหลักสูตรเป็นอย่างดีเอกสารสำคัญ ได้แก่

1.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและเอกสารประกอบหลักสูตร

1.2 เอกสารเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาทั้งหลาย ที่ช่วยให้เสริมความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงแนวคิดในการจัดการศึกษาทำให้เกิดความจำเป็นต้องจัดทำหลักสูตรในแนวที่แตกต่างไปจากเดิม

1.3 เอกสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรสถานศึกษารวมทั้งเรื่องเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งให้แนวทางในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

1.4 เอกสารเกี่ยวกับการบูรณาการ โครงการงาน หน่วยงานการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องใช้ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้

2. การรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับชุมชนซึ่งอาจดำเนินการโดยการศึกษาชุมชนอย่างละเอียด โดยการสำรวจ การสัมภาษณ์ หรือการพูดคุยกับคนในชุมชน ผู้นำชุมชน การขอข้อมูลและสารสนเทศจากหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานภาคเอกชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อมูลและสารสนเทศที่สำคัญ ๆ ได้แก่

2.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชน ซึ่งสถานศึกษาอาจจะมียู่แล้ว

2.2 สภาพสังคม ได้แก่ เรื่อง ประชากร การศึกษา การสาธารณสุข สภาพทางภูมิศาสตร์ เป็นต้น

2.3 สภาพทางเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ

2.4 ความเป็นอยู่และวิถีชีวิต

2.5 วัฒนธรรมท้องถิ่น

2.6 ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน

2.7 แหล่งประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ

2.8 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และทรัพยากร

2.9 การพัฒนาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นและผลของการพัฒนา ทั้งที่ดำเนินการโดยชุมชนหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

2.10 การเปลี่ยนแปลงสำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

2.11 การติดต่อสื่อสารและการคมนาคม

2.12 ประเพณี ความเชื่อ วัฒนธรรมท้องถิ่น

2.13 บุคคลสำคัญในท้องถิ่น

2.14 จุดเด่นของท้องถิ่น

2.15 ปัญหาต่าง ๆ ในท้องถิ่น และความต้องการของชุมชน

2.16 แหล่งที่ถือได้ว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น

3. การทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและภารกิจที่จะต้องปฏิบัติงานเกี่ยวกับหลักสูตร การทำความเข้าใจ ต้องอาศัยเอกสารในข้อ 1 เป็นตัวประกอบ สถานศึกษาสามารถสร้างความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรให้แก่คณะบุคลากรและบุคคลในชุมชนได้โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น

- 3.1 การประชุมชี้แจงโดยอาศัยวิทยากรจากทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
- 3.2 การประชุมแลกเปลี่ยนความเข้าใจและความคิดจากการให้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ

มาก่อน

- 3.3 ส่งบุคลากรของสถานศึกษาไปรับฟังการประชุมที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานต่าง ๆ
- 3.4 การเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้
- 3.5 สถานศึกษาจัดเอกสารเพิ่มเติม โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นประเด็นสำคัญหรือ

แนวทางสำคัญ

4. การจัดทำสาระหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของชุมชน และท้องถิ่นในการจัดทำสถานศึกษาควรร่วมกับชุมชน โดยเชิญบุคคลในชุมชนเข้ามาร่วมคิดร่วมทำจึงทำให้สาระของหลักสูตรสะท้อนสภาพของปัญหาและความต้องการ ตลอดจนภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาสาระของหลักสูตรในที่นี้หมายถึง

4.1 มาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนอันเป็นที่คาดหวังของชุมชน ในส่วนนี้สถานศึกษาจะได้รับความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนควบคู่ไปด้วย

4.2 สาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน สาระในส่วนนี้จะได้มาจากการรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศดังกล่าวของตนร่วมกับความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้ใหญ่ในชุมชน

5. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ซึ่งได้กล่าวมาแล้วว่าเป็นการนำเอาหลักสูตรแกนกลาง และสาระของหลักสูตรที่ดำเนินการในข้อ 4 มาจัดทำร่วมกันทั้งนี้ให้คำนึงถึงแผนภูมิของภารกิจในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาดังกล่าวข้างต้นด้วย เพื่อให้การจัดทำมีความสมบูรณ์ในเรื่องต่อไปนี้

- 5.1 มาตรฐานช่วงชั้น
- 5.2 มาตรฐานรายปี/รายภาค
- 5.3 เวลาเรียน/หน่วยกิต
- 5.4 คำอธิบายรายวิชา
- 5.5 หน่วยการเรียนรู้
- 5.6 แผนการจัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

6. การชี้แจงประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในสถานศึกษาผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่นทราบถึงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นหลักสูตรของสถานศึกษา ซึ่งอาจดำเนินการในลักษณะต่อไปนี้

- 6.1 การทำเอกสาร
- 6.2 การประชุมชี้แจง
- 6.3 การประชุมปฏิบัติการ

ซึ่งอาจดำเนินการตั้งแต่การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา จนถึงการเตรียมการใช้หลักสูตร ซึ่งเป็นวิธีการให้บุคลากรต่าง ๆ ในสถานศึกษาได้เข้าใจหลักสูตรของสถานศึกษาได้อย่างถ่องแท้

7. การเตรียมการใช้หลักสูตร จะช่วยให้สถานศึกษามีความรู้ทั้งในด้านบุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งบุคคลในชุมชนที่จะดำเนินการ ซึ่งสถานศึกษาลดอุปสรรคข้อขัดข้องในการใช้หลักสูตรตั้งแต่ต้น สถานศึกษาอาจตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานเป็นชุด ๆ หรือจัดประชุมปฏิบัติการตามความเหมาะสม การเตรียมการใช้หลักสูตรควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

7.1 การเตรียมด้านบุคลากร ได้แก่ การจัดบุคลากรเข้าดำเนินการสอนหรือปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะในขั้นแรกของการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีบุคลากรที่ทำหน้าที่ทั้งตามหลักสูตรเก่าและหลักสูตรใหม่ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความสับสนได้ นอกจากนี้ยังรวมถึงการสร้าง ความมั่นใจให้บุคลากรที่จะต้องให้หลักสูตรใหม่ด้วย

7.2 การเตรียมด้านอาคารสถานที่ ซึ่งโดยปกติสถานศึกษาก็ดำเนินการในเรื่องนี้อยู่แล้วแต่เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นการปฏิบัติจริงของผู้เรียน การเรียนแบบโครงการ การเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมจริง การเตรียมการในเรื่องอาคารสถานที่ไว้ก่อนจะช่วยให้การดำเนินงานโดยเฉพาะการเรียนการสอนง่ายขึ้นไม่ต้องใช้สถานการณ์ที่เป็นจริงภายนอกสถานศึกษาทั้งหมดทุกเรื่อง

7.3 การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เป็นการเตรียมเครื่องใช้ที่จำเป็นไว้ล่วงหน้า ทั้งในแง่ของการซ่อมแซมของเก่าและจัดหาใหม่

8. การวางแผนแนวทางการติดตามกำกับการใช้หลักสูตรในการดำเนินงานใด ๆ ในองค์กรฝ่ายบริหาร จะต้องมีการกำกับงานโดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การกระตุ้นเร่งเร้าสนับสนุน ช่วยเหลือให้กำลังใจและคอยแก้ปัญหาให้แก่ผู้ปฏิบัติการติดตามกำกับมีเป้าหมายที่จะช่วยให้งานนั้น ๆ สำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์ตามช่วงเวลาที่เหมาะสมไม่มีการจับผิดหรือการตำหนิ เพราะวิธีการเช่นนั้นไม่สามารถทำให้งานสำเร็จได้ ในการติดตาม กำกับ ควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

8.1 หลักสูตรเป็นแบบแผนหนึ่ง คือ เป็นแผนการพัฒนาผู้เรียน การติดตามกำกับจึงเป็นการติดตามกำกับใช้แผน ซึ่งมีการกำกับแนวปฏิบัติ ระยะเวลา เกณฑ์/มาตรฐาน การปฏิบัติ จึงต้องพยายามส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติดำเนินงานตามแผน

8.2 การใช้หลักสูตรมีองค์ประกอบหลายอย่างที่จะทำให้ประสิทธิภาพ การใช้หลักสูตรโดยเฉพาะในระยะแรกจะมีปัญหาในทุกขั้นตอนการแก้ปัญหาจึงเป็นหน้าที่ของผู้ปฏิบัติและฝ่ายบริหารร่วมกัน การวิเคราะห์ปัญหาที่ดี การแก้ปัญหาที่ดี จะต้องอาศัยการประชุมปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอและแก้ปัญหาอยู่เสมอ

9. การวางแผนแนวทางการประเมินการใช้หลักสูตร ซึ่งจะมีการประเมินทั้งในเรื่องตัวหลักสูตร หรือประเมินแผน ประเมินการดำเนินการตามหลักสูตร และผลของการใช้หลักสูตรซึ่งทั้งสามความสัมพันธ์กันและกัน การประเมินเป็นไปเพื่อตอบคำถามต่อไปนี้

9.1 หลักสูตร/แผนที่วางไว้ชัดเจนหรือไม่เหมาะสมหรือไม่ปฏิบัติได้เพียงใด
อุปสรรคข้อขัดข้องเพียงใด

9.2 การใช้หลักสูตรมีการเตรียมการดีหรือไม่ มีความยุ่งยากในเรื่องใด ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นมีอะไรบ้าง ได้ดำเนินการแก้ไขอย่างไร สามารถปฏิบัติตามหลักสูตรได้หรือไม่ คำถามและคำตอบเหล่านี้อาจได้จากการกำกับดูแลการใช้หลักสูตรอยู่แล้ว

9.3 ผลการใช้หลักสูตรสามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้รายภาค รายปีได้หรือไม่ เมื่อใช้หลักสูตรครบ 3 ปี ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานช่วงชั้นหรือไม่ มาตรฐานวางไว้สูงเกินไปหรือต่ำเกินไป ควรปรับปรุงให้เหมาะสมอย่างไร วิธีการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามความต้องการของหลักสูตรหรือไม่

จากแนวคิดของนักศึกษาผู้ศึกษาจึงสรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตรเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยมีการเตรียมการเกี่ยวกับหลักสูตรได้แก่การวางแผนที่เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรโดยการตรวจสอบหลักสูตรมาก่อนนำไปใช้ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ เช่น บุคลากร อาคารสถานที่ งบประมาณ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การจัดทำโครงการสอน เป็นต้น

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือ กับบิดามารดา และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพการทำงานร่วมกัน (Collaboration)

Scott (2015) บทความนี้มีคำแนะนำมากมายสำหรับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สอนอย่างไรให้ดีที่สุด ซึ่งการใช้การสอนวิธีการบรรยายไม่ได้ผลอย่างมาก ผู้เรียนต้องการทักษะ เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) มีการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง และความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง (Communicate Effectively) รู้จักคิดค้นและแก้ปัญหาผ่านการเจรจาต่อรอง (Negotiation) และการทำงานร่วมกัน (Collaboration) นักเรียนต้องเป็นผู้เรียนที่มีความกระตือรือร้น (Active Learners) ใช้ Social Media คำนี้ถึงส่วนบุคคล (Personalize) ในการเรียนการสอนมีผลผลิตชัดเจน (Productive) มีการพัฒนา Met cognition ของแต่ละคน เน้น Project-based กับ Problem-based ผู้เรียนต้องลงมือทำจริง ๆ และเป็นหน้าที่ของ

ครู ครูต้องหาวิธีที่ทำให้นักเรียนอยากเรียนจริง (Intrinsic Motivation) และจูงใจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ลงมือทำจริง (Engage and Motivate Learners) การจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 วิธีการใหม่ต้องเริ่มโยงความรู้จากมาตรฐานของโรงเรียน และ คำนึงถึงความต้องการของชุมชน (Community-based) เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life long Learning)

เพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง (High order Thinking) บุคคลต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยใช้การตั้งคำถามที่มีความหมาย (Enquiry-based Learning) ผู้เรียนมีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องใช้เวลาในการโต้ตอบกับพี่เลี้ยง (Mentor) และเพื่อนเพื่อน (Peers)

การส่งเสริมการสื่อสารสำหรับนักเรียนและครูเป็นสิ่งจำเป็นใช้ โซเชียลมีเดีย (Social Media) ในการมีประโยชน์สำหรับผู้เรียนและครูสำหรับการทำงานร่วมกันการสร้างแนวคิดใหม่และนำไปประยุกต์ใช้ ต้องมีการฝึกงานด้วย

นักเรียนวันนี้ควรเป็นผู้เรียนที่กระตือรือร้น ในการสอนต้อง คำนึงถึงส่วนบุคคล (Personalize) การให้ทุกคนมีส่วนร่วม (Collaborative) และมีผลผลิต (Productive) ใช้ Technology: network-based, Mobile Technology and การศึกษาแบบเปิด (Open-education) และประกอบไปด้วย

- ในการเรียนการสอน ประกอบไปด้วยการผสมผสานระหว่างการใช้เทคโนโลยีความรู้กับการฝึกหัดโดยใช้โครงงาน (Project-based) และวิธีอื่น ๆ

- การจัดการศึกษาให้เหมาะกับความต้องการของแต่ละบุคคล
- ต้องตระหนักว่านักเรียนก็เป็นผู้ทำงานด้านการศึกษา ไม่ใช่ครูเท่านั้น
- ต้องมีการประเมินการเรียนการสอนตามสมรรถนะ
- มีวิธีร่วมมือกันแบบใหม่
- การสร้างและการแลกเปลี่ยนเนื้อหาจาก WEB
- สิ่งแวดล้อมเน้นส่วนบุคคลและผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น
- เป็นวิธีสอนแบบใหม่ผสมผสานกัน (เป็นทางการ/ไม่เป็นทางการเรียนในห้องเรียน/เรียนทางไกล เรียนรู้ในสถาบันและนอกสถาบันและการเรียนรู้แบบผสมผสาน)

- มีวิธีใหม่ในการบันทึกความสามารถของผู้เรียน เช่น Electronic Portfolio มีแผนความรู้และสมุดบันทึกการเรียนรู้ส่วนตัว

- สร้างแรงจูงใจใหม่ ๆ โดยผ่านวิธีการเรียนรู้ที่เน้นวิธีการค้นพบ (Discovery-Based Learning) ให้ผู้เรียนเป็นเจ้าของเนื้อหาที่จะเรียน (Ownership of Content)

- ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นจริงที่เกิดขึ้นในโลก (Real-world Learning Activities)

- สอน Met cognitive Skills การพัฒนา Met cognition (Met cognitive Development) ทำได้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นปัญหา (Problem-based Learning) มีการเสนอหลักการสอน 9 ประการ ดังนี้

(1) ทำให้การเรียนรู้สอดคล้องกับภาพรวม (Big Picture) (2) สอนผ่านสาขาวิชาต่าง ๆ (3) พัฒนาทักษะการคิดขั้นต่ำและสูงขึ้นเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในบริบทที่แตกต่างกัน (4) สนับสนุนการถ่ายโอนการเรียนรู้ (5) สอนวิธีการเรียนรู้ที่จะเรียนรู้ (Learn to Learn) ในฐานะอภิปัญญา (Met Cognition) (6) แก่ไขความเข้าใจผิดทันทีทันใด (7) ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม

(8) ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ และ (9) ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสำหรับทุกคน

การส่งเสริมการสื่อสารสำหรับนักเรียนและครูถือเป็นสิ่งจำเป็นโซเซียลมีเดียมีประโยชน์สำหรับผู้เรียนและครูใช้สำหรับการทำงานร่วมกันการสร้างแนวคิดและการประยุกต์ใช้ใหม่ การฝึกงานควรมีส่วนร่วมด้วย

การเรียนรู้ส่วนบุคคลช่วยให้หลุดพ้นจากการมี “บทเรียน (Lesson)” โดยการออกแบบรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นโครงงาน (Project-based) ครูต้องให้นักเรียนเลือกประเภทการเรียนรู้ที่เขาต้องการ การออกแบบการเรียนการสอนนี้จะใช้ความสามารถด้านดิจิทัลจะช่วยให้การจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นส่วนบุคคล (Personalized Learning) ยังช่วยให้สามารถใช้พื้นที่ได้อย่างยืดหยุ่นการสื่อสารกับนักเรียนและครูเป็นสิ่งจำเป็น โซเซียลมีเดียมีประโยชน์สำหรับผู้เรียนและครูสำหรับการทำงานมีการยืดหยุ่นในการใช้สถานที่

การเรียนรู้ด้วยโครงงาน (Project-based) and Problem-based Learning) ใช้หลักการ 4Cs คือ การคิดแบบมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) การสื่อสาร (Communication)

การทำงานร่วมกัน (Collaboration) และความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) พบว่าผลจากการเรียนรู้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญจากการเรียนรู้ด้วยโครงงาน (Project-Based) และจากปัญหา (Problem-based)

การทำงานร่วมกันและการสื่อสารมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนการเรียนรู้จากครูเป็นสถานที่ที่เน้นการเรียนการสอนเป็นศูนย์กลาง ด้วยความร่วมมือของผู้เรียนจะต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของกันและกันการเรียนรู้ร่วมกันส่งเสริมการคิดอย่างอิสระและไม่เห็นด้วย

สำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องมีส่วนร่วมและกระตุ้นผู้เรียน การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมความไวทางวัฒนธรรมและความฉลาดทางอารมณ์ การแบ่งปันความรับผิดชอบกับนักเรียนเป็นสิ่งที่ดีมากในโรงเรียน

ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และนวัตกรรม (Innovation) เป็นความสมรรถนะที่มีค่าในการศึกษาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อสนับสนุนสิ่งเหล่านี้ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนรู้ 2.0 เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับนวัตกรรม

ครูควรใช้การตั้งคำถามเชิงกลยุทธ์และช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจในอุปกรณ์เคลื่อนที่เทคโนโลยีบนเว็บในปัจจุบันช่วยให้ผู้เรียนและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงไปสู่แนวทางที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อสร้างปรับใช้แบ่งปันเผยแพร่และใช้ความรู้

โซเซียลมีเดียเป็นส่วนสำคัญในการศึกษาในวันนี้ เทคโนโลยีใหม่ช่วยในการค้นหากรองทำความเข้าใจประเมินและจัดการข้อมูล

โซเซียลมีเดียเป็นส่วนสำคัญในการศึกษาของวันนี้ เทคโนโลยีใหม่การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องและโลกแห่งความจริงเป็นงานที่สำคัญ กิจกรรมการเรียนรู้ควรเป็นไปตามความเป็นจริงส่วนบุคคลการทดลองและผู้เรียนขับเคลื่อนช่วยในการค้นหากรองทำความเข้าใจประเมินและจัดการข้อมูล

Metacognition Skills คือ “การคิดเกี่ยวกับการคิด” พวกเขาเป็นกระบวนการที่ใช้ในการวางแผนตรวจสอบและประเมินความเข้าใจและประสิทธิภาพ สิ่งเหล่านี้เป็นทักษะที่สำคัญใน

การสอนสื่อสังคมเป็นส่วนสำคัญในการศึกษาของวันนี้ เทคโนโลยีใหม่การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องและโลกแห่งความจริงเป็นงานที่สำคัญ กิจกรรมการเรียนรู้ควรเป็นไปตามความเป็นจริงส่วนบุคคลการทดลองและผู้เรียนขับเคลื่อนช่วยในการค้นหาการทำความเข้าใจประเมินและจัดการข้อมูล

ความสัมพันธ์ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้จะเป็นการทำงานร่วมกันเป็นโครงการหรือใช้ปัญหาเป็นหลักและช่วยให้นักเรียนฝึกฝนความสามารถใหม่ของการทำงานร่วมกันและการสื่อสาร ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้น

ความสัมพันธ์ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้จะเป็นการร่วมมือกันทำโครงการหรือปัญหาครูควรรวมผู้เรียนทุกคนผ่านเทคโนโลยี ในสังคมปัจจุบันเราสามารถเชื่อมโยงกับผู้เรียนผ่านเทคโนโลยี

การเน้นโมเดลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นสิ่งสำคัญ ครูต้องสะดวกสบายมากขึ้นด้วยการสนับสนุนนักเรียนหลายทีม

การเรียนรู้ควรเกิดขึ้นโดยไม่มีขอบเขต (ทุกที่ทุกเวลา) การเรียนรู้ส่วนใหญ่เกิดขึ้นนอกห้องเรียน ผู้เรียนสามารถใช้หนังสือเว็บไซต์การเรียนรู้นอกระบบผู้ให้บริการด้านการศึกษาบุคคลที่สามโซเชียลมีเดียและผู้เชี่ยวชาญทั่วโลก

ช่วยให้นักเรียนฝึกฝนความสามารถใหม่ของการทำงานร่วมกันและการสื่อสาร ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้น

การเรียนรู้ตลอดชีวิตจะต้องเน้นผู้คนที่เผชิญกับความท้าทายในการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นสิ่งสำคัญสำหรับครูที่จะต่ออายุการทำงาน

การเรียนรู้แบบเปิดมีความสำคัญมากขึ้น มีสองรูปแบบ คือ หลักสูตรออนไลน์ขนาดใหญ่ (MOOCs) และระบบจัดการการเรียนรู้ (LMS)

ควรมีความพยายามในการรับรองและรับรองการเรียนรู้ที่ไม่ใช่แบบดั้งเดิม เรียนรู้ทักษะมากมายด้วยวิธีนี้และผู้คนควรได้รับเครดิตสำหรับพวกเขา

การประเมินความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง (Deeper Understanding and Competency) และความสามารถ (สมรรถนะ) เป็นสิ่งจำเป็น รูปิกและการประเมินรายทางมีความสำคัญสำหรับสิ่งนี้ บทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 จะต้องห่างไกลจากการให้ความรู้โดยตรงไปสู่แนวทางชี้แนะหรือและวัดความก้าวหน้าของผู้เรียน การพัฒนาอาชีพอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งสำคัญสำหรับครูทุกคน ครูต้องย้ายไปสู่การเป็นนวัตกรรมมากขึ้น

บทบาทของครู คือเน้นเป็นผู้ให้คำแนะนำ อภิปรายและประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียนและพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพอยู่เสมอและต้องเป็นผู้ที่มีนวัตกรรมใหม่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา

1. กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยให้สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศ

2. จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา

3. วัดผล ประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ผลการเรียนและอนุมัติผลการเรียน
4. จัดให้มีการประเมินผลการเรียนทุกช่วงชั้นและจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณีที่มีผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน
5. จัดให้มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผล
6. จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน
7. ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติผลการประเมินการเรียนด้านต่าง ๆ รายปี/รายภาค และตัดสินผลการเรียนการผ่านช่วงชั้นและจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน
8. การเทียบโอนผลการเรียนเป็นอำนาจของสถานศึกษาที่จะแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ ได้แก่ คณะกรรมการเทียบระดับการศึกษา ทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย คณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียน และเสนอคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการพร้อมทั้งให้ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติการเทียบโอน

การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนรวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

พนัส หันนาคินทร์ (2540, น. 199) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดผล คือ การเปรียบเทียบผลที่ได้จากการเรียนกับมาตรฐานอันหนึ่งที่ถดถอย การวัดผลมีลักษณะเป็นรูปธรรม คือ มักแสดงออกมาเป็นตัวเลข เพื่อแสดงว่านักเรียนมีความรู้มากน้อยเพียงใดจากการที่ได้เรียนไปแล้ว การประเมิน (Evaluation) เป็นการพิจารณาคุณค่า จากคะแนนที่ได้จากการวัดผลนั้น

ประกิจ รัตนสุวรรณ (2525, น. 23) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดผลการศึกษาหมายถึง กระบวนการในการกำหนด หรือหาจำนวน ปริมาณ อันดับ รายละเอียดของคุณลักษณะหรือพฤติกรรม ความสามารถของบุคคลโดยใช้เครื่องมือในการวัด สำหรับการประเมินผลนั้น หมายถึง กระบวนการในการตัดสิน ติราคา ลงความเห็นสรุปเพื่อพิจารณาความเหมาะสมหาคุณค่าของคุณลักษณะพฤติกรรมโดยอาศัยข้อมูล รายละเอียดที่ได้จากการวัดผลเป็นหลักและใช้วิจารณ์ญาณประกอบการพิจารณา

ไพศาล หวังพานิช (2526, น.13) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดผลการศึกษาหมายถึง กระบวนการในการกำหนด หรือจำนวน ปริมาณ หรือรายละเอียดของคุณลักษณะหรือพฤติกรรมคน โดยใช้เครื่องมือเป็นหลักในการวัด กระบวนการดังกล่าวทำให้ตัวเลขหรือข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ที่ใช้ในจำนวนลักษณะที่วัดนั้น

สรุปได้ว่า การวัดผลประเมินผลเป็นกระบวนการที่จะทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพของการเรียนการสอน ทราบทั้งผลการสอนของครู ทราบผลการเรียนของนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร สิ่งสำคัญจากการวัดผลและประเมินผลจะเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพของครูผู้สอนและผู้บริหาร ด้วยว่าอย่างไร และนำเอาผลที่ได้จากการวัดการประเมินผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป

ความจำเป็นในการวัดผลและประเมินผลการเรียน การวัดผลและประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน การสอนที่สมบูรณ์จะต้องเริ่มที่ การตั้งจุดมุ่งหมายของการ

สอน เตรียมเนื้อหา กิจกรรมและสื่อในเรื่องจะสอน สร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล ลงมือสอนและวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน นอกจากนี้แล้วการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ยังกระทำเพื่อจะได้ทราบพื้นฐานความรู้นักเรียน ปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนเพื่อตัดสินเลื่อนชั้นตั้งนั้น การวัดผลและประเมินผลเป็นกิจกรรมทางวิชาการที่สำคัญยิ่ง

อ่ำภา บุญช่วย (2537, น. 130-131) ได้กล่าวไว้ว่า โดยสรุปในแง่บริหารการจัดการ ประเมินผลการศึกษามีความจำเป็น ดังนี้ เพื่อทราบผลการเรียนของนักเรียน ช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงแก้ไขการเรียนของตนได้ก่อนที่ก้าวไปศึกษาบทเรียนใหม่เพื่อประโยชน์ในการเลื่อนชั้นและการแบ่งนักเรียนตามความสามารถ

เพื่อเป็นหลักฐานในการรายงานผลการเรียนให้ผู้ปกครองทราบ ทำให้ผู้ปกครองรู้ความก้าวหน้าของนักเรียนในปกครองของตน และช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน ช่วยให้ฝ่ายแนะแนวทราบข้อมูลของนักเรียน จะได้ช่วยวิเคราะห์ความเด่นด้อยของผู้เรียน เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล และเป็นแนวทางในการแนะแนวการเรียนอาชีพของผู้เรียน

ช่วยฝ่ายบริหารทราบข้อมูล เพื่อปรับปรุงมาตรฐานทางวิชาการของโรงเรียนจะนำไปสู่แนวทางปรับปรุงส่งเสริมสภาพการเรียนการสอนให้แก่ครู

พนัส หันนาคินทร์ (2540, น. 199-200) ได้กล่าวไว้ว่า ประโยชน์จากการวัดผล ประเมินผลและประเมินผลการศึกษา ดังนี้

เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู ทำให้ครูทราบผลการเรียนของนักเรียนว่าเป็นอย่างไร

เพื่อปรับปรุงผลการเรียนการสอนของนักเรียน รู้ว่าตนเองเก่งอ่อนอย่างไร ครูทราบว่านักเรียนของตนเองเก่งอ่อนแค่ไหนจะได้แก้ไขเป็นราย ๆ

เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารของโรงเรียน ทำให้ทราบสภาพปัญหาที่แท้จริงของหลักสูตร โครงการสอนและบันทึกการที่นำไปสู่ภาคปฏิบัติ ประสบปัญหาอย่างไรที่สมควรแก้ไขพัฒนาอย่างไร

เพื่อเป็นข้อมูลทางการศึกษาทั่วไป เช่น เพื่อแสดงผลการเรียนจบของนักเรียนและหลักฐานให้ผู้ปกครองทราบ

เพื่อประโยชน์การเลื่อนชั้นของนักเรียน (Grade Placement) และการจัดแบ่งชั้นเรียนตามความสามารถ (Ability-Grouping)

สรุปได้ว่า การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา นั้น ผู้บริหารจำเป็นจะต้องลงมือปฏิบัตินับตั้งแต่การจัดให้มีเอกสารหนังสือ คู่มือครู ระเบียบเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล บริการแก่ครู สนับสนุนให้ครูนำวิธีการวัดผลแบบต่าง ๆ มาใช้ตามความเหมาะสมกับรายวิชา ประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลแก่ครู จัดระบบการติดตามการจบหลักสูตรของนักเรียนและแจ้งให้ครูทราบเป็นแนวเดียวกัน จัดวัสดุอุปกรณ์สำหรับการดำเนินการวัดผลและประเมินผลบริการแก่ครู มอบหมายให้ครูจัดทำข้อสอบมาตรฐานจัดให้มีคลังข้อสอบให้ครูทำการวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น จัดบรรยากาศในการสอบให้เหมาะสมทั้งห้องที่ใช้สอบ ที่นั่งสอบ ตารางสอบ เวลาที่ทำการสอบ เป็นต้น จัดให้ครูทำการสอนซ่อมเสริมก่อนทำการสอบแก้ตัวรายวิชา

และเมื่อสิ้นปีการศึกษาควรมีการประเมินผลงานทางวิชาการที่ผ่านมาเพื่อนำผลมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

1. กำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของนักเรียน ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา
2. พัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้นทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด การจัดการ การหาเหตุผลในการตอบปัญหา การผสมผสานความรู้ แบบสหวิทยาการและการเรียนรู้ในปัญหาที่ตนสนใจ
3. พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย
4. รวบรวม และเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

1. จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้พอเพียงเพื่อสนับสนุนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง กับการจัดกระบวนการเรียนรู้
2. จัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น พัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ จัดให้มีห้องสมุดหมวดวิชา ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑน์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ ศูนย์วิทยบริการ Resource Center สวนสุขภาพ สวนวรรณคดี สวนหนังสือ สวนธรรมะ เป็นต้น
3. จัดระบบข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนของสถานศึกษาของตนเอง เช่น จัดเส้นทางแผนที่ และระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดสถาบันการศึกษา พิพิธภัณฑน์ พิพิธภัณฑน์วิทยาศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การนิเทศการศึกษา

1. สร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจกระบวนการนิเทศภายในว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันที่ใช้เหตุผลการนิเทศเป็นการพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพการนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร เพื่อให้ทุกคนเกิดความเชื่อมั่นว่าได้ปฏิบัติถูกต้อง ก้าวหน้า และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและตัวครูเอง
2. จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่องเป็นระบบและกระบวนการ
3. จัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

การนิเทศการศึกษาเป็นการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครู จุดประสงค์ของการนิเทศ ดังนั้นเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของเด็กและเพื่อลดความสูญเปล่าทางการศึกษา ความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีทางด้านวิชาการ ก็จำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกัน เช่น หลักสูตร วิธีการสอน และเพื่อเป็นการแก้ปัญหาต่าง ๆ จึงได้มีการจัดให้มีการนิเทศติดตามเพื่อให้

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการใหม่ ๆ นำไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้ก้าวหน้าทันกับความเปลี่ยนแปลงซึ่งมีนักเรียนนักศึกษาได้กล่าวเกี่ยวกับการนิเทศไว้ดังนี้

ซารี มณีสรี (2542, น. 43) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศไว้ว่าเป็นการปรับปรุงการเรียนการสอนของครูโดยที่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติงานร่วมกัน ไม่มีการแบ่งกลุ่มว่าใครมีอำนาจ ศักดิ์ศรีเหนือกว่าใครและมุ่งส่งเสริมขวัญกำลังใจเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของโรงเรียน ตลอดเวลาที่ประจำการเพื่อให้การศึกษาของโรงเรียนประสบผลสำเร็จ

สงัด อุทรานันท์ (2540, น.16) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่าการนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 4 ประการ คือ

พัฒนาคน คือ การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากรเหล่านั้นได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น

การนิเทศการศึกษา เพื่อพัฒนางาน เนื่องจากงานการนิเทศมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่ผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตจากการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเหตุนี้การนิเทศที่จัดขึ้นจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนางาน ซึ่งได้แก่ งานการสอนให้ดีขึ้นนั่นเอง การนิเทศการศึกษา เพื่อสร้างการประชาสัมพันธ์เป็นผลที่เกิดขึ้น จากการทำงานร่วมกันผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำและผู้ตามซึ่งไม่ใช่เป็นการทำงานภายใต้การถูกบังคับและคอยตรวจตราหรือจับผิดจากการนิเทศการศึกษา เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ เพราะขวัญและกำลังใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลมีความตั้งใจทำงาน หากการนิเทศไม่ได้สร้างขวัญและกำลังใจแล้ว การนิเทศการศึกษาก็น่าจะย่อมน่าประสบความสำเร็จได้ยาก

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ 5 ประการ คือ

1. เพื่อให้ครูดำเนินการสอนตามหลักสูตร และให้ผลตามความมุ่งหมายที่กำหนด
2. เพื่อให้ครูตระหนักในปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการจัดการศึกษารวมทั้งสามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ เกิดผลดีต่อการศึกษาของนักเรียน

3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการสอนใหม่ประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็น

4. เพื่อรักษา ส่งเสริมและควบคุมคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาในทุกระดับ

5. เพื่อให้ความช่วยเหลือและประสานงานทางด้านวิชาการ ของกรมเจ้าสังกัด กระทรวง สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารจึงมีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องดำเนินการงานนิเทศในหน่วยงานให้

สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั้ง 5 ประการ ข้างต้น

จากแนวคิดของนักการศึกษาผู้ศึกษาจึงสรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษามีขอบเขตจุดมุ่งหมายกว้างขวาง ทั้งพัฒนาคุณภาพของคุณภาพของงานและคุณภาพของชีวิต สรุปความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาได้ 3 ประการ

เพื่อพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถที่จะปฏิบัติงานได้ผล มีความรับผิดชอบสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี ทำงานได้ครบวงจรคือคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น

เพื่อพัฒนาคุณภาพของงานโดยไม่ได้มุ่งเฉพาะประสิทธิภาพของงานเพียงอย่างเดียว แต่เน้นประสิทธิภาพผลของงานเป็นสำคัญ

เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นการเสริมสร้างทางจิตใจ และความคิดให้กว้างไกล มองการณ์ไกล ไม่ติดอยู่กับกรอบข้อจำกัดของปัญหา

แฮริสส์ (Hariss, 1975 อ้างถึงใน วินัย สมมิตร, 2529, น. 267-270) ได้สรุปกระบวนการจัดนิเทศการศึกษาไว้ 5 ขั้นตอน ซึ่งเขียนย่อ ๆ POLCA ซึ่งอธิบายไว้ ดังนี้ กระบวนการวางแผน (Planning Processes) คือ การติดตามการนิเทศ จัดตารางทำงาน ตารางการนิเทศ และทำโครงการต่าง ๆ กระบวนการจัดการ (Organizing Processes) คือ มีการจำแนกหน้าที่เพื่อไม่ให้งานซ้อนงาน ขจัดปัญหาซ้ำซ้อนกัน ใช้แหล่งข้อมูลทางวิชาการ จัดวัสดุอุปกรณ์ การอำนวยความสะดวก การจัดให้มีเครื่องมือเครื่องใช้ในโรงเรียนกระบวนการนำ (Leading Processes) หมายความว่า ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการตัดสินใจ ให้ข้อเสนอแนะให้คำปรึกษาแนะนำ ให้กำลังใจ เสริมแรง เอาใจใส่ในเรื่องสวัสดิภาพใช้ความสามารถในการสื่อสาร มีความคิดริเริ่มกระบวนการควบคุม (Controlling Processes) หมายถึง การติดตามการทำงานของบุคลากร เมื่อพบข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องผู้นิเทศจะแก้ไขข้อบกพร่องนั้นด้วยความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศจะเห็นได้ว่าการควบคุมทางการนิเทศนั้นเป็นกระบวนการที่แตกต่างไปจากการควบคุมทางการบริหารกระบวนการประเมิน (Assessing Processes) ได้แก่ การตัดสินใจ การปฏิบัติงานวิจัยและการวัดผลการปฏิบัติงาน กิจกรรมที่สำคัญคือการพิจารณาผลงานในเชิงปฏิบัติว่าให้ผลมากน้อยเพียงใดและวัดผลอย่างมีแบบแผนมีความเที่ยงตรงทั้งนี้ควรมีการวิจัยด้วย

กิจกรรมการนิเทศการศึกษากิจกรรมการนิเทศการศึกษา จะประกอบด้วยกิจกรรมหลายอย่างเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานไปสู่จุดหมายเดียวกัน กิจกรรมที่จัดจะคำนึงถึงจุดมุ่งหมาย ขนาดกลุ่ม และประโยชน์ที่ได้รับ

แฮริสส์ (Hariss, 1975 อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2543, น. 71-81) ได้แบ่งกิจกรรมในการนิเทศไว้เป็นประเภท ๆ ดังนี้

การบรรยาย จะใช้แต่การพูดอย่างเดียว ไม่มีการโต้ตอบจากผู้ฟังแต่บรรยายให้กับผู้ฟังได้ไม่จำกัดจำนวนการบรรยายสี่ประเภท เป็นการบรรยายโดยใช้ทัศนูปกรณ์เข้ารวมด้วย เช่น สไลด์แผนภาพ ทำให้เกิดความสนใจมากกว่าการบรรยายทั่วไปการประชุมสัมมนา เป็นกิจกรรมที่สามารถจัดเป็นกลุ่มใหญ่ ชักถาม ตลอดจน เสนอเป็นบทความ บทวิเคราะห์ ผู้ฟังมีส่วนร่วมในการอภิปราย ชักถาม ตลอดจนเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมช่วยให้การบรรยายน่าสนใจขึ้นการดูภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ เป็นการดูภาพยนตร์ โทรทัศน์หรือวีดีโอ เพื่อเสนอข้อมูลในที่ประชุมหรือใช้ประกอบการบรรยายการฟังจากเทป วิทยุ และการบันทึกเสียง เป็นการบันทึกเสียงจากผู้บรรยายหรืออภิปรายถ่ายทอดสู่ผู้ฟัง เพื่อช่วยให้เข้าใจมากขึ้น

การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุ และเครื่องมือต่าง ๆ เป็นกิจกรรมสำหรับพัฒนาทางวัสดุต่าง ๆ กิจกรรมนี้มีคุณค่ามากถ้าใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่น จะเพิ่มความสนใจแก่ผู้ร่วมกิจกรรม เช่น การจัดกิจกรรมแสดง นิทรรศการหนังสือของห้องสมุดการสังเกตภายในห้องเรียน เป็นการตั้งคณะกรรมการสังเกตการทำงานเพื่อวิเคราะห์คุณภาพ กิจกรรมคล้ายกับการสาธิตและการเยี่ยมชมชั้นเรียน แต่เป็นพิธีรีตองและมีแบบแผนมากกว่า ผู้สังเกตต้องมีทักษะมีเครื่องมือและมีจุดประสงค์ของการบันทึกข้อมูลอย่างมีระบบการสาธิตเป็นการลำดับเหตุการณ์ที่เหมือนจริงโดยเน้นที่จุดสำคัญ ๆ มีข้อจำกัดคือถ้าเป็นกลุ่มใหญ่จะไม่สามารถทราบรายละเอียดได้อย่างทั่วถึง ถ้าเป็นกลุ่มเล็กเกินไป

คุ่มค่าการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นการดำเนินการระหว่างผู้ถูกสัมภาษณ์และผู้สัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการและจะถูกควบคุมโดยผู้สัมภาษณ์การสัมภาษณ์เฉพาะเรื่องเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างโดย

1. ต้องสัมภาษณ์ผู้ที่สามารถตอบได้ในเรื่องนั้น
2. ผู้สัมภาษณ์ต้องเข้าใจและวิเคราะห์เรื่องนั้น ๆ ได้
3. มีแนวทางในการสัมภาษณ์แล้ว
4. ต้องสัมภาษณ์ตรงจุดที่ต้องการจากประสบการณ์ของผู้ถูกสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ทางอ้อม เป็นการได้ข้อมูลจากการสนทนาพูดคุยกันแบบไม่มีพิธีรีตอง เพื่อให้ได้แสดงออกทางความคิดและความรู้สึกของผู้ที่เราคุยด้วย การสัมภาษณ์แบบนี้ช่วยให้พัฒนาคุณธรรมของครูและให้รู้จักวิเคราะห์ตนเอง ทำให้ครูรู้สึกว่าเราสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง

การอภิปรายเป็นการพูดคุยกันถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกันของกลุ่มเล็ก ๆ การอภิปรายจะใกล้เคียงกับการประชุมกลุ่มและอภิปรายกลุ่ม การอ่าน เป็นกิจกรรมของการนิเทศที่ใช้กันมากที่สุด มีการจัดรูปแบบห้องสมุดเพื่อให้ครูได้หาความรู้เพิ่มเติม ปัจจุบันใช้กิจกรรมการอ่านผสมผสานกับกิจกรรมอื่นสำหรับการฝึกอบรมมากขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูลและการคำนวณ เป็นกิจกรรมที่สำคัญสำหรับผู้นิเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการติดตามและประเมินโครงการพิเศษต่าง ๆ ของระบบการศึกษาต้องใช้ทักษะในการคำนวณอย่างง่าย ๆ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

การระดมสมองเป็นการเสนอแนวความคิดและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ซึ่งมีกฎพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. เป็นความคิดที่เราต้องการจุดประสงค์ คือ ความคิดที่แตกต่างมารวมกัน
2. ประเมินค่าแนวความคิดที่ก่อให้เกิดผลเสีย
3. สนับสนุนให้มีแนวความคิดแบบเปิดกว้าง
4. รวมความคิดและปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ จากความคิดเห็นที่ได้

การบันทึกวีดิโอเทปและถ่ายภาพเป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตร การประเมินผลงาน การฝึกอบรม การประชาสัมพันธ์ วีดิโอสามารถเน้นจุดสำคัญ ๆ และสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้

การจัดทำเครื่องมือและข้อทดสอบ เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้แบบทดสอบแบบสำรวจ แบบแสดงความคิดเห็น

การประชุมกลุ่มย่อย เป็นการประชุมกลุ่มเล็ก ๆ เพื่ออภิปรายปัญหาพิเศษแบบไม่มีโครงสร้าง เน้นการปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นกับปัญหานั้น

การพาไปทัศนศึกษาเป็นการเดินทางออกจากสถานศึกษาเพื่อศึกษาและดูงานในสิ่งที่เกี่ยวข้องที่ปฏิบัติอยู่เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์

การเยี่ยมเยียน เป็นการเยี่ยมการปฏิบัติงานของใคร ๆ หรือสังเกตการทำงานของกลุ่มบุคคลอื่น

บทบาทสมมติ เป็นลักษณะคล้ายกับการปฏิบัติในสถานการณ์ที่เป็นจริง นั่นคือจะกำหนดสถานการณ์ขึ้นแล้วให้ผู้ทำกิจกรรมตอบสนองหรือปฏิบัติตนเองไปตามธรรมชาติที่ควรจะเป็น

ในกรณีที่น่ามาใช้ในการนิเทศนั้นส่วนใหญ่มักจะเอาปัญหาที่เกิดขึ้นกับครูมาเป็นตัวกำหนด ปัญหาให้ผู้ทำกิจกรรมสมมติตัวเองว่าอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ จะทำอย่างไร

การเขียนเป็นกิจกรรมสื่อกลางในการวิเคราะห์เกือบทุกเรื่อง เช่น การเขียนโครงการ การบันทึกข้อมูลการเขียนรายงาน การปฏิบัติตามคำแนะนำ กิจกรรมนี้ใช้กับรายบุคคลหรือกลุ่มขนาดเล็ก มุ่งเน้นการปฏิบัติ

แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา

กมล ภูประเสริฐ (2544, น. 59-64) ได้เสนอแนวคิดในการนิเทศภายในสถานศึกษา ไว้ว่าการนิเทศภายในสถานศึกษาหรือภายในหน่วยงานต่าง ๆ ทางการศึกษา ยังมีการปฏิบัติน้อย เพราะยังยึดถือความรู้สึกเดิมกันอยู่ ผู้นิเทศต้องมีคุณสมบัติเหนือกว่าผู้รับการนิเทศ ทำให้เกิดภาวะการณ์ไม่ยอมรับและการกล้าปฏิบัติงานนิเทศ แต่ความจริงแล้วการนิเทศภายในเป็นการช่วยกันดึงเอาความสามารถพิเศษของแต่ละคนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลอื่นในหมู่คณะ ก่อให้เกิดพลังที่จะผลักดันให้กิจกรรมต่าง ๆ ก้าวไปข้างหน้าได้อย่างดี ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าจะเริ่มงานนิเทศภายในกันอย่างไร แนวคิดต่อไปนี้ อาจจะช่วยแก้ปัญหาเหล่านั้นได้

การนิเทศเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่าง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อพัฒนางานในหน้าที่ความรับผิดชอบ ถือเป็นการพัฒนาบุคลากรอีกรูปแบบหนึ่ง ที่อาจให้ผลรวดเร็วกว่า โดยเฉพาะการนิเทศภายในสถานศึกษา เพราะเป็นผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทำงานร่วมกัน และผู้นิเทศในเรื่องหนึ่งอาจเป็นผู้รับการนิเทศในเรื่องหนึ่งได้ จึงเป็นการรวมพลังกันเพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่ดีกว่าการให้แต่ละคนปฏิบัติงานในลักษณะต่างคนต่างทำหลักการสำคัญที่นำมาใช้ในการนิเทศภายในสถานศึกษา ได้แก่ หลักการ ดังต่อไปนี้

1. มุ่งที่คุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ แม้ว่าการนิเทศภายในจะเป็นการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา สิ่งที่จะพัฒนาจะต้องโยงไปสู่คุณภาพของผู้เรียน

2. อาศัยความร่วมมือภายในสถานศึกษาคณาจารย์ในสถานศึกษาจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศภายใน ร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อให้บุคลากรแต่ละคนพัฒนาตนเองได้อย่างมีคุณภาพ และหลากหลายกรณีอาจต้องเชิญวิทยากร/ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาช่วยให้คำแนะนำ

3. อาศัยวิธีการหลากหลาย ที่จะต้องเป็นสิ่งช่วยกระตุ้นความสนใจและความร่วมมือในการดำเนินการ แต่ละวิธีมุ่งจุดเด่น จุดด้อยที่จะช่วยเสริมประสิทธิภาพของกันได้

4. กระทำอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ จนสร้างความรู้สึกรู้สึกว่ากระบวนการนี้เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ กลายเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษาซึ่งเป็นการสร้างอุปนิสัยของการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

5. ใช้กระบวนการที่เป็นระบบเพื่อให้มั่นใจได้ว่างานนิเทศภายในสถานศึกษาจะสามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้

3. ระบบงานที่ใช้กันอยู่ คือ วงจรของเดมมิง (Deming Cycle) หรือ PDCA

3.1 การวางแผนปฏิบัติงาน P (Plan)

3.2 การลงมือปฏิบัติตามแผน D (Do)

3.3 การตรวจสอบกับแผน (Check)

- 3.4 การแก้ไขปรับปรุงทำให้ต้องเกิดการวางแผนใหม่ A (Action)
4. กระบวนการที่เป็นระบบอีกรูปแบบหนึ่ง ได้แก่
 - 4.1 การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ
 - 4.2 กำหนดทางเลือกและวางแผน
 - 4.3 พัฒนาสื่อ เครื่องมือนวัตกรรม
 - 4.4 ปฏิบัติตามแผน
 - 4.5 สรุปและรายงานผล
5. กระบวนการที่เป็นระบบอีกรูปแบบหนึ่ง ได้แก่
 - 5.1 สร้างความตระหนักถึงความสำคัญ
 - 5.2 วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของชั้นเรียน/สถานศึกษา
 - 5.3 กำหนดจุดที่จะพัฒนา
 - 5.4 กำหนดแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนา
 - 5.5 ปฏิบัติตามแผน
 - 5.6 สรุป ประเมินผล
 - 5.7 รายงาน
6. เทคนิคในการนิเทศภายในสถานศึกษามีหลายรูปแบบที่สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้เองหรืออาศัยการช่วยเหลือจากภายนอกบางส่วน ได้แก่ เทคนิค ดังต่อไปนี้
 - 6.1 การให้คำอธิบายหรือคำแนะนำ
 - 6.2 การให้ผู้ที่มีความสามารถ สาธิตให้ดู
 - 6.3 การปรึกษาหารือ
 - 6.4 การระดมสมอง
 - 6.5 การศึกษาเอกสารร่วมกัน
 - 6.6 การศึกษาสื่อ เช่น วีดิทัศน์ ซีดี ร่วมกัน
 - 6.7 การช่วยกันจัดหาสื่อที่จะช่วยให้การสอนดีขึ้น
 - 6.8 การจัดทีมทำการทดลองวิธีการสอนร่วมกัน
 - 6.9 การผลิตเปลี่ยนกันแสดงบทบาทสมมติตามความคิด แล้วสรุปเป็นขั้นตอน

การสอนที่ดี

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อพัฒนาปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน โดยให้ข้อเสนอแนะให้คำปรึกษาเป็นแบบกัลยาณมิตรต่อกัน

การแนะแนว

1. กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่มีการแนะแนวเป็นองค์ประกอบสำคัญ โดยให้ทุกคนในสถานศึกษาตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. จัดระบบงานและโครงสร้างองค์กรแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจน

3. สร้างความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าของการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมในเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้สามารถบูรณาการในการจัดการเรียนรู้และเชื่อมโยงสู่การดำรงชีวิตประจำวัน

5. คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและบุคลิกภาพที่เหมาะสมทำหน้าที่ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น และคณะกรรมการแนะแนว

6. ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตามและสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบ

7. ส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจอันดี ระหว่างครู ผู้ปกครองและชุมชน

8. ประสานงานด้านการแนะแนว ระหว่างสถานศึกษา องค์กรภาครัฐและเอกชน บ้าน ศาสนสถาน ชุมชน ในลักษณะเครือข่ายการแนะแนว

9. เชื่อมโยงระบบแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชน

2. จัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนา และการสร้างระบบประกันคุณภาพภายใน จัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ข้อมูลมีความสมบูรณ์เรียกใช้งาน สะดวก รวดเร็ว ปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

3. จัดทำแผนสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา (แผนกลยุทธ์/แผนยุทธศาสตร์)

4. ดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษาในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมสถานศึกษา ต้องสร้างระบบการทำงานที่เข้มแข็ง เน้นการมีส่วนร่วม และวงจรการพัฒนาคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming Cycle) หรือที่รู้จักกันว่าวงจร PDCA

5. ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่อง ด้วยการสนับสนุนให้ครู ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

6. ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

7. จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) และสรุปรายงานประจำปี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

เครือข่ายทางวิชาการเป็นเครื่องมือในการพัฒนาวิชาการที่สำคัญอย่างมากในทางการบริหารและบุคลากรทางวิชาการเพราะนอกจากจะมีคุณค่าในการเรียนรู้ความก้าวหน้าทางวิชาการรวมตัวกันแล้วยังเป็นกำลังใจและกำลังปัญญาและกำลังงานซึ่งกันและกัน

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และคนอื่น ๆ (2561, น. 183) กล่าวว่า บทบาทเครือข่ายในทางกำลังงาน คือการช่วยเหลือกันในลักษณะงานที่ต้องลงมือทำให้ได้ผลผลิตออกมา ซึ่งมีอยู่มากในงานของครูโดยเฉพาะผลผลิตทางวิชาการ ที่ช่วยให้ครุมีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่จะช่วยในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้นรวมทั้งมีการเรียนการสอนในแนวทางใหม่ ๆ ที่จะต้องส่งเสริมและพัฒนาเพิ่มเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการอาจดำเนินการในโรงเรียนระหว่างโรงเรียนในระดับเขตพื้นที่ก็ได้แล้วแต่ความสนใจและสมัครใจของสมาชิกเป็นสำคัญ แนวคิดเรื่องเครือข่ายนี้มีมานานแล้วแต่ในปัจจุบันมานิยมเรียกชื่อกันใหม่ว่า PLC (Professional Learning Community) หรือชุมชนแห่งการเรียนรู้ก็คือลักษณะเดียวกันนั่นเอง

1. จัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่น

2. ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดการกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน

3. ส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ

4. พัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชน

การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

1. ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น

2. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

3. ให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการในท้องถิ่น

4. จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า การประชุมผู้ปกครองนักเรียน การปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน การร่วมกิจกรรมกับสถาบันการศึกษาอื่น เป็นต้น

การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1. ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจต่อบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. จัดให้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจ การเพิ่มความพร้อมให้กับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่ร่วมจัดการศึกษา

3. ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นร่วมกัน จัดการศึกษาและใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

4. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างสถานศึกษา กับ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการตามความเหมาะสมและจำเป็น

6. ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งด้านคุณภาพ และปริมาณเพื่อการเรียนรู้ ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

1. ศึกษาและวิเคราะห์ระเบียบ และแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน

2. จัดทำร่างระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้ และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน

3. ตรวจสอบร่างระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา และแก้ไขปรับปรุง

4. นำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

5. ตรวจสอบและประเมินผลการใช้ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาและนำไปแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป

การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

1. ศึกษา วิเคราะห์ คัดเลือกหนังสือเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อเป็นหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2. จัดทำหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบ แบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน

3. ตรวจสอบพิจารณาคุณภาพหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบ แบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน

การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

1. จัดให้มีการร่วมกันกำหนดนโยบาย วางแผนในเรื่องการจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา

2. พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา ในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พร้อมทั้งให้มีการจัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการ ชมรมวิชาการ เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

3. พัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่ให้ข้อเท็จจริงเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้น โดยเฉพาะหาแหล่งสื่อที่เสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

4. พัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาและชุมชน

5. นิเทศ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดทำ ผลิต ใช้ และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

การเรียนรู้เชิงรุก Active Learning

Trillium Active Learning คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ และได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป (Bonwell, 1991) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้สมมติฐานพื้นฐาน 2 ประการ คือ 1) การเรียนรู้เป็นความพยายามโดยธรรมชาติของมนุษย์ และ 2) แต่ละบุคคลมีแนวทางในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน (Meyers & Jones, 1993) โดยผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ (Receive) ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (Co-Creators) (Fedler & Brent, 1996)

Active Learning เป็นกระบวนการเรียนการสอนอย่างหนึ่ง แปลตามตัวก็คือเป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ หรือ การลงมือทำซึ่ง “ความรู้” ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้การเรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

ดังกล่าวนั้นเองหรือพูดให้ง่ายขึ้นมาหน่อยก็คือ หากเปรียบเทียบความรู้เป็น “กับข้าว” อย่างหนึ่งแล้ว Active Learning ก็คือ “วิธีการปรุง” กับข้าวชนิดนั้น ดังนั้น เพื่อให้ได้กับข้าวดังกล่าวเราก็ต้องใช้วิธีการปรุงอันนี้แหละแต่ว่ารสชาติจะออกมาอย่างไรก็ขึ้นกับประสบการณ์ความชำนาญของผู้ปรุงนั่นเอง (ส่วนหนึ่งจากผู้สอนให้ปรุงด้วย)

“เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยการร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ในการนี้ ครูต้องลดบทบาทในการสอนและการให้ข้อความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรง แต่ไปเพิ่มกระบวนการและกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการจะทำกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น และอย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยการพูด การเขียน การอภิปรายกับเพื่อน ๆ” กระบวนการเรียนรู้ Active Learning ทำให้ผู้เรียนสามารถรักษาผลการเรียนรู้ให้อยู่คงทนได้มากและนานกว่ากระบวนการเรียนรู้ Passive Learning เพราะกระบวนการเรียนรู้ Active Learning สอดคล้องกับการทำงานของสมองที่เกี่ยวข้องกับความจำ โดยสามารถเก็บและจำสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์ กับเพื่อน ผู้สอน สิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ได้ผ่านการปฏิบัติจริง จะสามารถเก็บจำในระบบความจำระยะยาว (Long Term Memory) ทำให้ผลการเรียนรู้ยังคงอยู่ได้ในปริมาณที่มากกว่า ระยะยาวกว่า ซึ่งอธิบายไว้ ดังรูป

Active-learning กรวยแห่งการเรียนรู้นี้ได้แบ่งเป็น 2 กระบวนการ คือ การใช้เกมส์ multi.com ใช้เฟสบุ๊ค Flipped-classroom ใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนการสอน กระบวนการเรียนรู้

Passive Learning กระบวนการเรียนรู้โดยการอ่านท่องจำผู้เรียนจะจำได้ในสิ่งที่เรียนได้เพียง 10 % การเรียนรู้โดยการฟังบรรยายเพียงอย่างเดียวโดยที่ผู้เรียนไม่มีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมอื่นในขณะที่อาจารย์สอนเมื่อเวลาผ่านไปผู้เรียนจะจำได้เพียง 20 % หากในการเรียนการสอนผู้เรียนมีโอกาสได้เห็นภาพประกอบด้วยก็จะทำให้ผลการเรียนรู้คงอยู่ได้เพิ่มขึ้นเป็น 30 %

กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนเพิ่มขึ้น เช่น การให้ดูภาพยนตร์ การสาธิต จัดนิทรรศการให้ผู้เรียนได้ดู รวมทั้งการนำผู้เรียนไปทัศนศึกษา หรือดูงาน ก็ทำให้ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้น เป็น 50 %

กระบวนการเรียนรู้ Active Learning การให้ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้ และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์จนเกิดความรู้ ความเข้าใจนำไปประยุกต์ใช้สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าหรือ สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาตนเองเต็มความสามารถ รวมถึงการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ให้เขาได้มีโอกาสร่วมอภิปรายให้มีโอกาสฝึกทักษะการสื่อสาร ทำให้ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้น 70 % การนำเสนองานทางวิชาการ เรียนรู้ในสถานการณ์จำลอง ทั้งมีการฝึกปฏิบัติ ในสภาพจริง มีการเชื่อมโยงกับสถานการณ์ ต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ผลการเรียนรู้เกิดขึ้นถึง 90 %

Active-learning ลักษณะของ Active Learning (อ้างอิงจาก ไชยยศ เรืองสุวรรณ) เป็นการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเองผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน มีการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน ผู้เรียนได้เรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ เป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน พุด ฟัง คิด เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นทักษะการคิดขั้นสูง เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ และหลักการสู่การสร้างความคิดรวบยอด ความคิดรวบยอด ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง ความรู้เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ และการสรุปบทวนของผู้เรียน บทบาทของครู กับ Active Learning ณัชนัน แก้วชัยเจริญกิจ (2550) ได้กล่าวถึง บทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางของ Active Learning ดังนี้

จัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน กิจกรรมต้องสะท้อนความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียนสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน

จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นพลวัต ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมรวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

จัดสภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน

จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย และให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลาย

วางแผนเกี่ยวกับเวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของเนื้อหา และกิจกรรม

ครูผู้สอนต้องใจกว้าง ยอมรับในความสามารถในการแสดงออก และความคิดของที่
ผู้เรียน

จาก Active Learning Framework ของ Edwords (2015)

สรุปได้ว่า การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) คือ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความตื่นตัว ทั้งทางด้านกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม ซึ่งความตื่นตัวทั้ง 4 ด้านนี้ เป็นองค์ประกอบหรือปัจจัย สำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี การจัดการเรียนรู้เชิงรุก จึงหมายถึงการจัดการกิจกรรมต่างๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดสติปัญญาของตนในเรื่องที่เรียน (ทำให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวทาง สติปัญญา) ได้มีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นกับผู้อื่น (ทำให้ผู้เรียนมีความตื่นตัว ทางสังคม) รวมทั้งได้เคลื่อนไหวร่างกาย ผ่านทางกิจกรรมการปฏิบัติ การลงมือทำ การออกกำลัง การใช้แรงตั้งแต่เบา ๆ ไปถึงหนัก ตามความเหมาะสมในแต่ละกรณี (ทำให้ผู้เรียนมีความตื่นตัว ทางร่างกาย) อารมณ์ของผู้เรียนในทางที่เอื้อต่อการเกิดการเรียนรู้ที่ต้องการ (ทำให้ผู้เรียนมีความ ตื่นตัวทางอารมณ์) อารมณ์ ความรู้สึก เกี่ยวกับเรื่องที่เรียน จะส่งผลให้สิ่งที่เรียนมีความหมายต่อตัว ผู้เรียน และส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้ครอบคลุม ทั้ง 4 ด้าน เป็นเรื่องที่ดี และเป็นไปได้ เพียงแต่สัดส่วนของการมีส่วนร่วมใน 4 ด้าน อาจไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียน และตัวผู้เรียน หลักโดยทั่วไปก็คือควรกำหนดหลักก่อน แล้วจึง คิดกิจกรรมด้านอื่น ๆ ที่จะสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ด้านหลักให้ดีขึ้น โดยพิจารณา องค์ประกอบด้านตัวผู้เรียน และเรื่องที่เรียนประกอบ เช่น ถ้าผู้เรียนมีความสนใจในเรื่องที่เรียน มีสมาธิในเรื่องที่เรียน กิจกรรมการเคลื่อนไหวกาย อารมณ์ ความรู้สึก ก็จะมีสัดส่วนน้อยลง หลักสำคัญสำหรับครู ก็คือ พยายามคิด และทำให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะคิดได้ และทำได้ ประสบการณ์ และการเรียนรู้ที่ได้รับจากการสอนจะเป็นบทเรียนให้ครูคิด และทำได้ดีมากขึ้น และดีขึ้นไปตามลำดับ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก

ดังได้กล่าวและข้างต้นว่า การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่มุ่งเป้าหมายไปที่ ความสามารถ ในการทำได้ โดยการผสมความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการทำ (สิ่งใด สิ่งหนึ่ง) ได้ ซึ่งหมายความว่า ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะ ดังกล่าว ไปใช้หรือแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต ดังนั้น บทบาทหน้าที่ครู ก็คือ การจัดการประสบการณ์ และกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีซึ่งก็ต้องอาศัยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนั่นเอง อันที่จริง การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ มีลักษณะ ที่เป็นการเรียนรู้เชิงรุกอยู่แล้ว เนื่องจากการเรียนรู้ฐาน สมรรถนะ เอื้อให้ครูมีการจัดการเรียนรู้อยู่แล้ว เนื่องจากการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เน้นการปฏิบัติ การทำได้ ซึ่งมีลักษณะเป็นการเรียนรู้เชิงรุก คือการปฏิบัติหรือการลงมือทำ ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อย่างตื่นตัวทั้ง 4 ด้าน คือ ในการปฏิบัติ ผู้เรียนต้องการเคลื่อนไหวร่างกายในอิริยาบถต่าง ๆ โดยใช้ แรงหนักบ้าง เบาบ้าง เรียนต้องใช้ความคิด ผู้เรียนต้องมีความรู้สึกอารมณ์ที่อยากจะทำ หรือสนุกที่จะ ทำและผู้เรียนมีโอกาสที่จะปรึกษาหารือ และร่วมมือทำงานกับเพื่อนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทำให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวใน 4 ด้าน ดังกล่าว ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างไรก็ตาม หากครูจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ซึ่งมุ่งเป้าหมายให้ผู้เรียนสามารถ (สิ่งใดสิ่งหนึ่ง) ได้

โดยการให้ผู้เรียนได้รับความรู้ แต่ผู้เรียนไม่ได้มีโอกาสได้สร้างความหมาย และความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ ให้แก่ตนเอง และความเข้าใจที่ได้รับอย่างผิวเผินก็จะส่งผลกระทบไปถึงการปฏิบัติ และการขาดความเข้าใจ อย่างแท้จริง ก็จะเป็นอุปสรรคต่อการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์การต่าง ๆ เป็นไปในลักษณะที่ไม่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนอย่างแท้จริง เป็นเพียงครูบอก ที่กำกับให้ผู้เรียนต้องปฏิบัติตัวจากที่ครูสั่งไม่ได้เกิดจากการมีอารมณ์ ความรู้สึก เห็นคุณค่า ความสำคัญในเรื่องที่ย่อมส่งผลต่อการเกิดสมรรถนะที่แท้จริง เช่นเดียวกับกรณีที่เกิดขึ้นกับความรู้และทักษะ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ตามแนวทางที่ให้ไว้ในหัวข้อ 3.1 จำนวน 6 แนวทางนั้นจะเกิดผลอย่างแท้จริงได้นั้น ก็ต้องใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเข้ามาช่วยในขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการเรียนการสอนที่ครูออกแบบซึ่งเป็นเรื่องที่สามารถทำได้เป็นอย่างดีเพราะแนวคิดทั้งการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีลักษณะที่เอื้อต่อกันและสนับสนุนกันอยู่แล้ว

การวัดและการประเมินผลสมรรถนะ

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยให้มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. มุ่งวัดสมรรถนะอันเป็นองค์ประกอบรวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ไม่ใช่ใช้เวลามากการสอบวัดตามตัวชี้วัดจำนวนมาก
2. วัดจากพฤติกรรม/การกระทำ/การปฏิบัติ ที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ตามเกณฑ์ปฏิบัติ (Performance Criteria) ที่กำหนดเป็นการวัดอิงเกณฑ์ มีชี้อิงกลุ่มและมีหลักฐานการปฏิบัติ (Evidence) ใช้ตรวจสอบได้
3. ใช้การประเมินตามสภาพจริง จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง และความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน เช่นการประเมินจากการปฏิบัติ หรือการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน รวมถึงการประเมินตนเอง
4. ใช้สถานการณ์เป็นฐาน เพื่อให้บริบทการวัดและการประเมินเป็นสภาพจริงมากขึ้น เช่น อาจเตรียมสมรรถนะได้หลายประเด็นในสถานการณ์เดียวกัน
5. ผู้เรียนได้รับการประเมินไปตามลำดับขั้นของสมรรถนะที่กำหนด หากไม่ผ่านจะต้องได้รับการซ่อมเสริม

6. การรายงานผล เป็นการให้ข้อมูลพัฒนาการและความสามารถของผู้เรียนตามลำดับข้อเสนอแนะทั่วไปในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

เพื่อให้การปรับเปลี่ยนหลักสูตรและการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมีคุณภาพและประสิทธิภาพ จึงขอให้ข้อเสนอแนะแก่ครู ผู้บริหาร และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- จัดสาระการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับการใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันโดยเน้นการปฏิบัติ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับประเทศไทย

ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน และคนอื่น ๆ (2561, น. 118-121) ได้กล่าวไว้ 7 ประการ ดังนี้ 1. มีทักษะในการคิดและวิจารณ์ญาณและประเมิน (Critical Thinking and Evaluation) 2. ทักษะการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ (Analysis and Synthesis) 3. คิดสร้างสรรค์และมีจินตนาการ (Creative and Imagination)

4. มีผลผลิตและนวัตกรรม (Productivity and Innovation) 5. ทักษะการเปลี่ยนแปลงและแก้ปัญหา (Change and Problem-Solving) 6. สื่อสาร

ดังนั้น ขอบข่ายและภารกิจของการบริหารวิชาการในสถานศึกษา นอกเหนือจากการดำเนินการตามกรอบที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วสถานศึกษายังต้องคำนึงแนวโน้มและนวัตกรรมทางการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับยุคสมัย เพื่อให้เกิดการเรียนการสอนที่สอดคล้องและตรงกับหลักสูตรงานงานวิชาการของสถานศึกษาอันเป็นหัวใจสำคัญของงานในโรงเรียน

2.4 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภารกิจในการบริหารจัดการสถานศึกษา

กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติเป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นในเวลาเดียวกันโดยได้รับการประกาศจากกระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชและพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์และประวัติการก่อตั้งโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย

1. กลุ่มโรงเรียนพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร (จำนวน 15 โรงเรียน) กลุ่มโรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร จัดตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติ และสนองพระราชดำริ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ในครั้งที่ดำรงพระราชอิสริยยศ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร และทรงรับโรงเรียนไว้ในพระราชูปถัมภ์ โรงเรียนในโครงการ จำนวน 15 โรงเรียน

1. โรงเรียนมกุฎเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง
2. โรงเรียนอนุราชประสิทธิ์ จังหวัดนนทบุรี
3. โรงเรียนมัธยมพัชรกิตติยาภา 1 นครพนม
4. โรงเรียนมัธยมพัชรกิตติยาภา 2 กำแพงเพชร
5. โรงเรียนมัธยมพัชรกิตติยาภา 3 สุราษฎร์ธานี
6. โรงเรียนมัธยมสิริวัณวรี 1 อุตรธานี
7. โรงเรียนมัธยมสิริวัณวรี 2 สงขลา
8. โรงเรียนมัธยมสิริวัณวรี 3 ฉะเชิงเทรา
9. โรงเรียนที่ปิงกรวิทยาพัฒนา (วัดโบสถ์) กรุงเทพมหานคร
10. โรงเรียนที่ปิงกรวิทยาพัฒนา (วัดน้อยใน) กรุงเทพมหานคร
11. โรงเรียนที่ปิงกรวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) กรุงเทพมหานคร
12. โรงเรียนปิงกรวิทยาพัฒนา (วัดประดู่) จังหวัดสมุทรสงคราม
13. โรงเรียนที่ปิงกรวิทยาพัฒนา (มัธยมวัดหัตถสารเกษตร) จังหวัดปทุมธานี
14. โรงเรียนที่ปิงกรวิทยาพัฒนา (วัดสุนทรสถิต) จังหวัดสมุทรสาคร
15. โรงเรียนราชปิโรรสายุพราชาอนุสรณ์ จังหวัดน่าน

2. กลุ่มโรงเรียนในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (จำนวน 5 โรงเรียน) จัดตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติและจัดตั้งตามพระราชดำริในสมเด็จพระเทพ

รัตนราชสุตา สยามบรมราชกุมารี เพื่อให้เป็นสถานศึกษาสำหรับบุตรหลานข้าราชการบริพารและเพื่อให้โอกาสแก่เยาวชนทั่วไป โรงเรียนในโครงการ จำนวน 5 โรงเรียน

1. โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ
2. โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ มหามงคล
3. โรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย
4. โรงเรียนปิยชาติพัฒนา
5. โรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา

3. กลุ่มโรงเรียนในพระอุปถัมภ์พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี วรรณราชินีตตามาตุ และในพระอุปถัมภ์ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี (จำนวน 24 โรงเรียน)

1. โรงเรียนวรรณราชินีตตามาตุวิทยา ในพระอุปถัมภ์ พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี วรรณราชินีตตามาตุ จัดตั้งเพื่อเฉลิมพระเกียรติ พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี วรรณราชินีตตามาตุ และได้ขอประทานนามจากพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลีพระวรราชินีตตามาตุ โดยประทานชื่อใหม่จากเดิม “โรงเรียนมัธยมวัดทองสะอาด” เป็น “โรงเรียนวรรณราชินีตตามาตุวิทยา” เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2538 และทรงรับไว้ในพระอุปถัมภ์

2. กลุ่มโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย จัดตั้งเพื่อเฉลิมพระเกียรติในวโรกาสเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษาและได้รับพระกรุณาพระราชทานพระอนุญาตชื่อจากทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี เป็นโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย มีจำนวน 4 โรงเรียน

1. โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
2. โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครนายก
3. โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครปฐม
4. โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา

3. กลุ่มโรงเรียนเพียงหลวง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ได้น้อมนำพระดำริของทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ที่พระองค์ทรงห่วงใยต่อ สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็ก พื้นที่ชนบทที่อยู่ห่างไกล ในถิ่นทุรกันดาร เส้นทางคมนาคมไม่สะดวก การติดต่อประสานงานในพื้นที่ระหว่างอำเภอและจังหวัด เป็นไปด้วยความยากลำบาก ส่งผลให้เด็กขาดอุปกรณ์ในการเรียนการสอนและอุปกรณ์เสริมทักษะ ในการพัฒนาเด็กในแต่ละช่วงวัยให้มีพัฒนาการอย่างเหมาะสม ตลอดจนขาดแคลนบุคลากรครูผู้สอน ไม่เพียงพอกับอัตราส่วนต่อเด็กในโรงเรียน ทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ไม่เหมาะสมกับวัย

พระองค์ทรงมีพระดำริให้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและครอบครัว ตามโครงการ “โรงเรียนเพียงหลวง” เพื่อพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ของเด็กให้เหมาะสมกับวัย สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่สูญหาย รวมถึงให้ครอบครัวและชุมชนได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งมีพื้นที่เป้าหมาย 18 จังหวัด เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ติดกับแนวชายแดนของประเทศเพื่อนบ้าน และโรงเรียนมูลนิธิวัดศรีอุบลรัตนาราม ในพระอุปถัมภ์ฯ รวมจำนวน 19 โรงเรียน ดังนี้

1. เพียงหลวง 1 (บ้านท่าตอน) ในทูลกระหม่อมหญิง อุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนา
พรรณวดี

2. เพียงหลวง 2 ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

3. เพียงหลวง 3 (บ้านเหมืองแร่อีต่อง) ในทูลกระหม่อมหญิง อุบลรัตน์ราชกัญญา
สิริวัฒนาพรรณวดี

4. เพียงหลวง 4 ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

5. เพียงหลวง 5 ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

6. เพียงหลวง 6 ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

7. เพียงหลวง 7 ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

8. เพียงหลวง 8 ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

9. เพียงหลวง 9 ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

10. เพียงหลวง 10 ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

11. เพียงหลวง 11 ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

12. เพียงหลวง 12 ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

13. เพียงหลวง 13 (พระขำบำรุง) ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

14. เพียงหลวง 14 ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

15. เพียงหลวง 15 (บ้านรังแตน) ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

16. เพียงหลวง 16 ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

17. เพียงหลวง 17 (บ้านแสง) ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

18. เพียงหลวง 18 ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

19. มูลนิธิวัดศรีอุบลรัตนาราม ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าอุบลรัตน์ราช
กัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

4. กลุ่มโรงเรียนนวมินทราชูทิศ (จำนวน 5 โรงเรียน)

โรงเรียนนวมินทราชูทิศ เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จัดตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ
ในวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2530 และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานนาม “นวมินทราชูทิศ”
ได้แก่ โรงเรียน 5 แห่งทั่วประเทศ :

1. โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร

2. โรงเรียนนวมินทราชูทิศ ทักษิณ จังหวัดสงขลา

3. โรงเรียนนวมินทราชูทิศ อีสาน จังหวัดมุกดาหาร

4. โรงเรียนนวมินทราชูทิศ มัชฌิม จังหวัดนครสวรรค์

5. โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ จังหวัดเชียงใหม่

5. กลุ่มโรงเรียนรัชดาภิเษก (จำนวน 10 โรงเรียน)

จัดตั้งขึ้น เพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิ
พลอดุลยเดช ทรงครองสิริราชสมบัติ ครบ 25 ปี ในวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2514 โดยจัดตั้งโรงเรียน

ระดับสามัญศึกษา จำนวน 9 โรงเรียน แต่ละโรงเรียนได้รับนามพระราชทานว่า “รัชดาภิเษก” ประกอบกับชื่ออำเภออันเป็นที่ตั้ง ดังนี้

1. โรงเรียนปงรัชดาภิเษก อำเภอปง จังหวัดพะเยา
2. โรงเรียนพรหมบุรีรัชดาภิเษก อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี
3. โรงเรียนบ่อพลอยรัชดาภิเษก อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี
4. โรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
5. โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด
6. โรงเรียนขลุงรัชดาภิเษก อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
7. โรงเรียนราชประชาสมาสัย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภอ

พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

โรงเรียนนี้ถือกำเนิดจากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้มูลนิธิราชประชาสมาสัย ในพระบรมราชูปถัมภ์จัดสร้างโรงเรียนสำหรับบุตรผู้ป่วยโรคเรื้อนที่เลี้ยงแยกจากบิดามารดาตั้งแต่แรกเกิด เพราะเด็กเหล่านี้ไม่ได้รับเชื้อโรคเรื้อน แต่มีพระราชบัญญัติควบคุมโรคติดต่อ บังคับมิให้เข้าโรงเรียนได้รับเข้าเป็นนักเรียน ซึ่งพระองค์ทรงเห็นว่าเพื่อความเป็นธรรม เด็กเหล่านี้ควรมีสติเสรีภาพเช่นเดียวกับเด็กอื่น ๆ และได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้สร้างอาคารใหม่ 500,000 บาท บนที่ดินราชพัสดุจำนวน 32 ไร่ และอีก 500,000 บาท ให้ใช้เงินสำหรับบริหารโรงเรียน ทำการจดทะเบียนเป็นโรงเรียนราษฎร์ ปี พ.ศ. 2506 พระราชทานชื่อว่า “โรงเรียนราชประชาสมาสัย” โดยมูลนิธิราชประชาสมาสัยในพระบรมราชูปถัมภ์เป็นเจ้าของ และท่านผู้หญิงคุณหญิงมาลา มาลากุล ณ อยุธยา รองประธานกรรมการบริหารมูลนิธิเป็นผู้จัดการ เปิดรับนักเรียนรุ่นแรก 40 คน มีครู 3 คน ทรงรับนักเรียนเหล่านี้ไว้ในพระบรมราชานุเคราะห์ที่อยู่ประจำที่โรงเรียน ต่อมาในวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2507 ได้พระราชทานเงินส่วนพระองค์อีก 1,000,000 บาท เพื่อสร้างอาคารหลังที่ 2 และทรงมีพระราชดำรัสสั่งให้รับเด็กทั่วไปเข้าเรียนได้ตามความสมัครใจ ดังนั้นในปีการศึกษา 2508 โรงเรียนจึงได้รับนักเรียนไป-กลับในท้องถิ่นเข้ามาเรียนด้วย)

8. โรงเรียนท่าแซะรัชดาภิเษก อำเภوتاแซะ จังหวัดชุมพร
 9. โรงเรียนฉวางรัชดาภิเษก อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
 10. โรงเรียนรัชดาภิเษก อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี
6. กลุ่มโรงเรียนรัชมิ่งคลาภิเษก (จำนวน 33 โรงเรียน)

โรงเรียนรัชมิ่งคลาภิเษก จัดตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติยาวนานยิ่งกว่าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์ไทยที่เคยทรงครองราชย์ยาวนานที่สุด นับตั้งแต่วันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2489 ถึงวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 เป็นเวลา 42 ปี 23 วัน เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา 31 โรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษา 2 โรงเรียน

1. โรงเรียนห้วยซ้อวิทยาคม รัชมิ่งคลาภิเษก อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
2. โรงเรียนดอยหลวง รัชมิ่งคลาภิเษก อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย
3. โรงเรียนไตรเขตประชาสามัคคี รัชมิ่งคลาภิเษก อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน

4. โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รัชมิ่งคลาสิก อําเภอเวียงสา จังหวัดน่าน
5. โรงเรียนโปงหลวงวิทยาคม รัชมิ่งคลาสิก อําเภอเมือง จังหวัดลำปาง
6. โรงเรียนนครชุมพิทยา รัชมิ่งคลาสิก อําเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก
7. โรงเรียนศรีจันทร์วิทยาคม รัชมิ่งคลาสิก อําเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
8. โรงเรียนไกรในวิทยาคม รัชมิ่งคลาสิก อําเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
9. โรงเรียนน้ำพองพัฒนศึกษา รัชมิ่งคลาสิก อําเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
10. โรงเรียนเหล่าคามพิทยาคม รัชมิ่งคลาสิก อําเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ
(แรกตั้งขึ้นกับจังหวัดหนองคาย)
11. โรงเรียนหนองยองพิทยาคม รัชมิ่งคลาสิก อําเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ
(แรกตั้งขึ้นกับจังหวัดหนองคาย)
12. โรงเรียนนาไหมพิทยาคม รัชมิ่งคลาสิก อําเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี
13. โรงเรียนปอพานพิทยาคม รัชมิ่งคลาสิก อําเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
14. โรงเรียนดงใหญ่วิทยาคม รัชมิ่งคลาสิก อําเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
15. โรงเรียนนาเยี่ยศึกษา รัชมิ่งคลาสิก อําเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี
16. โรงเรียนหนามแท่งพิทยาคม รัชมิ่งคลาสิก อําเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัด
อุบลราชธานี
17. โรงเรียนกกตูมประชาสรรค์ รัชมิ่งคลาสิก อําเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร
18. โรงเรียนโนนคูณวิทยาคารรัชมิ่งคลาสิก อําเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ
19. โรงเรียนนางแดดวังชมภูวิทยา รัชมิ่งคลาสิก อําเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ
20. โรงเรียนนรมย์บุรีพิทยาคม รัชมิ่งคลาสิก อําเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์
21. โรงเรียนพอกพิทยาคม รัชมิ่งคลาสิก อําเภอปราสาท จังหวัดศรีสะเกษ
22. โรงเรียนทุ่งไชยพิทยา รัชมิ่งคลาสิก อําเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ
23. โรงเรียนรามวิทยา รัชมิ่งคลาสิก อําเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
24. โรงเรียนตาแดงวิทยา รัชมิ่งคลาสิก อําเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
25. โรงเรียนนवलนรติศวิทยา รัชมิ่งคลาสิก เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร
26. โรงเรียนไผ่ดำวิทยา รัชมิ่งคลาสิก อําเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา
27. โรงเรียนสะตอวิทยา รัชมิ่งคลาสิก อําเภอเขาสมิง จังหวัดตราด
28. โรงเรียนร่มเกล้าวัฒนานคร สระแก้ว รัชมิ่งคลาสิก อําเภอวัฒนานคร จังหวัด
สระแก้ว
29. โรงเรียนเสวีตวิทยา รัชมิ่งคลาสิก อําเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
30. โรงเรียนทุ่งใหญ่เฉลิมราชอนุสรณ์ รัชมิ่งคลาสิก อําเภอทุ่งใหญ่ จังหวัด
นครศรีธรรมราช
31. โรงเรียนบางกล่ำวิทยา รัชมิ่งคลาสิก อําเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา
32. โรงเรียนรัชมิ่งคลาสิก (บ้านนายอ) อําเภอนาค จังหวัดกาฬสินธุ์ (สพป.กาฬสินธุ์เขต 3)
33. โรงเรียนรัชมิ่งคลาสิกบ้านโนนป่าเลา อําเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี (สพป.
อุบลราชธานี เขต 5)

7. กลุ่มโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย และโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองสิริราชสมบัติ ครบ 50 ปี จังหวัดสกลนคร (จำนวน 10 โรงเรียน)

โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย จัดตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี ในวันที่ 9 มิถุนายน 2539 โดยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานนามว่า “โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย” ประกอบกับชื่อจังหวัดอันเป็นที่ตั้งมี 9 โรงเรียน ดังนี้จัดตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชฯ เนื่องในมหามงคลวโรกาสเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ 50 ปี ในปี พ.ศ. 2539 และมุ่งเน้นให้มีลักษณะเช่นเดียวกับโรงเรียน ภ.ป.ร. ราชวิทยาลัยในพระราชูปถัมภ์ และจัดการเรียนการสอน ให้นักเรียนมีความรู้ทางวิชาการเป็นอย่างดี มีความประพฤติเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่าง มีคุณภาพ รับนักเรียนสหศึกษาประเภทประจำและไป-กลับ โดยมีโรงเรียนจำนวน 9 โรงเรียน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามโรงเรียนว่า “โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย” ต่อท้ายด้วยจังหวัด

1. โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย อุทัยธานี อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี
2. โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย ชัยภูมิ อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ
3. โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย ฉะเชิงเทรา อำเภอพนมสารคาม จังหวัด

ฉะเชิงเทรา

4. โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย เพชรบูรณ์ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
5. โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย กาฬสินธุ์ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์
6. โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย สุพรรณบุรี อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัด

สุพรรณบุรี

7. โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมัธยม)

อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

8. โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย กระบี่ อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่
9. โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย สุราษฎร์ธานี อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
10. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรง

ครองสิริราชสมบัติ ครบ 50 ปี จังหวัดสกลนคร ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายให้จัดตั้งสถานศึกษาในจังหวัดที่มีพระตำหนักตั้งอยู่เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองราชย์ครบ 50 ปี เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งในวโรกาสเดียวกัน

8. กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ (จำนวน 12 โรงเรียน)

กลุ่มโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ 9 โรงเรียน โรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย โรงเรียนสุรินทร์ราชมงคล จัดตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสที่ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 60 พรรษา วันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2535 เพื่อเฉลิมพระเกียรติที่พระองค์มีพระมหากรุณาธิคุณต่องานด้านการศึกษา และได้รับพระราชทานนามโรงเรียนจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และโรงเรียนประชาวมงคล อยู่ในพื้นที่โครงการ

ห้วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และได้รับพระราชทานนามโรงเรียนจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โรงเรียนในโครงการ จำนวน 12 โรงเรียน

1. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
2. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
3. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย
4. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา 2
5. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา
6. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล
7. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี
8. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัยปทุมธานี อำเภอลำลูกกา จังหวัด

ปทุมธานี

9. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย สมุทรปราการ
10. โรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย จังหวัดราชบุรี
11. โรงเรียนสุรินทร์ราชมงคล จังหวัดสุรินทร์
12. โรงเรียนประชามงคล จังหวัดกาญจนบุรี

9. กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (จำนวน 12 โรงเรียน)

กระทรวงศึกษาธิการสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ที่ทรงมีต่อการศึกษาของชาติ ทรงส่งเสริมและสนับสนุนเยาวชนของชาติในทุกพื้นที่ที่พระองค์เสด็จ ให้ได้รับการศึกษา สะท้อนให้เห็นถึงพระราชหฤทัยที่ทรงมุ่งมั่นส่งเสริมและทรงเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาในการพัฒนาบุคคลและประเทศชาติ กระทรวงศึกษาธิการจึงถือเป็นโอกาสที่จะได้สนองพระราชปณิธานด้วยการจัดสร้างสถานศึกษา เพื่อเป็นอนุสรณ์สถานให้อนุชนรุ่นหลังได้รำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่านสืบไป จึงได้มีประกาศเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พุทธศักราช 2539 ให้จัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นการเฉลิมพระเกียรติ และน้อมเกล้าถวายเป็นราชสักการะแด่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โดยขณะแรกสถาปนาโรงเรียนได้ใช้ชื่อว่า “โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี” และต่อมาได้รับพระมหากรุณาธิคุณอันสูงสุดจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานชื่อใหม่เป็น “โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์” และตามด้วยชื่อจังหวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่ ประกอบด้วย

1. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ลพบุรี
2. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา
3. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ กาญจนบุรี
4. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ร้อยเอ็ด
5. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ กำแพงเพชร
6. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ศรีสะเกษ
7. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ภูเก็ต
8. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ นครศรีธรรมราช

9. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ยะลา
 10. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ระยอง
 11. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ สมุทรสาคร
 12. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ หนองบัวลำภู
10. กลุ่มโรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย (จำนวน 12 โรงเรียน)
จัดตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติ พระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี

1. โรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย ชลบุรี
2. โรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย เชียงราย
3. โรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย ตรัง
4. โรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช
5. โรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย บุรีรัมย์
6. โรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย ปทุมธานี
7. โรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย พิษณุโลก
8. โรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย เพชรบุรี
9. โรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย มุกดาหาร
10. โรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย ลพบุรี
11. โรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย เลย
12. โรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย สตูล

11. กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (จำนวน 8 โรงเรียน)

เป็นโรงเรียนที่ได้รับพระราชทานมาเป็นชื่อโรงเรียนที่อยู่ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ โรงเรียนในโครงการ จำนวน 8 โรงเรียน

1. โรงเรียนกัลยาณิวัฒนา 1 อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก
2. โรงเรียนกัลยาณิวัฒนา 2 อำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ
3. โรงเรียนนราวิวัฒนา อำเภอโนนสุวรรณ จังหวัดบุรีรัมย์
4. โรงเรียนนวลอย อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
5. โรงเรียนอนันท์ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
6. โรงเรียนมหิตล อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา
7. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ บางปอประชารักษ์

อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

8. โรงเรียนนรนาเรเฉลิม จังหวัดสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติเป็นนั้นเป็นโรงเรียนที่ได้รับพระราชทานนามจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 และพระบรมวงศานุวงศ์ โดยจัดตั้งขึ้นวาระและโอกาสอันสำคัญ และมีวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งโรงเรียนเพื่อกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาโดยทุกกลุ่ม

โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติได้ใช้คำขวัญร่วมกัน คือ รักษาศักดิ์ศรี มีคุณธรรม นำวิชาการ สืบสานงานตามพระราชดำริ

2.5 เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ทางสถิติ

2.5.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นรายบุคคล ใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็น และทำให้ผู้วิจัยยังสามารถทราบถึงความคิดเห็นหรือความรู้สึกในแง่มุมต่าง ๆ ที่อาจจะนอกเหนือจากการคาดคะเน ของผู้วิจัย ซึ่งข้อมูลดังกล่าวถือว่าเป็นประโยชน์แก่การวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากนั้นสำหรับคำถามที่เกี่ยวกับความรู้สึก การใช้คำถามปลายเปิดจะสามารถให้คำตอบได้ดีกว่า และลึกซึ้งกว่าคำถามปลายปิด (สุภางค์ จันทวานิช, 2549)

1. หลักการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ (Interview) คือ การรวบรวมข้อมูลโดยการสื่อสารสองทาง (Two way Communication) มีการสนทนาระหว่างผู้ให้ข้อมูลกับผู้ต้องการทราบข้อมูลเป็นการถามตอบกันโดยตรง หากมีข้อสงสัยหรือเข้าใจไม่ชัดเจนก็ทำความเข้าใจจนชัดเจนในทันที เป็นการสร้างความมั่นใจให้ทั้งผู้ตอบและผู้ถาม (ภาณุพงศ์ สิงหรา ณ อยุธยา, 2547)

หลักเกณฑ์ในการสัมภาษณ์

1. ผู้สัมภาษณ์ต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนว่าต้องการรู้สิ่งใดจากผู้ถูกสัมภาษณ์
2. ผู้สัมภาษณ์ต้องเตรียมคำถามหรือคำสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องไว้ล่วงหน้า
3. ผู้สัมภาษณ์ต้องสร้างความเป็นกันเองโดยการยิ้มแย้มแจ่มใสแก่ผู้ถูกสัมภาษณ์
4. ผู้สัมภาษณ์ควรรู้เรื่องที่ตนเองจะสัมภาษณ์เป็นอย่างดีเพื่อช่วยในการสรุปผล และช่วยในการตั้งคำถามเสริมระหว่างที่สัมภาษณ์
5. ต้องมีการจดบันทึกผลการสัมภาษณ์อย่างรวดเร็วเพื่อไม่ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์หวาดระแวง

2. ประเภทของการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์ต้องเตรียมคำถามหรือแบบสัมภาษณ์ล่วงหน้าให้ครอบคลุมเนื้อหาหรือเรื่องราวที่ต้องการทราบจากผู้ถูกสัมภาษณ์

2. การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์เตรียมแต่จุดมุ่งหมายไว้แล้วใช้วิธีการสนทนาซักถามแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยผู้สัมภาษณ์ต้องพยายามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกว่ามีบรรยากาศที่เป็นกันเอง และอาจมีการป้อนคำถามนำบ้าง

การสัมภาษณ์มีประเภทและลักษณะแตกต่างกันตามจุดมุ่งหมาย ธรรมชาติและขอบเขตของการสัมภาษณ์ อาจแบ่งการสัมภาษณ์ที่สำคัญเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

2.1 การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล (Individual Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่นิยมใช้กันมากที่สุดโดยการสัมภาษณ์ทีละคนซักถามกันจนเป็นที่พึงพอใจแล้ว จึงสัมภาษณ์คนอื่นต่อไปการสัมภาษณ์แบบนี้ ผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์จะมีความเป็นอิสระและเป็นส่วนตัวมาก

2.2 การสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม (Group Interview) เป็นการสัมภาษณ์พร้อมกันในเวลาเดียวกันครั้งละหลาย ๆ คน อาจเป็นกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มเล็กก็ได้ ทุกคนตอบคำถามเดียวกันหมด ฉะนั้นคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์บางคนจึงอาจถูกชักนำจากคำตอบของผู้สัมภาษณ์คนอื่นได้

2.3 การสัมภาษณ์แบบใช้ผู้สัมภาษณ์คนเดียวกับผู้สัมภาษณ์หลาย (Single and Panel Interview) การสัมภาษณ์จะให้ผลดีควรใช้ผู้สัมภาษณ์คนเดียวสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคน เพราะไม่เกิดความแตกต่างกันระหว่างผู้สัมภาษณ์ การใช้สัมภาษณ์เพียงคนเดียวมักจะเสียเวลานานอาจมีเหตุการณ์บางอย่างทำให้ข้อมูลเปลี่ยนแปลงได้ ฉะนั้น ในทางปฏิบัติจึงนิยมใช้การสัมภาษณ์แบบมีผู้สัมภาษณ์หลายคนช่วยกันสัมภาษณ์จะทำให้รวบรวมข้อมูลได้เร็วขึ้น แต่จะต้องมีการคัดเลือกผู้สัมภาษณ์และฝึกอบรมเพื่อทำความเข้าใจและตกลงหลักเกณฑ์ร่วมกันก่อน ส่วนการสัมภาษณ์แบบผู้สัมภาษณ์หลายคนอีกลักษณะหนึ่งเป็นแบบ Panel นั้นเป็นการใช้ผู้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้มีความรู้ในด้านต่าง ๆ กัน สัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์หรือกลุ่มตัวอย่างคนเดียวพร้อมกัน ซึ่งจะทำได้ข้อมูลถูกต้องครบถ้วนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.4 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) หรือแบบมาตรฐาน (Standardized Interview) เป็นแบบที่มีการเตรียมการ มีแผนการสัมภาษณ์และการบริหาร การสัมภาษณ์จัดเตรียมไว้ค่อนข้างแน่นอนเป็นการล่วงหน้า การสัมภาษณ์เป็นมาตรฐานและเป็นทางการมาก ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนจะตอบคำถามเดียวกันและถามคำถามก่อนหลังเรียงตามลำดับเหมือนกัน

2.5 การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างหรือมาตรฐานน้อย (Less Standardized Interview) การสัมภาษณ์จะยืดหยุ่น เปิดกว้างไม่เป็นทางการมากนัก จะถามอะไรก่อนหลังก็ได้ รวมทั้งไม่จำเป็นต้องถามคำถามเหมือนกันทุกคนก็ได้ ผู้สัมภาษณ์มีอิสระในการถามและสามารถปรับเปลี่ยนการซักถามให้เหมาะสมกับผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนได้

2.6 การสัมภาษณ์แบบกำหนดคำตอบล่วงหน้า (Directive Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบกำหนดคำตอบไว้ให้สำหรับผู้สัมภาษณ์เลือกตอบ เช่น ใช่ ไม่ใช่ เคย ไม่เคย หรือแบบที่มีคำตอบให้เลือก เป็นต้น

2.7 การสัมภาษณ์แบบไม่กำหนดคำตอบล่วงหน้า (Non-Directive Interview) แบบนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบได้ตามความพอใจอย่างอิสระ จะตอบอย่างไรก็ได้ ผู้สัมภาษณ์จะปล่อยให้ผู้สัมภาษณ์พูดและแสดงพฤติกรรมอย่างเสรี

2.8 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

(1) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (Individual Depth Interview) เป็นการซักถามพูดคุยกันระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นการถามเจาะลึกล่วงหน้าคำตอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน การถามนอกจากจะให้ข้ออธิบายแล้วจะต้องถามถึงเหตุผลด้วยการสัมภาษณ์แบบนี้จะใช้ได้ดีกับการศึกษาวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคล เจตคติ ความต้องการ ความเชื่อ ค่านิยม บุคลิกภาพในลักษณะต่าง ๆ

(2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นการสัมภาษณ์และสนทนาแบบเจาะประเด็น ด้วยการเชิญผู้ร่วมสนทนา มารวมเป็นกลุ่ม กลุ่มละประมาณ 5-7 คน แล้วเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนทัศนะกันอย่างกว้างขวางในประเด็นต่าง ๆ ที่เราต้องการ

แล้วพยายามหาข้อสรุป การสนทนากลุ่มนี้เหมาะกับการวิจัยที่ต้องการหารูปแบบ โครงสร้าง แนวคิดใหม่ ๆ รวมทั้งค้นหาตัวกำหนดพฤติกรรมและบุคลิกภาพของมนุษย์

ขั้นตอนของการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์มีขั้นตอนในการดำเนินการ 3 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นเริ่มสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ควรคำนึงถึงเทคนิคที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1.1 ผู้สัมภาษณ์จะต้องแนะนำตนเอง บอกจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งพยายามชี้แนะให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เห็นว่าเขามีส่วนสำคัญมากในการที่จะทำให้งานเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างสมบูรณ์ และจะต้องชี้แจงแก่ผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วยว่าข้อมูลครั้งนี้ถือเป็นความลับ และถ้าจะบันทึกเทปต้องแจ้งแก่ผู้ถูกสัมภาษณ์ให้ทราบก่อนด้วย

1.2 พยายามสร้างบรรยากาศ และสัมพันธ์ภาพที่ดีในการสัมภาษณ์ โดยใช้เวลาเล็กน้อยสนทนาเรื่องที่ถูกสัมภาษณ์สนใจทั่ว ๆ ไปก่อน เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความคุ้นเคย มีความรู้สึกเป็นมิตร และไว้วางใจผู้สัมภาษณ์

2. ขั้นสัมภาษณ์เนื้อหา ผู้สัมภาษณ์ควรคำนึงถึงเทคนิค ดังต่อไปนี้

2.1 คำถามควรสั้นกะทัดรัด และปล่อยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์พูดอย่างเสรีเพื่อที่เขาจะได้รู้สึกว่าเขามีโอกาสที่จะพูดตามที่เขาคิด

2.2 อย่าวิพากษ์วิจารณ์ หรือสั่งสอนผู้ให้สัมภาษณ์ เมื่อผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูล หรือมีพฤติกรรมที่ขัดแย้งกับที่สังคมยอมรับ

2.3 อย่าใช้คำถามที่เป็นการชี้แนะคำตอบ

2.4 ในระหว่างสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ไม่ควรจะเร่งรัด หรือคาดคั้นคำตอบจากผู้ให้สัมภาษณ์

2.5 ในกรณีที่ผู้สัมภาษณ์ยังไม่ได้คำตอบที่ชัดเจนหรือเป็นที่พอใจ ถ้ายังไม่คุ้นเคยกันนักอาจจะผ่านไปก่อน เมื่อจบการสัมภาษณ์แล้วค่อยย้อนกลับมาถามใหม่ โดยกล่าวในเชิงทบทวนคำถาม หรือทบทวนคำตอบแบบสุภาพ

3. ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ควรกล่าวคำขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการสัมภาษณ์

การจดบันทึกคำตอบในแบบสัมภาษณ์

การจดบันทึกคำตอบในการสัมภาษณ์ มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. ต้องจดบันทึกทันทีหลังจากการสัมภาษณ์แล้ว เพื่อกันลืมหรือสับสน

2. รายละเอียดที่จะบันทึก ได้แก่ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ที่อยู่ วันที่สัมภาษณ์ ผลการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วย เรื่องที่สัมภาษณ์ คำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีต่อปัญหา ข้อสังเกตที่ได้ในขณะที่สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ สรุปข้อเสนอแนะและสรุปผลการสัมภาษณ์

3. ควรบันทึกแต่เนื้อหาสาระเท่านั้น ไม่ควรใส่ความคิดเห็นของผู้สัมภาษณ์เพราะอาจก่อให้เกิดความเอนเอียงได้

4. ถ้าไม่ได้คำตอบในการสัมภาษณ์ในคำถามใดผู้สัมภาษณ์ควรจะบันทึกเหตุผลไว้ด้วย

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยในประเทศ

เพชริน สงค์ประเสริฐ (2550) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมของผู้นำ ด้านการจัดองค์กรเพื่อการเรียนการสอน การวางแผนองค์การเพื่อการสอน การพัฒนาหลักสูตรและการบริหารการเรียนการสอน การจัดโครงการพัฒนาบุคลากร และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน 2) การพัฒนาทีมงานวิชาการในสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้และค้นหาปัญหา การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลการวางแผนปฏิบัติการ การนำแผนไปปฏิบัติ และการประเมินผลลัพธ์ 3) ภารกิจและขอบข่ายงานวิชาการในสถานศึกษา ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การศึกษาการพัฒนาาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน และ 4) กระบวนการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนงานวิชาการ การนำแผนไปปฏิบัติ การตรวจสอบประเมินผลงานวิชาการ และการปรับปรุงงานวิชาการ รูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ด้านภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน 2) ด้านการพัฒนาทีมงานวิชาการในสถานศึกษา 3) ด้านภารกิจและขอบข่ายงานวิชาการในสถานศึกษา และ 4) ด้านกระบวนการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ผลการประเมินพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผลให้ผู้บริหาร/หัวหน้างานวิชาการมีพฤติกรรมและแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับบทบาทผู้นำทางการและบริบทของสถานศึกษา บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและขั้นตอนการทำงานเป็นทีม สามารถปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนได้อย่างเป็นรูปธรรมการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหลังจากทดลอง ยืนยันรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีม 4 องค์ประกอบ ที่พัฒนาขึ้นว่า มีความเป็นไปได้และเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

จำนงค์ แจ่มจันทร์วงษ์ (2553) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารระบบเครือข่าย เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น คือ ได้รูปแบบเครือข่ายปฏิสัมพันธ์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Interactive Network Management: SINM Model) องค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน 1) ระบบเครือข่าย ประกอบด้วยเครือข่ายโรงเรียนหรือหน่วยงานทางการศึกษา (School Education Network) และเครือข่ายที่ไม่ใช่หน่วยงานทางการศึกษา (Non-School Education Network)

2) การบริหารระบบเครือข่าย ประกอบด้วย การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การนำแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ การควบคุมและประเมินเชิงยุทธศาสตร์ โดยครอบคลุมภารกิจการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป โดยการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และมีการจัดโครงสร้างองค์กรเป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด และ 3) ด้านคุณภาพการศึกษาโดยองค์รวม ได้แก่ คุณภาพสถานศึกษา คุณภาพนักเรียน และคุณภาพสังคมซึ่งจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยความร่วมมือของทุกภาคส่วนในสังคม อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติได้อย่างแท้จริง

ชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง (2553) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน 2) วิเคราะห์เปรียบเทียบขนาดและทิศทางของอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และ 3) เสนอแนวทางในการพัฒนาปัจจัยในการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่เป็นตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรความสำเร็จด้านการประกันคุณภาพ มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย เท่ากับ 0.89 แสดงว่า ตัวแปรสาเหตุสามารถอธิบายความสำเร็จด้านการประกันคุณภาพได้ร้อยละ 89.0 โดยมีอิทธิพลมากที่สุด สำหรับผลการวิเคราะห์ตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จด้านการประกันคุณภาพ สรุปได้ดังนี้ ตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีอิทธิพลมากที่สุด โดยมีอิทธิพลทางตรงต่อความสำเร็จด้านการประกันคุณภาพ ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.52 ตัวแปรการทำงานเป็นทีมมีอิทธิพลมารองลงมา 0.44 ตัวแปร วัฒนธรรมและบรรยากาศในการทำงาน มีอิทธิพลน้อยที่สุด 0.20 ตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีแนวทางการส่งเสริมเชิงนโยบายที่สนับสนุนปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร มี 4 นโยบาย ดังนี้ 1) นโยบายปรับปรุงการสร้างประสิทธิภาพการทำงานเป็นรายปีหรือवारแห่งปี 2) นโยบายจัดตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาประจำคณะ 3) นโยบายกำหนดการทำงานประกันคุณภาพการศึกษาให้ถือเป็นภาระงานและแต่งตั้งตำแหน่งรับผิดชอบงานโดยตรง และ 4) นโยบายส่งเสริมการปฏิบัติตามกระบวนการทำงานประกันคุณภาพอย่างเคร่งครัด ส่วนแนวทางการส่งเสริมเชิงปฏิบัติการที่สนับสนุนปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร แบ่งเป็น 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านความเน้นหนักในการปฏิบัติงาน 2) การมุ่งความสัมพันธ์ 3) การเป็นแรงบันดาลใจ 4) การชื่นชมและยกย่อง 5) การให้รางวัลตอบแทน 6) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และ 7) การมอบหมายหน้าที่ให้ดำเนินการอย่างมีอิสระตัวแปรการทำงานเป็นทีม แนวทางการส่งเสริมเชิงนโยบายที่สนับสนุนปัจจัยการทำงานเป็นทีมมี 6 นโยบาย ดังนี้ 1) นโยบายการทำงานแบบมีส่วนร่วมของอาจารย์ในการทำงานประกันคุณภาพการศึกษา 2) นโยบายกำหนดให้ทุกคนมีสิทธิในการเรียนรู้ในเรื่องการทำงานประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการปิดกั้น 3) นโยบายการศึกษาดูงานประกันคุณภาพภายในประเทศหรือต่างประเทศจากคณะวิชาที่ประสบความสำเร็จและจัดอบรมนอกสถานที่เพื่อการสร้างความสามัคคีแก่เพื่อนร่วมงาน 4) นโยบายการสร้างแรงจูงใจในการทำให้อาจารย์และบุคลากรรักองค์กร 5) นโยบายการสร้างสามัคคีในองค์กร และ

6) นโยบายการสร้างบุคลากรรุ่นใหม่เพื่อการทำงานเป็นทีม ส่วนแนวทางการส่งเสริมเชิงปฏิบัติการที่สนับสนุนปัจจัยการทำงานเป็นทีมในการทำงานด้านประกันคุณภาพการศึกษาภายใน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) มีอุดมการณ์ที่แน่นอน 2) ถือหลักความถูกต้อง 3) ทุกคนมีความสำคัญ 4) เคารพในสิทธิและเสรีภาพ และ 5) มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนและแบ่งงานกันทำตัวแปรวัฒนธรรมและบรรยากาศในการทำงาน แนวทางส่งเสริมเชิงนโยบายที่สนับสนุนปัจจัยด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศในการทำงาน มี 4 นโยบาย ดังนี้ 1) นโยบายอบรมเชิงปฏิบัติการประจำปี เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ 2) นโยบายการสร้างความเข้าใจแก่ผู้บริหารระดับคณะวิชาในด้านการประกันคุณภาพการศึกษา 3) นโยบายส่งเสริมการทำงานเชิงรุกของแต่ละคณะวิชา และ 4) นโยบายการส่งเสริมบุคลากรเรื่องระเบียบวินัยในการทำงานร่วมกันในคณะวิชา ส่วนแนวทางการส่งเสริมเชิงปฏิบัติการที่สนับสนุนปัจจัยด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศในการทำงาน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) วัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ 2) วัฒนธรรมองค์กรอัจฉริยะ 3) วัฒนธรรมสร้างสรรค์ 4) วัฒนธรรมการเปลี่ยนแปลง และ 5) วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้

พิสิฐ เทพไกรวัล (2554) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย กระบวนการสร้างเครือข่าย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2) ขั้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 3) ขั้นสร้างพันธสัญญาร่วมกัน 4) ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ และ 6) ขั้นรักษาความสัมพันธ์ อย่างต่อเนื่อง ส่วนองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก ได้แก่ 1) ลักษณะหรือกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินภารกิจ ของเครือข่าย 2) ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษา 3) เทคนิค/วิธีการพัฒนาสมาชิก เครือข่าย 4) กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ของเครือข่าย 5) คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่าย และ 6) การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล ผลการทดลองใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า กลุ่มบุคคลหน่วยงาน/องค์กร ที่สมัครใจรวมกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน กลุ่มผู้นำชุมชน สถาบันทางศาสนา สถาบันอุดมศึกษา กลุ่มศิษย์เก่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงพยาบาลชุมชน สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้ดำเนินการตามกระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่าย ตั้งแต่การวิเคราะห์บริบทเพื่อทราบจุดแข็ง และจุดที่ควรพัฒนาของการดำเนินงานด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารทั่วไป แล้วสรุปรวมจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของการดำเนินงานแต่ละด้าน เพื่อกำหนดเป้าหมายในการทำงาน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และจัดทำแผนพัฒนาร่วมกัน มีโครงการ เกิดขึ้นหลายโครงการ ในโรงเรียนทั้ง 2 แห่ง การดำเนินงานตามโครงการเสร็จสิ้นในหนึ่งปีการศึกษา ผลการประเมินโครงการพบว่า ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป และส่งผลกระทบนักเรียนตามขอบข่ายที่คาดหวังสูงกว่าปีที่ผ่านมา

จิระพงษ์ หอมสุวรรณ และคนอื่น ๆ (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) คณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) ขอบข่ายงานการบริหารแบบมีส่วนร่วม และ 4) กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีความเหมาะสม และคณะกรรมการบริหารสถานศึกษามีความเห็นว่าการนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาไปใช้มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

สมศักดิ์ เอี่ยมดี และคนอื่น ๆ (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีประสิทธิผล ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบที่มีประสิทธิผลของระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นเครือข่ายผสมผสานระหว่างบุคคลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งอย่างไม่เป็นทางการและเป็นทางการช่วยการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย องค์การของเครือข่ายการจัดการเครือข่าย การใช้ประโยชน์จากเครือข่าย และการบำรุงรักษาเครือข่าย 2) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่าย โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องในระดับมากที่สุด ยกเว้น องค์ประกอบที่ 3 การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายความเป็นไปได้ และองค์ประกอบที่ 4 การบำรุงรักษาเครือข่าย ความเป็นไปได้ ความถูกต้องในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก และ 3) ผลการประเมินผลการใช้ระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ความสำเร็จในภาพรวมมีความสำเร็จในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับเครือข่ายการจัดการศึกษาได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความพึงพอใจภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบมีการจัดศูนย์ประสานงาน ติดต่อสื่อสาร และพัฒนาความรู้และทักษะระหว่างสมาชิกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความต่อเนื่องภาพรวมมีความต่อเนื่องในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบมีการกำหนดคู่มือการบริหารงานอย่างชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

เกสรี ลัดเลีย (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาของเครือข่าย 2) ศึกษาองค์ประกอบของเครือข่าย และ 3) พัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีของการพัฒนาเครือข่าย ผลการวิจัยพบว่า สภาพของเครือข่ายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 2-7 ศูนย์ มีร่องรอยของการดำเนินการด้านยุทธศาสตร์ การกำหนดโครงสร้าง การดำเนินกิจกรรม ระบบสารสนเทศ การพัฒนาบุคลากร และการมีส่วนร่วมของเครือข่าย และมีปัญหาใน 3 ด้าน คือ ขาดองค์ความรู้ ขาดการมีส่วนร่วม และขาดการสนับสนุนจากผู้บริหาร สำหรับองค์ประกอบของเครือข่าย พบว่ามี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดการเครือข่าย กระบวนการ

ดำเนินงานเครือข่าย ปัจจัยการขับเคลื่อนเครือข่าย และยุทธศาสตร์เครือข่าย ส่วนแนวทางในการปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาเครือข่ายนั้น ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ แนวทางการพัฒนาเครือข่าย กระบวนการพัฒนาเครือข่าย เงื่อนไขความสำเร็จเครือข่าย และข้อเสนอแนะการพัฒนาเครือข่าย การจัดการศึกษาที่ส่งเสริมคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิโรจน์ ผลแย้ม และศักดา สถาพรวงษา (2557) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) ส่วนนำ หลักการ วัตถุประสงค์ และบริบท 2) ระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมและวิธีการบริหาร วิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การกำหนดนโยบายและการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินการ การติดตามและประเมินผล และร่วมรับผิดชอบและรับประโยชน์ 3) การนำรูปแบบไปใช้ และ 4) ข้อจำกัดในการนำรูปแบบไปใช้

ไสว อุทุม และคนอื่น ๆ (2557) ได้ศึกษาการดำเนินงานเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 และ 2) เสนอแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผลการวิจัยพบว่า 1. การดำเนินงานเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยประธานศูนย์พัฒนาวิชาการมีความคิดเห็นว่างิจกรรมที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมการแข่งขันทักษะความสามารถทางวิชาการของนักเรียน รองลงมา คือ การประชุมวางแผนการปฏิบัติของศูนย์พัฒนาวิชาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนกิจกรรมที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การนิเทศติดตามการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาวิชาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนคณะกรรมการศูนย์พัฒนาวิชาการมีความคิดเห็นว่างิจกรรมที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมการแข่งขันทักษะความสามารถทางวิชาการของนักเรียน รองลงมา คือ การนิเทศติดตามการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาวิชาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนกิจกรรมที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ มีการวางแผนการดำเนินงานและกำหนดเป้าหมายโดยมีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการทำงานให้สอดคล้องกับสถานศึกษานั้น ๆ 2. สภาพการดำเนินงานเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากด้านกิจกรรมของเครือข่ายมีการปฏิบัติสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความพร้อมของเครือข่าย และด้านการบริหารจัดการเครือข่ายมีการปฏิบัติน้อยที่สุด 3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประธานศูนย์พัฒนาวิชาการในแต่ละด้านที่มีค่าความถี่มากที่สุด คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดงบประมาณให้แก่ศูนย์พัฒนาวิชาการด้านกิจกรรมของเครือข่าย คือ ควรจัดนิทรรศการผลงานด้านวิชาการของศูนย์พัฒนาวิชาการ และด้านการบริหารจัดการเครือข่าย คือ ควรมีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และนิเทศศูนย์พัฒนาวิชาการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องคณะกรรมการศูนย์พัฒนาวิชาการให้มีความคิดเห็นที่มีความถี่มากที่สุด พบว่า ด้านความพร้อมของเครือข่าย คือ ควรมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ในการประสานงานโรงเรียน

และศูนย์พัฒนาวิชาการ ด้านกิจกรรมของเครือข่าย ควรจัดนิทรรศการผลงานด้านวิชาการของศูนย์พัฒนาวิชาการ และด้านการบริหารจัดการเครือข่าย คือ ควรนำเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศมาใช้ในการจัดประชุมหรืออบรมเพื่อลดค่าใช้จ่ายและเวลาในการเดินทาง 4. สำหรับปัญหาและแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา พบว่า ปัญหาในการดำเนินงาน คือ การขาดแคลนบุคลากร ขาดแผนการปฏิบัติการ ขาดการติดต่อสื่อสารและประสานงาน และขาดงบประมาณสนับสนุนส่วนแนวทางในการปรับปรุง คือ ควรจัดอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษาให้แก่ละศูนย์พัฒนาวิชาการเพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงาน ควรมีแผนการปฏิบัติการที่ชัดเจน ควรมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์พัฒนาวิชาการเพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารและประสานงานกับศูนย์พัฒนาวิชาการ โรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้แก่ละศูนย์พัฒนาวิชาการ ควรจัดกิจกรรมศึกษาดูงาน ควรจัดให้มีการแข่งขันกีฬาร่วมกัน และควรจัดเวทีเสวนาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาวิชาการให้กับคณะกรรมการ

ศักดิ์นิพนธ์ สว่างวงศ์ (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยองค์ประกอบหลักที่สำคัญของเครือข่ายร่วมมือ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) สมาชิกและโครงสร้างของเครือข่าย 3) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย 4) การทำหน้าที่อย่างมีจิตสำนึก 5) กิจกรรมของกลุ่มเครือข่าย และ 6) การเรียนรู้และการพัฒนาบุคลากรเครือข่าย ซึ่งการดำเนินการสร้างเครือข่ายให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพ ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบเริ่มตั้งแต่ 1) การสร้างจิตสำนึกที่จะทำงานร่วมกัน 2) การเตรียมการและแสวงหาผู้ร่วมพัฒนา 3) การสร้างข้อตกลงและร่วมวางแผน 4) การร่วมดำเนินงานและกำกับติดตาม และ 5) การธำรงรักษาเครือข่าย การสร้างความเข้มแข็ง และความต่อเนื่องของเครือข่าย

พัชรินทร์ จันทาพูน และปิยพงษ์ สุเมตติกุล (2557) ได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก และ 2) พัฒนากลยุทธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.92) สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.95) และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยภาพรวม มีค่า $PNI_{Modified} = 0.28$ สำหรับกลยุทธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก คือ 1) กลยุทธ์กระตุ้นการก่อตั้งเครือข่ายความร่วมมือ 2) กลยุทธ์พัฒนาการดำเนินงานของเครือข่ายความร่วมมือ และ 3) กลยุทธ์การประเมินผลและการปรับปรุงของเครือข่ายความร่วมมือ

ศมากร พาน้อย (2557) ได้ศึกษาการนำเสนอกลยุทธ์การบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 2) วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และ 3) นำเสนอกลยุทธ์การบริหาร

เครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า โครงสร้างการบริหาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเครือข่ายของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า โครงสร้างการบริหาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนสภาพปัจจุบันของการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สภาพเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สภาพเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สำหรับจุดแข็งของการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คือ การติดตามประเมินผล ส่วนจุดอ่อน คือ ระบบสารสนเทศ โอกาสของการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คือ นโยบายของรัฐบาล และสภาพเทคโนโลยี ส่วนภาวะคุกคาม คือ สภาพเศรษฐกิจ และสภาพสังคม โดยกลยุทธ์การบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ถูกพัฒนาขึ้นมี 4 กลยุทธ์ ได้แก่ (1) ปฏิรูปการบริหารเพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศของเครือข่ายโรงเรียน (2) ขับเคลื่อนการบริหารเพื่อพัฒนาระบบการติดตามประเมินผลของเครือข่ายโรงเรียน (3) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการวางแผนงานเครือข่ายโรงเรียน และ (4) ยกระดับโครงสร้างการบริหารเพื่อพัฒนาเครือข่ายโรงเรียน

เพิ่มศักดิ์ บั้วรักษ์ และคนอื่น ๆ (2558) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ (1) คุณลักษณะสำคัญของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ (2) ขอบข่ายและภารกิจด้านวิชาการของสถานศึกษา (3) ขั้นตอนการปฏิบัติงานของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ (4) คุณลักษณะที่ดีของแกนนำเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ และ (5) วิธีการพัฒนาสมาชิกของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ สำหรับองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะสำคัญของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ ประกอบด้วย (1) การสร้างวิสัยทัศน์เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ (2) การมีส่วนร่วมของสมาชิก (3) การพัฒนาสมาชิกเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง และ (4) การติดตามและประเมินผล

2. ด้านขอบข่ายและภารกิจด้านวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย (1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (3) การวัดผลประเมินผล (4) การ

พัฒนาสื่อนวัตกรรมและการวิจัย (5) การสนับสนุนพัฒนาแหล่งเรียนรู้และวิทยากร (6) การนิเทศการศึกษา และ (7) การพัฒนาระบบการประกันประสิทธิภาพวิชาการ 3) ด้านขั้นตอนการปฏิบัติงานของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ ประกอบด้วย (1) การสร้างพันธสัญญาร่วมกัน (2) การติดต่อประสานงาน (3) การวิเคราะห์ปัญหา (4) การระบุเป้าหมาย (5) การวางแผนจัดทำแผน (6) การดำเนินงานตามแผน และ (7) การประเมินผลและการรายงาน 4) ด้านคุณลักษณะที่ดีของแกนนำเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ ประกอบด้วย (1) มีความกระตือรือร้น (2) มีความคิดสร้างสรรค์ (3) มีความรู้และความเป็นผู้นำทางวิชาการ (4) การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (5) ความเป็นประชาธิปไตย (6) มีความรับผิดชอบ และ (7) มีความมุ่งมั่นต่อการทำงานให้สำเร็จ 5) ด้านวิธีการพัฒนาสมาชิกของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ ประกอบด้วย (1) สร้างความตระหนัก (2) การอภิปราย บรรยาย (3) ระดมความคิด (4) การศึกษาดูงาน (5) ประชุมปฏิบัติการ และ (6) การลงมือปฏิบัติงาน

เสมอ สุวรรณโค และคนอื่น ๆ (2558) ได้ศึกษารูปแบบเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนระดับประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการศึกษา 2) ศึกษาสภาพการดำเนินงาน และ 3) สร้างรูปแบบเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนต้นแบบของเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนระดับประถมศึกษา เป็นดังนี้ (1) องค์ประกอบผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านภาวะผู้นำ ด้านหลักการบริหาร ด้านการพัฒนาครู และด้านชุมชน (2) องค์ประกอบครูผู้สอน ประกอบด้วย ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อและเทคโนโลยี ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และด้านการวิจัยและพัฒนาผู้เรียน 2) สภาพการดำเนินงานของเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากกว่าองค์ประกอบครูผู้สอน โดยองค์ประกอบผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การให้คำแนะนำหรือปรึกษาทางวิชาการ เอาใจใส่การจัดการศึกษาเต็มศักยภาพ องค์ประกอบครูผู้สอนมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การศึกษาวิจัยพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 3) ผลการสร้างรูปแบบ ประกอบด้วย (1) หลักการ (2) จุดมุ่งหมาย (3) ระบบและกลไกการดำเนินงาน (4) การดำเนินงาน (5) การประเมินผล และ (6) เงื่อนไขความสำเร็จ ส่วนการประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความสอดคล้องของรูปแบบเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก และความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก

สุชาติ วิริยะ และคนอื่น ๆ (2558) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 12) พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนล่าง 1 และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 2) ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 3) ด้านการนิเทศการศึกษา 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 7) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ 8) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบหลัก และ 69 องค์ประกอบย่อย สำหรับการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

ธีระชัย ช่วงบุญศรี (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก และ 2 เงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 เป้าหมายเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค ประกอบด้วย 1) เป้าหมายเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ และ 2) อุดมการณ์ในการพัฒนานักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ องค์ประกอบที่ 2 ขอบข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค ประกอบด้วย กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการสนับสนุน การฝึกฝนการทำวิจัย 4) ด้านการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้และวิทยากร 5) ด้านการพัฒนาครู และ 6) ด้านความร่วมมืออื่น ๆ ที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของนักเรียน องค์ประกอบที่ 3 เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค ประกอบด้วย 1) สมาชิกเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ และ 2) การเชื่อมโยงความร่วมมือทางวิชาการ องค์ประกอบที่ 4 คณะกรรมการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบของคณะกรรมการ และ 2) บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ และองค์ประกอบที่ 5 กระบวนการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การจัดองค์กร 3) การลงมือปฏิบัติ 4) การประเมินผล 5) การปรับปรุง 6) การรายงานผล และ 7) การประสานงาน สำหรับเงื่อนไขความสำเร็จที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค และเงื่อนไขความสำเร็จที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค มีความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด

วิเชียร ทรงศรี (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเอกสารและสภาพการบริหารเครือข่ายโรงเรียน 2) สร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียน และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) นโยบายและโครงสร้างองค์กรเครือข่ายโรงเรียน 2) กระบวนการดำเนินงานของเครือข่ายโรงเรียน 3) บรรยากาศการบริหารเครือข่ายโรงเรียน 4) ลักษณะภาวะผู้นำของคณะกรรมการบริหารเครือข่ายโรงเรียน 5) กระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายโรงเรียน 6) การพัฒนาสมาชิกเครือข่ายโรงเรียน 7) การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารเครือข่ายโรงเรียน และ 8) การติดต่อสื่อสารของเครือข่ายโรงเรียน และผลการประเมินรูปแบบ มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

บุญเพิ่ม สอนภักดี และคนอื่น ๆ (2559) ได้ศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์กรคณะบุคคลเครือข่ายความร่วมมือ 2) ขอบข่ายและภารกิจเครือข่ายความร่วมมือ 3) แนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิต และ 4) กระบวนการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ โดยผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดเทศบาล มีความเห็นว่ารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

จิรภัทร มหาวงศ์ และคนอื่น ๆ (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของเครือข่ายประกอบด้วย หลักการมีส่วนร่วม หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล และหลักความรับผิดชอบ 2) ลักษณะของเครือข่าย 3) คณะกรรมการบริหารเครือข่าย ประกอบด้วย คณะกรรมการระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บทบาทหน้าที่คณะกรรมการระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา คณะกรรมการระดับกลุ่มเครือข่าย และบทบาทหน้าที่คณะกรรมการระดับกลุ่มเครือข่าย 4) ขอบข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ประกอบด้วย ความร่วมมือในการใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ความร่วมมือในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ความร่วมมือการจัดการเรียนรู้ และความร่วมมือการใช้แหล่งเรียนรู้ และ 5) กระบวนการบริหารเครือข่าย ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การประสานงาน การดำเนินงาน และการปรับปรุง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้บริหารสถานศึกษา

มีความเห็นว่ารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนพื้นที่สูงมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ภัทรวรรณ นิลแก้วบรรวิษัญญ์ (2559) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือ สร้าง และพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ประกอบด้วย 1) กระบวนการสร้างเครือข่าย มี 6 ขั้นตอน คือ 1.1) ขั้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 1.2) ขั้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 1.3) ขั้นสร้างพันธสัญญาร่วมกัน 1.4) ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย 1.5) ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ และ 1.6) ขั้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง 2) องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ มี 5 องค์ประกอบ คือ 2.1) กิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของเครือข่าย 2.2) เทคนิค วิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 2.3) กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) 2.4) คุณลักษณะที่ดีของสมาชิกและผู้นำเครือข่าย และ 2.5) การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล 3) ขอบข่ายภารกิจงานด้านวิชาการ มี 7 ภารกิจ คือ 3.1) การพัฒนาหลักสูตร 3.2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3.3) การพัฒนาการวัดและประเมินผลการศึกษา 3.4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 3.5) การพัฒนาระบบนิเทศติดตาม 3.6) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา และ 3.7) การพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษา และ 4) ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

น้ำฝน กันมา (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : กรณีศึกษา พะเยาโมเดล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา พะเยาโมเดล ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา พะเยาโมเดล ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ 2) วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือ 3) คณะกรรมการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ และบทบาทหน้าที่ และ 4) กระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่ายความร่วมมือ โดยรูปแบบมีความเหมาะสมในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.11) และความเป็นประโยชน์ในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.16) เช่นกัน สำหรับการมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษา พบว่า ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนร่วมกันดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ มีการทำงานร่วมกันแบบพันธมิตรและเกิดประโยชน์ร่วมกันแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ขับเคลื่อนการดำเนินงานโดยใช้กระบวนการ PDCA ในส่วนของกระบวนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาถึงความพึงพอใจของสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษา พบว่า มีความพึงพอใจในการดำเนินงาน ได้รับประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วม และนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนางานในอนาคต

นพปฎล บุญพงษ์ และคนอื่น ๆ (2560) ได้ศึกษาการนำเสนอรูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และ 3) เพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก ทั้งในเรื่องคุณลักษณะของรูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบ ซึ่งประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) วัตถุประสงค์ของเครือข่ายสถานศึกษา มีรายละเอียด 5 ข้อย่อย 2) โครงสร้างของเครือข่ายสถานศึกษามีรายละเอียด 10 ข้อย่อย 3) บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายสถานศึกษา มีรายละเอียด 12 ข้อย่อย 4) คณะกรรมการเครือข่ายสถานศึกษา มีรายละเอียด 12 ข้อย่อย 5) การบริหารงานของเครือข่ายสถานศึกษา มีรายละเอียด 9 ข้อย่อย และ 6) การระดมทรัพยากร มีรายละเอียด 9 ข้อย่อย

ทศพล ธิษะพร (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาในรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารเครือข่ายโดยภาพรวมมีสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.37) และมีสภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.51) รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพในระดับมาก และผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มผู้ทดลองใช้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.53)

2.6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

Useem (1994) ได้ศึกษาเกี่ยวกับโรงเรียนที่ปรับใหม่ รายงานการริเริ่มในการจัดเป็นกลุ่มในฟิลาเดเฟีย ระหว่างโรงเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ต้องการให้หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนเกิดการประสานร่วมมือและประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น 2) พัฒนาความร่วมมือของครูผู้สอนในกลุ่ม และ 3) ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรของโรงเรียน ผลจากการศึกษาพบว่า ประสบความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ใน 4 โรงเรียนประสบความสำเร็จในบางส่วน 2 โรงเรียน ในด้านความร่วมมือกันของครูผู้สอนในกลุ่มอยู่ในระดับน่าพอใจ 3 โรงเรียน

Ribecheater & Edwards (2007) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือของเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในชนบท ผลการวิจัยพบว่า ช่วงเวลาที่ฝ่ายบริหารการศึกษาท้องถิ่นไม่สามารถสานต่องานสนับสนุนและช่วยเหลือโรงเรียนขนาดเล็กได้นั้น การให้ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนเป็นยุทธวิธีเดียวที่ขยายวงกว้างที่จะเอื้อประโยชน์ต่อโรงเรียนที่กำลังเติบโตและมีจำนวนน้อยในกลุ่ม วิธีนี้ถือเป็นวิธีช่วยเหลือที่สำคัญกว่าเรื่องใด ๆ คุณค่าของความร่วมมือในเครือข่ายโรงเรียนจะเป็นตัวกลางในการไกล่เกลี่ยเพื่อลดความตึงเครียดภายใน ช่วยแก้ปัญหาที่เป็นผลลบมาจากการลดจำนวนฝ่ายบริหารการศึกษาท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา และเพื่อลดการแข่งขันในด้านการเพิ่มจำนวนนักเรียน ทั้งยังเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นของผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ

ผู้ประสานงานเครือข่ายที่มีบทบาทในการรวมตัวของโรงเรียนในท้องถิ่นและสร้างความเจริญเติบโตสุดท้ายเป็นผลทำให้โรงเรียนที่เกี่ยวข้องได้รับการยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยนี้ยังเน้นความจริงที่ว่า ผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายทุกโรงเรียนกำลังร่วมกันทำงานเพื่อจัดการแข่งขันระหว่างโรงเรียน ซึ่งจะเป็นกุญแจหลักสู่การปฏิรูปการศึกษา ประกอบกับการได้รับการสนับสนุนและความไว้วางใจจากท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

Schiller (2002) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ความสามารถในการยกระดับระบบนวัตกรรมไทย จากความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม ผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ลักษณะเฉพาะของความสามารถในการร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรมระบบนวัตกรรมไทยแสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพของความร่วมมือระหว่างบริษัทเอกชนและการสร้างองค์ความรู้ ของมหาวิทยาลัย ยังไม่เข้มข้นเท่าที่ควร 2) จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณของสาขาวิชา ในลักษณะเฉพาะในมหาวิทยาลัยไทยแสดงให้เห็นว่า ส่วนมากจะมีความร่วมมือจำกัดอยู่เพียงการให้คำปรึกษาและการให้บริการด้านเทคนิค ความไม่ไว้วางใจกันทั้ง สองฝ่ายเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความร่วมมือและความต้องการในการรักษารายได้พิเศษในระดับ บุคคล และ 3) การนำรูปแบบความร่วมมือในลักษณะเฉพาะทั้ง 4 แบบ มาอภิปรายถึงวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำไปยกระดับ บนนวัตกรรมไทย จากการร่วมมือกันระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรมในอนาคต

Ribchester & William (2007) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือของเครือข่ายโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็กในชนบท พบว่า ช่วงเวลาที่ ฝ่ายบริหารการศึกษาท้องถิ่นไม่สามารถสานต่อ งานสนับสนุนและช่วยเหลือโรงเรียนขนาดเล็กได้นั้น การให้ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนเป็นยุทธวิธีเดียวที่ขยายวงกว้างที่จะเอื้อประโยชน์ ต่อโรงเรียนที่กำลังเติบโตและมี จำนวนน้อยในกลุ่มวิธีนี้ ถือเป็นวิธีช่วยเหลือที่สำคัญกว่าเรื่องใด ๆ คุณค่าของความร่วมมือในเครือข่ายโรงเรียนจะเป็นตัวกลาง ในการไกล่เกลี่ยเพื่อลดความตึงเครียดภายใน ช่วยแก้ปัญหาที่เป็นผลลบจากการลดจำนวนฝ่ายบริหาร การศึกษาท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา และเพื่อลดการแข่งขัน ในด้านการเพิ่มจำนวนนักเรียน ทั้ง ยัง เป็นการเพิ่มความเชื่อมั่น ของผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้ประสานงานเครือข่ายที่มีบทบาทในการรวมตัวของโรงเรียนในท้องถิ่นและสร้างความเจริญเติบโตสุดท้ายเป็นผลทำให้โรงเรียนที่เกี่ยวข้องได้รับการยอมรับว่า เป็นโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัย ครั้งนี้ ยังเน้น ความจริงที่ว่า ผู้บริหารในโรงเรียนเครือข่ายทุกโรงเรียนกำลังร่วมกัน ทำงานเพื่อจัดการแข่งขัน ระหว่างโรงเรียนซึ่งจะเป็นกุญแจหลักสู่การปฏิรูปการศึกษา ประกอบกับการได้รับการสนับสนุนและความไว้วางใจจากท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

Norwich & Evans (2007) ได้ศึกษาเรื่อง เครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนในการประชุมเกี่ยวกับความต้องการเป็นพิเศษด้านการศึกษาในโรงเรียนทั่วไป พบว่า มีหลากหลายวิธีการที่จะทำให้โรงเรียนร่วมมือกันในการให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษด้านการศึกษาโดยอธิบายในลักษณะของรูปแบบต่าง ๆ ที่ ระบุปัจจัย ที่สัมพันธ์กับการจัดตั้งและการดำเนินงานในแต่ละปัจจัยและยังสามารถอธิบายผลที่ได้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัย นั้น ๆ ด้วย ทั้งในด้านบวกและด้านลบ การศึกษาครั้งนี้ได้นำเสนอหลักการเบื้องต้น ของความร่วมมือระหว่างโรงเรียนที่เกิดสัมฤทธิ์ผล ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อผู้สนใจในการพัฒนาและผดุงไว้ ซึ่งความช่วยเหลือเป็นพิเศษทางด้านการศึกษา และส่งผลให้มีการตื่นตัวในการปรับโครงสร้างพื้นฐานในการให้บริการด้านการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับระบบ

เครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและการผสมผสานความคิด ซึ่งมีความจำเป็นในสถานการณ์ปัจจุบันนัยสำคัญที่นำเสนอคือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่นัยสำคัญ ทางสถิติและมีองค์ประกอบที่เกิดขึ้นในเวลาอันเหมาะสมแต่ในขณะเดียวกันให้คำนึงถึงความเสี่ยงและข้อจำกัดของเครือข่ายที่อาจจะมีผลต่อศักยภาพในด้านลบ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นว่ารูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังมีความสำคัญ และจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอันจะส่งผลให้กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติมีความเข้มแข็งทางวิชาการต่อไป

ตารางที่ 2.4 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดต่าง ๆ

องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือ	พิธีฐ เทพ โกวิท (2554)	สมศักดิ์ เอี่ยมดี และ คนอื่น ๆ (2556)	จิระพงษ์ หอมสุวรรณ และ คนอื่น ๆ (2556)	พัชรินทร์ จินทาพูน และ ปิยพงษ์ สุเมตติกุล (2557)	ศักดิ์นิพน สว่างวงศ์ (2557)	เสมอ สุวรรณโค (2558)	เพิ่มศักดิ์ บัวรักษ์ (2558)	บุญเพิ่ม สอนภักดี (2559)	จิรภัทร มทาวงค์ (2559)	น้ำฝน กันมา (2560)	นพปฎล บุญพงษ์ (2560)	ความถี่
1. ลักษณะหรือกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานภารกิจของเครือข่าย	√	√			√							3
2. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษา	√						√					2
3. เทคนิค/วิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย	√				√		√					3
4. กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจของเครือข่าย	√											1
5. คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่าย	√						√					2
6. บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล	√		√	√	√	√	√	√	√	√	√	10
7. โครงสร้าง/องค์การของเครือข่าย		√	√	√	√			√	√	√	√	8
8. การบริหารจัดการเครือข่าย		√	√	√	√	√		√	√		√	8
9. การใช้ประโยชน์จากเครือข่าย		√										1
10. หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ			√		√	√	√		√	√		6
11. วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือ				√		√				√	√	4
12. การระดมทรัพยากร											√	1
13. แนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิต								√				1
14. เงื่อนไขความสำเร็จ						√						1
15. การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กัน				√								1
16. การร่วมกันบริหารผลประโยชน์				√								1

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวิธีดำเนินการวิจัยเป็นลักษณะรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) และวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Methodology) ผู้วิจัยขอเสนอการดำเนินการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) จากการศึกษาเอกสารและข้อมูลทุติยภูมิอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการรายงานผลสภาพปัจจุบันและปัญหาในการดำเนินงานรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้บริหารโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แหล่งข้อมูล

ในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับนำไปใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาสภาพปัญหาของเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแนวคิดและหลักการที่ผู้วิจัยจะดำเนินการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 6 ประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือ

2. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษา

3. แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านวิชาการ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ (พิสิฐ เทพไกรวัล, 2554; สมศักดิ์ เอี่ยมดี และคนอื่น ๆ, 2556; จิระพงษ์ หอมสุวรรณ และคนอื่น ๆ, 2556; เกสรี ลัดเลีย, 2557; ศักดิ์นิพน สว่างวงศ์, 2557; พิชรินทร์ จันทาพูน และปิยพงษ์ สุมตติกุล, 2557; เสมอ สุวรรณโคธิ์รุฒิ เอกะกุล และสมคิด สร้อยน้ำ, 2558; เพิ่มศักดิ์ บัรวัชร์ ช่อเพชร เบ้าเงิน และ สมชัย ขวลิทธาดา, 2559; จิรภัทร มหาวงค์ และคนอื่น ๆ, 2559; บุญเพิ่ม สอนภักดี ฉลอง ชาตรุประชีวิน และสุกัญญา แซ่มซ้อย, 2559; นพปฎล บุญพงษ์ พรเทพ รุ่งแผน และปฤษฎณา ชนะวรรษ, 2560; น้ำฝน กันมา, 2560)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบบันทึกเนื้อหาที่ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากการศึกษาในชั้นตอนนี้ ผู้วิจัยสามารถนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นที่ 1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพปัญหาของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในชั้นตอนนี้ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามองค์ประกอบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินการเครือข่ายความร่วมมือทางด้านวิชาการเพื่อการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในระดับประถมศึกษาและ/หรือระดับมัธยมศึกษา โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน โดยมีคุณสมบัติในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลงานเกี่ยวกับการบริหารหรือการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในระดับประถมศึกษาหรือระดับมัธยมศึกษา โดยพิจารณาจากเอกสารงานวิจัย บทความ ตำรา การเป็นวิทยากร หรือการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทางด้านวิชาการของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในระดับประถมศึกษาและ/หรือระดับมัธยมศึกษา จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 2 เป็นผู้บริหารในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำกับดูแลนโยบายการศึกษา หรือเป็นผู้บริหารหน่วยงานที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 3 เป็นผู้บริหาร อาจารย์มหาวิทยาลัย หรือผู้บริหารหน่วยงานที่มีประสบการณ์ในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสัมภาษณ์ โดยมีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และนำมากำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ ร่วมกับองค์ประกอบของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยได้จากการสังเคราะห์ในขั้นตอนก่อนหน้านี้

2. กำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อรับทราบความคิดเห็นหรือมุมมองเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. นำร่างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความครอบคลุมของประเด็นในการสัมภาษณ์ ความเหมาะสมของข้อคำถาม รวมถึงการใช้ภาษา แล้วดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

4. นำร่างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความครอบคลุมของประเด็นในการสัมภาษณ์ และความเหมาะสมของข้อคำถาม และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และดำเนินการติดต่อไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ

แต่ละคน ที่ได้คัดเลือกเอาไว้ด้วยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง และดำเนินการนัดหมายวันและเวลาในการขอสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เจาะลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามวันและเวลาที่นัดหมายด้วยตนเอง เป็นระยะเวลาไม่เกิน 45 นาทีต่อคน และดำเนินการถอดบทสนทนาเพื่อนำไปวิเคราะห์เชิงเนื้อหาต่อไป โดยสรุปได้ว่า

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ตารางที่ 3.1 สังเคราะห์เนื้อหาจากการวิเคราะห์เอกสาร

องค์ประกอบ	เนื้อหา
1. หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	1.1 มีการรับรู้บทบาทหน้าที่แนวปฏิบัติและมุมมองที่เหมือนกัน 1.2 มีการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน 1.3 มีความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างสมาชิก 1.4 การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่ายและกำหนดหน้าที่การปฏิบัติงานที่ชัดเจน 1.5 มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกันและทำงานเป็นทีม 1.6 มีการเกื้อหนุนพึ่งพากันในด้านวิชาการ 1.7 มีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิกทั้งภายในและภายนอก
2. วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	2.1 มีการกำหนดเป้าหมายหรือความสำเร็จของเครือข่ายด้านวิชาการร่วมกัน 2.2 มีการกำหนดทิศทาง แนวปฏิบัติ ระหว่างกลุ่มโรงเรียนด้านวิชาการ
3. ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	3.1 มีการดำเนินงานร่วมกันของสมาชิกเครือข่าย 3.2 มีการดำเนินกิจกรรมที่มีลักษณะพิเศษโดยคำนึงถึงอัตลักษณ์ของกลุ่มโรงเรียน 3.3 มีวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งโรงเรียนแต่ละกลุ่มเป็นตัวกำหนดกิจกรรมที่เป็นเลิศ
4. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	4.1 มีการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 4.2 มีการวางแผนงานด้านวิชาการอย่างเป็นระบบ 4.3 มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4.4 มีการวิเคราะห์และการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง 4.5 มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 4.6 มีการสร้างเครื่องมือการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน อย่างเหมาะสม

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	เนื้อหา
	4.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 4.8 มีการส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 4.9 มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการศึกษา อย่างต่อเนื่อง 4.10 มีการการแนะแนว เพื่อให้ให้นักเรียนได้รู้จักตัวเอง 4.11 มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา อย่างต่อเนื่อง 4.12 มีการส่งเสริมชุมชน และบริการชุมชนในด้านวิชาการ 4.13 มีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น ๆ 4.14 มีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 4.15 มีการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 4.16 มีการคัดเลือกหนังสือเรียนให้เหมาะกับผู้เรียน 4.17 มีการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 4.18 มีการพัฒนาด้านวิชาการอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การก่อตั้งของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ
5. เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	5.1 มีการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความเป็นโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 5.2 มีการอภิปราย บรรยายเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างสมาชิก 5.3 มีการระดมความคิด จากสมาชิกเพื่อรับฟังความคิดเห็น 5.4 มีการประชุมปฏิบัติการเพื่อลงมือปฏิบัติ 5.5 มีการศึกษาดูงาน เพื่อศึกษารูปแบบและตัวอย่างที่ดี 5.6 มีการลงมือปฏิบัติงานเพื่อนำนโยบายสู่การปฏิบัติ 5.7 มีการตรวจสอบและสะท้อนผลการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปรับปรุง
6. คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	6.1 มีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ 6.2 มีความทันสมัยทันต่อการการของเทคโนโลยี 6.3 มีความกระตือรือร้นใฝ่เรียนใฝ่รู้อยู่เสมอ 6.4 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นผู้มีการเปลี่ยนแปลง 6.5 มีความรู้และเป็นผู้นำทางวิชาการ 6.6 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถสื่อสารและประสานงานกับสมาชิกได้เป็นอย่างดี 6.7 ความเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของสมาชิก 6.8 มีความรับผิดชอบและเสียสละต่อตนเองและส่วนรวม 6.9 มีความมุ่งมั่นต่อการทำงานให้สำเร็จ

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	เนื้อหา
7. บทบาทหน้าที่ การปฏิบัติงานของ เครือข่ายและการสะท้อน ผลของกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ	7.1 มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการทำงานให้สำเร็จและบรรลุตาม ภารกิจที่ได้รับมอบหมาย 7.2 มีความเข้าใจบทบาทและภารกิจที่ได้รับมอบหมาย สามารถเป็นผู้นำ และผู้ตาม 7.3. มีการประสานงานที่ดี และสามารถสื่อสาร สร้างความเข้าใจกับ สมาชิก
8. โครงสร้างของ เครือข่ายของกลุ่ม โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	8.1 มีวัตถุประสงค์ ชัดเจนในการรวมกันเป็นเครือข่ายของโรงเรียน 8.2 มีคณะกรรมการบริหารเครือข่าย 8.3 มีระเบียบ ข้อตกลงของเครือข่าย 8.4 มีบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและสมาชิกเครือข่าย
9. การบริหารจัดการ เครือข่ายของกลุ่ม โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	9.1 มีการผนึกกำลังร่วมมือกันสร้างทีมงานในการทำงานอย่างเข้มแข็ง 9.2 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันการร่วมแลกเปลี่ยน ข้อคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน 9.3 การมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิในการตัดสินใจของสมาชิกเครือข่าย 9.4 ลงมือปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ 9.5 มีการทบทวนผลการดำเนินงานนำข้อควรปรับปรุงมาแก้ไข นำสิ่งที่ ดีมาพัฒนาต่อเนื่อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเอาเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน มา วิเคราะห์โดยใช้หลักการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

3.2 ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้าน วิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในขั้นตอนนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยนำเอาองค์ประกอบของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ ของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้จาก ขั้นตอนที่ก่อนหน้านี้มาดำเนินการยกร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ ของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมทั้ง ตรวจสอบกับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานจริง และให้ความสมครใจในการเข้าร่วมการวิจัยใน ครั้งนี้ ทำให้ข้อสรุปที่ได้จากขั้นตอนนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่าย ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติในการบริหารจัดการโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

1. การยกร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการยกร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลสภาพปัญหาของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนก่อนหน้านี้ มายกร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สร้างขึ้น นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความสมบูรณ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้อง

2.3 ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะที่ได้จากอาจารย์ที่ปรึกษาไปดำเนินการปรับปรุง แก้ไข และจัดทำเป็นร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การตรวจสอบร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยได้ยกร่างดังกล่าวในขั้นตอนก่อนหน้านี้ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในขั้นตอนนี้ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการเพื่อการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในระดับประถมศึกษาหรือระดับมัธยมศึกษา โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน โดยมีคุณสมบัติในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นนักวิชาการหรืออาจารย์มหาวิทยาลัย ที่มีประสบการณ์และผลงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 2 เป็นผู้บริหารหน่วยงานที่สนับสนุนการจัดการศึกษา ซึ่งกำกับดูแลโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 3 เป็นผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับขั้นตอนนี้ ประกอบด้วย 1) ร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Guide) และ โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. นำองค์ประกอบของร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มากำหนดประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม
2. นำประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความครอบคลุมของประเด็นที่ศึกษา ความเหมาะสมของข้อความคำถาม และความเหมาะสมในการใช้ภาษา
3. นำข้อเสนอแนะที่ได้จากอาจารย์ที่ปรึกษามาดำเนินการปรับปรุง แก้ไข ประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม เพื่อนำไปใช้ในการสนทนากลุ่มต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และดำเนินการติดต่อไปยังผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคน ที่ได้คัดเลือกเอาไว้ด้วยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง และดำเนินการนัดหมายวันและเวลาในการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิวัน เวลา และสถานที่ที่นัดหมายด้วยตนเองเป็นระยะเวลา 3 ชั่วโมง และดำเนินการถอดบทสนทนาเพื่อนำไปวิเคราะห์เชิงเนื้อหาต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาจัดระบบโดยจำแนกข้อมูลตามหมวดหมู่หรือลักษณะความคิดรวบยอดออกเป็นกลุ่ม ๆ และแยกข้อมูลที่มีความหมายเกี่ยวข้องกันกับแต่ละองค์ประกอบและยุทธวิธีของเครือข่ายออกจากข้อมูลที่ไม่มีความหมายและไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัย แล้วนำเอาข้อมูลเหล่านี้มาสรุปเพื่อหาฉันทมติ (Consensus) และปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำมาจัดทำเป็นรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

3.3 ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบรูปแบบของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยนำเอารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้กับกลุ่มผู้ปฏิบัติงานจริง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อพิจารณาว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับใด มีปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะอะไรบ้างหรือไม่ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

ประชากร

ประชากร คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 142 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผ่านการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ
2. ความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ โดยในส่วนของความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะ คือ

ระดับ 5 หมายความว่า รายการนั้นมีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ มากที่สุด

ระดับ 4 หมายความว่า รายการนั้นมีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ มาก

ระดับ 3 หมายความว่า รายการนั้นมีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายความว่า รายการนั้นมีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ น้อย

ระดับ 1 หมายความว่า รายการนั้นมีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ น้อยที่สุด

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผ่านการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว มาหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม ด้วยการวิเคราะห์ค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามรายข้อกับแบบสอบถามทั้งฉบับโดยพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) ผลการหาค่า IOC พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามรายข้อ ทั้งฉบับมีค่า 0.80 – 1.00

2. การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำเอาแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผ่าน

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาแล้ว ไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งจะต้องมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.70) หรือสูงกว่า (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 โดยพบว่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.987

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และดำเนินการจัดส่งหนังสือขอความร่วมมือ พร้อมด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูลของโรงเรียนทั้งหมด 142 โรงเรียน โดยส่งแบบสอบถามไปยังแต่โรงเรียน ๆ ละ 1 ชุด ตามประเภทกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาราชการแทน ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง และส่งกลับมายังผู้วิจัยทางไปรษณีย์ เมื่อได้รับแบบสอบถามที่ตอบกลับมาแล้วนั้น ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับ และดำเนินการลงรหัสคำตอบในแบบสอบถาม พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลลงในระบบคอมพิวเตอร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการคำนวณสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยของประชากร (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยมีการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายความว่า	รายการนั้นมีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายความว่า	รายการนั้นมีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายความว่า	รายการนั้นมีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายความว่า	รายการนั้นมีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายความว่า	รายการนั้นมีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้น้อยที่สุด

ตารางที่ 3.2 สรุปขั้นตอนการวิจัย

ตอนที่	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ผลผลิต
1	ศึกษาสภาพปัญหาของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การศึกษาเอกสารและ/หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2. การสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพปัญหาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. องค์ประกอบของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 2. ได้สภาพปัญหาการดำเนินการพัฒนารูปแบบเครือข่ายทางวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2	เพื่อพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การยกร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2. การตรวจสอบร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ได้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตอนที่	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ผลผลิต
3	เพื่อตรวจสอบรูปแบบ เครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษา ด้านวิชาการของกลุ่ม โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	โดยสำรวจความคิดเห็นรูปแบบ เครือข่ายความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษาด้านวิชาการของ กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน 1. ประชากรคือ ผู้อำนวยการ โรงเรียนในกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ จำนวน 142 คน 2. เครื่องมือคือ แบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับความ เหมาะสม และความเป็นไปได้ของ รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ ของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ทำหนังสือขอความร่วมมือใน การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการ วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลย อลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และดำเนินการติดต่อไปยัง ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคน ที่ได้ คัดเลือกเอาไว้ด้วยวิธีการสุ่ม แบบเฉพาะเจาะจง 4. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปใน การคำนวณสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ได้ระดับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของ รูปแบบเครือข่าย ความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษาด้านวิชาการ ของกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตอนนำเสนอตามลำดับต่อไปนี้ และเพื่อให้การนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลมีความสะดวกและมีความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่มีความหมายแทนตัวแปร ดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจในการแปลความหมาย ผู้วิจัยขอกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

μ	แทน ค่าเฉลี่ยของประชากร
σ	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน ประชากร

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาของเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาสภาพปัญหาของเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 1 สภาพปัญหาและวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ผลการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับสภาพปัญหาของเครือข่ายความร่วมมือ ด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษา ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

- 1) หลักการของเครือข่ายความร่วมมือ
- 2) วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือ
- 3) ลักษณะ/กิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของเครือข่าย
- 4) ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการ
- 5) เทคนิค/วิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย
- 6) คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่าย
- 7) บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล
- 8) โครงสร้างของเครือข่ายและ
- 9) การบริหารจัดการเครือข่าย

ตารางที่ 4.1 สังเคราะห์เนื้อหาจากการวิเคราะห์เอกสาร

องค์ประกอบ	เนื้อหา
1. หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	1.1 มีการรับรู้บทบาทหน้าที่แนวปฏิบัติและมุมมองที่เหมือนกัน 1.2 มีการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน 1.3 มีความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างสมาชิก 1.4 การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่ายและกำหนดหน้าที่การปฏิบัติงานที่ชัดเจน 1.5 มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกันและทำงานเป็นทีม 1.6 มีการเกื้อหนุนพึ่งพากันในด้านวิชาการ 1.7 มีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิกทั้งภายในและภายนอก
2. วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	2.1 มีการกำหนดเป้าหมายหรือความสำเร็จของเครือข่ายด้านวิชาการร่วมกัน 2.2 มีการกำหนดทิศทาง แนวปฏิบัติ ระหว่างกลุ่มโรงเรียนด้านวิชาการ

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	เนื้อหา
3. ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	3.1 มีการดำเนินงานร่วมกันของสมาชิกเครือข่าย 3.2 มีการดำเนินกิจกรรมที่มีลักษณะพิเศษโดยคำนึงถึงอัตลักษณ์ของกลุ่มโรงเรียน 3.3 มีวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งโรงเรียนแต่ละกลุ่มเป็นตัวกำหนดกิจกรรมที่เป็นเลิศ
4. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	4.1 มีการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 4.2 มีการวางแผนงานด้านวิชาการอย่างเป็นระบบ 4.3 มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4.4 มีการวิเคราะห์และการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง 4.5 มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 4.6 มีการสร้างเครื่องมือการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน อย่างเหมาะสม 4.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 4.8 มีการส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 4.9 มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการศึกษา อย่างต่อเนื่อง 4.10 มีการการแนะแนว เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักตัวเอง 4.11 มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 4.12 มีการส่งเสริมชุมชน และบริการชุมชนในด้านวิชาการ 4.13 มีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ 4.14 มีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 4.15 มีการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 4.16 มีการคัดเลือกหนังสือเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียน 4.17 มีการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 4.18 มีการพัฒนาด้านวิชาการอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การก่อตั้งของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	เนื้อหา
5. เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	5.1 มีการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความเป็นโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 5.2 มีการอภิปราย บรรยายเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างสมาชิก 5.3 มีการระดมความคิด จากสมาชิกเพื่อรับฟังความคิดเห็น 5.4 มีการประชุมปฏิบัติการเพื่อลงมือปฏิบัติ 5.5 มีการศึกษาดูงาน เพื่อศึกษารูปแบบและตัวอย่างที่ดี 5.6 มีการลงมือปฏิบัติงานเพื่อนำนโยบายสู่การปฏิบัติ 5.7 มีการตรวจสอบและสะท้อนผลการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปรับปรุง
6. คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	6.1 มีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ 6.2 มีความทันสมัย ทันต่อการการของเทคโนโลยี 6.3 มีความกระตือรือร้น ใฝ่เรียนใฝ่รู้อยู่เสมอ 6.4 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 6.5 มีความรู้และเป็นผู้นำทางวิชาการ 6.6 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถสื่อสารและประสานงานกับสมาชิกได้เป็นอย่างดี 6.7 ความเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของสมาชิก 6.8 มีความรับผิดชอบ และเสียสละต่อตนเองและส่วนรวม 6.9 มีความมุ่งมั่นต่อการทำงานให้สำเร็จ
7. บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผลของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	7.1 มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการทำงานให้สำเร็จและบรรลุตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย 7.2 มีความเข้าใจบทบาทและภารกิจ ที่ได้รับมอบหมาย สามารถเป็นผู้นำและผู้ตาม 7.3 มีการประสานงานที่ดี และสามารถสื่อสาร สร้างความเข้าใจกับสมาชิก
8. โครงสร้างของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	8.1 มีวัตถุประสงค์ ชัดเจนในการรวมกันเป็นเครือข่ายของโรงเรียน 8.2 มีคณะกรรมการบริหารเครือข่าย 8.3 มีระเบียบ ข้อตกลงของเครือข่าย 8.4 มีบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและสมาชิกเครือข่าย
9. การบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	9.1 มีการผนึกกำลังร่วมมือกัน สร้างทีมงานในการทำงานอย่างเข้มแข็ง 9.2 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันการร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน 9.3 การมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิในการตัดสินใจ ของสมาชิกเครือข่าย 9.4 ลงมือปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ 9.5 มีการทบทวนผลการดำเนินงาน นำข้อควรปรับปรุงมาแก้ไข นำสิ่งที่ดีมาพัฒนาต่อเนื่อง

2. ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาและวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลตอนนี้ เป็นการศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดจากทฤษฎี เอกสารทางวิชาการ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการสัมภาษณ์นักการศึกษา นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาจากหน่วยงานการศึกษาโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 9 คน ดังต่อไปนี้

“หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ คือ เป็นแนวคิดที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องการให้มีโรงเรียนที่มีคุณภาพ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงการศึกษา จัดตั้งเป็นกลุ่มโรงเรียนโดยให้สมาชิกของกลุ่มโรงเรียนคำนึงถึงหลักการคือ ต้องมีการรับรู้ มีความเข้าใจตรงกัน ความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การเกื้อหนุนพึ่งพากัน การปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน และเรื่องอื่น ๆ” (ผู้ทรงคุณวุฒิ 27 ตุลาคม 2562)

“วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ เพื่อให้เกิดอัตลักษณ์ที่เหมือนกัน และดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งโรงเรียนโดยการกำหนดเป้าหมายหรือความสำเร็จร่วมกัน และสมาชิกมีการกำหนดทิศทาง และแนวปฏิบัติร่วมกัน (ผู้ทรงคุณวุฒิ 27 ตุลาคม 2562)

“ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ แต่ละกลุ่มมีวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มโรงเรียนจุฬารักษ์ก่อตั้งเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์ กลุ่มโรงเรียนในพระอุปถัมภ์ในทูลกระหม่อมก่อตั้งเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าถึงซึ่งการศึกษา เป็นต้น ดังนั้นลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ จึงต้องดำเนินการตามลักษณะความเป็นโรงเรียนพิเศษ” (ผู้ทรงคุณวุฒิ 27 ตุลาคม 2562)

“ขอขยายและภารกิจการบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ด้วยโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติทุกโรงเรียนยังเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงจำเป็นต้องดำเนินการกิจตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกระจายอำนาจ มาตราที่ 39 แต่ต้องเพิ่มงานวิชาการอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติด้วย” (ผู้ทรงคุณวุฒิ 27 ตุลาคม 2562)

“เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ การพัฒนาเทคนิคสมาชิกเครือข่ายมีหลายวิธี เช่น การสร้างความตระหนักของเครือข่าย การอภิปราย และบรรยายการระดมความคิด การประชุมปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การลงมือปฏิบัติงาน การตรวจสอบ และสะท้อนผล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ” (ผู้ทรงคุณวุฒิ 27 ตุลาคม 2562)

“คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ด้วยโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติทุกโรงเรียนก่อตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์และพระบรมศานุวงศ์ทุกพระองค์ ดังนั้น ผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรักและศรัทธาในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์เป็นอันดับแรก มีความกระตือรือร้น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้ และเป็นผู้นำ

ทางวิชาการ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นประชาธิปไตย มีความรับผิดชอบ มีความมุ่งมั่นต่อการทำงานให้สำเร็จ และมีความทันสมัย” (ผู้ทรงคุณวุฒิ 27 ตุลาคม 2562)

“บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ด้วยเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนจำเป็นต้องทำงานร่วมกับบุคคลอื่น สมาชิกในเครือข่ายจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่มีความเข้าใจบทบาท และภารกิจ และมีการประสานงานที่ดี” (ผู้ทรงคุณวุฒิ 27 ตุลาคม 2562)

“โครงสร้างของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ด้วยเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติในการดำเนินงานตามโครงสร้างของกลุ่มเครือข่ายโดยกำหนดวัตถุประสงค์ข้อกำหนดในการรวมกันเป็นเครือข่ายของโรงเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารเครือข่าย มีระเบียบและข้อตกลงของเครือข่าย และกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ และสมาชิกเครือข่าย” (ผู้ทรงคุณวุฒิ 27 ตุลาคม 2562)

“การบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ จำเป็นต้องมีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และข้อคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีการดำเนินงานและมีการทบทวนผลการดำเนินงาน” (ผู้ทรงคุณวุฒิ 27 ตุลาคม 2562)

“...สิ่งสำคัญการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการให้ประสบความสำเร็จ คือการสร้างความตระหนักแก่สมาชิกในองค์กร ให้สมาชิกยอมรับในวัฒนธรรม องค์กรร่วมกัน เข้าร่วมเครือข่ายด้วยความเต็มใจ ทั้งนี้ต้องสร้างความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง ความซื่อสัตย์และความจริงใจต่อกันและกันของสมาชิกอีกด้วย...” (ผู้ทรงคุณวุฒิ 27 ตุลาคม 2562)

“...การประสานหน่วยงาน องค์กรเครือข่ายนี้ ต้องมีการประชาสัมพันธ์แลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ รวมถึงความรู้ ทักษะ มีการเชื่อมโยงสมาชิกที่ไม่ มีโอกาสติดต่อกันเพื่อให้ เข้าใจกันได้ สื่อสารให้เกิดความสนใจร่วมกัน กำหนดและสร้างข้อตกลงเป็นพันธสัญญาร่วมกัน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิ, 27 ตุลาคม 2562)

“...การสื่อสารแบบสองทางอย่างทั่วถึง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และดำเนินการตามแผน อย่างเป็นระบบจะทำให้เกิดการสร้างพันธสัญญาร่วมกัน ทั้งนี้สมาชิกเครือข่ายต้องกำหนดข้อตกลง ในการทำงานร่วมกัน (ผู้ทรงคุณวุฒิ 27 ตุลาคม 2562)

“...สำหรับการบริหารจัดการเครือข่ายนั้น เครือข่ายต้องมีกระบวนการดำเนินงาน อย่างมีระบบ กล่าวคือ ต้องมีการจัดทำแผน ปฏิบัติตามแผน มีการประเมินผล มีการกำหนด โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ และที่ขาดไม่ได้คือการควบคุมตรวจสอบ...” (ผู้ทรงคุณวุฒิ 27 ตุลาคม 2562)

“...การพัฒนาความสัมพันธ์ สมาชิกในเครือข่ายต้องเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นต่อกัน มีบรรยากาศแบบพลังแบบเกื้อกูลสามัคคี ทำงานเป็นทีม ยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน รักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสมาชิกทุกระดับ มีการขจัดความขัดแย้ง เสริมสร้าง กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และที่ขาดไม่ได้ คือ ความโปร่งใสตรวจสอบได้ของเครือข่าย จะทำให้ความสัมพันธ์พัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ...” (ผู้ทรงคุณวุฒิ 27 ตุลาคม 2562)

“...การรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง จะต้องมีการสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรมร่วมกันที่ดำเนินอย่างต่อเนื่อง มีการรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสมาชิกเครือข่าย กำหนด

กลไกสร้างระบบจูงใจ จัดหาทรัพยากรสนับสนุนเพียงพอ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือ และช่วยแก้ไข ปัญหา...” (ผู้ทรงคุณวุฒิ 27 ตุลาคม 2562)

3. ผลการสังเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหาของเครือข่ายความร่วมมือ ด้านวิชาการระหว่าง สถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จึงสรุปรวมจากทั้งการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ได้องค์ประกอบทั้งหมด 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 2. วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 3. ลักษณะกิจกรรม สำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินภารกิจของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 4. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 5. เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 6. คุณลักษณะที่ดีของผู้นำ เครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 7. บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและ การสะท้อนผลของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 8. โครงสร้างของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ 9. การบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งแต่ละ องค์ประกอบมีสภาพปัญหา ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 สรุปผลการสังเคราะห์เครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างศึกษาด้าน วิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จากการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ประเด็นที่ศึกษา	ประเด็นย่อย	สภาพปัญหา
1. หลักการของ เครือข่ายความ ร่วมมือของกลุ่ม โรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ	1.1 การรับรู้ และมุมมองที่ เหมือนกัน	1.1 การรับรู้และมุมมองที่เหมือนกันยัง ขาดการร่วมมือและประสานงานกัน
	1.2 การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	1.2 มีวิสัยทัศน์ร่วมกันแต่ปฏิบัติไม่ได้ เหมือนกันทุกโรงเรียน
	1.3 ความสนใจหรือมี ผลประโยชน์ร่วมกัน	1.3 ขาดความสนใจในผลประโยชน์ของ กลุ่ม
	1.4 การมีส่วนร่วมของสมาชิก ทุกคนในเครือข่าย	1.4 บางกลุ่มโรงเรียนยังขาดการมีส่วน ร่วมวางแผนในการทำงานร่วมกัน
	1.5 การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน	1.5 บางกลุ่มยังต่างคนต่างอยู่
	1.6 การเกื้อหนุนพึ่งพากัน	1.6 ไม่ได้พึ่งพากันในด้านต่าง
	1.7 การปฏิสัมพันธ์กันในเชิง แลกเปลี่ยน	1.7 ขาดการปฏิสัมพันธ์กันในเชิง แลกเปลี่ยน
2. วัตถุประสงค์ของ เครือข่ายความ ร่วมมือ ของกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ	2.1 การกำหนดเป้าหมายหรือ ความสำเร็จร่วมกัน	2.1 บางกลุ่มขาดการกำหนดเป้าหมาย หรือความสำเร็จร่วมกัน
	2.2 การกำหนดทิศทาง และ แนวปฏิบัติร่วมกัน	2.2 บางกลุ่มโรงเรียนขาดการกำหนด ทิศทาง และแนวปฏิบัติร่วมกัน

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ประเด็นย่อย	สภาพปัญหา
3. ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	3.1 การดำเนินงานร่วมกันของสมาชิกเครือข่าย	3.1 บางกลุ่มมีการดำเนินงานร่วมกันของสมาชิกเครือข่ายแต่ไม่ต่อเนื่อง
	3.2 การดำเนินกิจกรรมที่มีลักษณะพิเศษ	3.2 มีการดำเนินกิจกรรมที่มีลักษณะพิเศษแต่ไม่ได้ทำภาพรวมต่างคนต่างทำ
	3.3 การกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งโรงเรียนแต่ละกลุ่ม	3.3 มีการกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งโรงเรียนแต่ละกลุ่มแต่ไม่ต่อเนื่อง
4. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	4.1 การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น	4.1 ขาดการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
	4.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ	4.2 การวางแผนงานด้านวิชาการต่างคนต่างทำ
	4.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาบางกลุ่มยังต่างคนต่างทำ
	4.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาไม่ทันสมัย
	4.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ขาดการประสานงานกัน
	4.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.6 มีการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนต่างคนต่างทำ
	4.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	4.7 มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
	4.8 การพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	4.8 การพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ไม่หลากหลาย
	4.9 การนิเทศการศึกษา	4.9 การนิเทศการศึกษาไม่ไปในทิศทางเดียวกัน
	4.10 การแนะแนว	4.10 การแนะแนวไม่ไปในทิศทางเดียวกัน
	4.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา	4.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษาไม่ต่อเนื่อง
	4.12 การส่งเสริมชุมชน	4.12 การส่งเสริมชุมชนตามบริบทของโรงเรียน

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ประเด็นย่อย	สภาพปัญหา
	4.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ	4.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ ตามบริบทของโรงเรียน
	4.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบคลุม องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	4.14 มีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบคลุม องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาแบบต่างคนต่างทำ
	4.15 การจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา	4.15 การจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาไม่เป็นรูปแบบเดียวกัน
	4.16 การคัดเลือกหนังสือ	4.16 การคัดเลือกหนังสือตามบริบทของโรงเรียน
	4.17 การพัฒนา และการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.17 การพัฒนา และการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาบริบทของโรงเรียน
	4.18 การพัฒนาด้านวิชาการอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การก่อตั้งของโรงเรียน	4.18 การพัฒนาด้านวิชาการอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การก่อตั้งของโรงเรียนบางกลุ่มไม่ได้จัดกิจกรรม
5. เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	5.1 การสร้างความตระหนัก	5.1 ขาดการสร้างความตระหนัก
	5.2 การอภิปราย และบรรยาย	5.2 บางกลุ่มมีการอภิปราย และบรรยาย
	5.3 การระดมความคิด	5.3 มีการระดมความคิดบางกลุ่ม
	5.4 การประชุมปฏิบัติการ	5.4 มีการประชุมปฏิบัติการทุกกลุ่ม
	5.5 การศึกษาดูงาน	5.5 การศึกษาดูงานบางกลุ่มดำเนินการ
	5.6 การลงมือปฏิบัติงาน	5.6 การลงมือปฏิบัติงานทุกกลุ่มโรงเรียน
	5.7 การตรวจสอบ และสะท้อนผล	5.7 บางกลุ่มขาดการตรวจสอบ และสะท้อนผล
	5.8 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	5.8 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกกลุ่ม
6. คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	6.1 ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์	6.1 ผู้นำทุกโรงเรียนความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์
	6.2 ความกระตือรือร้น	6.2 ขาดความความกระตือรือร้นบางกลุ่ม
	6.3 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	6.3 ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
	6.4 ความรู้ และเป็นผู้นำทางวิชาการ	6.4 มีความรู้ และเป็นผู้นำทางวิชาการ

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ประเด็นย่อย	สภาพปัญหา
	6.5 การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	6.5 บางคนการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
	6.6 ความเป็นประชาธิปไตย	6.6 ขาดความเป็นประชาธิปไตย
	6.7 ความรับผิดชอบ	6.7 มีความรับผิดชอบ
	6.8 ความมุ่งมั่นต่อการทำงานให้สำเร็จ	6.8 ขาดความมุ่งมั่นต่อการทำงานให้สำเร็จ
	6.9 ความทันสมัย	6.9 บางคนขาดความทันสมัย
7. บทบาทหน้าที่ การปฏิบัติงาน ของเครือข่าย กลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ	7.1 ความรับผิดชอบต่อหน้าที่	7.1 บางคนความรับผิดชอบต่อหน้าที่
	7.2 ความเข้าใจบทบาท และภารกิจ	7.2 ขาดความเข้าใจบทบาท และภารกิจ
	7.3 การประสานงานที่ดี	7.3 ขาดการประสานงานที่ดีและไม่ต่อเนื่อง
8. โครงสร้างของ เครือข่ายกลุ่ม โรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ	8.1 วัตถุประสงค์ ข้อกำหนดในการรวมกันเป็นเครือข่ายของโรงเรียน	8.1 มีวัตถุประสงค์ ข้อกำหนดในการรวมกันเป็นเครือข่ายของโรงเรียน
	8.2 คณะกรรมการบริหาร เครือข่าย	8.2 มีคณะกรรมการบริหารเครือข่าย
	8.3 ระเบียบ และข้อตกลงของ เครือข่าย	8.3 มีระเบียบ และข้อตกลงของเครือข่าย
	8.4 บทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการ และสมาชิก เครือข่าย	8.4 มีบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ และสมาชิกเครือข่าย
9. การบริหารจัดการ เครือข่าย ของกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ	9.1 การวางแผนการดำเนินงาน ร่วมกัน	9.1 มีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน แต่ไม่ต่อเนื่อง
	9.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ ข้อคิดเห็น	9.2 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และข้อคิดเห็น แต่ไม่ต่อเนื่อง
	9.3 การมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ	9.3 มีการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แต่ไม่ต่อเนื่อง
	9.4 การดำเนินงาน	9.4 มีการดำเนินงานบางเรื่องส่วนใหญ่ เป็นเรื่องพัฒนาบุคลากร
	9.5 การทบทวนผลการ ดำเนินงาน	9.5 มีการทบทวนผลการดำเนินงานบางกลุ่ม

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดังนี้

องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการเสนอในที่สนทนากลุ่มที่มีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 คน มีทั้งหมด 9 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1. หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 2. วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 3. ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 4. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 5. เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 6. คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 7. บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผลของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 8. โครงสร้างของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 9. การบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ แต่ละองค์ประกอบหลักมีองค์ประกอบย่อยทั้งหมด 59 องค์ประกอบย่อย ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 องค์ประกอบของร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย
1. หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	1.1 มีการรับรู้และมุมมองที่เหมือน 1.2 การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 1.3 มีความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน 1.4 การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย 1.5 มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน 1.6 มีการเกื้อหนุนพึ่งพากัน 1.7 มีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน
2. วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	2.1 การกำหนดเป้าหมายหรือความสำเร็จของเครือข่าย 2.2 การกำหนดทิศทางและแนวปฏิบัติร่วมกัน
3. ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	3.1 การดำเนินงานร่วมกันของสมาชิกเครือข่าย 3.2 การดำเนินกิจกรรมที่มีลักษณะพิเศษ 3.3 วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งโรงเรียนแต่ละกลุ่มเป็นตัวกำหนดกิจกรรมที่เป็นเลิศ

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย
4. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	4.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 4.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ 4.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 4.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 4.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 4.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 4.9 การนิเทศการศึกษา 4.10 การแนะแนว 4.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 4.12 การส่งเสริมชุมชน 4.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ 4.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 4.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 4.16 การคัดเลือกหนังสือ และ 4.17 การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
5. เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	5.1 การสร้างความตระหนัก 5.2 การอภิปราย บรรยาย 5.3 ระดมความคิด 5.4 ประชุมปฏิบัติการ 5.5 การศึกษาดูงาน 5.6 การลงมือปฏิบัติงาน 5.7 การตรวจสอบและสะท้อนผล

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย
6. คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	6.1 มีความทันสมัย 6.2 มีความกระตือรือร้น 6.3 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 6.4 มีความรู้และเป็นผู้นำทางวิชาการ 6.5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 6.6 ความเป็นประชาธิปไตย 6.7 มีความรับผิดชอบ 6.8 มีความมุ่งมั่นต่อการทำงานให้สำเร็จ 6.9 มีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์
7. บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผลของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	7.1 มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ 7.2 เข้าใจบทบาทและภารกิจ 7.3 มีการประสานงานที่ดี
8. โครงสร้างของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	8.1 วัตถุประสงค์ ข้อกำหนดในการรวมกันเป็นเครือข่ายของโรงเรียน 8.2 คณะกรรมการบริหารเครือข่าย 8.3 ระเบียบ ข้อตกลงของเครือข่าย 8.4 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและสมาชิกเครือข่าย
9. การบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	9.1 การผนึกกำลังร่วมมือกัน 9.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น 9.3 การมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิในการตัดสินใจ 9.4 มีการดำเนินการ 9.5 ทบทวนผลการดำเนินงาน

2. ตรวจสอบร่างรูปแบบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วนำไปตรวจสอบองค์ประกอบย่อยเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการโดยดำเนินการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 ท่าน โดยให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอความเห็น คือ ให้เรียงลำดับองค์ประกอบย่อยใหม่

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

-

องค์ประกอบที่ 3 ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

-

องค์ประกอบที่ 4 ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอความเห็น คือ ให้ยึดตามกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกระจายในสถานศึกษา มาตรา 39 แต่ให้เพิ่มองค์ประกอบย่อยในข้อที่ 4.18 การพัฒนาด้านวิชาการอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การก่อตั้งของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

องค์ประกอบที่ 5 เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

-

องค์ประกอบที่ 6 คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอความเห็น คือ ให้นำเอาองค์ประกอบย่อยที่ 6.9 คือ ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์มาไว้เป็นองค์ประกอบที่ 1 เพราะโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติทุกโรงเรียนก่อตั้งเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์

องค์ประกอบที่ 7 บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผลของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

-

องค์ประกอบที่ 8 โครงสร้างของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

-

องค์ประกอบที่ 9 การบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

-

ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 11 ท่าน ได้ให้คำแนะนำในภาพรวมของงานวิจัยว่า ให้ปรับคำให้สละสลวยสวยงามเหมาะสม โดยยืนยันองค์ประกอบหลักทั้ง 9 ข้อ มีความเหมาะสมกับรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ผลการปรับปรุงแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 องค์ประกอบย่อยรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้าน
วิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน

องค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย
1. หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	1.1 มีการรับรู้บทบาทหน้าที่แนวปฏิบัติและมุมมองที่เหมือนกัน 1.2 มีการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน 1.3 มีความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างสมาชิก 1.4 การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่ายและกำหนดหน้าที่การปฏิบัติงานที่ชัดเจน 1.5 มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกันและทำงานเป็นทีม 1.6 มีการเกื้อหนุนพึ่งพากันในด้านวิชาการ 1.7 มีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิกทั้งภายในและภายนอก
2. วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	2.1 มีการกำหนดเป้าหมายหรือความสำเร็จของเครือข่ายด้านวิชาการร่วมกัน 2.2 มีการกำหนดทิศทาง แนวปฏิบัติ ระหว่างกลุ่มโรงเรียนด้านวิชาการ
3. ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	3.1 มีการดำเนินงานร่วมกันของสมาชิกเครือข่าย 3.2 มีการดำเนินกิจกรรมที่มีลักษณะพิเศษโดยคำนึงถึงอัตลักษณ์ของกลุ่มโรงเรียน 3.3 มีวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งโรงเรียนแต่ละกลุ่มเป็นตัวกำหนดกิจกรรมที่เป็นเลิศ
4. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	4.1 มีการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 4.2 มีการวางแผนงานด้านวิชาการอย่างเป็นระบบ 4.3 มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4.4 มีการวิเคราะห์และการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง 4.5 มีการการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 4.6 มีการสร้างเครื่องมือการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน อย่างเหมาะสม 4.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 4.8 มีการส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 4.9 มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการศึกษา อย่างต่อเนื่อง 4.10 มีการการแนะแนว เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักตัวเอง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย
	4.11 มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 4.12 มีการส่งเสริมชุมชน และบริการชุมชนในด้านวิชาการ 4.13 มีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ 4.14 มีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 4.15 มีการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 4.16 มีการคัดเลือกหนังสือเรียนให้เหมาะกับนักเรียน 4.17 มีการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 4.18 มีการพัฒนาด้านวิชาการอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การก่อตั้งของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ
5. เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	5.1 มีการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความเป็นโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 5.2 มีการอภิปราย บรรยายเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างสมาชิก 5.3 มีการระดมความคิด จากสมาชิกเพื่อรับฟังความคิดเห็น 5.4 มีการประชุมปฏิบัติการเพื่อลงมือปฏิบัติ 5.5 มีการศึกษาดูงาน เพื่อศึกษารูปแบบและตัวอย่างที่ดี 5.6 มีการลงมือปฏิบัติงานเพื่อนำนโยบายสู่การปฏิบัติ 5.7 มีการตรวจสอบและสะท้อนผลการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปรับปรุง
6. คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	6.1 มีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ 6.2 มีความทันสมัย ทันต่อการการของเทคโนโลยี 6.3 มีความกระตือรือร้น ใฝ่เรียนใฝ่รู้อยู่เสมอ 6.4 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 6.5 มีความรู้และเป็นผู้นำทางวิชาการ 6.6 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถสื่อสารและประสานงานกับสมาชิกได้เป็นอย่างดี 6.7 ความเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของสมาชิก 6.8 มีความรับผิดชอบ และเสียสละต่อตนเองและส่วนรวม 6.9 มีความมุ่งมั่นต่อการทำงานให้สำเร็จ

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย
7. บทบาทหน้าที่ การปฏิบัติงานของ เครือข่ายและการสะท้อน ผลของกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ	7.1 มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการทำงานให้สำเร็จและบรรลุตาม ภารกิจที่ได้รับมอบหมาย 7.2 มีความเข้าใจบทบาทและภารกิจ ที่ได้รับผิดชอบ สามารถเป็นผู้นำ และผู้ตาม 7.3. มีการประสานงานที่ดี และสามารถสื่อสาร สร้างความเข้าใจกับ สมาชิก
8. โครงสร้างของเครือข่าย ของกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ	8.1 มีวัตถุประสงค์ ข้อกำหนดในการรวมกันเป็นเครือข่ายของโรงเรียน 8.2 มีคณะกรรมการบริหารเครือข่าย 8.3 มีระเบียบ ข้อตกลงของเครือข่าย 8.4 มีบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและสมาชิกเครือข่าย
9. การบริหารจัดการ เครือข่ายของกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ	9.1 มีการผนึกกำลังร่วมมือกัน สร้างทีมงานในการทำงานอย่างเข้มแข็ง 9.2 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันการร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น และยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน 9.3 การมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิในการตัดสินใจ ของสมาชิกเครือข่าย 9.4 ลงมือปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ 9.5 มีการทบทวนผลการดำเนินงาน นำข้อควรปรับปรุงมาแก้ไข นำสิ่งที่ดี มาพัฒนาต่อเนื่อง

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 142 คน โดยการ วิเคราะห์ค่าความถี่ และร้อยละ ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	142	100.00
หญิง	47	33.10
ชาย	95	66.90
2. อายุ (เศษที่เกิน 6 เดือน นับเพิ่มอีกหนึ่งปี)		
น้อยกว่า 30 ปี	-	-
30 – 39 ปี	41	28.87
40 – 49 ปี	45	31.69
50 ปี ขึ้นไป	56	39.44
3. ระดับการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-
ปริญญาตรี	-	-
ปริญญาโท	130	91.54
ปริญญาเอก	12	8.46
4. ตำแหน่งปัจจุบัน		
ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาราชการแทนผู้อำนวยการโรงเรียน	138	97.18
รองผู้อำนวยการโรงเรียน	4	2.82
5. ประสบการณ์ในการทำงาน ตามข้อ 4 (เศษที่เกิน 6 เดือน นับเพิ่มอีกหนึ่งปี)		
น้อยกว่า 5 ปี	14	9.86
5 – 9 ปี	50	35.21
10 – 14 ปี	56	39.44
15 ปี ขึ้นไป	22	15.49

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 66.90 มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป 56 คน ร้อยละ 39.44 วุฒิปริญญาโท จำนวน 130 คน ร้อยละ 91.54 ตำแหน่งปัจจุบัน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาราชการแทนผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 97.18 ประสบการณ์ในการทำงาน ช่วงอายุ 10 – 14 ปี จำนวน 56 คน ร้อยละ 39.44

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ รูปแบบของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังตารางที่ 4.6 - 4.15

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม

องค์ประกอบ	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	μ	σ	ความหมาย	μ	σ	ความหมาย
1. หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	4.91	0.34	มากที่สุด	4.91	0.35	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	4.93	0.29	มากที่สุด	4.94	0.29	มากที่สุด
3. ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	4.90	0.37	มากที่สุด	4.94	0.26	มากที่สุด
4. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	4.95	0.24	มากที่สุด	4.91	0.34	มากที่สุด
5. เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	4.92	0.34	มากที่สุด	4.91	0.34	มากที่สุด
6. คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	4.92	0.31	มากที่สุด	4.94	0.28	มากที่สุด
7. บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	4.94	0.30	มากที่สุด	4.92	0.31	มากที่สุด
8. โครงสร้างของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	4.90	0.34	มากที่สุด	4.96	0.25	มากที่สุด
9. การบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	4.92	0.32	มากที่สุด	4.95	0.28	มากที่สุด
ภาพรวม	4.93	0.31	มากที่สุด	4.93	0.32	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.6 รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความเหมาะสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.93$, $\sigma = 0.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โครงสร้างของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ($\mu = 4.96$, $\sigma = 0.25$) รองลงมา คือ การบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ($\mu = 4.95$, $\sigma = 0.28$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ และขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ($\mu = 4.91$, $\sigma = 0.34$)

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ ของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความเป็นไปได้ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.91$, $\sigma = 0.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ($\mu = 4.96$, $\sigma = 0.23$) รองลงมา คือ การปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน ($\mu = 4.95$, $\sigma = 0.25$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สมาชิกทุกคนในเครือข่าย ($\mu = 4.83$, $\sigma = 0.49$)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์ประกอบที่ 1

องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	μ	σ	ความหมาย	μ	σ	ความหมาย
1. การรับรู้ และมุมมองที่เหมือนกัน	4.90	0.36	มากที่สุด	4.94	0.30	มากที่สุด
2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.89	0.35	มากที่สุด	4.93	0.28	มากที่สุด
3. ความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน	4.83	0.49	มากที่สุด	4.89	0.35	มากที่สุด
4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย	4.96	0.23	มากที่สุด	4.83	0.49	มากที่สุด
5. การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน	4.84	0.47	มากที่สุด	4.96	0.23	มากที่สุด
6. การเกื้อหนุนพึ่งพากัน	4.99	0.08	มากที่สุด	4.85	0.47	มากที่สุด
7. การปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน	4.98	0.14	มากที่สุด	4.95	0.25	มากที่สุด
ภาพรวม	4.91	0.34	มากที่สุด	4.91	0.35	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.7 รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์ประกอบที่ 1 ด้านความเหมาะสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.91$, $\sigma = 0.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเกื้อหนุนพึ่งพากัน ($\mu = 4.99$, $\sigma = 0.08$) รองลงมา คือ การปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน ($\mu = 4.98$, $\sigma = 0.14$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน ($\mu = 4.83$, $\sigma = 0.49$)

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์ประกอบที่ 1 ด้านความเป็นไปได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.91$, $\sigma = 0.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ($\mu = 4.96$, $\sigma = 0.23$) รองลงมา คือ การปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน ($\mu = 4.95$, $\sigma = 0.25$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สมาชิกทุกคนในเครือข่าย ($\mu = 4.83$, $\sigma = 0.49$)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์ประกอบที่ 2

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	μ	σ	ความหมาย	μ	σ	ความหมาย
1. การกำหนดเป้าหมายหรือความสำเร็จร่วมกัน	4.94	0.30	มากที่สุด	4.96	0.23	มากที่สุด
2. การกำหนดทิศทาง และแนวปฏิบัติร่วมกัน	4.93	0.28	มากที่สุด	4.92	0.34	มากที่สุด
ภาพรวม	4.93	0.29	มากที่สุด	4.94	0.29	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.8 รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์ประกอบที่ 2 ด้านความเหมาะสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.93$, $\sigma = 0.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดเป้าหมายหรือความสำเร็จร่วมกัน ($\mu = 4.94$, $\sigma = 0.30$) รองลงมา คือ การกำหนดทิศทาง และแนวปฏิบัติร่วมกัน ($\mu = 4.93$, $\sigma = 0.28$)

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์ประกอบที่ 2 ด้านความเป็นไปได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.94$, $\sigma = 0.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ

พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดเป้าหมายหรือความสำเร็จร่วมกัน ($\mu = 4.96$, $\sigma = 0.23$) รองลงมา คือ การกำหนดทิศทาง และแนวปฏิบัติร่วมกัน ($\mu = 4.92$, $\sigma = 0.34$)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์ประกอบที่ 3

องค์ประกอบที่ 3 ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	μ	σ	ความหมาย	μ	σ	ความหมาย
1. การดำเนินงานร่วมกันของสมาชิกเครือข่าย	4.89	0.40	มากที่สุด	4.92	0.33	มากที่สุด
2. การดำเนินกิจกรรมที่มีลักษณะพิเศษ	4.87	0.39	มากที่สุด	4.97	0.17	มากที่สุด
3. การกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งโรงเรียนแต่ละกลุ่ม	4.93	0.33	มากที่สุด	4.94	0.27	มากที่สุด
ภาพรวม	4.90	0.37	มากที่สุด	4.94	0.26	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.9 รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์ประกอบที่ 3 ด้านความเหมาะสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.90$, $\sigma = 0.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งโรงเรียนแต่ละกลุ่ม ($\mu = 4.93$, $\sigma = 0.33$) รองลงมา คือ การดำเนินงานร่วมกันของสมาชิกเครือข่าย ($\mu = 4.89$, $\sigma = 0.40$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การดำเนินกิจกรรมที่มีลักษณะพิเศษ ($\mu = 4.87$, $\sigma = 0.39$)

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ ของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์ประกอบที่ 3 ด้านความเป็นไปได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.94$, $\sigma = 0.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การดำเนินกิจกรรมที่มีลักษณะพิเศษ ($\mu = 4.97$, $\sigma = 0.17$) รองลงมา คือ การกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งโรงเรียนแต่ละกลุ่ม ($\mu = 4.94$, $\sigma = 0.27$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การดำเนินงานร่วมกันของสมาชิกเครือข่าย ($\mu = 4.92$, $\sigma = 0.33$)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์ประกอบที่ 4

องค์ประกอบที่ 4 ขอบข่าย และ ภารกิจการบริหารจัดการ สถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่ม โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	μ	σ	ความหมาย	μ	σ	ความหมาย
1. การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น	4.99	0.12	มากที่สุด	4.90	0.36	มากที่สุด
2. การวางแผนงานด้านวิชาการ	4.99	0.08	มากที่สุด	4.89	0.35	มากที่สุด
3. การจัดการเรียนการสอนใน สถานศึกษา	4.98	0.14	มากที่สุด	4.83	0.49	มากที่สุด
4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.96	0.18	มากที่สุด	4.96	0.23	มากที่สุด
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.97	0.17	มากที่สุด	4.87	0.43	มากที่สุด
6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการ เทียบโอนผลการเรียน	4.96	0.18	มากที่สุด	4.94	0.29	มากที่สุด
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในสถานศึกษา	4.94	0.26	มากที่สุด	4.98	0.19	มากที่สุด
8. การพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่ง เรียนรู้	4.93	0.33	มากที่สุด	4.90	0.36	มากที่สุด
9. การนิเทศการศึกษา	4.96	0.20	มากที่สุด	4.89	0.35	มากที่สุด
10. การแนะแนว	4.96	0.23	มากที่สุด	4.83	0.49	มากที่สุด
11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายใน และมาตรฐานการศึกษา	4.96	0.20	มากที่สุด	4.96	0.23	มากที่สุด
12. การส่งเสริมชุมชน	4.96	0.18	มากที่สุด	4.94	0.30	มากที่สุด
13. การประสานความร่วมมือในการ พัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ องค์กรอื่น ๆ	4.97	0.17	มากที่สุด	4.98	0.19	มากที่สุด

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

องค์ประกอบที่ 4 ขอบข่าย และ ภารกิจการบริหารจัดการ สถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่ม โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	μ	σ	ความหมาย	μ	σ	ความหมาย
14. การส่งเสริมและสนับสนุนงาน วิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	4.99	0.12	มากที่สุด	4.96	0.22	มากที่สุด
15. การจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ สถานศึกษา	4.98	0.19	มากที่สุด	4.96	0.23	มากที่สุด
16. การคัดเลือกหนังสือ	4.90	0.36	มากที่สุด	4.92	0.32	มากที่สุด
17. การพัฒนา และการใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.89	0.35	มากที่สุด	4.89	0.36	มากที่สุด
18. การพัฒนาด้านวิชาการอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การก่อตั้งของโรงเรียน	4.83	0.49	มากที่สุด	4.85	0.48	มากที่สุด
ภาพรวม	4.95	0.24	มากที่สุด	4.91	0.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.10 รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ
ของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในองค์ประกอบที่ 4 ด้านความเหมาะสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.95$, $\sigma = 0.24$)
เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
($\mu = 4.99$, $\sigma = 0.12$) รองลงมา คือ การวางแผนงานด้านวิชาการ ($\mu = 4.99$, $\sigma = 0.08$) ส่วนรายการ
ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาด้านวิชาการอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การก่อตั้งของโรงเรียน
($\mu = 4.83$, $\sigma = 0.49$)

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ ของกลุ่ม
โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์ประกอบที่ 4
ด้านความเป็นไปได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.91$, $\sigma = 0.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ
พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($\mu = 4.98$, $\sigma = 0.19$) รองลงมา คือ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กร อื่น ๆ
($\mu = 4.98$, $\sigma = 0.19$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การแนะแนว ($\mu = 4.83$, $\sigma = 0.49$)

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของ กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน องค์ประกอบที่ 5

องค์ประกอบที่ 5 เทคนิควิธีการ พัฒนาสมาชิกเครือข่ายของ กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	μ	σ	ความหมาย	μ	σ	ความหมาย
1. การสร้างความตระหนัก	4.83	0.49	มากที่สุด	4.90	0.36	มากที่สุด
2. การอภิปราย และบรรยาย	4.96	0.23	มากที่สุด	4.89	0.35	มากที่สุด
3. การระดมความคิด	4.94	0.30	มากที่สุด	4.83	0.49	มากที่สุด
4. การประชุมปฏิบัติการ	4.98	0.19	มากที่สุด	4.96	0.23	มากที่สุด
5. การศึกษาดูงาน	4.90	0.36	มากที่สุด	4.94	0.30	มากที่สุด
6. การลงมือปฏิบัติงาน	4.89	0.35	มากที่สุด	4.98	0.19	มากที่สุด
7. การตรวจสอบ และสะท้อนผล	4.89	0.40	มากที่สุด	4.90	0.36	มากที่สุด
8. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.96	0.23	มากที่สุด	4.89	0.35	มากที่สุด
ภาพรวม	4.92	0.34	มากที่สุด	4.91	0.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.11 รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ ของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์ประกอบที่ 5 ด้านความเหมาะสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.92$, $\sigma = 0.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประชุมปฏิบัติการ ($\mu = 4.98$, $\sigma = 0.19$) รองลงมา คือ การอภิปราย และบรรยาย ($\mu = 4.96$, $\sigma = 0.23$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด คือ การสร้างความตระหนัก ($\mu = 4.83$, $\sigma = 0.49$)

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ ของกลุ่ม โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์ประกอบที่ 5 ด้านความเป็นไปได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.91$, $\sigma = 0.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การลงมือปฏิบัติงาน ($\mu = 4.98$, $\sigma = 0.19$) รองลงมา คือ การประชุมปฏิบัติการ ($\mu = 4.96$, $\sigma = 0.23$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การระดมความคิด ($\mu = 4.83$, $\sigma = 0.49$)

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของ รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของ กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน องค์ประกอบที่ 6

องค์ประกอบที่ 6 คุณลักษณะที่ดี ของผู้นำเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	μ	σ	ความหมาย	μ	σ	ความหมาย
1. ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์	4.96	0.23	มากที่สุด	4.96	0.23	มากที่สุด
2. ความกระตือรือร้น	4.92	0.32	มากที่สุด	4.94	0.30	มากที่สุด
3. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.89	0.36	มากที่สุด	4.98	0.19	มากที่สุด
4. ความรู้ และเป็นผู้นำทางวิชาการ	4.85	0.48	มากที่สุด	4.90	0.36	มากที่สุด
5. การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	4.99	0.12	มากที่สุด	4.89	0.35	มากที่สุด
6. ความเป็นประชาธิปไตย	4.98	0.14	มากที่สุด	4.98	0.19	มากที่สุด
7. ความรับผิดชอบ	4.92	0.32	มากที่สุด	4.94	0.30	มากที่สุด
8. ความมุ่งมั่นต่อการทำงานให้ สำเร็จ	4.89	0.36	มากที่สุด	4.98	0.19	มากที่สุด
9. ความทันสมัย	4.92	0.32	มากที่สุด	4.94	0.30	มากที่สุด
ภาพรวม	4.92	0.31	มากที่สุด	4.94	0.28	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.12 รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ ของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์ประกอบ ที่ 6 ด้านความเหมาะสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.92$, $\sigma = 0.31$) เมื่อพิจารณาเป็น รายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ($\mu = 4.99$, $\sigma = 0.12$) รองลงมา คือ ความเป็นประชาธิปไตย ($\mu = 4.98$, $\sigma = 0.14$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เป็นผู้นำทาง วิชาการ ($\mu = 4.85$, $\sigma = 0.48$)

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ ของกลุ่ม โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์ประกอบที่ 6 ด้านความเป็นไปได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.94$, $\sigma = 0.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\mu = 4.98$, $\sigma = 0.19$) รองลงมา คือ ความเป็นประชาธิปไตย ($\mu = 4.98$, $\sigma = 0.19$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีมนุษยสัมพันธ์ ที่ดี ($\mu = 4.89$, $\sigma = 0.35$)

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์ประกอบที่ 7

องค์ประกอบที่ 7 บทบาทหน้าที่ การปฏิบัติงานของเครือข่าย กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	μ	σ	ความหมาย	μ	σ	ความหมาย
1. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่	4.85	0.48	มากที่สุด	4.90	0.36	มากที่สุด
2. ความเข้าใจบทบาท และภารกิจ	4.99	0.12	มากที่สุด	4.89	0.35	มากที่สุด
3. การประสานงานที่ดี	4.98	0.14	มากที่สุด	4.98	0.19	มากที่สุด
ภาพรวม	4.94	0.30	มากที่สุด	4.92	0.31	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.13 รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์ประกอบที่ 7 ด้านความเหมาะสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.94$, $\sigma = 0.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเข้าใจบทบาท และภารกิจ ($\mu = 4.99$, $\sigma = 0.12$) รองลงมา คือ การประสานงานที่ดี ($\mu = 4.98$, $\sigma = 0.14$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ($\mu = 4.85$, $\sigma = 0.48$)

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ ของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์ประกอบที่ 7 ด้านความเป็นไปได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.92$, $\sigma = 0.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประสานงานที่ดี ($\mu = 4.98$, $\sigma = 0.19$) รองลงมา คือ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ($\mu = 4.90$, $\sigma = 0.36$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความเข้าใจบทบาท และภารกิจ ($\mu = 4.89$, $\sigma = 0.35$)

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์ประกอบที่ 8

องค์ประกอบที่ 8 โครงสร้างของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	μ	σ	ความหมาย	μ	σ	ความหมาย
1. วัตถุประสงค์ ข้อกำหนดในการรวมกันเป็นเครือข่ายของโรงเรียน	4.89	0.36	มากที่สุด	4.98	0.19	มากที่สุด
2. คณะกรรมการบริหารเครือข่าย	4.89	0.36	มากที่สุด	4.98	0.19	มากที่สุด
3. ระเบียบ และข้อตกลงของเครือข่าย	4.92	0.32	มากที่สุด	4.94	0.30	มากที่สุด
4. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและสมาชิกเครือข่าย	4.92	0.32	มากที่สุด	4.94	0.30	มากที่สุด
ภาพรวม	4.90	0.34	มากที่สุด	4.96	0.25	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.14 รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์ประกอบที่ 8 ด้านความเหมาะสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.90$, $\sigma = 0.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ระเบียบ และข้อตกลงของเครือข่าย ($\mu = 4.92$, $\sigma = 0.32$) รองลงมา คือ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ และสมาชิกเครือข่าย ($\mu = 4.92$, $\sigma = 0.32$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คณะกรรมการบริหารเครือข่าย ($\mu = 4.89$, $\sigma = 0.36$)

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ ของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์ประกอบที่ 8 ด้านความเป็นไปได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.96$, $\sigma = 0.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วัตถุประสงค์ ข้อกำหนดในการรวมกันเป็นเครือข่ายของโรงเรียน ($\mu = 4.98$, $\sigma = 0.19$) รองลงมา คือ คณะกรรมการบริหารเครือข่าย ($\mu = 4.98$, $\sigma = 0.19$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สมาชิกเครือข่าย ($\mu = 4.94$, $\sigma = 0.30$)

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของ รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของ กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน องค์กรประกอบที่ 9

องค์กรประกอบที่ 9 การบริหาร จัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	μ	σ	ความหมาย	μ	σ	ความหมาย
1. การวางแผนการดำเนินงาน ร่วมกัน	4.85	0.48	มากที่สุด	4.94	0.30	มากที่สุด
2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ ข้อคิดเห็น	4.99	0.12	มากที่สุด	4.89	0.37	มากที่สุด
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.98	0.14	มากที่สุด	4.98	0.19	มากที่สุด
4. การดำเนินงาน	4.92	0.32	มากที่สุด	4.94	0.30	มากที่สุด
5. การทบทวนผลการดำเนินงาน	4.89	0.36	มากที่สุด	4.98	0.19	มากที่สุด
ภาพรวม	4.92	0.32	มากที่สุด	4.95	0.28	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.15 รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของ กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์กรประกอบ ที่ 9 ด้านความเหมาะสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.92$, $\sigma = 0.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และข้อคิดเห็น ($\mu = 4.99$, $\sigma = 0.12$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\mu = 4.98$, $\sigma = 0.14$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน ($\mu = 4.85$, $\sigma = 0.48$)

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ ของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในองค์กรประกอบที่ 9 ด้านความเป็นไปได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.95$, $\sigma = 0.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\mu = 4.98$, $\sigma = 0.19$) รองลงมา คือ การทบทวนผลการดำเนินงาน ($\mu = 4.98$, $\sigma = 0.19$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และข้อคิดเห็น ($\mu = 4.89$, $\sigma = 0.37$)

ผลการวิจัยทั้ง 3 ขั้นตอนสรุปผลได้ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับสภาพปัญหาของเครือข่ายความร่วมมือ ด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์กรประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษา ประกอบด้วย 9 องค์กรประกอบหลัก ดังนี้

หลักการของเครือข่ายความร่วมมือ วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือ ลักษณะ/กิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินภารกิจของเครือข่าย ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการ เทคนิค/วิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย คุณลักษณะที่ดีของผู้นำ

เครือข่าย บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล โครงสร้างของเครือข่าย การบริหารจัดการเครือข่าย ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนาในรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผลของการ 1. หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มี 7 องค์ประกอบย่อย 2. วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มี 2 องค์ประกอบย่อย 3. ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินภารกิจของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มี 3 องค์ประกอบย่อย 4. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มี 18 องค์ประกอบย่อย 5. เทคนิค วิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มี 7 องค์ประกอบย่อย 6. คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มี 9 องค์ประกอบย่อย 7. บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มี 3 องค์ประกอบย่อย 8. โครงสร้างของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 4 องค์ประกอบย่อย 9. การบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มี 5 องค์ประกอบย่อย ขั้นตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ จึงแสดงให้เห็นว่า รูปแบบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผลจากกลุ่มโรงเรียนทุกกลุ่มโรงเรียน หลักการของเครือข่ายความร่วมมือ วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือ ลักษณะ/กิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินภารกิจของเครือข่าย ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการ เทคนิค/วิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่าย บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล โครงสร้างของเครือข่ายและ การบริหารจัดการเครือข่ายที่ชัดเจน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวิธีดำเนินการวิจัยเป็นลักษณะรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) และวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Methodology) ผู้วิจัยขอเสนอผลการดำเนินการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.1 สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

5.1.1 สภาพปัญหาของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทั้งหมด 9 องค์ประกอบหลักมีสภาพปัญหา ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ พบว่า กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติในการรับรู้และมุมมองที่เหมือนระหว่างสมาชิกกันยังขาดการร่วมมือและประสานงานกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันแต่ปฏิบัติไม่ได้เหมือนกันทุกกลุ่มโรงเรียน ขาดความสนใจในผลประโยชน์ของกลุ่ม บางกลุ่มโรงเรียนโรงเรียนยังขาดการมีส่วนร่วมวางแผนในการทำงานร่วมกัน ยังต่างคนต่างทำไม่ได้พึ่งพากันในด้านวิชาการ ขาดการปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน

2. วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ พบว่า บางกลุ่มโรงเรียนขาดการกำหนดเป้าหมายหรือความสำเร็จร่วมกัน บางกลุ่มโรงเรียนโรงเรียนขาดการกำหนดทิศทาง และแนวปฏิบัติร่วมกัน

3. ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินภารกิจของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ พบว่า บางกลุ่มโรงเรียนโรงเรียนมีการดำเนินงานร่วมกันของสมาชิกเครือข่ายแต่ไม่ต่อเนื่องมีการดำเนินกิจกรรมที่มีลักษณะพิเศษแต่ไม่ได้ทำภาพรวมต่างคนต่างทำ มีการกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งโรงเรียนแต่ละกลุ่มแต่ไม่ต่อเนื่อง

4. ขอบข่ายและภารกิจการจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ พบว่า ขาดการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานด้านวิชาการต่างคนต่างทำการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาบางกลุ่มโรงเรียน ยังต่างคนต่างทำการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาไม่ทันสมัย การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ขาดการประสานงานกัน มีการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบ

โอนผลการเรียนต่างคนต่างทำ มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ไม่หลากหลาย การนิเทศการศึกษาไม่ไปในทิศทางเดียวกัน การแนะแนวไม่ไปในทิศทางเดียวกัน การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษาไม่ต่อเนื่อง การส่งเสริมชุมชนตามบริบทของโรงเรียน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ ตามบริบทของโรงเรียนมีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุวองค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาแบบต่างคนต่างทำการจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาไม่เป็นรูปแบบเดียวกัน การคัดเลือกหนังสือตามบริบทของโรงเรียน การพัฒนา และการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาบริบทของโรงเรียนการพัฒนาด้านวิชาการอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การก่อตั้งของโรงเรียนบางกลุ่มโรงเรียนไม่ได้จัดกิจกรรม

5. เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ พบว่า ขาดการสร้างความตระหนักในความเป็นเครือข่าย บางกลุ่มโรงเรียนมีการอภิปราย และบรรยาย มีการระดมความคิดบางกลุ่มโรงเรียน มีการประชุมปฏิบัติการทุกกลุ่มโรงเรียน การศึกษาดูงานบางกลุ่มโรงเรียนดำเนินการ การลงมือปฏิบัติงานทุกกลุ่มโรงเรียน บางกลุ่มโรงเรียนขาดการตรวจสอบ และสะท้อนผล มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกกลุ่มแต่ยังไม่ครอบคลุมด้านวิชาการ

6. คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ ขาดความความกระตือรือร้นบางกลุ่มขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้ และเป็นผู้นำทางวิชาการ บางคนการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีขาดความเป็นประชาธิปไตย มีความรับผิดชอบ ขาดความมุ่งมั่นต่อการทำงานให้สำเร็จ บางคนขาดความทันสมัย

7. บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผลของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ พบว่า สมาชิกในกลุ่มโรงเรียนขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ขาดความเข้าใจบทบาทและภารกิจ ขาดการประสานงานที่ดีและไม่ต่อเนื่อง

8. โครงสร้างของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ พบว่า มีวัตถุประสงค์ข้อกำหนดในการรวมกันเป็นเครือข่ายของโรงเรียนแต่ยังไม่ครอบคลุมด้านวิชาการ มีคณะกรรมการบริหารเครือข่าย มีระเบียบ และข้อตกลงของเครือข่าย มีบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ และสมาชิกเครือข่าย

9. การบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ พบว่า มีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกันแต่ไม่ต่อเนื่อง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และข้อคิดเห็นแต่ไม่ต่อเนื่อง มีการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแต่ไม่ต่อเนื่องมีการดำเนินงานบางเรื่องส่วนใหญ่เป็นเรื่องพัฒนาบุคลากรมีการทบทวนผลการดำเนินงานบางกลุ่ม

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยประเด็นปัญหาสำคัญทั้ง 9 องค์กรประกอบพบว่าเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติพบปัญหาทุกองค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่พบมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ องค์ประกอบที่ 5 ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ พบว่ากลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ขาดการวางแผนร่วมกันด้านวิชาการระหว่างกลุ่มโรงเรียนมีลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานด้านวิชาการต่างคนต่างทำการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาบางกลุ่มโรงเรียน ยังต่างคนต่างทำการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาไม่ทันสมัย การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ขาดการประสานงานกัน มีการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนต่างคนต่างทำ มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ไม่หลากหลาย การนิเทศการศึกษาไม่ไปในทิศทางเดียวกัน การแนะแนวไม่ไปในทิศทางเดียวกัน การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษาไม่ต่อเนื่อง การส่งเสริมชุมชนตามบริบทของโรงเรียน การประสานความร่วมมือในการ

พัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ ตามบริบทของโรงเรียนมีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาแบบต่างคนต่างทำ การจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาไม่เป็นรูปแบบเดียวกัน การคัดเลือกหนังสือตามบริบทของโรงเรียน การพัฒนา และการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาบริบทของโรงเรียน การพัฒนาด้านวิชาการอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การก่อตั้งของโรงเรียนบางกลุ่มโรงเรียนไม่ได้จัดกิจกรรม องค์กรประกอบที่ 3 ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานภารกิจของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติพบว่า กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติมีการดำเนินงานร่วมกันของสมาชิกเครือข่าย แต่ไม่ต่อเนื่องมีการดำเนินกิจกรรมที่มีลักษณะพิเศษแต่ไม่ได้ทำภาพรวมต่างคนต่างทำ มีการกำหนดกิจกรรมที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งโรงเรียนแต่ละกลุ่มแต่ไม่ต่อเนื่องลักษณะกิจกรรมของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลัก ไม่ได้ร่วมมือกันในการวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกัน และ องค์กรประกอบที่ 7 บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผลของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ เมื่อดำเนินกิจกรรมเรียบร้อย กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ขาดการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล สมาชิกในกลุ่มขาดการประสานงานที่ดีและไม่ต่อเนื่อง

5.1.2 รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา และองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ 9 องค์กรประกอบหลัก 59 องค์กรประกอบย่อย ดังนี้

ตารางที่ 5.1 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	จำนวนองค์ประกอบย่อย
1. หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	7
2. วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	2
3. ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานภารกิจของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	3
4. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	18
5. เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	7
6. คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	9
7. บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	3
8. โครงสร้างของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	4
9. การบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	5
รวม	59

ผลการวิจัยผลการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยประเด็นปัญหาสำคัญทั้ง 9 องค์กรประกอบ ดังนี้ 1. หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

มี 7 องค์ประกอบย่อย 2. วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มี 2 องค์ประกอบย่อย 3. ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มี 3 องค์ประกอบย่อย 4. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติมี 18 องค์ประกอบย่อย 5. เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มี 7 องค์ประกอบย่อย 6. คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มี 9 องค์ประกอบย่อย 7. บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติมี 3 องค์ประกอบย่อย 8. โครงสร้างของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 4 องค์ประกอบย่อย 9. การบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มี 5 องค์ประกอบย่อย

5.1.3 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้น พบว่า

1. รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.93$, $\sigma = 0.32$)

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความเหมาะสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.93$, $\sigma = 0.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โครงสร้างของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ($\mu = 4.96$, $\sigma = 0.25$) รองลงมา คือ การบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ($\mu = 4.95$, $\sigma = 0.28$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ และขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ($\mu = 4.91$, $\sigma = 0.34$)

2. รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.92$, $\sigma = 0.31$)

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ ของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความเป็นไปได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.92$, $\sigma = 0.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ($\mu = 4.96$, $\sigma = 0.23$) รองลงมา คือ การปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน ($\mu = 4.95$, $\sigma = 0.25$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สมาชิกทุกคนในเครือข่าย ($\mu = 4.83$, $\sigma = 0.49$)

5.2 อภิปรายผล

ผลการวิจัยการพัฒนางค์ประกอบของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยขออภิปรายผลตามขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัยแต่ละตอน ดังนี้

5.2.1 จากการศึกษาสภาพปัญหาของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าองค์ประกอบที่ 1 หลักการของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติมีปัญหารับรู้และมุมมองที่เหมือนกันยังขาดการร่วมมือและประสานงานกันมีวิสัยทัศน์ร่วมกันแต่ปฏิบัติไม่ได้เหมือนกันทุกโรงเรียนขาดความสนใจในผลประโยชน์ของกลุ่มบางกลุ่มโรงเรียนยังขาดการมีส่วนร่วมวางแผนในการทำงานร่วมกันบางกลุ่มยังต่างคนต่างอยู่ไม่ได้พึ่งพากันในด้านต่างและขาดการปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยนระหว่างโรงเรียน องค์ประกอบที่

2 วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มีปัญหาบางกลุ่มโรงเรียนขาดการกำหนดเป้าหมายหรือความสำเร็จร่วมกัน และบางกลุ่มโรงเรียนขาดการกำหนดทิศทาง และแนวปฏิบัติร่วมกัน องค์ประกอบที่ 3 ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติมีปัญหาบางกลุ่มโรงเรียนมีการดำเนินงานร่วมกันของสมาชิกเครือข่ายแต่ไม่ต่อเนื่องมีการดำเนินกิจกรรมที่มีลักษณะพิเศษแต่ไม่ได้ทำภาพรวมต่างคนต่างทำ และมีการกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งโรงเรียนแต่ละกลุ่มแต่ไม่ต่อเนื่อง องค์ประกอบที่ 4 ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติมีปัญหาขาดการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานด้านวิชาการต่างคนต่างทำ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาบางกลุ่มยังต่างคนต่างทำ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาไม่ทันสมัย การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ขาดการประสานงานกันมีการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนต่างคนต่างทำมีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษา การพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ไม่หลากหลาย การนิเทศการศึกษาไม่ไปในทิศทางเดียวกัน การแนะแนวไม่ไปในทิศทางเดียวกัน การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษาไม่ต่อเนื่อง การส่งเสริมชุมชนตามบริบทของโรงเรียน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ ตามบริบทของโรงเรียน มีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาแบบต่างคนต่างทำ การจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาไม่เป็นรูปแบบเดียวกัน การคัดเลือกหนังสือตามบริบทของโรงเรียน การพัฒนา และการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาบริบทของโรงเรียนและการพัฒนา ด้านวิชาการอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การก่อตั้งของโรงเรียนบางกลุ่มไม่ได้จัดกิจกรรมองค์ประกอบที่ 5 มีปัญหาขาดการสร้างความตระหนัก บางกลุ่มโรงเรียนมีการอภิปราย และบรรยายมีการระดมความคิดบางกลุ่มโรงเรียน มีการประชุมปฏิบัติการทุกกลุ่มโรงเรียนการศึกษาดูงานบางกลุ่มโรงเรียนดำเนินการ การลงมือปฏิบัติงานทุกกลุ่มโรงเรียนบางกลุ่มโรงเรียนขาดการตรวจสอบ และสะท้อนผล และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกกลุ่มโรงเรียนแต่ไม่ใช่เป็นงานวิชาการ องค์ประกอบที่ 6 มีปัญหาผู้นำทุกโรงเรียนความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ขาดความความกระตือรือร้นบางกลุ่มขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีความรู้ และเป็นผู้นำทางวิชาการบางคนการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ขาดความเป็นประชาธิปไตย ขาดความมุ่งมั่นต่อการทำงานให้สำเร็จ และบางคนขาดความทันสมัย องค์ประกอบที่ 7 มีปัญหาบางคนความรับผิดชอบต่อหน้าที่ขาดความเข้าใจบทบาท และภารกิจ และขาดการประสานงานที่ดีและไม่ต่อเนื่อง องค์ประกอบที่ 8 มีปัญหา มีวัตถุประสงค์ ข้อกำหนดในการรวมกันเป็นเครือข่ายของโรงเรียน มีคณะกรรมการบริหารเครือข่าย มีระเบียบ และข้อตกลงของเครือข่าย และมีบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ และสมาชิกเครือข่าย แต่การรวมกลุ่มขาดความต่อเนื่อง องค์ประกอบที่ 9 มีปัญหา มีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และข้อคิดเห็น มีการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีการดำเนินงานบางเรื่องส่วนใหญ่ เป็นเรื่องพัฒนาบุคลากร มีการทบทวนผลการดำเนินงานบางกลุ่มแต่ไม่ต่อเนื่อง จากการรวมกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขาดการร่วมกลุ่มอย่างเป็นรูปแบบ มีลักษณะการรวมกลุ่มแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่เป็นงานวิชาการและขาดความต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ สรุปผลการดำเนินการพัฒนาเครือข่ายของสำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา (2549, 189) พบว่า จากการดำเนินงานเครือข่ายสถานศึกษา มีหลักในการบริหารมากขึ้น มีการวิจัยและใช้ข้อมูลในการบริหารมากขึ้นมีการทำงานเป็นทีมมากขึ้น และมีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นโดยหลายเครือข่ายรายงานว่าสภาพการจัดการเรียน การสอนดีขึ้น นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นเป็นข้อมูลที่ยืนยันว่าเครือข่ายการบริหารสถานศึกษามีประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนข้อสังเกตจากการวิจัยยังพบว่า เครือข่ายความร่วมมือจะให้การช่วยเหลือในเรื่องการปรึกษาเชิงวิชาการ บุคลากร การพัฒนาการเรียนการสอน สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนตลอดจนการให้บริการด้านสถานที่แหล่ง

เรียนรู้ต่าง ๆ สมาชิกในเครือข่ายต้องการขยายเครือข่ายหรือสร้างเครือข่ายกับสถาบันอุดมศึกษามาก เนื่องจากมีความเห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาจะสามารถช่วยโรงเรียนได้อย่างมากทั้งครูและผู้บริหาร โรงเรียนในเรื่องการพัฒนาวิชาชีพและการบริหารจัดการสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสิฐ เทพไกรวัล (2554, น. 285-287) ที่ทำวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า กระบวนการ/ ขั้นตอนการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือ ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่ายก่อนสร้างเครือข่าย ควรมีการเตรียมกลุ่มหรือเตรียมเครือข่าย ผู้บริหารต้องสร้างความตระหนักแก่สมาชิกในองค์กร มีความซื่อสัตย์และจริงใจต่อกัน ศรัทธาเครือข่ายมีวัฒนธรรมองค์กรร่วมกัน ตระหนักถึงความสำคัญของเครือข่ายมีเป้าหมายและความต้องการเหมือนกัน 2) ขั้นตอนประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย มีการติดต่อสื่อสารกันอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงสมาชิกเพื่อให้เข้าใจกันได้อย่างมีประสิทธิภาพสื่อสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์บทบาทของเครือข่ายและมวลสมาชิกชี้ให้สมาชิกเครือข่ายเห็นสภาพปัญหา และประเด็นการพัฒนา ร่วมกันประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่ายที่เป็นแหล่งวิชาการและแหล่งทุน เพื่อการให้ความช่วยเหลือเสนอโครงการความร่วมมือเพื่อการแบ่งปันทักษะและประสบการณ์แก่เครือข่าย 3) ขั้นตอนสร้างพันธมิตรสัญญา ร่วมกันกำหนดและสร้างข้อตกลงเป็นพันธสัญญา ร่วมกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ยอมรับ มีความจริงใจต่อกัน กำหนดวัตถุประสงค์และข้อตกลงในการทำงาน ร่วมกัน กำหนดบทบาทของสมาชิกให้ชัดเจน ส่งเสริมและดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดีต่อกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และดำเนินตามแผนอย่างเป็นระบบ 4) ขั้นตอนบริหารจัดการเครือข่าย มีกระบวนการ ดำเนินงานและพัฒนาอย่างเป็นระบบกำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่กำหนดกฎกติกาของเครือข่าย สื่อสารระหว่างผู้นำกับสมาชิกเครือข่ายอย่างหลากหลายรูปแบบ มีการควบคุมตรวจสอบ 5) ขั้นตอนพัฒนาความสัมพันธ์และการใช้ประโยชน์ มีการสร้างนวัตกรรมใหม่และการจัดการความรู้ที่อย่างต่อเนื่องความสัมพันธ์ต่อกันลักษณะของกัลยาณมิตร ส่งเสริมให้สมาชิกมีอิสระในความคิด เสริมสร้างวัฒนธรรมเครือข่ายเพื่อขจัดความขัดแย้งสร้างผู้นำทั้งองค์กรและสมาชิก เครือข่ายเสริมสร้างกิจกรรมสาธารณะและเวทีแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สรุปและทบทวนสิ่งที่ได้ เรียนรู้ร่วมกันมีบรรยากาศแบบพลังเกื้อกูลสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีกระบวนการทำงาน ที่เชื่อมประสานจุดเล็กและขยายไปสู่หน่วยใหญ่ไปไร่ไปนา ตรวจสอบได้ติดตามและประเมินผล การดำเนินงานของเครือข่ายเป็นระยะ ๆ สม่่าเสมอ 6) ขั้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง มีการเสริมสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่องช่วยเหลือและการแก้ไขปัญหาภายในเครือข่าย บริหาร จัดการข้อมูลที่ทันสมัย รักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสมาชิกเครือข่ายทุกระดับมีความสัมพันธ์ ที่แน่นแฟ้นต่อกัน สร้างระบบแรงจูงใจในการทำงานใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศ สร้างสรรค์กิจกรรมใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง สร้างบรรยากาศการทำงานแบบสมานฉันท์ นำระบบเทคโนโลยีที่มีคุณภาพมาใช้ในระบบการประสานงาน

5.2.2 รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 9 องค์ประกอบหลัก 59 องค์ประกอบย่อย คือ

1. หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติมี 7 องค์ประกอบย่อย
2. วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติมี 2 องค์ประกอบย่อย
3. ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติมี 3 องค์ประกอบย่อย
4. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มี 18 องค์ประกอบย่อย
5. เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติมี 8 องค์ประกอบย่อย
6. คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติมี 9 องค์ประกอบย่อย
7. บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผลของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติมี 3 องค์ประกอบย่อย
8. โครงสร้างของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติมี 4 องค์ประกอบย่อย
9. การบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติมี 5 องค์ประกอบย่อย เพราะมีกระบวนการสร้างพัฒนารูปแบบที่เป็นระบบ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถและมีความเชี่ยวชาญในการ

พัฒนารูปแบบและประสบการณ์ในการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ และนำมาขยายรูปแบบผ่านกระบวนการยืนยันรูปแบบด้วยการสนทนากลุ่มแล้วได้รับการแนะนำข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จึงนำมาใช้งานกับผู้ใช้งานจริง ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยต่าง ๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบจีระพงษ์ หอมสุวรรณ และคนอื่น ๆ (2556) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) คณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) ขอบข่ายงานการบริหารแบบมีส่วนร่วม และ 4) กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีความเหมาะสม และคณะกรรมการบริหารสถานศึกษามีความเห็นว่ารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาไปใช้มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด สมศักดิ์ เอี่ยมดี และคนอื่น ๆ (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีประสิทธิผล ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบที่มีประสิทธิผลของระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นเครือข่ายผสมผสานระหว่างบุคคลและเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งอย่างไม่เป็นทางการและเป็นทางการช่วยการทำงานให้มามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย องค์การของเครือข่าย การจัดการเครือข่าย การใช้ประโยชน์จากเครือข่าย และการธำรงรักษาเครือข่าย 2) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่าย โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องในระดับมากที่สุด ยกเว้น องค์ประกอบที่ 3 การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายความเป็นไปได้ และองค์ประกอบที่ 4 การธำรงรักษาเครือข่าย ความเป็นไปได้ ความถูกต้องในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก และ 3) ผลการประเมินผลการใช้ระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ความสำเร็จในภาพรวมมีความสำเร็จในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับเครือข่ายการจัดการศึกษาได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความพึงพอใจภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบมีการจัดศูนย์ประสานงาน ติดต่อสื่อสาร และพัฒนาความรู้และทักษะระหว่างสมาชิกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความต่อเนื่องภาพรวมมีความต่อเนื่องในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบมีการกำหนดคู่มือการบริหารงานอย่างชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เกสรี ลัดเลีย (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาของเครือข่าย 2) ศึกษาองค์ประกอบของเครือข่าย และ 3) พัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีของการพัฒนาเครือข่าย ผลการวิจัยพบว่า สภาพของเครือข่ายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 2-7 ศูนย์ มีร่องรอยของการดำเนินการด้านยุทธศาสตร์ การกำหนดโครงสร้างการดำเนินกิจกรรม ระบบสารสนเทศ การพัฒนาบุคลากร และการมีส่วนร่วมของเครือข่าย และมีปัญหาใน 3 ด้านคือ ขาดองค์ความรู้ ขาดการมีส่วนร่วม และขาดการสนับสนุนจากผู้บริหาร สำหรับองค์ประกอบของเครือข่ายพบว่ามี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดการเครือข่าย กระบวนการดำเนินงานเครือข่าย ปัจจัยการขับเคลื่อนเครือข่าย และยุทธศาสตร์เครือข่าย ส่วนแนวทางในการปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาเครือข่ายนั้น ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ แนวทางการพัฒนาเครือข่าย กระบวนการพัฒนาเครือข่าย เงื่อนไขความสำเร็จเครือข่าย และข้อเสนอแนะการพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ วิโรจน์ ผลแย้ม และศีกดา สถาพรจนา (2557) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) ส่วนนำหลักการ วัตถุประสงค์ และบริบท 2) ระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมและวิธีการบริหาร วิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การกำหนดนโยบายและการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินการ การติดตามและประเมินผล และร่วมรับผิดชอบและรับประโยชน์ 3) การนำรูปแบบไปใช้ และ 4) ข้อจำกัดในการนำรูปแบบไปใช้

5.2.3 ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติผู้วิจัยได้มาจากสังเคราะห์เอกสาร และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติเพื่อยกร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สนทนากลุ่ม นำผลมาปรับรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ จึงเป็นเหตุให้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิมล โภกลีน (2549) ศึกษาการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก พบว่า ผลการประเมินรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 องค์ประกอบ และ 33 องค์ประกอบย่อย ที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบไปใช้ในสถานการณ์จริงอยู่ในระดับมาก มีประโยชน์มากในการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษา และมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ และศิริพร ตันติยมาศ (2550) ศึกษารูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผล สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผล สังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านการเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม 8 องค์ประกอบ ซึ่งมีความเหมาะสมถูกต้องเป็นไปได้ และสามารถนำไปเป็นประโยชน์สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย รวมไปถึงงานวิจัยของ พิสิฐ เทพไกรวัล (2554) ศึกษาการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย กระบวนการสร้างเครือข่าย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขึ้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2) ขึ้นประสานเครือข่ายองค์กรเครือข่าย 3) ขึ้นสร้างพันธะสัญญาร่วมกัน 4) ขึ้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขึ้นพัฒนาความสัมพันธ์ และ 6) ขึ้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 9 องค์ประกอบหลัก 59 องค์ประกอบย่อยของตามกรอบแนวคิดในการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่าและทุกองค์ประกอบของรูปแบบเครือข่ายเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.3 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยขอให้ข้อเสนอแนะไว้ 2 แนวทาง ได้แก่

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัย รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบย่อยทั้ง 59 องค์ประกอบ มีสำคัญและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงเป็นองค์ประกอบที่สามารถแสดงถึงรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ

ระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติได้ ดังนั้น ในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติจึงควรพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 9 องค์ประกอบไปใช้ทั้งหมด หรืออาจเริ่มต้นจากการนำองค์ประกอบบางองค์ประกอบไปใช้ก่อน เช่น โครงสร้างของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติการบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติคุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ เพราะทั้งสามองค์ประกอบนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในอันดับแรก

2. หน่วยงานทางการศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และสถานศึกษาขนาดต่าง ๆ สามารถนำผลจากการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการตรวจสอบ ประเมินเพื่อการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในสังกัดของตนเอง โดยการนำองค์ประกอบย่อยจำเป็นบางตัวไปใช้ในการตรวจสอบประเมินในระยะแรก แล้วจึงพัฒนาในระยะต่อไป ในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติที่ประสบความสำเร็จ นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3. สถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายต่าง ๆ ควรนำองค์ประกอบของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกระบวนการวิจัย ไปประเมินการบริหารเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติของตนเอง โดยวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ แล้วนำไปเชื่อมโยงกับองค์ประกอบย่อยในแต่ละองค์ประกอบหลักกับจุดแข็ง (Strength) หรือโอกาส (Opportunity) ของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาสู่ความเป็นกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติที่มีคุณภาพต่อไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางที่จะเป็นประโยชน์สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปทดลองใช้เพื่อให้ทราบปัญหาและอุปสรรค แล้วนำไปพัฒนา

2. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาแต่ละองค์ประกอบหลักอย่างละเอียด เพื่อให้เป็นที่ยอมรับว่าองค์ประกอบนั้น ๆ จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาจริง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเทียบเคียงหรือปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. จากผลการวิจัย การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 59 องค์ประกอบย่อย และ 9 องค์ประกอบหลัก มีความสำคัญต่อการบริหารรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมีการนำองค์ประกอบทั้งหมดไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ แล้วติดตามผลการนำไปใช้โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

บรรณานุกรม

GRAD VRU

บรรณานุกรม

- กนกอร สมปราษฎ์ และคนอื่น ๆ. (2548). **ความร่วมมือเพื่อพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา**. รายงานการวิจัยได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กนกอร สมปราษฎ์. (2546). **ภาวะผู้นำทางการศึกษา**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กนิษฐา นาวารัตน์. (2549). **การพัฒนารูปแบบและกลยุทธ์การส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กมล ภู่งาม. (2544). **การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: ทิพย์พัลลภ. (2544).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก**. มติคณะรัฐมนตรี, 28 พฤศจิกายน 2550. สืบค้นจาก <http://www.ryt9.com/s/cabt/275327/>.
- กำลังเทพ เทวกุล. (2536). **รายงานผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ในการระดมสรรพกำลังเพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้**. นครปฐม: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). **การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ส. เอเชียเพลส.
- เกสรี ลัดเลีย. (2557). **การพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**. สุทธิปริทัศน์. 28(88), 34-54.
- จันทน์ แจ่มจันทร์วงศ์. (2553). **การพัฒนาแบบการบริหารระบบเครือข่าย เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม. (2545). **การนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรภัทร มหาวงค์ วิทยา จันทร์ศิลา และทำรงค์ชัย เอื้อนครินทร์. (2559). **การพัฒนาแบบการบริหารความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง**. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร. 18(4), 102-115.
- จีระพงษ์ หอมสุวรรณ และคนอื่น ๆ. (2556). **การพัฒนาแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา**. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร. 15(ฉบับพิเศษ), 45-62.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์. (2553). **การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจ็องจันทร์ จงสถิตอยู่. (2536). **รายงานผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ในการระดมสรรพกำลังเพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้**. นครปฐม: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.

- ชวลิต หมื่นนุช. (2535). **อิทธิพลภาวะผู้นำของคณบดีที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน**. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์. (สำเนา).
- ชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง. (2553). **รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ ถิระพันธ์ และปาริชาติ สถาปิตานนท์. (2549). **การประชุมอย่างสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: สถาบันการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม.
- ชารี มณีศรี. (2542). **การนิเทศการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2546). **การบริหารงานวิชาการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษาสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ณัชนัน แก้วชัยเจริญกิจ. (2550). **บทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมและวิธีการปฏิบัติตามแนวทางของ Active Learning**. สืบค้นจาก <http://www.itie.org>.
- ดิเรก วรรณเสียร. (2545). **การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีศักดิ์ หงษ์อารยะชน. (2542). **การศึกษาสภาพและปัญหาทางวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษากรุงเทพฯ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ทศพร อีชะพร. (2560). **การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดอุทัยธานี**. **วารสารวิจัยและพัฒนาไกลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**. 12(1), 329-324.
- ทิตนา แคมมณี และคนอื่น ๆ. (2548). **แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี และคนอื่น ๆ. (2560). **การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก**. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาชีพรู : ครุศึกษาฐานสมรรถนะ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ธนา ประมูลกุล. (2547). **บทความปริทัศน์**. ขอนแก่น: ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ เขต 6.
- ธีระชัย ช่วงบุญศรี. (2558). **การพัฒนาแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นพปฎล บุญพงษ์ พรเทพ รู้แผน และปฤษณา ชนะวราช. (2560). **การนำเสนอรูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา**. **ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร**. 19(1), มกราคม – มิถุนายน 2560.
- น้ำฝน กันมา. (2560). **การพัฒนาแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : กรณีศึกษา พะเยาโมเดล**. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์**. 3(2), 145-163.
- นิพนธ์ กินาวงศ์. (2544). **หลักการบริหาร**. พิษณุโลก: ตระกูลไทย.

- นิวัตร นาคะเวช. (2545). **การพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน.**
 ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้นำ
 การเปลี่ยนแปลง มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- บรรจง เจริญสุข. (2552). **การพัฒนาารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลใน
 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). **หลักการวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเพิ่ม สอนภักดี ฉลอง ชาตรุประชีวิน และสุกัญญา แซ่มซ้อย. (2559). **รูปแบบเครือข่ายความ
 ร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล.** *Journal of
 Education Naresuan University.* 18(4), 132-153.
- บุษราคัม จรรย์นาฎย์. (2544). **การศึกษาการดำเนินการงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา
 สังกัดกรมสามัญศึกษา ในโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพ
 ผู้เรียน ของสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ.** กรุงเทพฯ:
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภิต รัตนสุวรรณ. (2525). **การวัดผลการศึกษา.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประนอม โอทกานนท์. (2537). **การศึกษาความต้องการการพยาบาลของผู้สูงอายุ ในชมรมและ
 สถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุ : รายงานการวิจัย.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2541). **ชุมชนเข้มแข็ง ทูทางสังคมไทย.** หนังสือชุดชุมชนเข้มแข็ง ลำดับที่ 1.
 กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนเพื่อสังคมและธนาคารออมสิน.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล.** กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริม กรุงเทพ.
- ปาริชาติ สถาปัตตานนท์ และชัยวัฒน์ ธีระพันธ์. (2546). **สื่อสารกับสังคมเครือข่าย.** เอกสาร
 ประกอบการฝึกอบรมหลักสูตร 3 “การสร้างเครือข่ายที่มีพลัง” สถาบันชุมชนท้องถิ่น
 พัฒนา. กรุงเทพฯ: สถาบันการเรียนรู้และพัฒนาประชาคม.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2543). **กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา.** กรุงเทพฯ:
 โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข.
- พงษ์รัตน์ดา บุตรโต. (2548). **ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจไทย-กัมพูชา ในช่วง พ.ศ. 2544-2547.**
 สืบค้นจาก [http://studyinternationalaffairs.blogspot.com
 /2015/06/interdependency-theory-modernization.html](http://studyinternationalaffairs.blogspot.com/2015/06/interdependency-theory-modernization.html)
- พนัส หันนาคินทร์. (2540). **ประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคล.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พระมหาสุทิตย์อากาศโร. (2547). **เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ.** กรุงเทพฯ:
 โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส).
- พัชรินทร์ จันทาพูน และปิยพงษ์ สุเมตติกุล. (2557). **การพัฒนากลยุทธ์การบริหารเครือข่ายความ
 ร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก.** *วารสารครุศาสตร์.* 42(1), 149-163.
- พิชัย เพชรรัตน์. (2547). **ขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคประชาชนเพื่อการพัฒนา.** ลพบุรี:
 เอกสารประกอบการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชน สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- พิสิฐ เทพไกรวัลย์. (2554). **การพัฒนาารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาใน
 โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก.** ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- เพชริน สงค์ประเสริฐ. (2550). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เพ็ญผกา กาญจนภาส และคนอื่น ๆ. (2560). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารวิจัยและพัฒนาโดยองค์กร ในพระบรมราชูปถัมภ์. 12(1), 123-141.
- เพิ่มศักดิ์ บั้วรักษ์ ช่อเพชร เบ้าเงิน และสมชัย ขวลิขิตธาตา. (2559). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารบริหารการศึกษา มศว. 13(24), 213-235.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และคนอื่น ๆ. (2561) โรงเรียน 4.0 โรงเรียน พลิตภาพ. วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ภัทรวรรณ นิลแก้วบวรวิชญ์. (2559). รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภาณุพงศ์ สิงหรา ณ อยุธยา. (2547). เอกสารประกอบการบรรยาย “การมอบแนวทางการปฏิบัติงานสืบสวนสอบสวน” เมื่อวันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2541. กรุงเทพฯ.
- ไมตรี บุญทศ. (2554). การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี อุบลราชธานี.
- รมย์ พะโยม. (2552). รูปแบบการบริหารการปฏิบัติงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2548). การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรของสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี.
- เลขาธิการสภาการศึกษา. (2549). การศึกษาและสังเคราะห์รูปแบบการบริหารสถานศึกษา การพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาและสถานศึกษาเครือข่ายของผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบรุ่นที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- วิจิต นันทสุวรรณ และจ่านง แรกพินิจ. (2545). บทบาทของชุมชนกับการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- วิเชียร ทรงศรี. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- วินัย สมมิตร. (2529). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: แพร่วิทยา.
- วิโรจน์ ผลแย้ม และศักดิ์ดา สถาพรวงษา. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย. 4(1), 132-151.

- ศมากร พาน้อย. (2557). การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ดา สถาพรวงษา. (2549). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา **ขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์นิพนธ์ สว่างวงศ์. (2557). เครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. **วารสารบริหาร การศึกษาระดับบัณฑิต**. 14(2), 157-169.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษา **ขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ศิริชัย กาญจนวาสี และคนอื่น ๆ. (2548). รายงานวิจัยโครงการวิจัยรูปแบบของระบบการบริหาร **จัดการศึกษาแบบบูรณาการ สำหรับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ศิริพร ตันตติยาภ. (2550). รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ **สังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สงัด อุทรานันท์. (2540). การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎีและการปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- สมคิด บางโม. (2538). เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม. กรุงเทพฯ: นำอักษรการพิมพ์.
- สมชัย จรรยาไพฑูริย์. (2555). รูปแบบการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน **เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี อุบลราชธานี.
- สมยงค์ แก้วสุพรรณ. (2552). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผลเพื่อการ **ประกันคุณภาพการศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์ การพัฒนาภูมิภาค บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาสารคาม.
- สมศักดิ์ เอี่ยมดี และคนอื่น ๆ. (2556). การพัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**. 15(ฉบับพิเศษ), 94-113.
- สมาน อัครภูมิ. (2541). เอกสารการสอนวิชาหลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา อุบลราชธานี. สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- สมุท ขำนาญ. (2546). การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี.
- สหทัย วิเศษ. (2547). **องค์การเครือข่ายในจังหวัดพะเยา**. เอกสารรายงานการวิจัยโครงการความร่วมมือระหว่างเครือข่ายภาคประชาชนกับสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เสนอสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: บุ๊คพ้อยท์.
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2550). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). การปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญ **ที่สุด**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา. (2545). **ทำไมการปฏิรูปการศึกษาต้องทำทั้งระบบ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สุชาติ วิริยะ และคนอื่น ๆ. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1. **วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 4(1), 212-234.
- สุทธิชัย อากาศโร. (2547). **เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ**. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส).
- สุภางค์ จันทวานิช. (2549). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2549). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เสมอ สุวรรณโค ธีรวุฒิ เอกะกุล และ สมคิด สร้อยน้ำ. (2558). รูปแบบเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนระดับประถมศึกษา. **วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 16(2), 198-218.
- ไสว อุทุม ประเสริฐ ภูเงิน และ ปราณีย์ พันจาร์วัฒนพันธ์. (2557). การดำเนินงานเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**. 8(2), 234-252.
- อรรณพ พงษ์วาท. (2544). การบริหารเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: เอลโลการพิมพ์.
- อำภา บุญช่วย. (2537). การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2544). **หลักการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์.
- อุทุมพร จามรมาน. (2541). โมเดลคืออะไร. **วารสารวิชาการ**. 1(2), 22-26.
- เอกสิทธิ์ พึ่งพร. (2559). **เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี**. ในโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.
- Bardo, J. W. & Hartman, J. J. (1982). **Urban Society: A Systematic Introduction**. New York: F. E. Peacock.
- Blanchard, K. H. (2006). **Leading at a Higher Level: Blanchard on Leadership and Creating High Performing Organizations**. New Jersey: Prentice Hall.
- Blase, J. & Balse, J. R. (1994). **Empowering Teachers What Successful Principals Do**. U.S.A.: Corwin Press.
- Bonwell, C & Eison, A. (1991). **Active Learning: Creating Excitement in the Classroom**. Washington, D.C. : School of Education and Human Development, George Washington University.
- Brown, W. B. & Moberg, D. J. (1980). **Organization Theory and Management: Macro Approach**. New York: John Willey & Sons.
- Bush, T. (1986). **Theories of Education Management**. London: Harper and Row Publishers.

- Certo, S. C. (2006). **Modern Management**. Upper Saddle River, New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Clutterbuck, D. & Kernaghan, S. (1994). **The Power of Empowerment**. London: Kogan Page Limited.
- Cohen, J. M. & Uphoff, N. (1980). **Rual. Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation**. New York: Cornell University.
- Cramer, S. F. (1998). **Collaboration**. Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Crowther, J. (1996). **Oxford Advanced Learner' Dictionary**. 5th ed. New York: Oxford University.
- Cunningham, W. G. & Gressi, D. W. (1993). **Cultural Leadership: The Culture of Excellence in Education**. Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Dalton, J. H., Elias, M. J., & Wandersman, A. (2000). **Community Psychology: Linking Individuals and Communities**. Australia: Wadsworth.
- Eisner, E. (1976). Education Connoisseurship and Criticism: Their Form and Functions in Educational Evaluation. **Journal of Aesthetic Education**. 39(2), 192-193.
- Felder, R. & Brent, R. (1996). "Navigating the Bumpy Road to Student-Centered Instruction," **Journal of College Teaching**. 44(3), 312-331.
- French & Bell Jr., C. H. (1999). **Organization Development: Behavioral Science Interventions for Organization Improvement**. New Jersey: Prentice Hall.
- Fullan, M. (2006). **The Development of Transformational Leaders for the Educational Decentralization**. San Francisco: Jossey-Bass.
- Georgiades, N. & Macnodell, R. (1998). **Leadership for Competitive Advantage**. Chichester: John Wiley & Sons.
- Good, C. V. (1973). **Dictionary of Education**. New York: McGraw Hill.
- Gordon, J. R. (1999). **Organizational Behavior: A Diagnostic Approach**. 6th ed. New Jersey: Prentice Hall.
- Graham, J. & Wright, J. A. (1999). What does interprofessional collaboration mean Toprofessional working with pupil physical disabilities? **British Journal of Special Education**. 22(1), 189-199.
- Griffith, D. E. (1959). **Administrative Theory**. New York: McGraw Hill.
- Gutierrez, L. M., Parsons, R. J. & Cox, E. O. (1998). **Empowerment in Social Work Practice**. U.S.A.: Brook 2 Cole Publishing.
- Hanson, E. M. (2003). Education Administration and Organizational Behavior. 5th ed. In C. Huxam (Ed.). **Creating Collaboration Advantage**. Boston: Pearson Education. pp. 152-164.
- Harris, B. M. (1975). **Supervisory Behavior in Education**. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall
- Haskever, C., Render, B., Russel, R. S., & Murdick, R. G. (2000). **Service Management and Operations**. New Jersey: PrenticeHall.

- Hersey, P., Blanchard, K. H., & Johnson, D. E. (1996). **Management of Organizational Behavior: Utilizing Human Resources**. Upper Saddle River, New Jersey: PrenticeHall.
- Husen, T. & Postlewaite, T.N. (1994). **The international encyclopedia of education**. 2nd ed. Great Britain : BPC Wheatons.
- Ivancevich, J. H. et al. (1989). **Management: Principles and Function**. 4th ed. Boston: MA.
- Keeves, P. J. (1988). **Educational Research Methodology and Measurement: An International Handbook**. Oxford, England: Pergamum Press.
- Kimbrough, R. B. & Michael, Y. N. (1988). **Educational Administration**. New York: Mac-millan Publishing.
- Kinlaw, D. C. (1995). **The Practice of Empowerment: Making the Most of Human Competence**. U.S.A.: Gower Publishing.
- Lee, J. C. (1984). **Essentials of Psychological Testing**. 4th ed. New York: Harper & Row Publishers.
- Lefrancois, G. R. (2000). **Psychology for Teaching**. 10th ed. Australia: Wadsworth.
- Leithwood, K. A. (1999). **Changing Leadership for Changing Time**. Bristol, England: Taylor Frances.
- Lucas, J. R. (1998). **Balance of Power**. New York: AMACOM.
- Martin, E. (1999). **Changing Academic Work: Developing the Learning University**. Buckingham: The Society for Research into Higher Education & Open University.
- McShance, S. L. & Glinow, M. A. V. (2000). **Organizational Behavior**. Boston, MA: McGraw Hill.
- Mesa Public School. (2003). **Individual Collaboration Rubric**. Retrieved from. http://www.mpsaz.org/webquest/jones/collaboration_rubic.html.
- Meyers, C., & Jones, T. B. (1993). **Promoting active learning: Strategies for the collage classroom**. San Francisco: Jossey-Bass.
- Nahavandi, A. & Malezadeh, A. R. (1999). **Organizational Behavior: The Personorganization Fit**. New Jersey: PrenticeHall.
- Norwich & Evans. (2007). **Cluster: Inter-school collaboration in meeting special educational needs in ordinary schools**. Retrieved from. <http://www.ebscohot.com/ehost/detail?vid=13&hid=3b84db3b-45f9>.
- Owens, R. G. (1999). **Organization Behavior in Education**. 5th ed. Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Plymouth State University. (2003). **Area of Concern/Targets for Growth Indicators**. Plymouth, NH 03264, United States, Retrieved from. http://www.plymouth.edu/educate/growth_indicators.pdf.
- Ribchester & William, J. E. (2007). **Co-operation in the countryside: Small Primary SchoolCluster**. Retrieved from <http://www.ebscohot.com/ehost/Detail?vid=13&hid=3b84db3b-45f9>.
- Robbins, H. & Findley, M. (1998). **Why Team Don't Work**. 2nd ed. London: Orient Business.
- Robbins, S. P. & Coulter, M. (1999). **Management**. New Jersey: PrenticeHall.

- Sallis, E. (2002). **Total Quality Management in Education**. London: Kogan Page.
- Sandiego State University's College of Education (2003). **Collaboration Rubric**. Retrieved from <http://edweb.sdsu.edu/triton/tidepoolunit/Rubics/collrubic.html>.
- Schiller, J. (2002). Interventions by school leaders in effective implementation of information and communications technology: Perceptions of Australian principals. **Journal of Information Technology for Teacher Education**, 11(3), 289-301.
- Scott, C. D. & Jaffe, D. T. (1991). **Empowerment: Building a Committed Workforce**. California: Kogan Page.
- Scott, C. L. (2015). **The future of Lining 3 : What kind of Pedagogie**. UNESCO.
- Shaeffer, S. (Ed.). (1994). **Partnerships and Participation in Basic Education: A Series of Training Modules and Case Study Abstracts for Educational Planners and Mangers**. Paris: UNESCO, International Institute for Educational Planning.
- Smith, A. (1991). **The Wealth of Nations**. London: David Campbell.
- Smith, E. W. (1980). **The Education's Encyclopedia**. New York: Prentice Hall.
- Smith, E. W., & et al.. (1961). **The education's encyclopedia**. New York: Prentice-Hall
- Soliman, H. S. (2011). Customer relationship management and its relationship to the marketing performance. **International Journal of Business and Social Science**, 2(10), pp. 166-182.
- Steiner, G. A. (1969). **Individual Behavior and Group Achievement**. New York: OxfordUniversity Press.
- Stoner, A. F. & Wankel, C. (1986). **Management**. 3rd ed. New Delhi: Prentice-Hill Private.
- Sullivan, T. J. (1998). **Collaboration: A Health Care Imperative**. New York: McGraw Hill.
- Tosi, H. L. & Carrol, S. J. (1982). **Management**. 2nd ed. New York: John Willey & Sons.
- Useem, E. L. (1994). **Renewing School: A Report on the Cluster Initiative in Philadephia**. Retrieved from <http://ericdb/ED378251.Htm>.
- Weightman, J. (1999). **Introducing Organizational Behavior**. [n.p.]: Longman.
- Weltch, M. & Tulbert, B. (2000). Practitioner's Perspective of Collaboration: A Social Validation and Factor Analysis. **Journal of Educational and Psychological Consultant**, 11(3-4), 357-378.
- Wheatly. (1999). **Leadership and the New Science: Discovering order in a chaotic world**. 2nd ed. San Francisco: Berret – Koehler Publishers. pp. 17-18.
- Willer, D. (1986). **Scientific Sociology: Theory and Method**. New Jersey: PrenticeHall.
- Wilson, B. (1993). **Systems: Concepts, Methodologies and Application**. 2nd ed. New York: John Wiley & Sons.
- Yukl, G. A. (2002). **Leadership in Organizations**. 5th ed. New Jersey: Prentice Hall.

ภาคผนวก

GRAD VRU

ภาคผนวก ก

เอกสารประกอบการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

GRAD VRU

(Focus Group Discussion)

เรื่อง

“การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียน
เฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน”

โดย

นายชัชวาลย์ สิงหาทอง

นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

GRAD VRU

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.เปรมจิตต์ ขจรภัย ลาร์เซนต์

ผศ.ดร.ช่อเพชร เป้าเงิน

รศ.ดร.มารุต พัฒผล

วันศุกร์ที่ 3 มกราคม 2563

ณ ห้องโสตทัศนศึกษา โรงเรียนภัทรญาณวิทยา

อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

กำหนดการสนทนากลุ่ม
(Focus Group Discussion)

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Development of Academic cooperation Networking Model Among
ChalermPhraKiat School under the Office of the Basic Education Commission

วันศุกร์ที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2563 เวลา 09.30-12.00

ณ ห้องโสตทัศนศึกษา โรงเรียนภัทรญาณวิทยา

อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

-
- 09.30 น. เริ่มการประชุมสนทนากลุ่ม
- ผู้ดำเนินรายการแนะนำผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 11 ท่าน
 - ผู้วิจัยนำเสนอขั้นตอนการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัย และนำเสนอร่างองค์ประกอบรูปแบบ เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 9.30 - 11.00 น. เปิดอภิปรายองค์ประกอบของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 11.00 - 12.00 น. สรุปผลการประชุมสนทนากลุ่ม
- ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณมอบของที่ระลึกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม
-

ประเด็นคำถามเพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม

ประเด็นที่ 1 ท่านคิดว่าร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยนำเสนอ มีความถูกต้องครอบคลุม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้หรือไม่

ประเด็นที่ 2 ท่านคิดว่าร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หากนำไปปฏิบัติจริงจะมีความเป็นไปได้ในการพัฒนาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประเด็นที่ 3 ท่านคิดว่าร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยนำเสนอจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ได้หรือไม่

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คุณภาพการจัดการศึกษาของไทยนับว่าเป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งที่มีการพัฒนามาอย่างยาวนาน แต่อาจจะขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาในบางช่วงเวลา อันเนื่องมาจากมีการปรับเปลี่ยนบทบาททางการเมืองอยู่เป็นระยะ ๆ ทำให้นโยบายในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของไทยขาดความต่อเนื่อง เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ที่เล็งเห็นถึงความสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาอย่างมากเช่นเดียวกัน ส่งผลให้ในหลายครั้งที่มีการชี้วัดระดับการศึกษาแล้วประเทศไทยอาจจะมีอันดับที่ต่ำกว่าหลายประเทศในอาเซียน ในปัจจุบันการจัดการศึกษาของไทยมีแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ที่จัดทำขึ้นโดยอาศัยหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ประชญาเศรษฐกิจพอเพียง และโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งในแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ได้กล่าวถึงวิสัยทัศน์เอาไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” การดำเนินการตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการดำเนินงาน 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ 2) การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3) การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 4) การสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา 5) การจัดการศึกษาเพื่อเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 6) การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา, 2561)

จึงอาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยนั้นต้องใช้เวลาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการศึกษาแก่ประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึงในฐานะที่เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนาประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพบริบทและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทยและสากล ดังพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชความตอนหนึ่งว่า การศึกษา

เป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศก็ย่อมทำได้สะดวกราบรื่นได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว (แนวพระราชดำริเกี่ยวกับความหมายของการศึกษา เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2520)

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ได้วางรากฐานการศึกษาอย่างทั่วถึง ให้โอกาสกับเด็กทุกคนที่อยู่บนพื้นแผ่นดินไทย ให้ได้เรียน โดยไม่แบ่งเชื้อชาติ ทรงให้ความสำคัญอย่างมากกับการส่งเสริมการศึกษ อันเป็นเครื่องมืออันสำคัญที่ใช้สร้างทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้เกิดการพัฒนาอย่างครบถ้วน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา ส่งเสริมพัฒนางาน และพัฒนาประเทศ ที่เหมาะสมกับสภาพบริบทสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทยและสากล ดังเห็นได้จากการพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์หรือที่ดิน ในการจัดสร้างโรงเรียนต่าง ๆ เสด็จพระราชดำเนินตรวจเยี่ยมโครงการในพื้นที่ห่างไกลกันดาร มีพระราชดำริในการมอบทุนการศึกษาให้กับผู้ด้อยโอกาสอย่างต่อเนื่อง เป็นการสร้างโอกาสให้ประชาชนได้รับความรู้ในทุกระดับการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคต ทุกพระองค์ทรงมีพระเมตตาต่อการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และยาวนานจนผลงานเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาประชาราษฎร์

รัฐบาลโดย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้แสดงเจตนารมณ์ในรายการ “ศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน” เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2559 ในการที่จะสืบสานพระราชปณิธานผ่านโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่มีมากกว่า 4,000 โครงการทั่วประเทศให้ยังคงอยู่อีกทั้ง ได้ขยายศักยภาพ โดยนำหลักการบริหารของ “ศูนย์การเรียนรู้” ประกอบกับการแสวงประโยชน์จากเทคโนโลยีสมัยใหม่ ในการยกระดับและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมีการจัดตั้ง “ศูนย์การเรียนรู้” ของกระทรวงต่าง ๆ เช่น ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวนมากกว่า 7,000 แห่งทั่วประเทศ และที่สำคัญ คือ การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (ระยะ 5 ปี 2559 - 2564) บนพื้นฐานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ประเทศมีระบบภูมิคุ้มกัน และสังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ ต่อมา เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2559 กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดทิศทางนโยบายการศึกษาของชาติ ในการน้อมนำแนวพระราชกระแสรับสั่ง ด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ซึ่งเป็นศาสตร์มาปรับใช้กับนโยบายด้านการศึกษา โดยมุ่งเน้น การดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ภายใต้วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว

การดำเนินงานที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้น้อมนำโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มาดำเนินการโดยจัดเป็นโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ และกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติที่กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ จำนวน 674 โรงเรียน ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่มย่อย ดังแสดงในตาราง ดังนี้

ประเภทของกลุ่มโรงเรียน

1. กลุ่มโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชดำริจำนวน 138 โรงเรียน
2. กลุ่มโรงเรียนที่เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพระราชดำริ/อันเนื่องมาจากพระราชดำริ 434 โรงเรียน
3. กลุ่มโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติ 142 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 674

กลุ่มโรงเรียนโครงการตามพระราชดำริ และกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติได้รับการพัฒนาทั้งด้านการศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรม ด้านการเกษตร ด้านสาธารณสุข ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านคุณธรรมจริยธรรม รวมถึง การคัดเลือกนักเรียนที่ด้อยโอกาสเข้ารับพระราชทานทุนการศึกษาเป็นประจำทุกปี ทั้งนี้ทุกภาคส่วนของการศึกษาได้มุ่งมั่นดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตาม ด้วยความหลากหลายของกลุ่มผู้เรียน และบริบทของโรงเรียน และสภาพภูมิประเทศที่ตั้งของโรงเรียนที่มีความแตกต่างกันมาก จึงส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เท่าเทียมกันของคุณภาพการศึกษา จากผลการทดสอบระดับชาติพบว่ากลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศเพียงกลุ่มเดียวคือกลุ่มโรงเรียนจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ส่วนกลุ่มโรงเรียนตามพระราชดำริจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างเร่งด่วนในทุกด้าน ประกอบกับโรงเรียนตั้งกระจายอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศ จึงทำให้ขาดการประสานพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการดำเนินงานตามพระราชดำริให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้จัดทำกรอบและแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนโครงการตามพระราชดำริ และโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติขึ้น อันเป็นกรอบและแนวทางการดำเนินงานที่ทุกโรงเรียนมีจุดร่วมที่สำคัญอันเป็นลักษณะสำคัญของโรงเรียนของพระราชอาและพระบรมวงศานุวงศ์ และโรงเรียนสามารถพัฒนาจุดเน้นอันมีวัตถุประสงค์เฉพาะตามพระราชปณิธานของการก่อตั้งโรงเรียนแต่ละกลุ่มอย่างสมพระเกียรติและสอดคล้องกับบริบทแต่ละพื้นที่ โดยมุ่งหวังให้โรงเรียนทั้ง 674 โรงเรียนนี้ ผนึกกำลังการขับเคลื่อนและเป็นแบบอย่างของการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนอย่างรอบด้าน ที่บังเกิดผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาอันสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 และแนวโน้มของการพัฒนาประเทศเป็น Thailand 4.0 สู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืนตามพระราชปณิธานต่อไป พระบรมราโชวาทในหลายวโรกาส สะท้อนความหมายของการศึกษาได้เป็นอย่างดีว่า เป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะช่วยพัฒนาหรือสร้างทรัพยากรมนุษย์ในชาติให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพได้อย่างครบถ้วน ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา (เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2559)

กระทรวงศึกษาธิการได้มีการจัดตั้งสถานศึกษาตามพระราชดำริและเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และพระบรมวงศานุวงศ์ในวโรกาสต่าง ๆ 330 โรงเรียน โดยน้อมนำแนวพระราชดำริที่ทรงพระราชทานมาเพื่อพัฒนาการศึกษาให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชน

จากเอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 2559 ได้นำเสนอข้อมูลของโรงเรียนบางแห่งที่มีศักยภาพพิเศษอยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์ บางแห่งได้รับพระราชทานนามมาเป็นชื่อของโรงเรียนแต่ยังมีสภาพความไม่พร้อมของโรงเรียนอยู่มาก ซึ่งสมควรจะต้องพัฒนาโรงเรียนเหล่านี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดำรงความเป็นโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติและสนองพระราชดำริตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียน รวมทั้งน้อมนำแนวทางที่ได้รับพระราชทานในโอกาสต่าง ๆ มาสู่การปฏิบัติ โดยพบว่า การจัดการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ และผลผลิตทางการศึกษามีคุณลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะได้มีความพยายามในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่เว้นแม้แต่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งที่ผ่านมาพบว่า จากผลการทดสอบระดับชาติในภาพรวมโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความแตกต่างกันมาก มีผลคะแนนเฉลี่ยการทดสอบระดับชาติอยู่ในระดับสูง คือกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณและกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ กลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในระดับอยู่ในระดับปานกลาง คือ กลุ่มโรงเรียนกาญจนาภิเษก และนอกจากนั้นกลุ่มโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในระดับประเทศทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจัยหลาย ๆ ด้าน ทั้งจำนวนครูที่ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ข้อจำกัดในเรื่องความรู้ความสามารถของครู วิธีการเรียนการสอน อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน ในหลาย ๆ พื้นที่ พบว่าการสนับสนุนจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ก็ไม่สามารถทำได้เต็มที่ เนื่องจากพ่อแม่ ผู้ปกครองเองยังมีการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่สูงมากนัก เหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่ง เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนในโครงการพระราชดำริเกิดประสิทธิผลสูงสุด ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร และผลการทดสอบทางด้านวิชาการในลักษณะนี้ ถือเป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นว่างานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ถึงแม้ว่าทางกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะมีการประชุมทางวิชาการร่วมกันในทุกปี แต่มักจะเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสนอแนวทางการแก้ปัญหาเพียงแต่ในกลุ่มสาระวิชาเท่านั้น ยังไม่ได้มองภาพรวมของระบบการบริหารงานวิชาการ จึงทำให้ยังไม่สามารถทราบปัญหาทั้งหมดและเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อมาดำเนินการแก้ไขและพัฒนาทางด้านวิชาการร่วมกันของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างชัดเจน

ยุทธศาสตร์เครือข่ายความร่วมมือถือเป็นเครื่องมือประเภทหนึ่งในการบริหารจัดการในยุคใหม่ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งในระดับพื้นที่ ระดับประเทศ รวมถึงในระดับโลก ความสำเร็จของการสร้างเครือข่ายและการดำรงรักษาเครือข่ายไว้อย่างยั่งยืนเป็นสิ่งที่ต้องควบคู่ไปกับการสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย โดยจะต้องเริ่มต้นที่สร้างความตระหนักร่วมกันในบทบาทและความสำคัญของภารกิจเครือข่ายที่จะต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียม มีการค้นหาปัญหาร่วมกัน วางแผนร่วมกัน และร่วมตัดสินใจ (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553, น. 80) สำหรับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนเป็นกลยุทธ์หนึ่ง

ที่สำคัญที่จะช่วยให้โรงเรียนสามารถที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาให้มีมาตรฐานได้ โดยอาจจะเป็นการสร้างเครือข่ายที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งการดำเนินการสร้างเครือข่ายให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพนั้น ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบในแต่ละด้าน อันประกอบด้วย 1) การสร้างจิตสำนึกที่จะทำงานร่วมกัน 2) การเตรียมการและแสวงหาผู้ร่วมพัฒนา 3) การสร้างข้อตกลงและร่วมวางแผน 4) การร่วมดำเนินงานและกำกับติดตาม และ 5) การบำรุงรักษาเครือข่าย การสร้างความเข้มแข็ง และความต่อเนื่องของเครือข่าย จะทำให้เกิดพลังพัฒนาโรงเรียนที่เข้มแข็ง อีกทั้งก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ด้วยเหตุนี้เองผู้วิจัยปฏิบัติงานในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาให้มีประสิทธิผลตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 กอปรกับในปัจจุบันโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เริ่มมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษามาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว การวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งเน้นศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีบริบทที่เหมือนกัน ได้รับพระราชทานนาม และก่อตั้งในโอกาสเดียวกัน เพื่อที่จะได้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการที่มีอยู่นั้นให้สามารถดำเนินการไปได้อย่างสำเร็จลุล่วง และเป็นแบบอย่างในการนำไปประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารจัดการเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาให้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ที่มีลักษณะของบริบทเหมือนกันต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและแนวทางการดำเนินงานของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสภาพในปัจจุบันเป็นอย่างไร และมีแนวทางในการดำเนินการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มโรงเรียนเป็นอย่างไร

2. รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรจะประกอบด้วยองค์ประกอบใดบ้างที่จะเอื้อต่อการดำเนินการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระหว่างกลุ่มโรงเรียนให้มีคุณภาพและสามารถดำเนินการไปได้ด้วยดี

3. รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีลักษณะที่เหมาะสมเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อตรวจสอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.4 กรอบแนวคิดการวิจัย

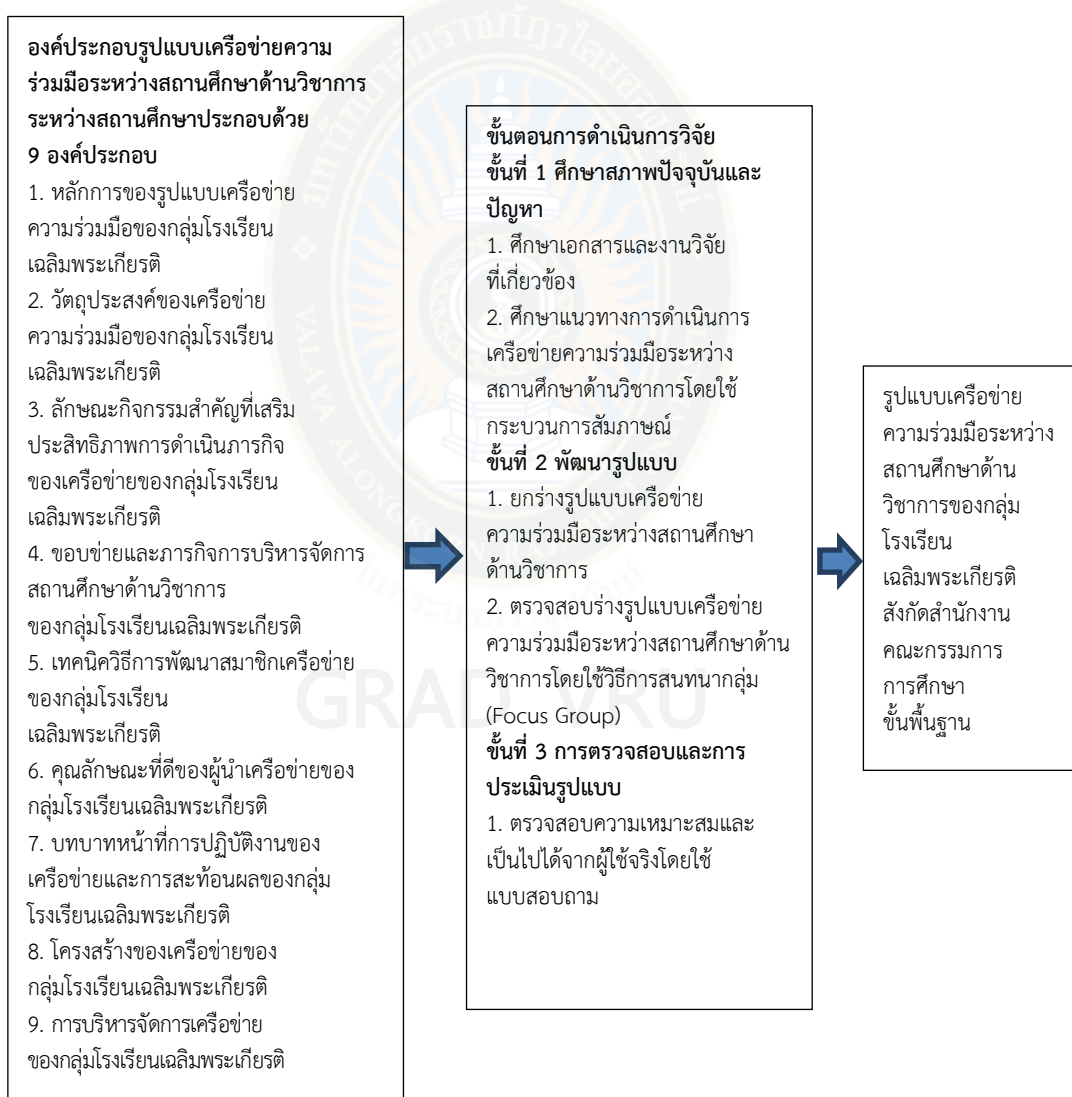
การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในสถานศึกษาสังกัดต่าง ๆ ((พิสิฐ เทพไกรวัล, 2554; สมศักดิ์ เอี่ยมดี และคนอื่น ๆ, 2556; จิระพงษ์ หอมสุวรรณ และคนอื่น ๆ, 2556; เกสรี ลัดเลีย, 2557; ศักดิ์นิพนธ์ สว่างวงศ์, 2557; พชรินทร์ จันทาพูน และปิยพงษ์ สมมติกุล, 2557; เสมอ สุวรรณโค ธีรวิทย์ เอกะกุล และสมคิด สร้อยน้ำ, 2558; เพิ่มศักดิ์ บัวรักษ์ ช่อเพชร เป้าเงิน และ สมชัย ขวลิทธาดา, 2559; จิรภัทร มหาวงค์ และคนอื่น ๆ, 2559; บุญเพิ่ม สอนภักดี ฉลอง ชาตรุประชีวิน และสุกัญญา แซ่มซ้อย, 2559; นพปฎล บุญพงษ์ พรเทพ รุ่งแผน และปฤษฎา ชนะวรรษ, 2560; น้ำฝน กันมา, 2560) สามารถสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบที่มีความเกี่ยวข้องกับรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

1. องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือมีสาระที่นำมาใช้ องค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษา ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ 2) วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือ 3) ลักษณะ/กิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจกรรมของเครือข่าย 4) ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการ 5) เทคนิค/วิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 6) คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่าย 7) บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล 8) โครงสร้างของเครือข่ายและ 9) การบริหารจัดการเครือข่าย

2. ขั้นตอนวิธีวิจัย ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทางการดำเนินการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ขั้นที่ 2 การยกกร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว นำมาตรวจสอบร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ขั้นที่

3.1 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนำมาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ในการคำนวณสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบไปใช้กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน

3. ได้รูปแบบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรในการวิจัย

สำหรับประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งเป็น 3 กลุ่มหลัก ๆ อันได้แก่

1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิ สำหรับการศึกษานโยบายและการดำเนินการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 กลุ่มย่อย ซึ่งมีคุณสมบัติในแต่ละกลุ่มย่อย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลงานเกี่ยวกับการบริหารหรือการจัดการศึกษา สำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในระดับประถมศึกษาหรือระดับมัธยมศึกษา โดยพิจารณาจากเอกสารงานวิจัย บทความ ตำรา การเป็นวิทยากร หรือการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทางด้านวิชาการของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในระดับประถมศึกษาหรือระดับมัธยมศึกษา

กลุ่มที่ 2 เป็นผู้บริหารในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำกับดูแลนโยบายการศึกษา หรือเป็นผู้บริหารหน่วยงานที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มที่ 3 เป็นผู้บริหาร อาจารย์มหาวิทยาลัย หรือผู้บริหารหน่วยงาน ที่มีประสบการณ์ในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ สำหรับการตรวจสอบร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยวิธีสนทนากลุ่ม (Focus Group) ประกอบด้วย 3 กลุ่มย่อย ซึ่งมีคุณสมบัติในแต่ละกลุ่มย่อย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นนักวิชาการหรืออาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีประสบการณ์และผลงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการบริหารการศึกษา

กลุ่มที่ 2 เป็นผู้บริหารหน่วยงานที่สนับสนุนการจัดการศึกษา ซึ่งกำกับดูแลโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มที่ 3 เป็นผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล สำหรับการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีคุณสมบัติในแต่ละกลุ่มย่อย ดังนี้

2. ขอบเขตด้านการดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีแนวทางในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

2.1 การวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

2.1.1 การศึกษาเอกสารหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษา เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และแนวคำถามในการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

2.1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบตัวต่อตัว (Individual Depth Interview) กับผู้ทรงคุณวุฒิด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยใช้เวลาประมาณไม่เกิน 45 นาที ตามกรอบคำถามซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์มาจากการศึกษาเอกสารหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งสิ้น 9 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มย่อย ประกอบด้วย กลุ่มแรก เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลงานเกี่ยวกับการบริหารหรือการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในระดับประถมศึกษาหรือระดับมัธยมศึกษา โดยพิจารณาจากเอกสารงานวิจัย บทความ ตำรา การเป็นวิทยากร หรือการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทางด้านวิชาการของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในระดับประถมศึกษาหรือระดับมัธยมศึกษา จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 เป็นผู้บริหารในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำกับดูแลนโยบายการศึกษา หรือเป็นผู้บริหารหน่วยงานที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน และกลุ่มสุดท้าย เป็นผู้บริหาร อาจารย์มหาวิทยาลัย หรือผู้บริหารหน่วยงาน ที่มีประสบการณ์ในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน

2.1.3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยนำเอาองค์ประกอบของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้มาตรวจสอบกับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานจริง โดยใช้เวลาในการดำเนินการสนทนากลุ่มประมาณ 3 ชั่วโมง ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ที่ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จาก 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรก เป็นนักวิชาการหรืออาจารย์มหาวิทยาลัย ที่มีประสบการณ์และผลงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 เป็นผู้บริหารหน่วยงานที่สนับสนุนการจัดการศึกษา ซึ่งกำกับดูแลโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน และกลุ่มสุดท้าย เป็นผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน

2.2 การวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อตรวจสอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้มาจากขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพก่อนหน้านี้ โดยเป็นการตอบแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

และมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาราชการแทน โรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีจำนวน 142 โรงเรียน ทั่วประเทศ

1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างของความสัมพันธ์ของระหว่างองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเชิงความสัมพันธ์หรือเหตุผลซึ่งกันและกัน

2. เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษาแต่ละแห่งร่วมกันดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษาโดยมีเป้าหมายเดียวกัน ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างพลังและความแข็งแกร่งในการที่จะผลักดันให้เกิดผลที่ดีในการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน และมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานได้

3. องค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษา หมายถึง องค์ประกอบที่ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบหลัก คือ 1) ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของเครือข่าย 2) ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการ 3) เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 4) คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่าย 5) บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล 6) โครงสร้างของเครือข่าย 7) การบริหารจัดการเครือข่าย 8) หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ 9) วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือ

4. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ที่ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อการศึกษาของชาติ รวมถึงถวายเป็นราชสักการะเนื่องในวโรกาสที่สำคัญ อันได้แก่ ครบรอบเจริญพระชนมายุ ครองราชย์ หรือเฉลิมถวัลยราชสมบัติ

5. ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของเครือข่าย หมายถึง การดำเนินงานร่วมกันของสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในลักษณะปกติกรณีพิเศษ เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน

6. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานตามภาระงานวิชาการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 จำนวน 17 ภาระงาน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและ

มาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชน 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือ และ 17) การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

7. เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย หมายถึง แนวทางในการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ หรือการทำงานเพื่อพยายามเปลี่ยนแปลง โดยมีวัตถุประสงค์ในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วยวิธีการอันหลากหลาย

8. คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่าย หมายถึง ความสามารถของผู้นำเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานของเครือข่าย เพื่อพัฒนางานด้านวิชาการให้ได้ผลดียิ่งขึ้น และมีประสิทธิภาพจนนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

9. บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล หมายถึง หน้าที่ความรับผิดชอบของคณะบุคคลที่เป็นผู้แทนของสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อภารกิจในการดำเนินการบริหารเครือข่ายให้เกิดประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างกันของทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกเครือข่าย

10. โครงสร้างของเครือข่าย หมายถึง การจัดองค์กรแบบเครือข่าย ซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์ ข้อกำหนดในการรวมกันเป็นเครือข่ายของโรงเรียน คณะกรรมการบริหารเครือข่าย ระเบียบเครือข่าย บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและสมาชิกเครือข่าย ซึ่งการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่จะต้องสอดคล้องกับหลักการสำคัญของเครือข่าย

11. การบริหารจัดการเครือข่าย หมายถึง กระบวนการดำเนินงานร่วมกันเป็นคณะทำงานของสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีผู้บริหารหรือคณะกรรมการบริหารซึ่งบริหารในรูปคณะกรรมการเป็นผู้รับผิดชอบให้การประกอบกิจกรรมต่าง ๆ นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของเครือข่ายที่ตั้งไว้ร่วมกัน

12. หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ หมายถึง การเชื่อมโยงระหว่างระบบการปฏิบัติงานหรือบทบาทของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทางด้านวิชาการ ด้วยความสมัครใจ อันประกอบด้วย การรับรู้มุมมองร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วม การมีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย การฟังฟังและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน และการมีปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน

13. วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือ หมายถึง เป้าหมายร่วมกันของโรงเรียนต่าง ๆ ในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับความ

ร่วมมือในการพัฒนาด้านวิชาการของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.7 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและแนวทางในการดำเนินการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ ในการที่จะแก้ไขปัญหาของการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มโรงเรียนได้ตรงจุด เพื่อให้การบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มโรงเรียนสามารถดำเนินการไปได้อย่างราบรื่นมากยิ่งขึ้น

2. เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษาสำหรับกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

1.8 ผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าที่ส่งผลต่อรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 1 รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษาสำหรับกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

<p>รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษาสำหรับกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ</p>	<p>องค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษาประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 2. วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 3. ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 4. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ
---	--

	<p>5 .เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ</p> <p>6. คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ</p> <p>7. บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผลของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ</p> <p>8. โครงสร้างของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ</p> <p>9. การบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ</p>
--	---

จากรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จำแนกได้ 5 ด้าน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารของนักวิชาการและสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำมาแจกแจงเป็นตัวบ่งชี้และองค์ประกอบย่อย ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบหลักที่ 1 หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

ตารางที่ 2 องค์ประกอบหลักที่ 1 หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

<p>1. หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการรับรู้และมุมมองที่เหมือน 2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 3. มีความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน 4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย 5. มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน 6. มีการเกื้อหนุนพึ่งพากัน 7. มีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน
---	--

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ หมายถึง การเชื่อมโยงระหว่างระบบการปฏิบัติงานหรือบทบาทของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทางด้านวิชาการ ด้วยความสมัครใจ อันประกอบด้วย การรับรู้มุมมองร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วม การมีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย การพึ่งพิงและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน และการมีปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

องค์ประกอบหลักที่ 2 วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

ตารางที่ 3 องค์ประกอบหลักที่ 2 วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การกำหนดเป้าหมายหรือความสำเร็จของเครือข่าย 2. การกำหนดทิศทางและแนวปฏิบัติร่วมกัน
--	--

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือ หมายถึง การกำหนดเป้าหมายตลอดจนแนวปฏิบัติร่วมกันของโรงเรียนต่าง ๆ ในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับความร่วมมือในการพัฒนาด้านวิชาการของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

องค์ประกอบหลักที่ 4 ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

ตารางที่ 5 องค์ประกอบหลักที่ 4 ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

<p>องค์ประกอบหลักที่ 4 ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ</p>	<p>ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานตามภาระงานวิชาการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 จำนวน 17 ภาระงาน ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2. การวางแผนงานด้านวิชาการ 3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9. การนิเทศการศึกษา 10. การแนะแนว 11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12. การส่งเสริมชุมชน 13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ 14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาด้านวิชาการของสถานศึกษา 15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16. การคัดเลือกหนังสือ และ 17. การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
---	---

ตารางที่ 11 องค์ประกอบที่ส่งผลต่อรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ
ของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย
1. หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	1.1 มีการรับรู้และมุมมองที่เหมือน 1.2 การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 1.3 มีความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน 1.4 การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย 1.5 มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน 1.6 มีการเกื้อหนุนพึ่งพากัน 1.7 มีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน
2. วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	2.1 การกำหนดเป้าหมายหรือความสำเร็จของเครือข่าย 2.2 การกำหนดทิศทางและแนวปฏิบัติร่วมกัน
3. ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	3.1 การดำเนินงานร่วมกันของสมาชิกเครือข่าย 3.2 การดำเนินกิจกรรมที่มีลักษณะพิเศษ 3.3 วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งโรงเรียนแต่ละกลุ่มเป็นตัวกำหนดกิจกรรมที่เป็นเลิศ
4. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	4.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 4.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ 4.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 4.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 4.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 4.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 4.9 การนิเทศการศึกษา 4.10 การแนะแนว

	<p>4.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา</p> <p>4.12 การส่งเสริมชุมชน</p> <p>4.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ</p> <p>4.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา</p> <p>4.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา</p> <p>4.16 การคัดเลือกหนังสือ และ</p> <p>4.17 การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา</p>
<p>5. เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ</p>	<p>5.1 การสร้างความตระหนัก</p> <p>5.2 การอภิปราย บรรยาย</p> <p>5.3 ระดมความคิด</p> <p>5.4 ประชุมปฏิบัติการ</p> <p>5.5 การศึกษาดูงาน</p> <p>5.6 การลงมือปฏิบัติงาน</p> <p>5.7 การตรวจสอบและสะท้อนผล</p>
<p>6. คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ</p>	<p>6.1 มีความทันสมัย</p> <p>6.2 มีความกระตือรือร้น</p> <p>6.3 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์</p> <p>6.4 มีความรู้และเป็นผู้นำทางวิชาการ</p> <p>6.5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี</p> <p>6.6 มีความเป็นประชาธิปไตย</p> <p>6.7 มีความรับผิดชอบ</p> <p>6.8 มีความมุ่งมั่นต่อการทำงานให้สำเร็จ</p> <p>6.9 มีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์</p>
<p>7. บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผลของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ</p>	<p>7.1 มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่</p> <p>7.2 เข้าใจบทบาทและภารกิจ</p> <p>7.3 มีการประสานงานที่ดี</p>

8. โครงสร้างของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ	8.1 วัตถุประสงค์ ข้อกำหนดในการรวมกัน เป็นเครือข่ายของโรงเรียน 8.2 คณะกรรมการบริหารเครือข่าย 8.3 ระเบียบ ข้อตกลงของเครือข่าย 8.4 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและ สมาชิกเครือข่าย
9. การบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ	9.1 การผนึกกำลังร่วมมือกัน 9.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันการ ร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น 9.3 การมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิในการ ตัดสินใจ 9.4 ทบทวนผลการดำเนินงาน

สรุปองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย

- องค์ประกอบหลักที่ 1 มี 7 องค์ประกอบย่อย
- องค์ประกอบหลักที่ 2 มี 2 องค์ประกอบย่อย
- องค์ประกอบหลักที่ 3 มี 3 องค์ประกอบย่อย
- องค์ประกอบหลักที่ 4 มี 17 องค์ประกอบย่อย
- องค์ประกอบหลักที่ 5 มี 7 องค์ประกอบย่อย
- องค์ประกอบหลักที่ 6 มี 9 องค์ประกอบย่อย
- องค์ประกอบหลักที่ 7 มี 3 องค์ประกอบย่อย
- องค์ประกอบหลักที่ 8 มี 4 องค์ประกอบย่อย
- องค์ประกอบหลักที่ 9 มี 4 องค์ประกอบย่อย

แบบสรุปลงค์ประกอบย่อยของร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการ
 ของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการ
 เสนอในที่ประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 11 คน เพื่อกลั่นกรององค์ประกอบในแต่ละด้าน

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน			
องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย	ฉันทามติ	
		เห็นชอบ	ปรับปรุง
1. หลักการของรูปแบบเครือข่าย ความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ	1.1 มีการรับรู้และมุมมองที่เหมือน 1.2 การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 1.3 มีความสนใจหรือมีผลประโยชน์ ร่วมกัน 1.4 การมีส่วนร่วมของสมาชิก ทุกคนในเครือข่าย 1.5 มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน 1.6 มีการเกื้อหนุนพึ่งพากัน 1.7 มีปฏิสัมพันธ์กันในเชิง แลกเปลี่ยน		
2. วัตถุประสงค์ของเครือข่าย ความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ	2.1 การกำหนดเป้าหมายหรือ ความสำเร็จของเครือข่าย 2.2 การกำหนดทิศทางและแนว ปฏิบัติร่วมกัน		
3. ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริม ประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของ เครือข่ายของกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ	3.1 การดำเนินงานร่วมกันของ สมาชิกเครือข่าย 3.2 การดำเนินกิจกรรมที่มีลักษณะ พิเศษ 3.3 วัตถุประสงค์ของการก่อตั้ง โรงเรียนแต่ละกลุ่มเป็นตัวกำหนด กิจกรรมที่เป็นเลิศ		

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน			
องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย	ฉันทามติ	
		เห็นชอบ	ปรับปรุง
4. ขอบข่ายและภารกิจ การบริหารจัดการ สถานศึกษาด้านวิชาการ ของกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ	4.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 4.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ 4.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 4.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 4.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 4.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 4.9 การนิเทศการศึกษา 4.10 การแนะแนว 4.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 4.12 การส่งเสริมชุมชน 4.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ 4.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 4.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 4.16 การคัดเลือกหนังสือ 4.17 การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา		

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน			
องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย	ฉันทามติ	
		เห็นชอบ	ปรับปรุง
5. เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิก เครือข่ายของกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ	5.1 การสร้างความตระหนัก 5.2 การอภิปราย บรรยาย 5.3 ระดมความคิด 5.4 ประชุมปฏิบัติการ 5.5 การศึกษาดูงาน 5.6 การลงมือปฏิบัติงาน 5.7 การตรวจสอบและสะท้อนผล		
6. คุณลักษณะที่ดีของผู้นำ เครือข่ายของกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ	6.1 มีความทันสมัย 6.2 มีความกระตือรือร้น 6.3 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 6.4 มีความรู้และเป็นผู้นำทาง วิชาการ 6.5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 6.6 ความเป็นประชาธิปไตย 6.7 มีความรับผิดชอบ 6.8 มีความมุ่งมั่นต่อการทำงานให้ สำเร็จ 6.9 มีความจงรักภักดีต่อสถาบัน พระมหากษัตริย์		
7. บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงาน ของเครือข่ายและการสะท้อนผล ของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	7.1 มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ 7.2 เข้าใจบทบาทและภารกิจ 7.3 มีการประสานงานที่ดี		
8. โครงสร้างของเครือข่ายของ กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	8.1 วัตถุประสงค์ ข้อกำหนดในการ รวมกันเป็นเครือข่ายของโรงเรียน 8.2 คณะกรรมการบริหารเครือข่าย 8.3 ระเบียบ ข้อตกลงของ เครือข่าย 8.4 บทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการและสมาชิก เครือข่าย		

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน			
องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย	ฉันทามติ	
		เห็นชอบ	ปรับปรุง
องค์ประกอบที่ 9 การบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	9.1 การพินิจกำลังร่วมมือกัน 9.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันการร่วมแลกเปลี่ยน ข้อคิดเห็น 9.3 การมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิในการตัดสินใจ 9.4 ทบทวนผลการดำเนินงาน		

สรุปประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
 ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์
 การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิม
 พระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 Development of Academic cooperation Networking Model
 Among Chalerm Phra Kiat School under the Office of the Basic Education
 Commission

ประเด็นการสนทนา

ประเด็นที่ 1 ท่านคิดว่าร่างองค์ประกอบของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง
 สถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 ขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยนำเสนอมีความถูกต้องครอบคลุม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา
 สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มากน้อยเพียงใด

.....

.....

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 2 ร่างองค์ประกอบท่านคิดว่ารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา
 ด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 หากนำไปปฏิบัติจริงจะมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

.....

.....

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 3 ท่านคิดว่าร่างองค์ประกอบของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา
 ด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่
 ผู้วิจัยนำเสนอ นี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ได้มากน้อยเพียงใด

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

GRAD VRU

**แบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาสภาพและองค์ประกอบของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง
สถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน**

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่ม
โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
Development of Academic cooperation Networking Model Among ChalemPhrakiat
School under the Office of the Basic Education Commission

ผู้วิจัย นายชัชวาล สิงหาทอง

แบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาสภาพและองค์ประกอบของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ
ระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิในมหาวิทยาลัย ผู้บริหารการศึกษาระดับเขต
พื้นที่ขึ้นไป และผู้อำนวยการโรงเรียนในกลุ่มเฉลิมพระเกียรติ

ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง.....

เรื่องที่สัมภาษณ์ สภาพและองค์ประกอบของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้าน
วิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้สัมภาษณ์ นายชัชวาลย์ สิงหาทอง

สัมภาษณ์เมื่อวันที่เดือน.....พ.ศ. 2562

เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....น.

เกริ่นนำ ในฐานะที่ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษา โดยเฉพาะเรื่องการบริหารการศึกษา
การบริหารสถานศึกษา ท่านมีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ
ระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

1. รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกรอบแนวคิดของผู้วิจัย ประกอบด้วย
9 องค์ประกอบหลัก ดังนี้
 - 1.1 หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ
 - 1.2 วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ
 - 1.3 ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินภารกิจของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียน
เฉลิมพระเกียรติ

- 1.4 ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ
- 1.5 เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ
- 1.6 คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ
- 1.7 บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผลของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ
- 1.8 โครงสร้างของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ
- 1.9 การบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

2. ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

.....

.....

.....

.....

.....

องค์ประกอบที่สำคัญของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติควรมีเรื่องใดบ้าง

- 1.1.....
- 1.2.....
- 1.3.....
- 1.4.....
- 1.5.....
- 1.6.....
- 1.7.....
- 1.8.....
- 1.9.....

ปัญหาและอุปสรรคในปัจจุบัน

.....

.....

.....

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

.....

.....

.....

2. วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติฯ รจมีองค์เรื่องอะไรบ้าง

- 2.1.....
- 2.2.....
- 2.3.....
- 2.4.....
- 2.5.....
- 2.6.....
- 2.7.....
- 2.8.....
- 2.9.....

ปัญหาและอุปสรรคในปัจจุบัน

.....

.....

.....

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

.....

.....

.....

3. ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานภารกิจของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติฯ รจมีกิจกรรมใดบ้าง

- 3.1.....
- 3.2.....
- 3.3.....
- 3.4.....
- 3.5.....

- 3.6.....
- 3.7.....
- 3.8.....
- 3.9.....

ปัญหาและอุปสรรคในปัจจุบัน

.....

.....

.....

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

.....

.....

.....

4. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ
ควรมีขอบข่ายและภารกิจสำคัญใดบ้าง

- 4.1.....
- 4.2.....
- 4.3.....
- 4.4.....
- 4.5.....
- 4.6.....
- 4.7.....
- 4.8.....
- 4.9.....

ปัญหาและอุปสรรคในปัจจุบัน

.....

.....

.....

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

.....

.....

.....

5. เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ควรมีเทคนิคและวิธีการใดบ้าง

- 5.1.....
- 5.2.....
- 5.3.....
- 5.4.....
- 5.5.....
- 5.6.....
- 5.7.....
- 5.8.....
- 5.9.....

ปัญหาและอุปสรรคในปัจจุบัน

.....

.....

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

.....

.....

6. คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติควรมีลักษณะใดบ้าง

- 6.1.....
- 6.2.....
- 6.3.....
- 6.4.....
- 6.5.....
- 6.6.....
- 6.7.....
- 6.8.....
- 6.9.....

ปัญหาและอุปสรรคในปัจจุบัน

.....

.....

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

.....

.....

.....

7. บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผลของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติควรทำอย่างไร

- 7.1.....
- 7.2.....
- 7.3.....
- 7.4.....
- 7.5.....
- 7.6.....
- 7.7.....
- 7.8.....
- 7.9.....

ปัญหาและอุปสรรคในปัจจุบัน

.....

.....

.....

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

.....

.....

.....

8. โครงสร้างของเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติควรมีลักษณะอย่างไร

- 8.1.....
- 8.2.....
- 8.3.....
- 8.4.....
- 8.5.....
- 8.6.....
- 8.7.....
- 8.8.....
- 8.9.....

ปัญหาและอุปสรรคในปัจจุบัน

.....

.....

.....

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

.....

.....

.....

9. การบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติควรดำเนินการอย่างไร

- 9.1.....
- 9.2.....
- 9.3.....
- 9.4.....
- 9.5.....
- 9.6.....
- 9.7.....
- 9.8.....
- 9.9.....

ปัญหาและอุปสรรคในปัจจุบัน

.....

.....

.....

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามการวิจัย

GRAD VRU

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียน
เฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(Development of Academic cooperation Networking Model
Among Chalerm Phra Kiat School under the Office of the Basic Education
Commission)

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ข้อมูลจากคำตอบของท่านจะนำไปใช้ในการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ เพื่อนำเสนอเป็นแนวทางสำหรับการบริหารสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของท่านกับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. การส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัย ขอความอนุเคราะห์ท่านส่งคืนแบบสอบถามการวิจัยนี้ภายใน 15 วัน หลังจากได้รับแบบสอบถามการวิจัยนี้ กลับมาทางไปรษณีย์ โดยใส่ซองตามที่แนบมานี้ หรือสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมที่โทรศัพท์หมายเลข 089-8363846 จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอขอบพระคุณท่านผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านเป็นอย่างสูง

นายชัชวาล สิงหาทอง
นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ซึ่งตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ (เศษที่เกิน 6 เดือน นับเพิ่มอีกหนึ่งปี)

น้อยกว่า 30 ปี

30- 39 ปี

40 - 49 ปี

50 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

4. ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาราชการแทนผู้อำนวยการโรงเรียน

รองผู้อำนวยการโรงเรียน

5. ประสบการณ์ในการทำงาน ตามข้อ 4 (เศษที่เกิน 6 เดือน นับเพิ่มอีกหนึ่งปี)

น้อยกว่า 5ปี

5 - 9 ปี

10 - 14 ปี

15 ปีขึ้นไป

ที่	รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
	7.2 มีความเข้าใจบทบาทและภารกิจ ที่ได้รับ รับผิดชอบ สามารถเป็นผู้นำและผู้ตาม										
	7.3 มีการประสานงานที่ดี และสามารถ สื่อสาร สร้างความเข้าใจกับสมาชิก										
8	โครงสร้างของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเฉลิม พระเกียรติ										
	8.1 มีวัตถุประสงค์ ข้อกำหนดในการรวมกัน เป็นเครือข่ายของโรงเรียน										
	8.2 มีคณะกรรมการบริหารเครือข่าย										
	8.3 มีระเบียบ ข้อตกลงของเครือข่าย										
	8.4 มีบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและ สมาชิกเครือข่าย										
9	การบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ										
	9.1 มีการผนึกกำลังร่วมมือกัน สร้างทีมงาน ในการทำงานอย่างเข้มแข็ง										
	9.2 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและยอมรับฟัง ความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน										
	9.3 การมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิในการ ตัดสินใจ ของสมาชิกเครือข่าย										
	9.4 มีการทบทวนผลการดำเนินงาน นำข้อ ควรปรับปรุงมาแก้ไข นำสิ่งที่ดีมาพัฒนา ต่อเนื่อง										
	9.5 มีการทบทวนผลการดำเนินงาน										

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามการวิจัย มา ณ โอกาสนี้

ภาคผนวก ง

ภาพการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

GRAD VRU

ภาพการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)
การพัฒนาแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียน
เฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาคผนวก จ

ค่าความเชื่อมั่น ผลการวิเคราะห์

GRAD VRU

การหาความเชื่อมั่นรายข้อและทั้งฉบับ

ตารางที่ 1 การหาค่าความเชื่อมั่น (สัมประสิทธิ์แอลฟา) แบบสอบถาม จำนวน 60 ข้อ

ข้อมูล	A1.1	A1.2	A1.3	A1.4	A1.5	A1.6	A1.7	A2.1	A2.2	A3.1	A3.2	A3.3
1	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
2	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
3	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
6	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5
7	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5	3	5
8	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
9	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
10	5	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	4
11	4	5	5	5	5	5	3	5	5	5	5	5
12	5	5	5	5	5	5	5	3	5	5	5	5
13	5	5	5	4	5	5	5	5	4	4	5	5
14	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
15	5	5	4	5	5	4	5	5	5	5	4	5
16	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
17	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
18	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
19	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	4
20	3	5	5	4	5	5	3	5	5	5	5	5
21	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
22	5	5	5	5	4	5	5	5	4	5	5	5
23	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5
24	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	4	5
25	5	5	5	3	5	5	5	5	5	5	5	5
26	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	4
27	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
28	5	5	5	3	5	5	5	4	5	5	5	5
29	5	5	3	5	5	5	5	5	5	5	5	5
30	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
เฉลี่ย	4.76	4.93	4.97	4.83	4.83	4.83	4.77	5.0	4.87	4.97	4.93	4.87
S.D.	0.57	0.25	0.18	0.53	0.46	0.46	0.57	0.0	0.43	0.18	0.25	0.43

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูล	A4.1	A4.2	A4.3	A4.4	A4.5	A4.6	A4.7	A4.8	A4.9	A4.10	A4.11	A4.12
1	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
2	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
3	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
6	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
7	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4
8	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5
9	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
10	5	5	5	4	5	5	3	5	5	5	5	5
11	3	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
12	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
13	5	5	4	5	5	5	5	5	4	5	5	5
14	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5
15	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
16	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
17	5	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5
18	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5
19	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
20	5	5	5	5	5	5	4	5	5	4	4	5
21	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
22	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
23	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
24	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
25	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
26	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
27	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
28	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
29	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
30	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
เฉลี่ย	4.97	4.83	4.67	4.93	5.0	4.97	4.93	4.97	4.97	4.97	4.90	5.00
S.D.	0.18	0.46	0.18	0.25	0	0.18	0.25	0.18	0.18	0.18	0.40	0

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูล	A4.13	A4.14	A4.15	A4.16	A4.17	A4.18	A5.1	A5.2	A5.3	A5.4	A5.5	A5.6
1	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
2	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
3	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
6	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
7	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
8	5	5	5	5	3	4	5	5	5	5	5	5
9	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	5
10	4	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5
11	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
12	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5
13	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
14	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	4	4
15	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
16	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5
17	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
18	5	5	5	5	5	5	3	5	4	5	5	5
19	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
20	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5
21	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
22	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
23	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5
24	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
25	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
26	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
27	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
28	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
29	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
30	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
เฉลี่ย	4.97	4.93	4.90	4.93	4.97	4.93	4.97	4.93	4.97	4.97	4.97	5.00
S.D.	0.18	0.25	0.31	0.25	0.18	0.25	0.18	0.25	0.18	0.18	0.18	0

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูล	A5.7	A5.8	A6.1	A6.2	A6.3	A6.4	A6.5	A6.6	A6.7	A6.8	A6.9	A7.1
1	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
2	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
3	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
4	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
6	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
7	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	4
8	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
9	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
10	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5
11	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
12	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5
13	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
14	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	4	5
15	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
16	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
17	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	4
18	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5
19	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
20	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5
21	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5
22	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
23	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
24	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
25	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
26	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
27	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
28	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
29	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
30	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
เฉลี่ย	4.93	4.97	4.97	4.97	5.0	5.0	4.97	4.93	4.90	4.93	5.0	4.97
S.D.	0.25	0.18	0.18	0.18	0	0	0.18	0.25	0.31	0.25	0	0.18

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูล	A7.2	A7.3	A8.1	A8.2	A8.3	A8.4	A9.1	A9.2	A9.3	A9.4	A9.5
1	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
2	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
3	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
5	5	5	5	3	5	5	5	5	5	5	5
6	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3	5
7	4	4	3	5	5	5	5	5	5	5	5
8	5	5	5	5	5	5	5	5	3	5	5
9	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
10	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5
11	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5
12	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
13	5	5	5	3	5	4	5	5	5	4	5
14	5	4	4	5	5	5	5	5	5	5	5
15	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
16	5	5	5	5	4	5	5	5	4	5	4
17	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
18	4	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5
19	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5
20	5	5	4	5	5	5	5	4	5	5	5
21	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
22	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
23	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5
24	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
25	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5
26	4	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5
27	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5
28	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
29	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5
30	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
เฉลี่ย	4.83	4.97	4.97	4.97	4.93	4.90	4.93	4.90	4.90	4.93	4.90
S.D.	0.46	0.18	0.18	0.18	0.25	0.305	0.25	0.31	0.31	0.25	0.31

ภาคผนวก ฉ
หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ

GRAD VRU

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/ ๓๕๐๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณจ. ประตูน้ำพระอินทร์
จ.ปทุมธานี ๑๓๑๘๐

๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กันต์ฤทัย คลังพหล

ด้วยนายชัชวาลย์ สิงหาทอง รหัสนักศึกษา ๕๖B๗๔๖๕๐๑๐๕ นักศึกษาระดับปริญญาเอก
หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบ
เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปรมจิตต์ ขจรภัย ลาร์เซ็น
เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อ
ประกอบการทำวิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้แก่นักศึกษา
ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ นายชัชวาลย์ สิงหาทอง หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙- ๘๓๖๓๘๔๖ เป็นผู้ประสานงาน
โดยตรง บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณ
ล่วงหน้า มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีร์ธนิษ์ ศิริโวหาร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๑, ๔๐๒, ๔๐๓

โทรสาร ๐- ๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/ ๑๑๐๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณจ.ประตุน้ำพระอินทร์
จ.ปทุมธานี ๑๓๑๘๐

๒ ธันวาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม
เรียน พันตำรวจตรี ดร.สฤณี สายสวาท

ด้วยนายชัชวาลย์ สิงหาทอง รหัสนักศึกษา ๕๖B๗๔๖๕๐๑๐๕ นักศึกษาระดับปริญญาเอก
หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบ
เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปรมจิตต์ ขจรภัย ลาร์เซ็น
เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการเก็บข้อมูลในการประกอบการทำวิทยานิพนธ์
ดังกล่าว

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย จึงเชิญท่านเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่มงานวิจัยดังกล่าวเพื่อเป็น
ประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ในวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๓ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.
ณ โรงเรียนภัทรญาณวิทยา อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ นายชัชวาลย์ สิงหาทอง
หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙- ๘๓๖๓๘๔๖ เป็นผู้ติดต่อประสานงานโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรณิกษ์ ศิริโวหาร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๑, ๔๐๒, ๔๐๓

โทรสาร ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/ ๙๐๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณจ. ประตุน้ำพระอินทร์
จ.ปทุมธานี ๑๓๑๘๐

พ.ย ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ดร.อธิคุณ สิ้นธนาปัญญา

ด้วยนายชัชวาลย์ สิงหาทอง รหัสนักศึกษา ๕๖B๗๔๖๕๐๑๐๕ นักศึกษาระดับปริญญาเอก
หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบ
เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปรมจิตต์ ขจรภัย ลาร์เซ็น
เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อ
ประกอบการทำวิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้นักศึกษา
ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ นายชัชวาลย์ สิงหาทอง หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙- ๘๓๖๓๘๔๖ เป็นผู้ประสานงาน
โดยตรง บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณ
ล่วงหน้า มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรธนิษั ศิริโวหาร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๑, ๔๐๒, ๔๐๓

โทรสาร ๐- ๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/สอว

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณจ. ประตูน้ำพระอินทร์
จ.ปทุมธานี ๑๓๑๘๐

๗ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล

ด้วยนายชัชวาลย์ สิงหาทอง รหัสนักศึกษา ๕๖B๗๔๖๕๐๑๐๕ นักศึกษาระดับปริญญาเอก
หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนา
รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปรมจิตต์ ขจรภัย ลาร์เซ็น
เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อ
ประกอบการทำวิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้นักศึกษา
ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ นายชัชวาลย์ สิงหาทอง หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙- ๘๓๖๓๘๔๖ เป็นผู้ประสานงาน
โดยตรง บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณ
ล่วงหน้า มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรธนิษฐ์ ศิริไวยหาร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๑, ๔๐๒, ๔๐๓

โทรสาร ๐- ๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/๙๐๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณจ. ประตุน้ำพระอินทร์
จ.ปทุมธานี ๑๓๑๘๐

๗ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ดร.สุรียา ชินณะพงศ์

ด้วยนายชัชวาลย์ สิงหาทอง รหัสนักศึกษา ๕๖B๗๔๖๕๐๑๐๕ นักศึกษาระดับปริญญาเอก
หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบ
เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปรมจิตต์ ขจรภัย ลาร์เซ็น
เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อ
ประกอบการทำวิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้นักศึกษา
ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ นายชัชวาลย์ สิงหาทอง หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙- ๘๓๖๓๘๔๖ เป็นผู้ประสานงาน
โดยตรง บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณ
ล่วงหน้า มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรธัญญ์ ศิริโวหาร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๑, ๔๐๒, ๔๐๓

โทรสาร ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/ ๓๐๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณจ. ประตุน้ำพระอินทร์
จ.ปทุมธานี ๑๓๑๘๐

พว ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ดร.จรงค์ ศรีทิพย์

ด้วยนายชัชวาลย์ สิงหาทอง รหัสนักศึกษา ๕๖B๗๔๖๕๐๑๐๕ นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบ เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปรมจิตต์ ขจรภัย ลาร์เซ็น เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อ ประกอบการทำวิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้นักศึกษา ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ นายชัชวาลย์ สิงหาทอง หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙- ๘๓๖๓๘๔๖ เป็นผู้ประสานงาน โดยตรง บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณ ล่วงหน้า มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรนิช ศรีโวหาร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๑, ๔๐๒, ๔๐๓

โทรสาร ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ -นามสกุล	นายชัชวาลย์ สิงหาทอง
วัน เดือน ปี ที่เกิด	14 พฤศจิกายน 2519
สถานที่เกิด	จังหวัดนครราชสีมา
ที่อยู่ปัจจุบัน	19/13 หมู่ 1 ตำบลหลักชัย อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2541	ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย สถาบันราชภัฏนครราชสีมา
พ.ศ. 2548	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2551 - 2553	รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดลาดบัวหลวง (สหมิตรศึกษา) อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2551 - 2553	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสุทธาวาส อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2553 - 2557	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสุทธาวาส อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2557 - 2562	ผู้อำนวยการโรงเรียนอุบลรัตน์ราชกัญญาราชวิทยาลัย นครปฐม อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้อำนวยการโรงเรียน
ที่ทำงานในปัจจุบัน	ผู้อำนวยการโรงเรียน วิทย์ฐานะ ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนภัทรญาณวิทยา จังหวัดนครปฐม